

XXXII

SOSIAALISIA
ERIKOISTUTKIMUKSIA

14

ELINKUSTANNUSTUTKIMUS VUODELTA 1928

B. MAATALOUSTYÖLÄISPERHEET

SOCIALA
SPECIALUNDERSÖKNINGAR

14

LEVNADSKOSTNADSUNDERSÖKNINGEN ÅR 1928

B. LANTARBETARFAMILJERNA

ENQUÊTES SPÉCIALES SUR LES AFFAIRES SOCIALES

ETUDE SUR LE COÛT DE LA VIE EN 1928

B. LES MÉNAGES DES OUVRIERS AGRICOLES

HELSINKI — HELSINGFORS 1937

Tilastokirjasto
Statistikbiblioteket

096 507

Helsinki 1937. Valtioneuvoston kirjapaino.

Sisälllys.

<i>Tekstiä:</i>	Siv.
I. Johdanto	1*
II. Ruokakuntien taloudellinen asema ja niiden kokoonpano	8*
III. Maataloustyöläisten luontoistalous	15*
IV. Ruokakuntien tulot ja menot eri maataloustyöläis- ja vaurausryhmissä	25*
V. Ravintomenot ja ravinnon kulutusmäärät	45*
VI. Elannon ravintoarvo	58*
VII. Maataloustyöläisten ja teollisuustyöläisten elinkustannusten vertailua	60*
Liite:	69*
Ranskankielinen selonteko ja selityksiä	75*

Tauluja:

I. Tulot ja menot normaaliruokakuntaa kohden eri vaurausryhmissä, mk	
A. Muonamiehet	2
B. Päivätyöläiset	8
C. Työnjohtajat	14
D. Kaikki maataloustyöläiset	20
II. Ravintomenot kuluttajaysikköä kohden eri vaurausryhmissä, mk	26
III. Elintarvikkeiden kulutusmäärät normaaliruokakuntaa kohden eri vaurausryhmissä	
A. Muonamiehet	30
B. Päivätyöläiset	32
C. Työnjohtajat	34
D. Kaikki maataloustyöläiset	36
IV. Elintarvikkeiden kulutusmäärät kuluttajaysikköä kohden eri vaurausryhmissä	38

Innehåll.

<i>Text:</i>	Sid.
I. Inledning	1*
II. Hushållens ekonomiska ställning och sammansättning	8*
III. Lantarbetarnas naturahushållning	15*
IV. Hushållens inkomster och utgifter inom olika lantarbetar- och välståndsgupper	25*
V. Utgifter för föda samt förbrukade mängder födoämnen	45*
VI. Födans näringsvärde	58*
VII. Jämförelse av levnadskostnaderna bland lantarbetare och industriarbetare	60*
Bilaga:	69*
Fransk resumé och förklaringar	75*

Tabeller:

I. Inkomster och utgifter per normalhushåll inom olika välståndsgupper, mk	
A. Statare	2
B. Daglönare	8
C. Arbetsledare	14
D. Samtliga lantarbetare	20
II. Livsmedelsutgifter per konsumtionsenhet inom olika välståndsgupper, mk	26
III. Förbrukade kvantiteter av födoämnen per normalhushåll inom olika välståndsgupper	
A. Statare	30
B. Daglönare	32
C. Arbetsledare	34
D. Samtliga lantarbetare	36
IV. Förbrukade kvantiteter av födoämnen per konsumtionsenhet inom olika välståndsgupper	38

Table des matières.

<i>Texte:</i>	Page
I. Introduction	1*
II. La situation économique et la composition des ménages	8*
III. L'économie naturelle des ouvriers agricoles	15*
IV. Les recettes et dépenses des ouvriers agricole dans les différentes groupes d'aisance	25*

<i>Tableaux:</i>	Page
I. Recettes et dépenses par ménage normal dans les différents groupes d'aisance, mk	
A. Gens de ferme payés en nature	2
B. Journaliers	8
C. Contre-mâitres	14
D. Tous les ouvriers agricoles	20

	Page		Page
V. Les dépenses pour nourriture et les quantités des denrées alimentaires consommés	45*	II. Dépenses pour aliments par unité de consommateur dans les différents groupes d'aisance, mk	26
VI. La valeur nutritive de la nourriture	58*	III. Quantités de denrées alimentaires consommées par ménage normale dans les différents groupes d'aisance	
VII. Comparaison entre la consommation des ouvriers agricoles et des ouvriers industriels	60*	A. Gens de ferme payés en nature	30
		B. Journaliers	32
		C. Contre-mâtres	34
		D. Tous les ouvriers agricoles	36
Annexe	69*	IV. Quantités de denrées alimentaires consommées par unité de consommateur, dans les différents groupes d'aisance ..	38
Résumé français et explications	75*		

Täten Sosiaaliministeriön sosiaalinen tutkimustoimisto saattaa julkisuuteen vuoden 1928 elinkustannustutkimuksen jälkimmäisen osan, joka koskee maataloustyöläisperheiden elinkustannuksia; edellinen osa on ilmestynyt Sosiaalisten Erikoistutkimusten sarjassa n:ona XIV A. Tutkimuksen on lähinnä laatinut yliaktuaari, filosofianmaisteri *Maija Tudeer* ylimääräisen virkamiehen, filosofianmaisteri *Margit Jalon* avustamana.

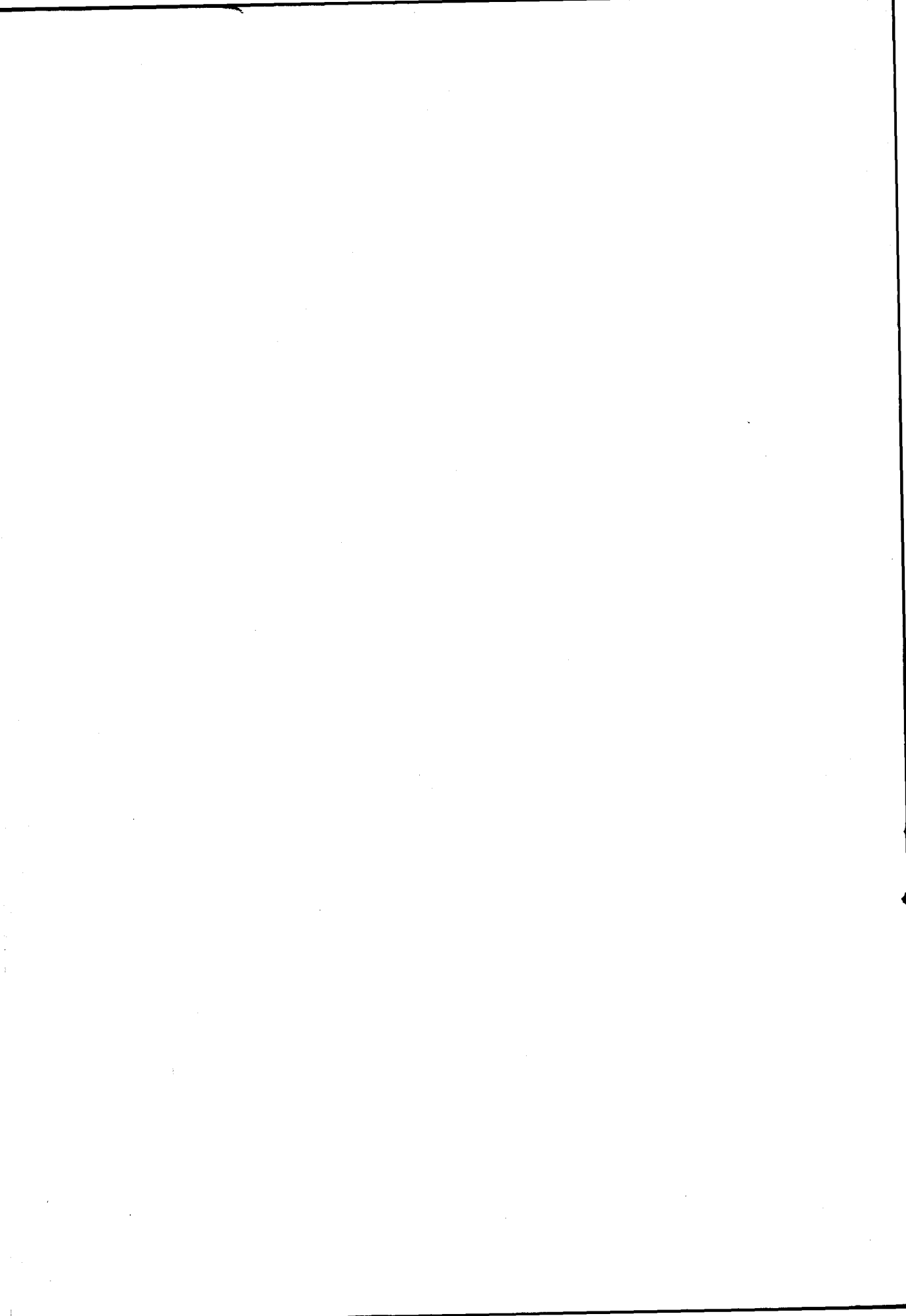
Helsingissä, joulukuussa 1936.

Socialministeriets byrå för social forskning bringar härmed till offentligheten senare delen av levnadskostnadsundersökningen år 1928, vilken avser lantarbetarnas levnadskostnader; den föregående delen har utkommit i serien Sociala Specialundersökningar under n:r XIV A. Utarbetandet av undersökningen har närmast omhändertagits av överaktuarien, filosofiemagister *Maija Tudeer* med biträde av extra tjänstemannen, filosofiemagister *Margit Jalo*.

Helsingfors, i december 1936.

G. Modeen.

Maija Tudeer.

I. Johdanto.

Tutkimuksen synty ja aineiston keräys. Kuten johdannossa tutkimukseen „Kaupunkien ja muiden asutuskeskusten tilinpitoperheet” (Sosialisia Erikoistutkimuksia N:o XIV A.) on mainittu, oli tutkimuksen toimeenpanon syynä lähinnä valtioneuvoston asettaman tullitariffikomitean tarve saada mahdollisimman tuoreita ja tarkkoja tietoja kuluksen suuruudesta eri yhteiskuntapiireissä. Aikaisemmat vastaavat tutkimukset meillä ovat kohdistuneet vain kaupungeissa ja muissa asutuskeskuksissa asuviin, rahalla eläviin perheruokakuntiin, mutta tällainen rajoitus oli tietenkin tullirasitusta koskevia laskelmia varten liian suppea. Kun kuitenkin maatalouden kannattavaisuuslaskelmissa varsinaisten maanviljelijäin kulutusolot tulevat jossain määrin selvitetyiksi, ei tätä väestöryhmää otettu puheenaolevan tutkimuksen piiriin, mutta sitä vastoin katsottiin välttämättömäksi laajentaa tutkimuksen ala varsin suurilukuisen maataloustyöläisten ryhmään, jonka kulutusoloista meillä ei ole aikaisempaa selvitystä.

Tilinpidon ulottaminen maataloustyöläisiin edellytti kuitenkin aivan toisenlaista tilinpitoa kuin kaupunkilaisoloissa toimitettu tiedustelu, samoin kuin myös maatalousoloihin perehtynyttä neuvontaa. Asiasta neuvoteltaessa maatalousalan asiantuntijoiden kanssa päätettiin sentähden pyytää maatalousseurojen toimihenkilöitä huolehtimaan sopivien maataloustyöläisperheiden valinnasta ja heidän jatkuvasta neuvonnastaan. Tässä tarkoituksessa tilastollisen päätoimiston sosialistilastollinen osasto, nykyinen sosiaaliministeriön sosiaalinen tutkimustoimisto, jonka suoritettavana koko elinkustannustutkimuksen toimittaminen oli, kääntyi maan kaikkien maatalousseurojen puoleen ja ehdotti sellaista yhteistoimintaa osaston ja maatalousseuran kesken, että osasto laatisi ja toimittaisi tilikirjat ohjeineen, mutta jättäisi tilinpitäjien valinnan ja neuvonnan maatalousseuran toimihenkilöiden tehtäväksi; nämä saisivat neuvomiensa tilinpitoperheiden lopullisen luvun mukaan erikoisen korvauksen osastolta. Tilikirjojen tarkistuksesta ja aineiston käyttelystä taas osasto täydellisesti huolehtisi.

I. Inledning.

Undersökningens tillkomst och materialets insamling. Såsom framhållits i inledningen till undersökningen „Bokföringsfamiljerna i städer och övriga bosättningscentra?” (Sociala Specialundersökningar N:o XIV A.), föranleddes denna undersökning närmast av att den av statsrådet tillsatta tulltariffkommittén behövde så färska och noggranna uppgifter som möjligt om förbrukningens storlek inom olika samhällslager. Alla tidigare liknande undersökningar hos oss ha avsett enbart familjer med penninghushållning och bosatta i städer och andra bosättningscentra, vilken begränsning dock självfallet givit ett alltför knappt material för beräkningar rörande tullbördan. Då likväl förbrukningsförhållandena bland egentliga lantbrukare bliva i viss mån klarlagda i undersökningarna rörande lantbrukshushållningens räntabilitet, blev denna befolkningsgrupp icke medräknad vid föreliggande undersökning, medan det däremot befanns nödvändigt att utsträcka undersökningen till lantarbetarnas rätt stora grupp, vars förbrukningsförhållanden tidigare hos oss icke blivit undersökta.

Ett utsträckande av bokföringen till lantarbetarna betingade dock dels en bokföring av helt annat slag än en på stadsförhållanden baserad enkät, dels en rådgivning byggande på förtrogenhet med förhållandena inom lantbruket. Efter överläggningar i saken med lantbruksexperten beslöts därför anmoda funktionärer vid lantbrukssällskapen att draga försorg om utväljande av lämpliga lantarbetarfamiljer och fortgående instruerande av dem. Statistiska centralbyråns socialstatistiska avdelning, numera socialministeriets byrå för social forskning, på vilken levnadskostnadsundersökningen i dess helhet ankom, vände sig i sagda syfte till samtliga lantbrukssällskap i landet och föreslog ett sådant samarbete mellan avdelningen och lantbrukssällskapen, att avdelningen skulle uppgöra och leverera hushållsböcker och anvisningar, men anförtro vallet av bokförare och instruerandet av dem åt resp. lantbrukssällskaps funktionärer, vilka av avdelningen skulle erhålla särskild ersättning enligt det definitiva antalet instruerade bokföringsfamiljer. Hushållsböckernas granskning och materialets behandling skulle däremot helt ankomma på avdelningen.

Useimmat maatalousseurat suostuivat tällaiseen yhteistoimintaan; kun Hämeen läänin maanviljelys-seuran alueelta ei seuran välityksellä saatu tilinpitoa järjestetyksi ja kun tutkimuksen edustavuuden kannalta katsottiin tärkeäksi saada tietoja myös tästä osasta maata, hankittiin tilinpitäjiä suoraan eräiltä edustavilta maataloilta. Näiden tilinpitoa neuvottiin ja valvottiin tällöin kartanon johdon taholta. Eri maatalousseurojen alueilla oli tilikauden alussa 352 tilinpitäjää; näistä kuitenkin osa jätti tilinsä kesken, joten koko vuoden käsittäviä tilikirjoja saatiin yhteensä 317. Kun eräitä tilikirjoja merkintöjen vaivallisuuden tai vuoden kuluessa satuneiden olosuhteiden muutosten takia ei voitu käyttää, oli lopullisesti käytettyjä tilikirjoja 270. Nämä jakaantuivat eri maatalousseurojen alueiden mukaan seuraavasti:

Maatalousseurat. — Lantbrukssällskap.

	Tilikirjoja Hushållsböcker
Uudenmaan läänin (Nylands läns)	10
Nylands och Tavastehus läns (Uudenmaan ja Hämeen läänien)	15
Suomen Talousseura — Finska Hushållningssällskapet	16
Lounais-Suomen (Sydvästra Finlands)	16
Satakunnan (Satakunta)	9
Hämeen läänin (Tavastehus läns)	30
Itä-Hämeen (Östra Tavastlands)	31
Hämeen—Satakunnan (Tavastlands—Satakunta)	17
Viipurin läänin (Viborgs läns)	13
Itä-Karjalan (Östra Kare lens)	21
Läntisen Viipurin läänin (Västra Viborgs läns)	20
Mikkelin läänin (S:t Michels läns)	12
Kuopion (Kuopio)	10
Pohjois-Karjalan (Norra Kare lens)	5
Etelä-Pohjanmaan (Syd-österbottens)	11
Keski-Suomen (Mellersta Finlands)	15
Oulun läänin talousseura (Uleåborgs läns hushållningssällskap)	1
Perä-Pohjolan (Nord-österbottens)	5
Kajaanin (Kajana)	13

Yhteensä — Summa 270

Tilinpitokirjoja saatiin yhteensä 97 eri kunnasta eri osissa maata; nämä kunnat jakautuivat lääneittäin seuraavasti: Uudenmaan läänistä 10 kuntaa, Turun ja Porin 16, Hämeen 21, Viipurin 18, Mikkelin 8, Kuopion 10, Vaasan 7 ja Oulun läänistä 7 kuntaa. Kuten tästä näkyy, olivat Etelä- ja Keski-Suomi varsin hyvin edustettuina, kun taas Pohjois-Suomesta on vähemmän saatu tilinpitäjiä ja Ahvenanmaalta niitä ei ole ollenkaan.

De flesta av lantbrukssällskapen gingo in på att samarbete på angivet sätt; då inom Tavastehus läns lantbrukssällskaps distrikt någon räkenskapsföring icke kunde genom sällskapet ordnas och då undersökningens representativa natur ansågs påkalla uppgifter också från denna landsdel, anskaffades bokförare direkte från några representativa lägenheter. Dessas bokföring skedde under rådgivning och övervakning av gårdens egen ledning. Inom de olika lantbrukssällskapens distrikt var antalet bokförare i räkenskapsperiodens början 352; av dem avbröto några bokföringen, så att totalantalet erhållna hushållsböcker ett helt år uppgick till 317. När en del hushållsböcker på grund av bristfälliga anteckningar eller under året förändrade förhållanden icke kunde behandlas, kommo slutligt 270 hushållsböcker till användning. Dessa fördelade sig på de olika lantbrukssällskapens distrikt som följer:

Hushållsböcker erhöles inalles från 97 olika kommuner i olika delar av landet; dessa kommuner fördelade sig länsvis på följande sätt; från Nylands län 10 kommuner, Abo och Björneborgs län 16, Tavastehus län 21, Viborgs län 18, S:t Michels län 8, Kuopio län 10, Vasa län 7 och från Uleåborgs län 7 kommuner. Säsom härav framgår, voro Södra- och Mellersta-Finland rätt väl representerade, medan färre bokförare erhållits i Norra-Finland och inga från Åland.

Tutkimusaineistoa oli monessa suhteessa hankalampaa saada maataloustyöläispiiristä kuin teollisuustyöläisryhmästä. Ensinnäkin oli vaikeampaa saada edellisten joukosta tilinpitoon kykeneviä ja halukkaita perheitä ja toiseksi oli edellisten tilinpito huomattavasti sekä mutkikkaampaa että vaivalloisempaa kuin jälkimmäisten. Kun luontoistalouden merkitys maataloustyöläisillä on varsin suuri, täytyi tilinpito jakaa kahteen osaan, joista toinen käsitti rahamenot ja -tulot, toinen taas luontoistalouden. Tilikirjan rahataloutta käsittävä osa oli laadittu suurin piirtein samaan muotoon (vrt. liitettä) kuin kaupunkilaisoloja käsittävissä tutkimuksissa, jolloin siis menot oli viikoittain merkittävä eri sarakkeeseen painetun nimikeluettelon mukaan asianomaisen nimikkeen kohdalle; tarkemmille laatumerkinnöille oli varattu tilaa samooin kuin tyhjiä rivejä luettelemattomia tarvikemityksiä varten. Tulot oli merkittävä viikoittain ja samoin oli viikoittain päätettävä tilit. Kun maataloustyöläisten kotitaloudessa varsin vähän ja harvoin tehdään ostoksia, oli tämä tilinpidon osa heille varsin yksinkertainen ja vaivaton.

Sitävastoin luontoistalouden tilitys oli huomattavasti hankalampaa: omien tuotteiden tai työnantajalta saatujen tarvikkeiden käyttö oli viikoittain merkittävä sitä varten laadittuun taulukkoon (vrt. liitettä); tällöin merkinnöt oli tehtävä silloin, kun tarvikkeet otettiin kotitalouden omiin varastoihin, t. s. muona oli merkittävä taulukkoon muonaerää siirrettäessä työnantajan varastosta muonamiehen omiin varastosuojiin. Luontoistalouden tilinpidossa samoin kuin ostomenoissakin oli tarkalleen erotettava, mitä oli kulutettu kotitaloudessa ja mitä oli annettu kotieläimille. Tämä tehtävä tuotti huomattavia vaikeuksia tilinpitäjille, sillä heidän oli tällöin osittain punnittava erikseen kumpaankin kulutukseen käytettävät erät. Aineistoa tarkastettaessa kävikin ilmi, että eräissä tapauksissa on sioille annettu ruoka jätetty tarkemmin erottamatta ja tyydytty vain yleisesti huomauttamaan siitä, että ruoanjätteet on annettu porsaalle. Näissä tapauksissa on saatu jäljestäpäin arvioida „jäteruoa“ määrä osittain sen nojalla, mitä porsas yleensä ravinnokseen tarvitsee, ottaen tällöin huomioon, mitä kulutusmääriä kotitalouden osalle on merkitty; tämä koskee varsinkin perunoita. Mitä taas oman lehmän tuotteisiin tulee, on merkinnöissä osittain tyydytty ilmoittamaan vain lehmän kokonaislypsyn määrä ja erikseen siitä kotitalouden kulutusta varten jätetty määrä, mutta missä muodossa maito on kulutettu, onko osa kimmattu voiksi ja sellaisena kulutettu, ei ole aina tullut kirjanpidossa merkityksi. Näin ollen

Det var i många avseenden besvärligare att erhålla undersökningsmaterial för lantarbetarna än för industriarbetarna. Först och främst var det bland de förstnämnda svårare att uppbbringa familjer med förmåga och lust att föra bok, och för det andra ställde sig för denna grupp bokföringen i hög grad såväl besvärligare som mera invecklad än för de sistnämnda. Då naturhushållningen bland lantarbetarna spelar en mycket stor roll, var det nödvändigt att dela räkenskapsföringen i två delar, av vilka den ena omfattade kontanta utgifter och inkomster, den andra däremot naturhushållning. Hushållsbokens avdelning för kontanthushållning var stort sett uppgjord på samma sätt (jfr bilagan) som vid undersökningen beträffande stadsborna, varvid alltså utgifterna antecknades per vecka enligt en i särskild kolumn tryckt nomenklatur invid resp. rubrik; för noggrannare kvalitetsbeteckningar var plats reserverad, varjämte tomrader funnos för icke uppräknade förnödenhetsbeteckningar. Inkomsterna antecknades per vecka, och räkenskaperna avslutades likaledes per vecka. Då inom lantarbetarnas hushållning uppköpen äro små och sällsynta, var denna del av bokföringen för dem ganska enkel och lätt.

Vida mera besvär vållade däremot bokföringen av naturhushållningen: förbrukningen av egna produkter eller av arbetsgivaren erhållna förnödenheter måste per vecka antecknas i en för ändamålet uppgjord tabell (jfr. bilagan); därvid skedde anteckning varje gång, då förnödenheter införlivades med hushållets egna förråd, m. a. o. staten skulle antecknas i tabellen, då delar av staten överfördes från arbetsgivarens förråd till statarens eget förråd. Vid bokföring av naturhushållningen såväl som av uppköp måste noga skiljas mellan det, som förbrukats i hushållet, och det, som givits åt husdjuren. Detta vållade räkenskapsförarna betydande svårigheter, då de därvid delvis måste företaga särskild uppvägning av de mängder, som i vartdera fallet används. Vid granskningen av materialet framgick ock, att i en del fall svinmaten icke noggrannare angivits och enda anteckningen därom är ett allmänt meddelande, att alla matrester givits åt grisen. I dessa fall har man fått lov att efteråt uppskatta matresternas storlek delvis på grund av vad en gris i allmänhet behöver i näringsväg, under beaktande av de förbrukningsmängder, som påförts hushållet; detta gäller i synnerhet potatis. Beträffande produkter av egen ko, inskränka sig anteckningarna delvis till uppgift om kons totala mjölkproduktion och den del därav, som kvarhållits för förbrukning inom hushållet, medan vid bokföringen icke alltid antecknats, huru mjölken blivit förbru-

on eräissä tapauksissa jäänyt epäselväksi, paljonko kuorimatonta maitoa, kuorittua maitoa, voita ja kermaa erikseen on kulutettu.

Aineiston tarkastus. Jotta tilikirjojen tarkastus saataisiin joutumaan ja mahdolliset jälkiselvittelyt nopeasti suoritetuiksi, oli tilikirjat jaettu neljään vuosineljännesviikkoon, jotka heti neljänneksen päätyttyä palautettiin sosialitilastolliseen osastoon. Tilikirjoja tarkastettaessa kävi ylipäänsä ilmi, että luontoistalouden tilittäminen oli tuottanut vaikeuksia ja että siitä annettuja ohjeita oli joissakin tapauksissa käsitetty väärin. Näin ollen vaati luontoistalouden selvittäminen varsin paljon kirjeenvaihtoa. Myöskin tilivuoden alussa oleva varasto, syksyllä saatu sato ja loppuvarasto oli eräissä tapauksissa ilmoitettu epätäydellisesti ja vaativat nekin jälkiselvittelyjä. Sitä vastoin ei tietoisesti harhaanjohtavia tietoja ole ainoassakaan tapauksessa ollut syytä epäillä merkityksi.

Aineiston käyttö. Sen jälkeen kun tilikirjat oli tarkastettu ja epäselvät kohdat täydennetty jälkeinpäin saatujen tietojen nojalla, vietiin kukin tilikirja kortille, josta laskemalla yhteen vuosineljänneksen tiedot saatiin koko vuoden tiliyhdistelmä. Luontois- ja rahatalouden erillisuudesta johtuen on tällöin ollut välttämätöntä pitää nämä eri taloudenpidon muodot erillään toisistaan; samoin on erikseen tarkastettu, paljonko muonaa on kulutettu ja suuretko oman luontoistalouden tuotantokustannukset, saatujen tuotteiden määrä ja merkitys ovat olleet. Ruokakuntien kokonaiskulutusta laskettaessa otettiin huomioon yllä mainittujen eri lailla saatujen tarvikkeiden kokonaiskulutus kotitaloudessa. Samoin kuin kaupunkilaisperheissä merkittiin myöskin tilinpidon alussa olleet ruoka- ja halkovarastot menoiksi luonnossa ja vastaavasti loppuvarastoon jääneet, aikaisemmin tilitetyt määrät vähennettiin kulutuksesta. Alku- ja loppuvaraston raha-arvo taas yhdistettiin tulo- ja menoyhdistelmässä rahavaroihin tilivuoden alkaessa ja loppuessa. Kaikki luontoistalouden tulot ja menot arvioitiin paikkakunnalla käypien vähittäishintojen mukaan ja vietiin sellaisina tileihin. Nettotuloja sekä nettomenoja, s. o. kotitalouden todellisia menoja, laskettaessa vähennettiin tuotantokustannukset niistä; tällöin ei kuitenkaan perheen suorittamaa työtä otettu tuotantokustannuksissa huomioon.

kad, huruvida någon del kärnats till smör och i denna form förbrukats. Sälunda har i en del fall icke tydligt framgått, huru stor förbrukningen av helmjök, skummjök, smör och gräddade varit.

Materialets granskning. För påskyndande av hushållsböckernas granskning och undvikande av tidsutdräkt vid införskaffandet av eventuella kompletteringsuppgifter hade hushållsböckerna uppdelats på fyra årskvartalshäften, vilka omedelbart efter kvartalets utgång returnerades till socialstatistiska avdelningen. Vid granskningen av hushållsböckerna framgick över huvud, att bokföringen av naturhushållningen hade vällat svårigheter och att i vissa fall de i denna del givna anvisningarna blivit missuppfattade. Tillrättalaggningen av naturhushållningen krävde därför korrespondens i stor utsträckning. Jämväl voro uppgifterna om förråd vid räkenskapsårets början, höstens skörd och slutförrådet i en del fall ofullständiga och måste kompletteras. Där emot har ej ett enda fall av medvetet vilseledande uppgifter kunnat misstänkas föreligga.

Materialets behandling. Efter det hushållsböckerna blivit granskade och alla oklara ställen med ledning av tilläggsuppgifter kompletterats, infördes varje hushållsbok på ett kort, där genom en summering av kvartalsuppgifterna en sammanställning av räkenskaperna för hela året erhöles. På grund av natura- och penninghushållningens olika art har det därvid varit nödvändigt att åtskilja dessa former av hushållning; likaså har särskilt granskats, huru mycket av staten som förbrukats, samt produktionskostnaderna, mängden och värdet av genom egen naturhushållning erhållna produkter. Då hushållens totalförbrukning uträknades, beaktades hela förbrukningen inom hushållet av ovannämnda, på olika sätt hopbragta förnödenheter. På samma sätt som hos stadsfamiljerna antecknades vid räkenskapsföringens början förefintliga mat- och vedförråd som utgifter in natura, och i analogi härmed blevo alla som slutförråd resterande, tidigare bokförda mängder avdragna från förbrukningen. Penningvärdet av ingående och utgående förråd sammanslogs i inkomst- och utgiftstablan med de kontanta tillgångarna i början och slutet av räkenskapsåret. Alla naturhushållningens inkomster och utgifter beräknades enligt gällande detaljpriser på orten och bokfördes. Nettoinkomsterna samt nettoutgifterna, d. v. s. hushållets faktiska utgifter, beräknades med avdrag av driftkostnaderna; härvid medräknades dock icke bland driftkostnaderna det arbete familjen själf utfört.

Kuluttajajyksikköasteikko ja normaaliruokakunta. Jotta voitaisiin verrata toisiinsa erisuuruisten ruokakuntien elinkustannuksia ja niiden taloudellista asemaa eli vaurautta, on ruokakuntien erilaisesta suuruudesta johtuva elinkustannusten erilaisuus saatava eliminoiduksi. Tällainen tasointu saadaan aikaan siten, että erikoista kuluttajajyksikköasteikkoa käyttämällä ruokakunnan tulot ja menot muunnetaan vastaamaan aikuisen miehen osalle tulevia eria. Kun eri maiden elinkustannustutkimuksissa on käytetty toisistaan jonkin verran eroavia asteikkoja, toimisto kääntyi tämän asian ratkaisemiseksi fysiologian asiantuntijain puoleen, ja näiden antaman lausunnon nojalla otettiin tässä tutkimuksessa käytäntöön n. s. amerikkalainen kuluttajajyksikköasteikko.

Kuluttajajyksikkö tarkoittaa täysikasvuisen miehen kulutusta, mikä on merkitty 1.0:ksi, ja tällöin amerikkalaisen kuluttajajyksikköasteikon mukaan eri ikäryhmien ja sukupuolien suhdeluvut olivat seuraavat:

Ikä, vuotta Ålder, år	Kuluttajajyksikköä — Konsumtionsenheter	
	Miespuoliset Mankön	Naispuoliset Kvinnkön
0—3		0.15
4—6		0.40
7—10		0.75
11—14		0.90
15—	1.0	0.90

Edellä esitettyä asteikkoa käyttämällä laskettiin ensin kunkin perheen yhteenlaskettu kuluttajajyksikkömäärä; jakamalla kokonaismenot täten saadulla luvulla saatiin siten kaikkien perheiden menot lasketuksi samaa yksikköä kohden. Tällöin voitiin perheet ryhmittää kuluttajajyksikköä kohden lasketujen menojen suuruuden perusteella varsinaisiin vaurausryhmiin. Sen jälkeen kun kaikki saman ryhmän ruokakuntien tulot ja menot oli laskettu yhteen, jaettiin kukin meno- ja tuloerä ryhmän kuluttajajyksikkömäärällä ja siten saatiin kussakin ryhmässä kaikki erät kuluttajajyksikköä kohden lasketuiksi ja ryhmät keskenään verrannollisiksi.

Menoja kuluttajajyksikköä kohden laskettaessa on myös otettava huomioon ruokakunnan jäsenten kulutusaika ja kulutuksen kohde. Niinpä perheenjäsenten satunnaiset poissaolot, kuten lomamatkat y. m. s., vähentävät ruokatalouskustannuksia, vaikkakaan ne eivät vaikuta muihin menoihin. Myöskin on otettava huomioon, että ruokakunnan vieraiden jäsenten, vuokralaisten ja täysihoitolaisten sekä

Konsumtionsenhetskala och normalhushåll. För möjliggörande av jämförelser mellan olika stora hushåll i fråga om levnadskostnader och ekonomisk ställning eller välstånd måste man kunna eliminera den inverkan levnadskostnaderna röna på grund av hushållets storlek. Denna utjämnings åstadkommes genom att med tillhjälp av en särskild konsumtionsenhetskala omräkna hushållets inkomster och utgifter, så att de motsvara vad som kommer på en fullvuxen man. Då i olika länder vid levnadskostnadsundersökningar tillämpats något från varandra avvikande skolor, vände sig byrån i denna angelägenhet till experter i fysiologi och med stöd av deras utlåtande tillämpades vid denna undersökning den s. k. amerikanska konsumtionsenhetskalen.

Med konsumtionsenhet avses en fullvuxen mans förbrukning, vilken betecknas med 1.0, varvid enligt den amerikanska konsumtionsenhetskalen relationstalen för olika åldersgrupper och kön blevo följande:

Med tillhjälp av förenämnda skala uträknades först sammanlagda antalet konsumtionsenheter för varje familj; genom att därefter dividera totalutgifterna med det sålunda erhållna talet blevo alla familjers utgifter uttryckta i samma enhet. Härvid blev det möjligt att efter storleken av utgifterna uträknade per konsumtionsenhet gruppera familjerna i egentliga välstandsgrupper. Efter det inkomsterna och utgifterna för samtliga hushåll inom samma grupp summerats, dividerades varje utgifts- och inkomstpost med antalet konsumtionsenheter för gruppen, varvid inom varje grupp samtliga poster blevo uträknade per konsumtionsenhet och grupperna sinsemellan jämförbara.

Då utgifterna uträknas per konsumtionsenhet, måste även beaktas den tid hushållsmedlemmarnas förbrukning omfattat och föremålet för densamma. Exempelvis minskas kostnaderna för föda, om också ej för andra utgiftsposter, genom familjemedlemmarnas tillfälliga frånvaro, såsom semesterresor m. m. Ävenledes bör beaktas, att förbrukningen för utom familjen stående medlemmar av

täysihoidossa olevien lasten ja kotiapulaisten kulutus rajoittuu vain osaan kokonaiskulutuksesta. Näin ollen laskettiin eri menoryhmille, kuten ravinto-, asunto-, lämpö- ja valoryhmille, eri kuluttajajaksikkömäärät, jolloin siis otettiin huomioon, että vuokralainen on osallinen vain asunto-, valo- ja lämpömenoihin, täysihoitolainen lisäksi ruokaan, ruokavieras vain ravintoon ja kotiapulainen taas samaan kulutukseen kuin täysihoitolainen. Edellä mainittujen vieraiden ruokakunnanjäsenten kulutuksesta johtuneet kustannukset vähennettiin aineistoa käytellessä tulopuolella heidän suorittamistaan korvauksista, jotta saataisiin nettotulot. Jos alivuokralaisten suorittama korvaus ei riittänyt kustannusten peittämiseen, mikä oli varsin tavallista, milloin ruokakunnassa oli pidetty sukulaisia vähäisestä korvauksesta tai aivan ilmaiseksikin, vietiin kustannukset lahjojen ja avustusten ryhmään menopuolella. Palvelijain täysihoitokustannukset taas siirrettiin palvelijanpidosta johtuneisiin rahamenoihin. Edellä mainittuja täysihoido- y. m. kustannuksia arvioitaessa lähdettiin siitä oletuksesta, että ruokakunnan vieraiden jäsenten kulutus on yhtä suuri kuin perheenjäsentenkin. Näin ollen, kun tunnettiin eri menoerät kuluttajajaksikköä kohden, laskettiin kysymyksessä olevan ruokakunnan jäsenen osuus menoista hänen kuluttajajaksikkömääränsä nojalla. Edellä mainittu laskelma voi yksityisissä tapauksissa ehkä johtaa harhaan, mutta sovellettuna kokonaisuun ruokakuntaryhmiin, voitaneen katsoa sen avulla päästävän todellisuutta vastaaviin ja ennenkaikkea eri ryhmiin nähden hyvin verrannollisiin tuloksiin.

Kuten kaupunkien ja muiden asutuskeskusten elinkustannuksia koskevassa tutkimuksessa, on seuraavassakin tulokset yleensä esitetty n. s. normaali-ruokakuntaa kohden laskettuina. Tällöin normaali-ruokakunta tarkoittaa käsiteltävän tutkimuksen ruokakuntien keskimääräistä suuruutta, 3.4 kuluttajajaksikköä ruokakuntaa kohden. Laskemalla tulot ja menot normaali-ruokakuntaa kohden saavutetaan sama verrannollisuus kuin kuluttajajaksikön tuloja ja menoja käytettäessä, mutta lisäksi on huomattava, että lukijalle on luonnollisempaa käsittää perhetalouden budjetin raha- ja määrätiedot, kun ne esitetään normaali-ruokakuntaa kohden laskettuina. Toiseksi vältetään esittämästä sellaisia menoja kuluttajajaksikköä kohden, joiden suuruus ei riipu perheen kuluttajajaksikkömäärästä. Tällaisia menoja ovat esim. verot, joiden suuruus johtuu tulomäärästä, tupakkamenot, jotka riippuvat tupakoivien ruokakunnan jäsenten luvusta y. m. s. Kun tulot ja

hushället, hyresgäster och inackorderade, samt för barn i helinackordering och hembiträden inskränker sig blott till en del av totalförbrukningen. På grund härav uträknades för olika utgiftsgrupper, såsom för grupperna föda, bostad, värme och lyse, olika konsumtionsenhetstal, varvid alltså beaktades, att en hyresgäst deltar endast i utgifterna för bostad, lyse och värme, en inackorderad dessutom i utgifterna för föda, en matgäst endast i fråga om kosten och ett hembiträde på samma sätt som en person i helinackordering. För erhållande av de nettoinkomster, som erhålles för förenämnda utom familjen stående medlemmar av hushället, blevo vid materialets behandling kostnaderna för deras förbrukning avdragna från deras ersättningar på inkomstsidan. I händelse underhyresgästernas ersättning icke förslog till omkostnaderna för dem, vilket var rätt allmänt, om i hushället vistats släktingar mot ringa eller ingen ersättning, bokfördes kostnaderna som gåvor och understöd på utgiftssidan. Hembiträdenas underhållskostnader åter överfördes till de kontanta utgifterna för hembiträden. Vid uppskattandet av förenämnda kostnader för helinackordering m. m. utgick man från antagandet, att en främmande medlem av hushället förbrukar lika mycket som en familjemedlem. Då härvid de olika utgiftsposterna per konsumtionsenhet voro kända, uträknades för ifrågavarande medlem av hushället hans andel av utgifterna med ledning av det för honom gällande konsumtionsenhetstalet. En sålunda utförd kalkyl blir måhända i enskilda fall missvisande, men tillämpad på hela grupper av hushåll, torde den kunna anses medföra adekvata resultat och framförallt sådana, att de olika grupperna bliva sinsemellan väl jämförbara.

På samma sätt som i undersökningen rörande levnadskostnaderna i städer och andra bosättningscentra äro resultatet i det följande i allmänhet uträknade per s. k. normalhushåll. Med normalhushåll avses härvid ett hushåll av den storlek som hushållen vid föreliggande undersökning i medeltal varit, nämligen 3.4 konsumtionsenheter per hushåll. Genom uträknandet av alla inkomster och utgifter per normalhushåll bliva resultatet lika jämförbara som vid användning av konsumtionsenheten som mättstock, men därtill kommer, att läsaren får en naturligare uppfattning om penning- och kvantitetuppgifterna i ett familjehushålls budget, om uppgifterna hänföra sig till ett normalhushåll. Vidare undviker man att uppgiva sådana utgifter per konsumtionsenhet, vilkas storlek icke beror av antalet konsumtionsenheter i familjen. Sådana utgifter äro t. ex. skatter, för vilka inkomstbeloppet är bestämmande, tobaksutgifter,

menot muunnetaan normaaliruokakuntaa tarkoittaviksi, saavutetaan myös se etu, että eroavaisuudet eri kuluttajayksikköasteikkojen nojalla laskettujen tulosten välillä pienenevät.

Tilinpitoperheiden yhteiskunnallinen asema. Tilinpitoperheet on seuraavassa tutkimuksessa jaettu kolmeen ryhmään: muonamiehet, päivätyöläiset ja työnjohtajat. Näiden ryhmien kesken tilinpitoperheet jakautuivat siten, että ensimmäiseen kuului 170 perhettä eli 62.9 % kaikista, päivätyöläisiin 65 eli 24.1 % ja työnjohtajiin 35 perhettä eli 13.0 %. Tämä ryhmitys on tapahtunut kahta eri näkökohtaa silmällä pitäen: ensinnäkin on työnjohtajaryhmään viety sellaiset maataloustyöläiset, jotka itsenäisinä työnjohtajina, ammattitaitoisina työntekijöinä tai muuten ovat taloudellisesti paremmissa asemassa kuin tavalliset maataloustyöläiset. Suurin osa tämän ryhmän päämiehistä on saanut osan palkastaan muonana. Toisena ryhmitysperusteena on ollut palkkauksen muoto. Kuten myöhemmin tuloja ja luontoistaloutta selvitettäessä tarkemmin käy ilmi, kuului miltei kaikkien maataloustyöläisten palkkaukseen jonkin verran työnantajan antamia luontoisetuja. Kun palkkauksen muodon nojalla muonamiehet on erotettu erilliseksi ryhmäksi, on jakoperusteeksi otettu varsinaisen ravintoaineina maksetun palkkausosan, muonan, suuruus ja merkitys kokonaispalkan kannalta. Niinpä muonamiesryhmään on viety kaikki ne vuosipalkalla olevat työläiset, joiden luonnossa saama palkka nousee noin 50 %:iin koko palkasta. Tällöin siis päivätyöläisten ryhmään on laskettu sellaisetkin vuosipalkalla olevat työläiset, jotka ovat saaneet ruokamuonaa, mutta niin vähän, esim. vain maitoa tai vain ruista, ettei luontoispalkan osuus kokonaispalkkaan verraten nouse edes puoleen siitä. Miten kiinteä n. s. päivätyöläisten työsuhte on ollut, ei aina käy tilinpidosta ilmi, useimmat ovat kuitenkin koko vuoden olleet saman työnantajan töissä. Ainoastaan 11 tilinpitäjällä on ollut vaihteleva työpaikka. Missä määrin muilla on ollut vuosisopimus, on varsin epävarmaa, mutta ainakin noin puolella päivätyöläisistä tuntuu olleen aivan säännöllinen, jokapäiväinen työ työnantajansa luona ja muutkin ovat palkanmaksuista päättäen miltei säännöllisesti olleet samalla tilalla työssä.

Jotta tilinpitäjien mahdollinen erikoisammatti saataisiin selvitettyksi, sisälsi tilikirja kysymyksen suorittettavan työn laadusta. Tällöin saatujen varsin epämääräisten vastausten nojalla voi kaikissa ryhmissä todeta varsinaisia ammattimiehiä olleen varsin vähän; tosin eräät maataloustyöläiset ovat ilmoittaneet suorittavansa rakennus- ja korjaustöitä,

vilka sammanhänka med antalet rökare inom hushållet o. s. v. Då inkomster och utgifter omräknas, så att de komma att avse ett normalhushåll, vinnes jämväl den fördelen, att de skiljaktigheter i resultatet, som bero på tillämpning av olika konsumtionsenhetskalor, reduceras.

Bokföringsfamiljernas sociala ställning. Bokföringsfamiljerna äro i det följande indelade i tre grupper: stutare, daglönare och arbetsledare. Bokföringsfamiljerna fördelade sig på de tre grupperna sålunda, att till den första hörde 170 familjer eller 62.9 % av hela antalet, till daglönarnas grupp 65 eller 24.1 % och till arbetsledarnas grupp 35 familjer eller 13.0 %. Grupperingen har skett ur tvenne olika synpunkter: för det första har till arbetsledarnas grupp räknats sådana lantarbetare, vilka såsom självständiga arbetsledare, yrkeskunniga arbetare eller av annan orsak intaga en ekonomiskt bättre ställning än vanliga lantarbetare. Största delen av huvudmännen inom denna grupp har åtnjutit sin lön delvis i form av stat. Den andra grupperingsgrunden utgjordes av avlöningens form. Såsom senare skall närmare framgå vid behandlingen av inkomsterna och naturhushållningen, bestod nästan alla lantarbetares avlöning till någon del av naturaförmåner erhållna av arbetsgivaren. Då på grund av avlöningsformen statarna sammanförts till en särskild grupp, har som indelningsgrund tjänat den i livsmedel utgående lönen, den egentliga statlönen, storlek och betydelse i förhållande till totallönen. Sålunda har till statarnas grupp räknats alla de arbetare med årslön, vilkas naturalön stiger till ungefär 50 % av totallönen. Härvid har alltså till daglönargruppen hänförts också sådana arbetare, som haft stat av livsmedel, men så knapp, t. ex. endast mjölk, endast råg, att naturalönen ej uppgår till halva totallönen. Det framgår ej alltid tydligt ur bokföringen, huru fast de s. k. daglönarnas arbetsförhållande varit, dock ha de flesta varit hela året i samma arbetsgivares tjänst. Endast 11 räkenskapsförare ha haft flera arbetsplatser. I vilken utsträckning de övriga haft årsstädsel, är mycket ovisst, men åtminstone omkring halva antalet daglönare synes ha haft fullt regelbundet, dagligt arbete hos arbetsgivaren, och att döma av likviderna ha också de övriga så gott som regelbundet varit i arbete på samma gård.

För utrönande av räkenskapsförarnas eventuella specialyrken innehöll hushållsboken en fråga angående arbetets art. Med stöd av de härå avgivna rätt svävande svaren kan konstateras, att inom alla grupper de egentliga yrkesarbetarna varit rätt fåtaliga; visserligen ha en del lantarbetare uppgivit sig utföra byggnads- och reparations-

tallimiehen ja navettamiehen tehtäviä y. m. s., mutta on kuitenkin epävarmaa, onko tällöin kysymyksessä varsinaisen ammattioppia vaativa työ.

arbete eller vara anställda som stallkarlar eller ladugårdsdrängar o. d.; ovisst är dock, huruvida fråga är om arbete, som kräver yrkesutbildning.

II. Ruokakuntien taloudellinen asema ja niiden kokoonpano.

Tulot ja menot. Perheiden taloudellisen aseman kuvaamiseksi esitetään seuraavassa niiden keskimääräiset kokonaistulot ja -menot kussakin maataloustyöläisten ryhmässä.

	Keskim. tulot Medelinkomst mk	Keskim. menot Medelutgift mk
Muonamiehet — Statare	17 600	17 408
Päivätyöläiset — Daglönare	19 632	19 629
Työnjohtajat — Arbetsledare.....	22 309	21 744
Yhteensä — Summa	18 700	18 505

Ylläoleviin bruttotuloihin ja -menoihin sisältyvät sekä rahassa että luonnossa saadut erät. Kun luon- toistalouden tuotantokustannukset vähennetään, saa- daan seuraavat luvut:

	Keskim. nettotulot Medelnettinkomst mk	Keskim. nettomenot Medelnettoutgift mk
Muonamiehet — Statare	15 587	15 395
Päivätyöläiset — Daglönare	17 250	17 247
Työnjohtajat — Arbetsledare.....	20 122	19 557
Yhteensä — Summa	16 575	16 380

Maataloustyöläisten ryhmässä muonamiehillä oli pienimmät nettotulot, 15 587 markkaa, päivätyöläi- sillä 10.7 % sitä suuremmat eli 17 250 markkaa ja työnjohtajilla 16.6 % päivätyöläisten tuloja suurem- mat eli 20 122 markkaa.

I ovanstående bruttointkomster och -utgifter ingå såväl kontanta som naturaposter. Efter avdrag av driftkostnaderna för naturhushållningen erhåller man följande tal:

Bland lantarbetarna hade statarna de minsta intkomsterna, 15 587 mark, medan daglönarnas voro 10.7 % större eller 17 250 mark och arbetsledarnas 16.6 % större än daglönarnas eller 20 122 mark.

	Vuosimenot perhettä kohden, mk — Årsutgift per familj, mk					
	alle—under 10 000	10 000— 15 000	15 000— 20 000	20 000— 25 000	25 000 t. enemmän 1. mera	Kaikki perheet Samtliga familjer
Muonamiehet — Statare	6	74	71	18	1	170
Päivätyöläiset — Daglönare	1	20	29	12	3	65
Työnjohtajat — Arbetsledare.....	—	4	18	9	4	35
Yhteensä — Summa	7	98	118	39	8	270

Muonamies- ja päivätyöläisryhmän vuosimenot vaihtelivat pääasiallisesti 10 000 ja 20 000 markan välillä, 85.3 % muonamiehistä ja 75.4 % päivätyö- läisistä kuului näihin ryhmiin. 10 000 markkaa pienemmät vuosimenot oli vain yhdellä päivätyö-

Årsutgifterna inom statar- och daglönargrup- perna lågo i huvudsak mellan 10 000 och 20 000 mark, i det att dessa intervaller omfattade 85.3 % av statarnas och 75.4 % av daglönarnas antal. Årsutgifter under 10 000 mark hade endast 1 dag-

läisellä ja 6 muonamiehellä, jota vastoin 20 000 markkaa suuremmat menot oli varsin usealla, 15 päivätyöläisellä ja 19 muonamiehellä. Työnjohtajien vuosimenot vaihtelivat pääasiallisesti 15 000 ja 25 000 markan välillä, joista kuitenkin 15 000—20 000 markan menot olivat heillä tavallisimmat.

Kuten edellä on mainittu, eivät perheiden absoluuttiset tulot ja menot anna oikeata kuvaa niiden todellisesta taloudellisesta asemasta, vauraudesta, vaan on tätä varten kuluttajayksikköasteikkoa käyttämällä eliminoitava perheen suuruus ja siten saatava keskenään verrannollisia lukuja. Kun perheet ryhmitellään täten saatujen kuluttajayksikköä kohden laskettujen menojen nojalla, saadaan seuraava yhdistelmä:

	alle—under 3 500	Vuosimenot kuluttajayksikköä kohden, mk Årsutgift per konsumtionsenhet, mk				Kaikki perheet Samtliga familjer
		3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 t. enemmän 1. mera	
Muonamiehet — Statare	34	59	50	21	6	170
Päivätyöläiset — Daglönare	6	25	17	10	7	65
Työnjohtajat — Arbetsledare.....	—	4	9	14	8	35
Yhteensä — Summa	40	88	76	45	21	270

Sekä muonamiehistä että päivätyöläisistä oli yli $\frac{1}{3}$:lla, 34.7 %:lla edellisistä ja 38.5 %:lla jälkimmäisistä, 3 500—5 000 markan suuruiset vuosimenot kuluttajayksikköä kohden. Seuraavaan menoryhmään kuului 29.4 % muonamiehistä ja 26.2 % päivätyöläisistä, joten näihin kahteen menoryhmään kuului melkein yhtä suuri osa kummastakin edellä mainitusta maataloustyöläisryhmästä, 64.1 ja 64.7 %. Mutta kun muonamiehistä 20.0 %:lla oli 3 500 markkaa pienemmät ja 15.9 %:lla 6 500 markkaa suuremmat menot, oli päivätyöläisistä vain 9.2 % edellisessä ja 26.2 % sitä vastoin jälkimmäisessä ryhmässä. Työnjohtajista enemmän kuin $\frac{2}{3}$, 62.9 %, kuului kahteen korkeimpaan menoryhmään ja 3 500 markkaa pienempiä menoja kuluttajayksikköä kohden ei ole ollenkaan tämän ryhmän tilinpitäjillä.

Lapsiluku. Kokoonpanoltaan olivat tilinpitoperheet yleensä sellaisia, joihin kuului mies, vaimo ja lapsia, joskin lapsettomiakin perheitä oli pienekö määreä ja jokunen perhe, johon kuului vain perheenhuoltaja lapsineen. Kun kotona asuvat, itse ansaitsevat lapset, jotka lähinnä ovat verrattavissa täysihoitolaisiin, jätetään huomioon ottamatta, ja kaantuivat tilinpitoperheet lapsiluvun mukaan seuraavasti:

lönare och 6 statare, medan rätt många, nämligen 15 daglönare och 19 statare, hade utgifter utöver 20 000 mark. Arbetsledarnas årsutgifter lågo i huvudsak mellan 15 000 och 25 000 mark, men var bland dem utgiftsintervallen 15 000—20 000 mark vanligast.

Såsom ovan nämnts, giva familjernas absoluta inkomster och utgifter icke någon riktig bild av deras faktiska ekonomiska ställning, välstånd, utan måste genom användandet av konsumtionsenhetsskalan familjens storlek elimineras, så att de erhållna talen bliva sinsemellan jämförbara. Grupperas familjerna efter de sålunda per konsumtionsenhet uträknade utgifterna, fås följande sammanställning:

Såväl av statarna som daglönarna hade över $\frac{1}{3}$, av de förra 34.7 % och av de senare 38.5 %, utgifter mellan 3 500 och 5 000 mark per konsumtionsenhet. Till därpåföljande utgiftsgrupp hörde 29.4 % av statarna och 26.2 % av daglönarna, och tillhörde alltså ungefär lika stor del av vardera lantarbetargruppen, 64.1 resp. 64.7 %, dessa båda utgiftsintervaller. Men medan av statarna 20.0 % hade utgifter under 3 500 mark och 15.9 % utgifter över 6 500 mark, hörde av daglönarna endast 9.2 % till förstnämnda, men däremot 26.2 % till sistnämnda grupp. Av arbetsledarna hörde mer än $\frac{2}{3}$, 62.9 %, till de två högsta utgiftsgrupperna, och ingen av räkenskapsförarna i denna grupp hade utgifter understigande 3 500 mark.

Barnantalet. Bokföringsfamiljernas sammanställning var i allmänhet sådan, att de bestodo av man, hustru och barn, men även barnlösa familjer funnos i mindre antal ävensom en och annan familj bestående av endast familjeförsörjaren jämte barn. Då man bortlämnar alla hemmaboende barn med egen inkomst, enär de närmast kunna likställas med helinackorder, fördela sig familjerna efter antalet barn på följande sätt:

	Muonamiehet Statare	Päivätyöläiset Daglönare	Työnjohtajat — Ar- betsledare	Kalkkiaain Inalles
Perheitä, joihin vanhempien ohella kuului — Familjer bestående av föräldrar och				
1 lapsi — 1 barn	41	11	11	63
2 lasta — 2 barn	30	19	8	57
3 ” — 3 ”	24	9	6	39
4 ” — 4 ”	27	9	4	40
5 ” — 5 ”	21	6	—	27
6 t. us. lapsia — 6 l. flere barn	13	7	3	23
Lapsettomia perheitä — Barnlösa familjer	14	4	3	21
Yhteensä — Summa	170	65	35	270

Suhteellisesti enemmän 1-lapsen perheitä oli maataloustyönjohtajilla ja sitten muonamiehillä, kun taas päivätyöläisillä 2-lapsen perheiden ryhmä on suurin. Pienten, 1—2 lapsen perheiden osuus tilinpitoperheiden kokonaisluvusta oli muonamiehillä pienin, 41.8 %, päivätyöläisillä 46.2 % ja työnjohtajilla suurin, 54.3 %. Suurten, 5- tai useampilapsisten, perheiden osuus oli kuitenkin muonamiehillä ja päivätyöläisillä 20.0 %, kun se taas työnjohtajilla oli vain 8.6 %.

Edellä mainittujen lapsien lisäksi oli perheessä itseansaitsevia lapsia, jotka ovat olleet täysihoitoalaisina omassa kodissaan ja siis ottaneet osaa vain ruokakunnan ruoan kulutukseen, asuntoon, lämpöön ja valoon. Toiset näistä ovat maksaneet täyden korvauksen saamistaan eduista, toiset taas vain vähän tai ei ollenkaan. Tällaisten täsihoidossa olevien lasten luku oli 25.

Perheen suuruuden ja vaurauden välistä suhdetta valaisee seuraava yhdistelmä, missä on laskettu sekä perheenjäsenten keskimääräinen henkilöluku että kuluttajayksikköjen määrä perhettä kohden eri vaurausryhmissä.

Antalet familjer med 1 barn var proportionsvis störst bland arbetsledarna i lantbruket och därnäst bland statarna, medan bland daglönarna antalet familjer med 2 barn var störst. Relativa antalet små familjer, sådana med 1—2 barn, var i förhållande till hela antalet minst bland statarna, nämligen 41.8 %, bland daglönarna 46.2 % och störst bland arbetsledarna eller 54.3 %. Antalet barnrika familjer, sådana med 5 eller flere barn, utgjorde dock bland statarna och daglönarna 20.0 %, bland arbetsledarna däremot endast 8.6 %.

Utöver dessa barn funnos i familjerna barn med egen inkomst, vilka bott som helinaackorderer i eget hem och alltså endast deltagit i hushållets förbrukning av kost samt i utgifterna för bostad, värme och lyse. Några av dem ha för åtnjutna förmåner betalat full ersättning, andra åter ringa eller ingen ersättning. Antalet sådana helinaackorderade barn var 25.

Förhållandet mellan familjens storlek och välfärd belyses i följande sammanställning, utvisande medeltalet familjemedlemmar samt antalet konsumtionsenheter per familj inom olika välfärdgrupper.

I. Perheenjäseniä ja kuluttajayksiköitä perhettä kohden. — Antal familjemedlemmar och konsumtionsenheter per familj.

	Vuosimenot kuluttajayksikköä kohden, mk Årsutgift per konsumtionsenhet, mk					Yhteensä Summa
	alle — under 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 t. enemmän 1. mera	
Perheenjäseniä perhettä kohden — Familjemedlemmar per familj						
Muonamiehet — Statare	6.74	5.24	3.78	3.14	2.67	4.76
Päivätyöläiset — Daglönare	7.50	5.68	4.41	3.30	3.14	4.88
Työnjohtajat — Arbetsledare	—	8.50	4.44	3.57	3.50	4.34
Yhteensä — Summa	6.85	5.51	4.00	3.31	3.14	4.73
Kuluttajayksiköitä perh. kohden — Konsumtionsenheter per familj						
Muonamiehet — Statare	4.75	3.76	2.70	2.23	2.27	3.40
Päivätyöläiset — Daglönare	5.43	4.07	3.04	2.22	2.11	3.43
Työnjohtajat — Arbetsledare	—	6.10	3.17	2.62	2.23	3.07
Yhteensä — Summa	4.85	3.95	2.83	2.35	2.20	3.37

5 vuotta nuorempia lapsia oli enimmänsä työnjohtajien perheissä, joissa taas oli hieman vähemmän kukaan kolmeen seuraavaan viisivuotisryhmään kuuluvia lapsia. Verrattaessa toisiinsa ikä- ja vaurausryhmittä voidaan todeta, että pienten, viisi vuotta nuorempien lasten luku hieman lisääntyi vaurauden kasvaessa, kun taas muissa ikäryhmissä, s. o. 5—14-vuotiaisiin lapsiin nähden, lasten luku jyrkästi väheni taloudellisten olojen parantuessa; 20 vuotta vanhempien henkilöiden osuus nousi n. 30 %:sta alimmassa runsaasti 60 %:iin ylimmässä vaurausryhmässä. Verrattaessa perheen ikää, sellaisena kuin se ilmenee tarkastettaessa perheen päämiehen ja hänen vaimonsa ikäryhmittä, käykin selvästi ilmi, että ylempiin vaurausluokkiin kuului paljon enemmän nuoria perheitä kuin alempiin vaurausluokkiin.

Relativa antalet barn under 5 år var störst i arbetsledarnas familjer, i vilka däremot antalet barn inom envar av de följande femårsintervallerna var något mindre. Jämför man med varandra ålders- och välståndsgupperingen, kan man konstatera, att antalet småbarn, yngre än fem år, något ökades med stigande välstånd, medan däremot inom övriga åldersklasser, d. v. s. då fråga är om barn mellan 5 och 14 år, barnantalet starkt avtog med de ekonomiska förhållandenas förbättring; antalet personer över 20 år steg från c. 30 % i den lägsta till mer än 60 % i den högsta välståndsgruppen. Vid jämförelse av familjernas ålder, sådan denna framgår vid granskning av huvudmännens och deras hustrurs åldersfördelning, finner man tydligt, att till de högsta välståndsgupperna hörde långt flera unga familjer än till de lägre välståndsgupperna.

Ruokakunnan päämiehet ja heidän vaimonsa ryhmitettyinä iän mukaan. — Hushållens huvudmän och deras hustrur grupperade efter ålder.

	Ikä, vuotta — Ålder, år								Kaikkiaan Inalles	
	alle — under	25—	30—	35—	40—	45—	50—	60 t. enemm.		
	25	29	34	39	44	49	59	l. mera		
Muonamiehet — Statare:	{ miehiä — män ..	6	27	42	33	31	21	8	—	168
	{ naisia — kvinnor	11	42	41	38	18	9	6	—	165
Päivätyöläiset — Daglönare:	{ miehiä — män ..	5	10	13	15	10	7	3	2	65
	{ naisia — kvinnor	14	9	7	17	6	6	4	—	63
Työnjohtajat — Arbetsledare:	{ miehiä — män ..	1	3	13	11	3	2	2	—	35
	{ naisia — kvinnor	3	7	12	7	2	1	2	—	34
Yhteensä — Summa:	{ miehiä — män ..	12	40	68	59	44	30	13	2	268
	{ naisia — kvinnor	28	58	60	62	26	16	12	—	262

Yleensä perheen päämiehet olivat verraten nuoria, lähes $\frac{1}{5}$ heistä oli 30 vuotta nuorempia, lähes puolet 30—40-vuotiaita, yli $\frac{1}{4}$ 40—50 vuoden välillä ja sitä vanhempia vain $\frac{1}{20}$. Päämiesten vaimot olivat jonkin verran nuorempia; miltei $\frac{1}{3}$ oli 30 vuotta nuorempia ja vain $\frac{1}{5}$ 40 vuotta vanhempia.

Vuokralaiset, täysihoitolaiset y. m. ruokakuntien vieraat jäsenet. Maataloustyöläisten perheissä ei yleensä ole pidetty alivuokralaisia huomattavassa määrässä, kuten alla olevasta yhdistelmästä näkyy.

I regel voro familjernas huvudmän relativt unga, inemot $\frac{1}{5}$ av dem voro yngre än 30 år, inemot hälften 30—40 år gamla, mer än $\frac{1}{4}$ 40—50 år och endast $\frac{1}{20}$ ännu äldre. Huvudmännens hustrur voro något yngre; i det närmaste $\frac{1}{3}$ voro yngre än 30 år och blott $\frac{1}{5}$ över 40 år.

Hyresgäster, inackorderade m. fl. främmande medlemmar av hushållen. Säsom sammanställningen här nedan utvisar, ha i lantarbetarnas familjer icke i större utsträckning förekommit underhyresgäster.

	Muonamiehet Statare		Päivätyöläiset Daglönare		Työnjohtajat Arbetsledare		Yhteensä Summa	
	Luku Antal	%	Luku Antal	%	Luku Antal	%	Luku Antal	%
Ruokakunnat, joissa oli — Hushåll med								
ainoastaan vuokralaisia — endast hyresgäster ..	—	—	2	3.1	—	—	2	0.7
ainoastaan täysihoitolaisia — endast inackorderade	14	8.2	8	12.3	5	14.3	27	10.0
vuokralaisia ja täysihoitolaisia — hyresgäster och inackorderade	—	—	—	—	1	2.9	1	0.4
ainoastaan ruokavieraita — endast matgäster ..	18	10.6	4	6.1	4	11.4	26	9.6
vuokralaisia, täysihoitolaisia ja ruokavieraita — hyresgäster, inackorderade och matgäster	3	1.8	—	—	1	2.9	4	1.5
Ruokakunnat ilman alivuokralaisia tai ruokavieraita — Hushåll utan underhyresgäster l. matgäster	135	79.4	51	78.5	24	68.5	210	77.8

Kahdessa ensimmäisessä ryhmässä oli niiden perheiden luku, joilla ei tilinpitovuonna ollut ollenkaan alivuokralaisia, lähes $\frac{1}{3}$ kaikista ja työnohjohtajaryhmässä vastaava osuus oli lähes $\frac{1}{10}$. Varsinaisia vuokralaisia, jotka saivat vain asunnon perheessä, ei ollut juuri ollenkaan, kun taas täysihoitolaaisia ja ruokavieraita pidettiin suunnilleen yhtä usein, yhteensä 27 ja 26 perheessä. Alivuokraamisen merkitystä vähentää vielä sekin seikka, että niissäkin 60 perheessä, joissa edellämäinnittuja vieraita ruokakunnan jäseniä on ollut, 15:ssä nämä vierat ovat olleet kuukautta lyhyemmän ajan ja vain 9:ssä niiden kulutus aika on ollut puolta vuotta pitempi.

Asunto-olot. Maataloustyöläisten asunnon hankinta eroaa kaupunkilaisoloista varsin huomattavassa määrässä. Maaseudulla on yleisintä, että kiinteän työsuhteen vallitessa työnantaja antaa työntekijälleen asunnon, ellei tällaisella maataloustyöläisellä ole omaa asuntoa. Sitävastoin vuokra-asuntoja, jotka vapaasti vuokrataan halukkaille vuokraajille, on aivan vähän; tällöinkin usein vuokralalla olevien mökkien vuokra maksetaan luonnossa määrättyjä työpäiviä suorittamalla, mikä jo edellyttää jonkinlaisen työsuhteen olemassaoloa.

Asunnon hallintamuoto — Bostadens överlätelseform	Muonamiehet Statare	Päivätyöläiset Daglönare	Työnohjohtajat Arbetsledare	Yhteensä Summa
Vapaasti luovutettu — Fritt upplåten	165	38	35	238
Osittain vapaa — Delvis fri	—	7	—	7
Oma — Egen	4	16	—	20
Vuokrattu — Hyrd	1	4	—	5

Maataloustyöläisistä asui lähes $\frac{9}{10}$, 88.1 %, työnantajan vapaasti luovuttamassa huoneistossa ja lisäksi 2.6 % osittain vapaasti s. o. poikkeuksellisen huokealla työnantajalta vuokratussa asunnossa. Omassa asunnossaan asui 7.4 % ja varsinaisessa vuokra-asunnossa vain 1.9 % kaikista tutkimuksenalaisista maataloustyöläisistä. Muonamiehet asuivat miltei aina, 97.0 % heistä, työnantajan asunnossa, työnohjohtajilla ei muuta asuntomuotoa tapakaan, kun sen sijaan päivätyöläisistä lähes $\frac{3}{5}$, 58.5 %, asui työnantajan kokonaan vapaasti ja lisäksi 10.8 % osittain vapaasti luovuttamissa asunnoissa; omassa asunnossa asui kuitenkin 24.6 % ja vuokratuissa 6.1 %.

Asumiskannan valaisemiseksi pyydettiin tilinpitäjiltä tietoja asunnon huoneluovusta ja eräistä mukavuuksista, kuten kellarista, ruokakomeroista, varastosuojista y. m. Kun kysymyksessä on maataloustyöläisten asunnot, täytyy kuitenkin myöntää, että huoneluku on varsin yksipuolinen asutokannan arvostelun mitta. Maaseudulla, vielä enemmän kuin kaupunkilaisoloissa, huoneen suuruus vaihtelee tavattomasti ja esim. huoneen sekä keittiön käsit-

Inom de två första grupperna var antalet familjer, vilka under räkenskapsåret alls icke hade underhyresgäster, inemot $\frac{1}{3}$ av hela antalet, och inom arbetsledarnas grupp var motsvarande proportion inemot $\frac{1}{10}$. Egentliga hyresgäster, vilka uteslutande åtnjoto bostad hos familjen, funnos nästan ej alls, medan antalet familjer med helinackorderade och sådana med matgäster var ungefär lika stort, inalles 27 resp. 26. Underhyresgästsystemets betydelse förminskas ytterligare därigenom, att av de 60 familjer, vilka haft dylika främmande medlemmar av hushållet, 15 haft sådana under kortare tid än en månad och endast 9 under längre tid än ett halvår.

Bostadsförhållanden. För lantarbetarna skiljer sig bostadsfrågans ordnande högst väsentligt från förhållandena i en stad. På landsbygden är det regel, då det gäller ett fast arbetsförhållande, att arbetsgivaren bereder arbetaren bostad, såvida lantarbetaren ej har egen bostad. Däremot finnas hyresbostäder, vilka fritt uthyras åt hugade, i ytterst ringa mängd; även hyran för uthyrda stugor betalas ofta in natura med ett visst antal dagsverken, vilket redan förutsätter, att något slags arbetsförhållande existerar.

Av lantarbetarna bebodde inemot $\frac{9}{10}$, 88.1 %, av arbetsgivaren fritt upplåtna bostäder och ytterligare 2.6 % delvis fria, d. v. s. exceptionellt billigt av arbetsgivaren hyrda bostäder. I egen bostad bodde 7.4 % och i verklig hyresbostad endast 1.9 % av alla till undersökningen hörande lantarbetare. Statarna hade nästan alltid, nämligen 97.0 % av antalet, bostad av arbetsgivaren, arbetsledarna utan undantag, medan av daglönarna inemot $\frac{3}{5}$, 58.5 %, bodde i av arbetsgivaren fullständigt fritt och ytterligare 10.8 % i delvis fritt upplåtna bostäder; i egen bostad bodde dock 24.6 % och i hyrd bostad 6.1 % av dem.

För belysande av bostadsstandardens avfordrades räkenskapsförarna uppgifter angående rumsantalet och vissa bekvämligheter i bostäderna, såsom källare, skafferier, förrådsskjul o. s. v. Då fråga är om lantarbetares bostäder, måste likväl medgivas, att rumsantalet utgör en mycket ensidig mätstock vid bedömandet av bostadsstandardens. Mer än i stadsförhållanden är fallet, växla på landsbygden rummen till storleken, och exempelvis bostäder

tävä huoneisto voi olla varsin erilainen; keittiösana voi tarkoittaa niin hyvin pientä keittiötä kuin avaraa tupaa, joka yhdistää olohuoneen, ruokahuoneen ja keittiön lisäksi makuuhuoneen ominaisuudet. Näin ollen seuraavassa esitetyt huoneistojen suuruutta valaisevat luvut vain varsin heikosti kuvaavat asunto-oloja maataloustyöläispiireissä.

Asumnon suuruus — Bostadens storlek	Muonamiehet Statäre		Päivätyöläiset Daglönare		Työnjohtajat Arbetsledare		Yhteensä Summa	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1 huone (keittiö) — 1 rum (kök)	38	22.4	17	26.2	3	8.6	58	21.5
1 huone ja keittiö — 1 rum och kök	125	73.5	47	72.3	21	60.0	193	71.5
2 huonetta ja keittiö — 2 rum och kök	7	4.1	1	1.5	11	31.4	19	7.0

Lähes $\frac{3}{4}$ kaikista tutkimuksen alaisista perheistä asui 1 huoneen ja keittiön käsittävissä asunnoissa, noin $\frac{1}{5}$ vain 1 huoneessa ja 7.0 % 2 huoneen ja keittiön huoneistoissa. Päivätyöläisten asunto-olot olivat huonoimmat; noin $\frac{1}{4}$ heistä asui 1 huoneessa ja 2 huoneen ja keittiön asunto oli vain 1 perheellä. Muonamiehillä sensijaan oli hieman useammin 2 huoneen ja keittiön ja vähän harvemmin 1 huoneen asunto kuin päivätyöläisillä; edellisten osuus oli 4.1 % ja jälkimmäisten 22.4 %. Paljon paremmin asuivat työnjohtajat, joiden asunnoista lähes $\frac{1}{2}$ sisälsi 2 huonetta ja keittiön.

Vaurausasteen vaikutusta huoneiston suuruuteen valaisee seuraava yhdistelmä, joka käsittää kaikki kolme maataloustyöläisryhmää yhteensä.

Asumnon suuruus — Bostadens storlek	alle under 3500	Menot kuluttajayksikköä kohden, mk Utgift per konsumtionsenhet, mk				Yhteensä Summa
		3500— 5000	5000— 6500	6500— 8000	8000 t. enemmän 1. mera	
1 huone (keittiö) — 1 rum (kök)	22.5	23.9	23.7	15.6	14.3	21.5
1 huone ja keittiö — 1 rum och kök	75.0	72.7	71.0	71.1	61.9	71.5
2 huonetta ja keittiö — 2 rum och kök	2.5	3.4	5.3	13.3	23.8	7.0

1 huoneen asuntojen osuus pienenee ylimmissä vaurausluokissa, ja vastaavasti 2 huoneen ja keittiön asuntojen osuus lisääntyy. Sitä vastoin kaikissa vaurausryhmissä ylintä vaurausryhmää lukuun ottamatta 1 huoneen ja keittiön asuntojen osuus on miltei sama, lähes $\frac{3}{4}$ kaikista asunnoista.

Paitsi huonelukua kuvastavat asumiskantaa myös asumistiheyttä osoittavat luvut. Tämän valaisemiseksi esitetään seuraavassa yhdistelmässä maatalousryhmittäin asukasluku 100 huonetta kohden.

Asukkaita 100 huonetta kohden. — Antal boende per 100 rum.

Asumnon suuruus — Bostadens storlek	Muonamiehet Statäre		Päivätyöläiset Daglönare		Työnjohtajat Arbetsledare		Yhteensä Summa	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1 huone (keittiö) — 1 rum (kök)	457		447		467		454	
1 huone ja keittiö — 1 rum och kök	244		259		219		245	
2 huonetta ja keittiö — 2 rum och kök	214		133		158		177	

om ett rum och kök kunna vara mycket olika; ordet kök kan beteckna såväl ett litet kök som en rymlig stuga, utgörande icke blott vardagsrum, matrum och kök utan även sovrum. De i det följande anförda talen över lägenheternas storlek giva därför en ganska osäker bild av bostadsförhållandena inom lantarbetarkretsar.

Bortåt $\frac{3}{4}$ av hela antalet till undersökningen hörande familjer bodde i lägenheter om 1 rum och kök, omkring $\frac{1}{5}$ i ett enda rum och 7.0 % i lägenheter om 2 rum och kök. Daglönarnas bostadsförhållanden voro såmst; omkring $\frac{1}{4}$ bodde i ett enda rum, och endast 1 familj disponerade över 2 rum och kök. Statarna däremot bebodde i något flera fall än daglönarna 2 rum och kök och i något färre fall ett enda rum; de förras relationstal var 4.1 % och de senares 22.4 %. Vida bättre bodde arbetsledarna, av vilkas bostäder inemot $\frac{1}{2}$ omfattade 2 rum och kök.

Välstandsgradens inverkan på lägenhetens storlek belyses i följande sammanställning, som omfattar alla tre lantarbetargrupper sammantagna.

Relationstalet för bostäder om 1 rum avtager i de högsta välstandsgrupperna, och i analogi härmed växer relationstalet för bostäder om 2 rum och kök. Däremot är i samtliga välstandsgrupper med undantag för den allra högsta välstandsgruppen relationstalet för bostäder om 1 rum och kök nästan konstant, inemot $\frac{3}{4}$ av hela antalet bostäder.

Förutom av rumsantalet, belyses bostadsstandarden även av de tal, som utvisa boendetätheten. För åskådliggörande av denna anføres i följande sammanställning antalet boende per 100 rum inom de olika lantarbetargrupperna.

1 huoneen huoneistojen asumistiheys oli hyvin suuri, keskimäärin 454 henkilöä 100 huonetta kohden. Kun, kuten on tapana meillä, liian ahtaasti asuttuina pidetään huoneistoja, joissa on 3 t. useampia henkilöitä huonetta kohden, olivat siis maataloustyöläisten 1 huoneen s. o. keittiön käsittävät asunnot keskimäärin aivan liian ahtaasti asutut, ja tämän suuruksissa asunnoissa asui $\frac{1}{3}$ kaikista tutkimuksenalaisista perheistä. 1 huoneen ja keittiön asunnoissa oli keskimääräinen asumistiheys 245 100 huonetta kohden ja suuremmissa, 2 huoneen ja keittiön asunnoissa, oli asumistiheys vastaavasti ainoastaan 177; näiden huoneistojen osuus oli kuitenkin vain 7.0 %.

Asunnon mukavuuden kannalta on syytä tarkastaa valaistussuhteita, t. s. missä määrin maataloustyöläisten asunnoissa on siirrytty sähkövalaistukseen ja paljonko vielä öljylamppuja käytetään. Eri maataloustyöläisryhmissä oli sähkövaloa käyttävien perheiden luku seuraava:

	Luku Antal	%
Muonamiehet — Statare	94	55.3
Päivätyöläiset — Daglönare	26	40.0
Työnjohtajat — Arbetsledare	27	77.1
Yhteensä — Summa	147	54.4

Enemmän kuin puolella, 54.4 %:lla, tutkimuksenalaisista perheistä oli sähkövalo, useimmin työnjohtajilla, yli $\frac{3}{4}$:lla, ja harvemmin päivätyöläisillä, $\frac{2}{3}$:lla. Useimmissa tapauksissa kuului sähkövalo työnantajan antamiin palkkaetuihin ja vain joissakin tapauksissa on asunnonhaltija itse maksanut sähkövalostaan.

III. Maataloustyöläisten luontoistalous.

Viljelysmaa ja kotieläimet. Kuten aikaisemmin on mainittu, eroaa maataloustyöläisten taloudenpito teollisuustyöläisten oloista nimenomaan siinä suhteessa, että edellisillä luontoistalouden osuus ja merkitys on varsin huomattava, kun taas teollisuustyöväki, varsinkin kaupungeissa asuva, on miltei kokonaan siirtynyt rahatalouden kannalle. Käsillä oleva tutkimus koskee sitä osaa maataloustyöläisperheistä, joissa perheen päämies saa pääasiallisen ansionsa palkkatyöstä, jota vastoin sellaisetkin pienviljelijäryhmät, jotka varsin suuressa mittakaavassa käyvät päivätyössä toisen luona, on jätetty tutkimuksen ulkopuolelle. Näin ollen tilinpitoperheiden joukossa on varsin vähän sellaisia, joilla on varsinaista viljelysmaata;

Boendetätheten i lägenheter om 1 rum var synnerligen stor, i medeltal 454 personer per 100 rum. Då, såsom hos oss är brukligt, trångboddhet anses föreligga i lägenhet, där antalet boende per rum utgör 3 eller flera, voro alltså bland lantarbetarna de bostäder, som omfattade ett enda rum, d. v. s. kök, i genomsnitt synnerligen överbefolkade, och i bostäder av denna storlek bodde $\frac{1}{3}$ av hela antalet till undersökningen hörande familjer. I bostäderna om 1 rum och kök var den genomsnittliga boendetätheten 245 per 100 rum och i större bostäder, sådana om 2 rum och kök, var boendetätheten endast 177; relativa antalet av dess lägenheter utgjorde dock endast 7.0 %.

Ur synpunkten av bostädernas bekvämlighet är det skäl att undersöka belysningsförhållandena, d. v. s. i vilken grad elektriskt ljus fått insteg i lantarbetarnas bostäder och i vilken utsträckning oljelampor alltjämt användas. Antalet familjer, som använde elektriskt ljus, var inom de olika lantarbetargrupperna som följer:

Över hälften, 54.4 %, av de familjer, som undersökningen omfattade, hade elektriskt ljus, mest bland arbetsledarna, över $\frac{3}{4}$, och minst bland daglönarna, $\frac{2}{3}$. I de flesta fall ingick elektriskt ljus i de av arbetsgivaren beviljade löneförmånerna, och endast i ett fåtal fall har bostadens innehavare själv bekostat elektriciteten.

III. Lantarbetarnas naturhushållning.

Odlingsmark och husdjur. Såsom tidigare nämnts, skiljer sig lantarbetarnas hushållning från förhållandena bland industriarbetarna enkanerligen däri, att för de förstnämnda naturhushållningen spelar en stor roll, medan industriarbetarna, särskilt i städerna, nästan helt och hållet övergått till penninghushållning. Föreliggande undersökning gäller sådana lantarbetarfamiljer, vilkas huvudman har sin huvudsakliga utkomst av lönearbete, varemot t. o. m. sådana småbrukare, vilka i stor utsträckning utföra dagsarbete hos andra, lämnats utanför undersökningen. Bland bokföringsfamiljerna finnas därför ytterst få sådana med egentlig odlingsmark; för flertalet inskränker sig den egna naturhushållningen till odling av

useimmilla oma luontoistalous rajoittuu perunan y. m. juurikasvien viljelykseen omaa tarvetta varten, varsin vähäpätöiseen kasvitarhamaan hoitoon ja 1 lehmän, harvemmin 2 lehmän, porsaiden, kanojen ja joissakin tapauksissa lampaiden pitoon. Oman luontoistalouden ohella on palkkaukseen sisältyvillä luontoiseduilla, varsinkin muonapalkalla oleville maataloustyöläisille, sangen huomattava merkitys.

Seuraavassa yhdistelmässä on esitetty niiden perheiden luku, joilla oli perunanviljelystä, lemmiä, vasikoita, porsaita, kanoja, lampaita tai muita kotieläimiä.

potatis och andra rotfrukter för eget behov, skötseln av en rätt obetydlig köksträdgård och underhåll av 1 ko, sällan 2, grisar, höns och stundom får. Vid sidan av den egna naturhushållningen spela de i avlöningen ingående naturaförmånerna en mycket betydande roll, särskilt för lantarbetare med stat.

Följande sammanställning utvisar antalet familjer, som hade potatisland, kor, kalvar, grisar, höns, får eller andra husdjur.

	Perheiden luku, joilla oli Antal familjer med							Kaikkiaan perheitä Samtliga familjer
	perunamaa potatisland	lemmiä kor	vasikoita kalvar	porsaita grisar	kanoja höns	lampaita får	muuta kotieläimiä övrige husdjur	
Muonamiehet — Statare.....	168	58	45	125	46	19	1	170
Päivätyöläiset — Daglönare	57	35	18	38	17	19	2	65
Työnjohtajat — Arbetsledare	32	5	5	32	8	2	—	35
Yhteensä — Summa	257	98	68	195	71	40	3	270

Miltei kaikilla muonamiehillä ja suurimmalla osalla työnjohtajia ja päivätyöläisiä oli oma perunamaa, johon monasti liittyi vähäistä muiden juurikasvien, porkkanoiden, punajuurien, lanttujen y. m. s. viljelystä. Mitä taas kotieläimiin tulee, oli porsaiden pito varsin yleistä, noin 70 %:lla kaikista tilinpitoperheistä oli porsaita; varsinkin työnjohtajaperheissä oli niiden pito miltei sääntönä. Noin $\frac{1}{3}$:lla tilinpitoperheistä oli tilivuoden kuluessa lehmä, muutamissa tapauksissa pariakin. Eri maataloustyöläisryhmissä oli päivätyöläisillä huomattavasti useammin lemmiä, 53.8 %:lla heistä, kuin muonamiehillä ja työnjohtajilla, jotka sangen usein taas saivat maitoa muonana; edellisistä perheistä oli yli $\frac{1}{3}$:lla ja jälkimmäisistä vain $\frac{1}{7}$:lla oma lehmä. Omia vasikoita oli jonkin verran harvemmin, noin $\frac{1}{4}$:lla kaikista tilinpitäjistä. Yhtä tavallista kuin vasikoiden pito oli kananhoito; kanojen luvusta käy kuitenkin ilmi, ettei kysymyksessä yleensä ole ollut kananhoito kaupallisessa tarkoituksessa, vaan, kuten muulla kotieläinhoidolla, oli tällöin vain oman tarpeen tyydyttäminen tarkoituksena. Lähes $\frac{1}{4}$:lla tilinpitäjistä oli lisäksi lampaita ja 2 tapauksessa kaniineja sekä 1:ssä hevonen. Näistä edellisten eläinten hoidosta on aiheutunut verraten vähän kustannuksia, ja tuottokin on ollut varsin merkitykseltä kokonaiskulutuksen ja tilinpidon kannalta. Verrattaessa keskenään kotieläinten pidon yleisyyttä

Så gott som alla statare samt största delen av arbetsledarna och daglönarna hade eget potatisland, vartill ofta kom odling i ringa grad av andra rotfrukter, morötter, rödbetor, kålrot m. m. d. Vad husdjuren beträffar, var hållandet av gris allmänt och förekom bland ungefär 70 % av hela antalet bokföringsfamiljer; isynnerhet i arbetsledarfamiljerna utgjorde hushållsgris närapå regel. Ungefär $\frac{1}{3}$ av antalet bokföringsfamiljer hade under räkenskapsåret en ko, i vissa fall t. o. m. ett par. Av de olika grupperna hade daglönarna ko relativt taget oftare, i 53.8 % fall, än statarna och arbetsledarna, vilka i stället rätt ofta fingo mjölk på stat; av de förra hade över $\frac{1}{3}$ och av de senare blott $\frac{1}{7}$ egen ko. Egna kalvar förekommo något mindre ofta, hos ungefär $\frac{1}{4}$ av samtliga familjer. Hönskötseln var lika allmän som hållandet av kalvar; av uppgifterna om antalet höns framgår dock att här i allmänhet ej var fråga om hönskötsel i försäljningssyfte, utan avsågs härmed, såsom vid all den övriga husdjurskötseln, allenast att tillfredsställa det egna behovet. Bortåt $\frac{1}{7}$ av räkenskapsförrarna hade ytterligare får samt 2 familjer kaniner och 1 familj häst. Kaninskötseln har medfört rätt litet kostnader, men även avkastningen har spelat en minimal roll vid totalförbrukningen och bokföringen. Jämför man med varandra husdjurskötselns utbredning och familjernas välstånd, kan man i all-

ja perheiden vaurautta ei yleensä voi todeta niiden olevan missään riippuvaisuussuhteessa toisiinsa, vaan eri vaurausryhmissä vaihtelee varsin säännötmästä niiden perheiden osuus, joilla oli kotieläimiä. Ainoastaan porsaiden pitoon nähden voidaan muonamiesryhmässä todeta sen käyvän yleisemmäksi vaurauden kasvaessa.

Kotieläinten merkityksen valaisemiseksi esitetään seuraavassa taulukossa eri kotieläinten luku tilinpitoperheissä tilivuoden alkaessa (a) ja loppuessa (c) sekä tilivuoden aikana teurastettujen tai myytyjen eläinten luku (b).

mänhet icke konstatera någon relativitet mellan dem, utan inom olika välstandsgrupper varierade antalet familjer med husdjur högst oregelbundet. Endast med avseende å hushållsgris kan inom startgruppen konstateras en växande utbredning vid stigande välstånd.

För belysande av husdjurens betydelse meddelas i följande tabell antalet olika husdjur i bokföringsfamiljerna vid räkenskapsårets ingång (a) och utgång (c) samt under året slaktade eller sålda djur (b).

	Lehmiä Kor			Vasikoita Kalvar			Porsaita Grisar			Kanoja Höns			Lampaita Får			Muita Övriga		
	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
Muonamiehet — Statare	67	8	68	13	51	12	62	191	39	326	56	355	29	22	24	—	—	1
Päivätyöläiset — Daglönare	41	3	41	10	17	3	10	40	14	59	—	68	32	26	33	5	2	3
Työnjohtajat — Arbetsledare	5	3	3	2	10	1	11	48	10	83	16	85	2	1	3	—	—	—
Yhteensä — Summa	113	14	112	25	78	16	83	279	63	468	72	508	63	49	60	5	2	4

Kuten luonnollista onkin, ei lehmien luvussa ole havaittavissa paljon muutoksia vuoden kuluessa; vain sikäli, kuin lehmiä on myyty tai teurastettu, on uusia hankittu tilalle. Porsaihin ja vasikoihin nähden on taas lukumäärä vuoden kuluessa ollut varsin vaihteleva. Niistä 195 maataloustyöläisestä, joilla oli porsaita, oli vain $\frac{1}{3}$ lla porsas vuoden vaihteessa, jota vastoin muilla on ollut vain kesäporsas, joka kevätkesällä on otettu ja syksyllä, tavallisesti loka—marraskuun aikana, teurastettu. Ensiksi mainituissa perheissä taas on yleensä vuoden vaihteessa ollut porsas keväällä teurastettu; samoihin aikoihin on otettu kesäporsas, joka taas syksyllä on teurastettu. Samoin vasikoista voi todeta, että useimmat perheet ovat varsin pian lehmän poikimisen jälkeen teurastuttaneet vasikan, ja vain harvemmin sitä on juotettu pitemmän aikaa. Tilinpidon alussa ilmoitetuista lampaista on lähes 80 % teurastettu tilinpidon aikana, kun taas kanoja koskeva vastaava luku oli vain noin 15 %.

Luontoistulot ja -menot. Luontoistalouden merkitystä tutkimuksen alaisille maataloustyöläisryhmille valaisee luonnossa saatujen tulojen osuus kokonaistuloista. Kun edellisiin vielä lisätään omien tuotteiden myynnistä saadut rahatulotkin, ne olivat eri ryhmissä ruokakuntaa kohden laskettuina seuraavat:

Säsom naturligt är, utvisar antalet kor inga större förändringar under året; nya ha anskaffats endast i den mån försäljning eller slakt ägt rum. Antalet grisar och kalvar däremot har under årets lopp starkt växlat. Av de 195 lantarbetare, vilka höllo sig med gris, hade vid årsskiftet endast $\frac{1}{3}$ gris, medan de övriga haft blott sommargris, som tagits på vårsommaren och slaktats på hösten, vanligen i oktober—november. I de förstnämnda familjerna åter har i allmänhet den vid årsskiftet förekommande grisen slaktats på våren; vid samma tid har tagits sommargris, som åter slaktats på hösten. Beträffande kalvarna kan konstateras, att flertalet familjer rätt snart efter kons kalvning låtit slakta kalven; mindre vanligt har det varit att göda den en längre tid. Av det uppgivna antalet får vid räkenskapsårets början, ha under året nästan 80 % slaktats, medan motsvarande tal för hönsen utgjorde endast omkring 15 %.

Naturainkomster och -utgifter. Naturhushållningens betydelse för de till undersökningen hörande lantarbetargrupperna belyses genom proportionen mellan de in natura erhållna inkomsterna och totalinkomsterna. Läggs till de förstnämnda ytterligare inkomsterna i penningar av försälda egna produkter, bliva dessa för de olika grupperna, uträknade per hushåll följande:

	Luontoistalouden tulot Inkomst av naturahushållning	
	mk	%
Muonamiehet — Statare	10 715	60.9
Päivätyöläiset — Daglönare	7 491	38.2
Työnjohtajat — Arbetsledare	11 131	49.9
Yhteensä — Summa	9 993	53.4

Yli puolet, 53.4 %, kaikista maataloustyöläisten bruttotuloista oli luontoistalouteen kuuluvaa. Kuten yllä olevista luvuista näkyy, oli muonamiehillä, joiden tuloista yksin muona y. m. työnantajalta saadut palkkaedut olivat 38.7 %, luontoistalouden huomattavin, muodostaen yli $\frac{3}{5}$ kokonaistuloista. Työnantajilla taas, joiden muona y. m. luontoisedut olivat absoluuttisesti suuremmat kuin muonamiehillä, olivat rahatulot kuitenkin niin paljon huomattavammat, että luontoistalouden osuus jäi 49.9 %:ksi. Päivätyöläisten luontoisedut olivat vain 13.0 % kokonaistuloista, joten huolimatta sekä absoluuttisesti että suhteellisestikin suuremmista muista luontoistalouden tuloista, koko luontoistalouden osuus jäi 38.2 %:iin.

Luontoistalouden tulo- ja menopuolen selvittämiseksi on seuraavassa taulukossa esitetty erikseen luontoistalouden tulolähteet jaettuina: 1. työnantajan luovuttamiin, 2. omasta tuotannosta saatuihin ja 3. alkuvarastosta tai muulla tavalla saatuihin tarvikkeisiin tai palveluksiin. Mainittujen tulo- määrrien kulutusta valaisevat taas vastaavasti luontoistalouden menomäärät jaettuina 4:ään osaan kulutuksen mukaan: 1. kotitaloudessa kulutettu, 2. tuotantoon käytetty, 3. myyty sekä 4. loppuvarastoon jäänyt tai muulla tavalla käytetty osa.

53.4 % eller över hälften av samtliga lantarbetares bruttokomster hänförde sig till naturahushållningen. Såsom av talen här ovan framgår, var naturahushållningen mest betydande bland statarna, av vilkas inkomster enbart staten jämte andra av arbetsgivaren beviljade löneförmåner uppgick till 38.7 %, och utgjorde mer än $\frac{3}{5}$ av totalinkomsterna. Arbetsledarna åter, vilkas inkomster på stat jämte övriga naturaförmåner voro, absolut taget, större än statarnas, hade likväl kontanta inkomster i så pass mycket högre grad, att proportionstalet för deras naturahushållning blev 49.9 %. Daglönarnas naturaförmåner utgjorde endast 13.0 % av totalinkomsterna, varav följde, att, oberoende av deras övriga till naturahushållningen hörande inkomsters såväl absoluta som relativa övertikt, proportionstalet för gruppens hela naturahushållning blev endast 38.2 %.

I syfte att förtydliga naturahushållningens inkomst- och utgiftssida anföras i följande tabell alla naturahushållningens inkomstkällor, indelade i förnödenheter eller tjänster: 1. av arbetsgivaren, 2. från egen odling och 3. från förråd vid årets början eller på annat sätt erhållna. De nämnda inkomstsummornas förbrukning åter belyses på analogt sätt genom naturahushållningens utgiftssummor fördelade enligt förbrukningens art på 4 klasser, förbrukat: 1. i hushållet, 2. i driften, 3. genom försäljning samt 4. återstätt i förrådet eller förbrukat på annat sätt.

III. Luontoistalouden tilinpito, mk. — Bokföringen av naturahushållningen, mk.

	Muonamiehet — Statare									Päivätöyläiset — Daglönare									Työnjohtajat — Arbetsledare								
	Saatu — Mottagit			Käytetty — Förbrukat						Saatu — Mottagit			Käytetty — Förbrukat						Saatu — Mottagit			Käytetty — Förbrukat					
	työntekijältä av arbetsgivaren	omasta tuotannosta hän egen odling	muulla tavalla på annat sätt	Yhteensä — Summa	kotitaloudessa i hushålln.	tuotannossa i drifven	nytt genom försäljning	muulla tavalla på annat sätt	työntekijältä av arbetsgivaren	omasta tuotannosta hän egen odling	muulla tavalla på annat sätt	Yhteensä — Summa	kotitaloudessa i hushålln.	tuotannossa i drifven	nytt genom försäljning	muulla tavalla på annat sätt	työntekijältä av arbetsgivaren	omasta tuotannosta hän egen odling	muulla tavalla på annat sätt	Yhteensä — Summa	kotitaloudessa i hushålln.	tuotannossa i drifven	nytt genom försäljning	muulla tavalla på annat sätt			
Ravinto — Föda	4 272	3 420	874	8 566	5 842	891	902	931	682	3 669	755	5 106	3 724	393	305	684	4 531	2 804	1 001	8 336	5 674	1 123	644	895			
Maito, kuorimaton —																											
Mjök, oskummad....	1 571	933	—	2 504	2 148	149	178	1	363	1 563	5	1 931	1 693	139	99	—	2 207	408	—	2 615	2 404	186	3	—			
Voi — Smör	28	409	3	440	331	—	137	—	3	527	2	532	468	—	64	—	23	126	1	150	172	—	—	—			
Munat — Ägg	—	131	—	131	43	—	88	—	—	46	—	46	26	—	20	—	—	138	—	138	85	—	53	—			
Sianliha — Fläsk	14	901	298	1 213	721	—	145	347	—	627	193	820	459	—	82	279	1 089	383	1 472	849	—	229	394	—			
Muu liha — Annat kött	7	19	10	36	25	—	3	8	—	135	28	163	110	—	17	36	3	105	35	143	66	—	61	16			
Kala — Fisk	21	—	8	29	25	—	3	1	—	—	68	68	68	—	—	—	10	—	31	41	37	—	3	1			
Ruis ja -jauhot — Råg och -mjöl	1 818	9	48	1 875	1 369	267	208	30	186	10	56	252	223	10	—	22	1 592	56	24	1 672	1 016	362	231	63			
Ohra, -jauhot ja -suuri- mot — Korn, -mjöl och -gryn	316	14	16	346	271	51	7	17	32	54	32	118	71	15	—	29	245	—	13	258	217	28	6	7			
Kaura, -jauhot ja -suuri- mot — Havre, -mjöl och -gryn	177	6	16	199	83	90	15	11	21	16	22	59	5	46	—	8	174	—	3	177	53	99	13	12			
Vehnä ja -jauhot — Vete och -mjöl	102	—	10	112	105	—	3	5	1	—	1	2	2	—	—	—	122	—	15	137	108	18	3	8			
Herneet, kuivatut — Är- ter, torkade	65	—	—	65	46	4	6	9	—	—	1	1	1	—	—	—	10	—	—	10	8	—	1	1			
Perun. y.m. - Potat. m.m.	137	993	443	1 573	638	330	103	502	17	691	320	1 028	512	183	23	310	140	870	474	1 484	627	430	35	392			
Muu ravinto-Annat föda	16	5	22	43	37	—	6	—	59	—	27	86	86	—	—	5	12	22	39	32	—	6	1	—			
Muu — Annat	2 546	380	117	3 043	2 088	625	308	22	1 946	960	455	3 361	2 129	1 073	55	104	2 899	17	59	2 975	2 629	222	122	2			
Polttopuut — Bränsle..	865	—	1	866	859	—	2	5	653	21	68	742	719	—	11	12	907	—	6	913	913	—	—	—			
Valo — Lyse	76	—	1	77	77	—	—	—	67	—	—	67	67	—	—	—	151	—	—	151	151	—	—	—			
Asunto — Bostad	1 059	20	—	1 079	1 079	—	—	—	863	341	—	1 204	1 204	—	—	—	1 497	—	—	1 497	1 497	—	—	—			
Rehut, laidun- ja peruna- maa — Foder, betes- och potatismark	511	65	63	639	—	619	12	8	266	555	350	1 171	—	1 066	13	92	304	17	3	324	—	205	117	2			
Muut — Övriga	35	295	52	382	73	6	294	9	97	43	37	177	139	7	31	40	—	50	90	68	17	5	—	—			
Yhteensä — Summa	6 818	3 800	991	11 609	7 930	1 516	1 210	953	2 628	4 629	1 210	8 467	5 853	1 466	360	788	7 430	2 821	1 060	11 311	8 303	1 345	766	897			

Kuten luonnollista onkin, muodostavat luontoisedut *muonamiesten* luontoistalouden saamista eristä suurimman osan, 58.7 %, kun taas oman tuotannon osalle tulee vain 32.8 % ja loput, 8.5 %, alkuvaraston, itse kerättyjen, lahjaksi saatujen y. m. s. tarvikkeiden osalle. Suurin osa luontoistalouden tuotteista on ravintoaineita, raharvoltaan 8 566 markkaa eli 73.8 % kokonaissummasta; näistä 4 272 markkaa eli noin puolet on työnantajalta saadun varsinaisen muonan arvo, 3 420 markkaa taas oman tuotannon ja loput, 874 markkaa, muulla tavalla hankittujen tarvikkeiden arvo. Muista luontoistalouden eristä ovat asunnon ja halkojen tuottamat tuloerät suurimmat; ne ovat miltei poikkeuksetta työnantajan luovuttamia, edellisen arvo on 1 079 ja jälkimmäisen 866 markkaa. Kolmantena huomattavana eränä tulopuolella ovat luonnossa saadut peruna- sekä laidunmaat ja rehut; näistäkin suurin osa on luontoisetuina palkkaukseen sisältyvää. Tärkeimmät luontoistalouden ravintopuolella ovat maito ja voi sekä vilja ja viljatuotteet; näistä edellisen ryhmän raha-arvo oli 2 944 markkaa ja jälkimmäisen 2 532 markkaa. Kun kuitenkin maidosta runsaasti $\frac{1}{3}$, ja voista miltei koko määrä oli oman lehmän tuottoa, oli taas viljatuoteryhmä miltei kokonaan muonana saatua. Sianliha, jonka arvo oli yli 1 200 markkaa, oli miltei kokonaan oman porsaan tuottoa, ja samoin perunatkin olivat suurimmalta osalta itse viljeltyjä. Muonana saadut perunat ovat pääasiallisesti olleet siemenperunoita, jotka työnantaja perunamaan ohella on luovuttanut muonamiehelleen.

Mitä taas muonamiesten luontoistalouden kuluspuoleen tulee, on suurin osa, 68.3 %, kulutettu omassa taloudessa, s. o. suurin osa luonnossa saadusta ravinnosta on itse kulutettu; samoin on luonnollisesti ruokakunta itse kokonaan käyttänyt vapaasti luovutetun tai oman asunnon aiheuttaman edun ja melkein kokonaan vapaita tai itse kerättyjä polttoaineita. Omaan tuotantotoimintaan on käytetty runsas $\frac{1}{10}$ luontoistalouden tuloista; tällöin on kysymys lähinnä eläinten ruokintaan käytetyistä heinistä, heinä- ja laidunmaista, viljatuotteista, perunoista ja maidosta. Osa perunoista on lisäksi käytetty siemeneksi. Myydyistä tuotteista ovat tärkeimmät maito ja voi, joita on myyty noin 300 markan arvosta, viljatuotteet, noin 230 markan arvosta, sianliha, 145 markan arvosta, ja perunat, 100 markan arvosta. Sekä alku- että loppuvaraston tärkeimmät tekijät olivat perunat ja sianliha, joiden osuus edellisestä oli 84.8 % ja jälkimmäisestä 91.2 %.

Såsom naturligt är, utgöra naturaförmånerna den största delen, 58.7 %, av de mottagna posterna i *statarnas* naturahushållning, medan den egna odlingens produkter varit endast 32.8 % och resten av förnödenheterna, 8.5 %, kommit från det ingående förrådet eller fått genom egen insamling, som gåva eller på annat sätt. Största delen av naturahushållningens produkter utgöres av födoämnen, till penningvärdet 8 566 mark eller 73.8 % av totalsumman; därav hänföra sig 4 272 mark eller ungefär hälften till den av arbetsgivaren beviljade, egentliga staten, medan den egna produktions värde utgör 3 420 mark och resten, 874 mark värdet av på annat sätt erhållna förnödenheter. Av övriga poster inom naturahushållningen äro inkomstposterna för bostad och bränsle de största; de äro nästan utan undantag beviljade av arbetsgivaren, värdet av den förra utgör 1 079 och av de senare 866 mark. En tredje betydande post på inkomstsidan utgöres av potatisland, betesmark och foder, vilka till största delen ingå i avlöningen som naturaförmån. Viktigast bland naturahushållningens födoämnen äro mjölk och smör samt spannmål och spannmålsprodukter; penningvärdet av de förra var 2 944 mark och av de senare 2 532 mark. Medan dock drygt $\frac{1}{3}$ av mjölken och nästan allt smör levererats av egen ko, hade spannmålsgruppen nästan helt och hållet erhållits på stat. Fläsköt, vars värde översteg 1 200 mark, var nästan helt och hållet produkt av egen gris, och potatisen var till största delen av egen odling. På stat mottagen potatis har i huvudsak bestått i utsädespotatis, som av arbetsgivaren överlätitts jämte potatisland.

Vad beträffar förbrukningssidan av statarnas naturahushållning, är största delen, 68.3 %, förbrukad i eget hushåll, m. a. o. största delen av den in natura mottagna födan är förbrukad hemma; likaså har hushållet självfallet helt utnyttjat förmånen av upplåten eller egen bostad och nästan helt sitt fria eller självhopsamlade bränsle. I den egna driften har använts drygt $\frac{1}{10}$ av naturahushållningens inkomster; härvid är närmast fråga om hö, ängs- och betesmarker, spannmålsprodukter, potatis och mjölk till utfodring av husdjuren. Dessutom har en del potatis använts till utsäde. Viktigast bland försälda produkter äro mjölk och smör, vilkas försäljningsvärde var omkring 300 mark, spannmålsprodukter, sålda till ett värde av 230 mark, fläsk, värde 145 mark, och potatis, värde 100 mark. De viktigaste artiklarna såväl i det ingående som i det utgående förrådet voro potatis och fläsk, vilkas andel av det förstnämnda utgjorde 84.8 % och av det sistnämnda 91.2 %.

Päivätyöläisten luontoistalouden tulolähteet olivat merkitykseltään toisenlaiset kuin muonamiesten, mikä luonnollisesti johtuu palkkaustavan erilaisuudesta. Työnantajan luovuttamien luontoisetujen arvo oli vain 31.0 % luontoistalouden koko määrästä, kun taas oman viljelyksen antama tuotto oli niin hyvin absoluuttisesti kuin suhteellisesti muonamiesruokakuntien vastaavaa tuottoa tuntuvasti suurempi; viimeksi mainitun oman tuoton raha-arvo oli 4 629 markkaa, mikä muodosti 54.7 % kokonaisluontoistaloudesta. — Kun päivätyöläisiin on luettu ne maataloustyöläiset, jotka eivät ole työnantajaltaan saaneet varsinaista muonaa tai jotka ovat saaneet sitä niin vähän, että sen osuus kokonaispalkkauksesta on ollut varsin pieni, on luonnollista, että luontoisetujen merkitys luontoistalouden ravintopuolella on ollut varsin vähäinen, keskimäärin vain 682 markkaa. Tästä erästä tuli yli puolet maidon ja yli $\frac{1}{3}$ viljatuotteiden osalle. Kuten aikaisemmin on mainittu, oli useimmilla päivätyöläisillä työnantajan vapaasti luovuttama asunto ja melkein kaikilla vapaat halot; näiden keskimääräinen raha-arvo oli 863 ja 653 markkaa. Oman luontoistalouden tuotosta olivat maito ja voi raha-arvoonsa nähden aivan etualalla, niiden yhteenlaskettu arvo oli 2 090 markkaa. Oman perunamaan sadon arvo oli lähes 700 markkaa ja oman porsaan tuotto 627 markkaa; lisäksi saatiin kotieläinten pidosta muuta lihaa 135 markan arvosta.

Mitä luontoistalouden kulutuspuoleen tulee, erosi päivätyöläisten kulutus muonamiesten oloista siinä, että edellisiltä myytäväksi liikenevä osa, 4 %, oli huomattavasti pienempi kuin jälkimmäisten, 10 %. Omassa tuotannossa käytetty osa oli sen sijaan hieman suurempi päivätyöläisillä, 17 %, kuin muonamiehillä, 13 %. Ero siihen nähden, mitä luontoistalouden tarvikkeista oli käytetty tuotantoon, s. o. pääasiallisesti kotieläinten ruokintaan, oli varsin huomattava. Kun muonamiehet sangen runsaasta viljaluonastaan ilmeisesti käyttivät huomattavan osan eläinten ruokintaan, ei päivätyöläisillä ollut vastaavaa erää käytettävänään eikä myöskään omista perunoista riittänyt yhtä paljon porsaille annettavaksi; sitä vastoin oli omien rehujen merkitys huomattavasti suurempi päivätyöläisillä kuin muonamiehillä.

Työnjohtajilla, joiden palkkausmuoto useimmissa tapauksissa perustui muonapalkkaukseen, on työnantajien vapaasti luovuttamien luontoisetujen raha-arvo sekä absoluuttisesti että suhteellisesti koko luontoistalouden tulopuolella vielä suurempi, 7 430 markkaa eli 65.7 %, kuin muonamiehillä. Jälkimmäisiin verraten työnjohtajien eri luontoisetujen merkitys eroaa ensinnäkin siinä, että

I *daglönarnas* naturhushållning var förhållandet mellan inkomstkällorna ett annat än i statarnas, vilket naturligtvis berodde på avlönings-sättets olikhet. Värdet av de av arbetsgivaren beviljade naturaförmånerna uppgick endast till 31.0 % av hela naturhushållningen, medan avkastningen av egen odling var såväl absolut som relativt avsevärt större än motsvarande avkastning i statarnas hushåll; det kontanta värdet därav utgjorde 4 629 mark, motsvarande 54.7 % av totala naturhushållningen. — Då till daglönarna räknats de lantarbetare, vilka hos arbetsgivaren icke åtnjutit egentlig stat eller ock i så ringa grad, att dess andel av totalavlöningen varit ganska liten, är det naturligt, att naturaförmånerna spelat en ytterst ringa roll bland födoämnen i naturhushållningen, och var deras medelvärde endast 682 mark. Härav kom över hälften på mjölkens och över $\frac{1}{3}$ på spannmålsprodukternas andel. Såsom tidigare nämnts, hade flertalet daglönare av arbetsgivaren fritt upplåten bostad och nästan alla fritt bränsle; medelvärdet av dessa förmåner var 863 resp. 653 mark. Bland produkterna av den egna naturhushållningen stodo i fråga om penningvärdet mjölk och smör främst; deras sammanlagda värde var 2 090 mark. Värdet av skörden från eget potatisland var inemot 700 mark och av produkter av egen gris 627 mark; ytterligare avkastade husdjursskötseln annat kött till ett värde av 135 mark.

I fråga om förbrukningssidan av naturhushållningen skilde sig förbrukningen bland daglönarna från förhållandena bland statarna därigenom, att för de förra den till försäljning disponibla delen, 4 %, var betydligt mindre än för de senare, 10 %. Den i egen drift använda delen var däremot något större, 17 %, bland daglönarna än bland statarna, 13 %. Rätt stor skillnad rådde med avseende å de förnödenheter inom naturhushållningen, som används produktivt, d. v. s. i huvudsak till utfodring av husdjuren. Medan statarna av sin rikliga spannmålsstat tydligen använde en betydande del till utfodringen, hade daglönarna icke lika mycket till sitt förfogande, liksom ej heller den egna potatisen i samma grad förslog åt grisarna; däremot spelade det egna fodret en betydligt större roll bland daglönarna än bland statarna.

Bland *arbetsledarna*, vilkas avlöning i de flesta fall baserade sig på stat, är penningvärdet av de av arbetsgivarna fritt beviljade naturaförmånerna såväl absolut som relativt på hela inkomstsidan av naturhushållningen ännu större, 7 430 mark eller 65.7 %, än bland statarna. Jämfört med de sistnämnda, skilja sig arbetsledarnas olika naturaförmåner först och främst därigenom,

he muonapalkkana saivat enemmän maitoa kuin muonamiehet, joilla paljon useammin oli omalehmä ja siis sen maitoa käytettävänä. Sitä vastoin oli muonaksi saatuja viljatuotteita viimeksi mainituilla jonkin verran enemmän kuin työnjohtajilla. Kun porsaan pito oli vielä yleisempää työnjohtajaryhmässä kuin muonamiehillä, oli myös itse tuotetun sianlihan raha-arvo edellisillä suurempi, 1 089 markkaa, kuin jälkimmäisillä, 901 markkaa, ruokakuntaa kohden. Työntantajan luovuttaman asunon raha-arvo oli suurempi työnjohtajilla kuin muilla, osaksi riippuen siitä, että luovutettu asunto

att de såsom lön på stat fingo mera mjölk än statarna, vilka mycket oftare hade egen ko och alltså tillgång till egen mjölk. Däremot hade de sistnämnda en något större mängd spannmålsprodukter på stat än arbetsledarna. Då hushållsgris var ännu allännare bland arbetsledarna än bland statarna, var även penningvärdet av hemmaproducerat fläsk större bland de förre, 1 089 mark, än bland de senare, 901 mark per hushåll. Penningvärdet av arbetsgivarens bostadsförmåner var större än för alla andra, beroende delvis på att den upplåtna bostaden var större och bättre än

IV. Luontoistalouden määrät. —

	Määrä — Kvantitet	Muonamiehet — Statare							
		Saatu — Mottagit		Yhteensä — Summa	Käytetty — Förbrukat				
		työntantajalta av arbetsvärdaren	omasta tuotannosta från egen odling		muulla tavalla på annat sätt	kotitaloudessa i hushållet	tuotannossa i driften	myyty genom försäljning	muulla tavalla på annat sätt
Maito, kuorimaton — Mjölk, oskummad	l	848	444	—	1 292	1 153	11	100	—
» kuorittu — » skummad	»	233	363	—	596	347	269	3	—
Voi — Smör	kg	1	13	—	14	11	—	4	—
Munat — Ägg	kpl. st.	—	134	—	134	44	—	90	—
Sianliha — Fläsk	kg	1	59	20	80	48	—	9	23
Muu liha — Annat kött	»	1	2	1	4	4	—	—	—
Suolattu silakka — Salt strömming	»	7	—	—	7	6	—	1	—
Ruisjauhot — Rågmjöl	»	638	—	18	656	480	93	71	12
Ohra » — Korn »	»	91	4	5	100	77	16	2	5
Vehnä » — Vete »	»	26	—	3	29	29	—	—	—
Kaura » — Havre »	»	98	5	9	112	45	55	6	6
Herneet, kuivatut — Ärtor, torkade	»	18	—	—	18	12	1	2	3
Perunat — Potatis	hl	2	14	7	23	9	5	2	7

oli suurempi ja parempi kuin muilla maataloustyöläisillä. Luontoistalouden kulutuspuoli erosi muonamiesten vastaavista tiedoista siinä suhteessa, ettei maitoa ja voita juuri ensinkään myyty, sitä vastoin myytiin jonkin verran enemmän sianlihaa ja muiden kotieläinten lihaa sekä rehuja. Vaikka työnjohtajien saamien viljatuotteiden arvo oli pienempi kuin muonamiehillä, käytettiin siitä huomattavasti suurempi osa kotieläinten ruokintaan, ja myytäväksi liikenä suunnilleen saman verran kuin muonamiehilläkin.

Edellä olevassa taulukossa IV esitetään luontoistalouden ravintoaineiden määrät. Tällöin on viljatuotteet muunnettu jauhoiksi, koska saatuja ja kulutettuja määriä voidaan täten suoraan verrata toisiinsa riippumatta siitä, missä muodossa ne esiintyvät asianomaisten tilinpidossa. Maitotaloustuot-

inom andra grupper av arbetare. Naturalhushållningens förbrukningssida skilde sig från motsvarande uppgifter i statarnas bokföring däri, att mjölk och smör nästan ej alls såldes, däremot avyttrades något mera fläsk ävensom kött av andra husdjur och foder. Ehuru värdet av de spannmålsprodukter arbetsledarna mottogo var mindre än för statarna, användes därav en betydligt större del till utfodring av husdjuren, och för försäljning kunde disponeras ungefär lika mycket som bland statarna.

Ovanstående tabell IV utvisar kvantiteterna av naturalhushållningens födoämnen. Härvid äro spannmålsprodukterna omräknade till mjöl, varigenom mottagna och förbrukade mängder kunna direkte jämföras med varandra oberoende av, i vilken form de framträda i vederbörandes bokföring.

teissa on myös vähäistä eroavaisuutta siihen nähden, missä muodossa ne on saatu ja kulutettu, mutta kun on mielenkiintoista todeta, miten vähäisessä määrässä kuorittua maitoa, puhumattaakaan voista, annetaan muonana, on ne edellä jätetty sellaisiksi, miksi tilinpitäjä ne on merkinnyt. — Kuten luontoistalouden raha-arvoa esittävästä taulukosta jo ilmeni, eroavat eri maataloustyöläisryhmät siinä, että päivätyöläisillä oli varsin vähäisessä määrässä viljatuotteita, mitkä yleensä maidon ohella muodostavat muonapalkan tärkeimman osan. Kuten aikaisemmin on mainittu, oli

Också mjölkhus-hållningsprodukterna förete en liten skiljaktighet med avseende därå, i vilken form de mottagits och i vilken form de förbrukats, men då det är av intresse att konstatera, i vilken ringa mängd skummjolk, för att icke tala om smör, gives på stat, ha dessa uppgifter lämnats i det skick bokförarna meddelat dem. — Såsom redan framgått av tabellen över naturahushållningens penningvärde, skilja sig de olika lantarbetargrupperna från varandra därigenom, att daglönarna hade mycket litet spannmålsprodukter, vilka i allmänhet jämte mjölk utgöra statlönens viktigaste

Kvantiteterna i naturahushållningen.

Päivätyöläiset — Daglönare								Työnjohtajat — Arbetsledare							
Saatu — Mottagit			Yhteensä — Summa	Käytetty — Förbrukat				Saatu — Mottagit			Yhteensä — Summa	Käytetty — Förbrukat			
työnantajalta av arbetsledaren	omasta tuotannosta från egen odling	muulla tavalla på annat sätt		kottaloudessa i hushållet	tuotannossa i driften	myyty genom försäljning	muulla tavalla på annat sätt	työnantajalta av arbetsledaren	omasta tuotannosta från egen odling	muulla tavalla på annat sätt		kottaloudessa i hushållet	tuotannossa i driften	myyty genom försäljning	muulla tavalla på annat sätt
134	709	2	845	784	12	49	—	1 192	193	—	1 385	1 295	61	2	—
11	463	2	476	259	214	2	1	189	106	—	295	151	172	—	—
—	18	—	18	16	—	2	—	—	4	—	4	5	—	—	—
—	45	—	45	28	—	17	—	—	129	—	129	81	—	48	—
—	40	12	52	29	—	5	18	—	71	25	96	55	—	15	26
—	13	3	16	12	—	—	4	—	13	2	15	5	—	9	1
—	—	1	1	1	—	—	—	4	—	—	4	3	—	1	—
45	3	18	66	59	1	—	6	568	21	6	595	365	125	85	20
8	18	14	40	23	7	—	10	68	—	3	71	59	7	5	—
—	—	—	—	—	—	—	—	27	—	1	28	23	2	1	2
10	10	10	30	5	20	—	5	109	—	1	110	32	61	11	6
—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	10	8	—	1	1
—	10	5	15	8	3	—	4	2	12	7	21	9	6	1	5

päivätyöläisillä suhteellisesti useammin lemmiä, vasikoita ja lampaita kuin molemmilla muilla ryhmillä, mistä johtuu, että itse tuotetun maidon, voim, ja „muun lihan“ merkitys oli heidän luontoistaloudessaan suurempi kuin muilla. Sitä vastoin kanatalouden merkitys oli suurin työnjohtajaryhmässä.

Luontoisedut. Edellisessä on esitetty luontoisedut ja varsinainen muonapalkkaus laskettuna keskimäärin kunkin ryhmän kokonaisperhelukua kohden, ottamatta huomioon, kuinka monessa tapauksessa kutakin muonana saatua tarviketta on annettu.

Seuraavassa selvitetään eri luontoisetujen yleisyyttä, s. o. niiden tilinpitoperheiden lukua, joilla oli mainittuja etuja.

del. Såsom tidigare nämnts, hade daglönarna relativt oftare kor, kalvar och får än de båda andra grupperna, varav följer, att i deras naturahushållning den hemmaproducerade mjölken, smöret och „annat kött“ spelade större roll än bland de andra. Däremot spelade hönskötseln den största rollen i arbetsledarnas grupp.

Naturaförmåner. I det föregående har uppgivits naturaförmånerna och den egentliga avlöningen på stat, uträknade i medeltal per totalantalet familjer inom varje grupp, oavsett, i huru många fall de olika slagen av förnödenheter på stat förekommit.

I det följande visas de olika naturaförmånernas frekvens, d. v. s. antalet bokföringsfamiljer, vilka åtnjöt sagda förmåner.

Perheiden luku, joiden palkkaukseen seuraavat luontoisedut sisältyivät. — Antal familjer, i vilkas avlöning följande naturaförmåner ingick.

	Muona- miehet Statare	Päivätyö- läiset Daglönare	Työnjoh- tajat Arbets- ledare	Yhteensä Summa
Maito — Mjölök	143	10	31	184
Voi — Smör	13	—	—	13
Herneet — Ärtor	92	—	15	107
Perunat — Potatis	78	5	16	99
Ruis t. ruisjauhok — Råg l. rågmjöl	170	8	29	207
Ohra, ohrajauhok t. suurimot — Korn, kornmjöl l. -gryn	142	4	24	170
Vehnä t. vehnäjauhok — Vete l. vetemjöl	59	—	11	70
Kaura t. kaurasuurimot — Havre l. havregryn ..	135	3	25	163
Liha — Kött	12	—	1	13
Suolattu silakka — Salt strömming	33	—	4	37
Suola — Salt	42	—	9	51
Asunto — Bostad	165	35	35	235
Halot — Bränsle	170	52	35	257
Sähkö — Elektricitet	89	23	26	138
Paloöljy — Petroleum	23	5	4	32
Vaatetus ja jalkineet — Beklädnad o. skodon	19	1	3	23
Peruna- y. m. viljelysmaa — Potatis- l. annat odlingsland	168	59	31	258
Laidunoikeus — Betesrätt	46	17	4	67
Rehuvilja — Fodersäd	49	3	4	56
Muu — Övrigt	26	4	2	32

Varsinaisesta ravintomuonasta olivat yleisimmät rukiit tai ruisjauhok, joita kaikki muonamiehet, $\frac{1}{5}$ työnjohtajista, jopa 12.3 % päivätyöläisistäkin saivat palkkauksen osana. Muista viljalajeista ohrat ja kaurat olivat tavallisimmat; yli $\frac{1}{6}$:lla muonamiehistä ja työnjohtajista sisältyi näitä viljatuotteita muonaan. Vehnä taas käytettiin paljon harvemmin muonapalkkauksessa, vain noin $\frac{1}{3}$:lla edellä mainituista perheistä. — Maitoa on 143 tapauksessa kuulunut muonamiesten muonaan; kun 58:lla muonamiesperheellä on ollut oma lehmä, on siis muutamissa perheissä oman lehmän maidon lisäksi saatu työnantajaltakin maitoa. Tällöin on kuitenkin useimmiten talosta saatu maitoa nimenomaan vain silloin, kun oma lehmä on ollut ummassa, joten koko vuoden muonamaito on jäänyt varsin vähäiseksi. Useimmissa tapauksissa, 99 perheelle, on annettu vain kuorimatonta maitoa, 39 perheellä on muonaan kuulunut lisäksi kuorittua maitoa, ja 5 tapauksessa on kysymyksessä ollut vain kuorittu maito. Voi on suhteellisen harvoin kuulunut luontoisetuihin, vain 13 muonamiesperheellä. Perunoita oli muonana lähes 46 %:lla muonamiehistä, mutta vain noin 8 %:lla päivätyöläisistä; sitävastoin perunamaan luovuttaminen luontoisetuna oli aivan yleistä muonamiehillä ja

I den egentliga födoämnesstaten dominerade råg eller rågmjöl, som ätnjötts av samtliga statare, $\frac{1}{5}$ av arbetsledarna och t. o. m. av 12.3 % bland daglönarna såsom del i lönen. Av övriga spannmåls- slag voro korn och havre de vanligaste; för mer än $\frac{1}{6}$ av statarna och arbetsledarna ingingo dessa spannmålsprodukter i staten. Vete däremot förekom vida mindre allmänt såsom lön på stat, endast hos $\frac{1}{3}$ av nyssnämnda familjer. — Mjölök har i 143 fall hört till statares stat; dä 58 statarfamiljer haft egen ko, ha sålunda en del familjer både haft mjölök av egen kö och därjämte fått mjölök som lön av arbetsgivaren. Härvid har likväl mestadels erhållits mjölök från gården endast dä den egna kon varit i sin, varför statmjölken för hela året varit mycket obetydlig. I de flesta fall, ät 99 familjer, har givits endast helmjölök, för 39 familjer har dessutom till staten hört skummjölök, och i 5 fall har endast skummjölök kommit i fråga. Smör har mera sällan hört till naturaförmånerna, endast i 13 statarfamiljer. Potatis på stat hade inemot 46 % av statarna, men endast omkring 8 % av daglönarna; däremot var upplåtandet av potatisland som naturaförmån helt allmänt bland statarna, och även av daglönarna ätnjötö $\frac{2}{3}$ denna förmån; förenämnda potatis på stat var även i

päivätyöläisistäkin yli $\frac{2}{3}$ nautti tätä etua; edellä mainittu perunamuona olikin useimmissa tapauksissa tarkoitettu lähinnä siemeneksi, ja määrältään se yleensä pysytteli parin kolmen hehtolitran paikkeilla. Muista palkkauksena saaduista ruoka-aineista herneet, suola ja suolattu silakka olivat mainittavimmat.

Paitsi ruoka-aineita kuului luontoisetuihin kaikissa kolmessa maataloustyöläisryhmässä hyvin usein asunto, valo ja lämpö. Näistä on ensiksi mainitun yleisyydestä jo aikaisemmin tehty selkoa. Työnantajan vapaasti luovuttamia hakoja oli kaikilla muonamiehillä ja työnjohtajilla sekä 80.0 %:lla päivätyöläisistä. Sähkövalo kuului luontoisetuihin yli puolella molemmista ensiksi mainituista ryhmistä ja yli $\frac{1}{3}$:lla jälkimmäisestä. Lisäksi 23 muonamiestä, 4 työnjohtajaa ja 5 päivätyöläistä saivat vapaasti paloöljyä, joten valo oli vapaa 112:lla, 30:llä ja 28:lla eli vastaavasti 65.9, 85.7 ja 43.1 %:lla eri ryhmien perheistä. Vaatekappaleita, n. s. parseleita, on käytetty hyvin vähäisessä määrässä, noin 10 %:lla muonamiesperheistä, mutta muilla tuskin ollenkaan. Tiedot laidunoikeudesta olivat hieman epäselviä; toisilla se on ilmoitettu varsinaisena palkkauksen osana, toisilla on ollut mahdollisuus syöttää lehmäänsä tienvarsilla y. m., mutta minkäänlaisena palkkaetuna ei tätä ole pidetty. Myöskään ei ojan vierusten y. m. s. näyttämisetua ole laskettu palkkaukseksi.

III. Ruokakuntien tulot ja menot eri maataloustyöläis- ja vaurausryhmissä.

Edellisessä on tehty selkoa tilinpitoperheiden luontoistaloudesta ja sen merkityksestä sellaisena, kuin se tilinpidosta käy ilmi. Tutkimuksen varsinaisena tarkoituksena on kuitenkin tutkia maataloustyöläisten kokonaiskulutusta ja sen edellyttämiä kokonaistuloja.

Tasetili. Seuraavassa tasetilissä esitetään perheiden koko tilinpito, perhettä kohden lasketuna, josta myös tilinpidon rahoitus kokonaisuudessaan käy ilmi. Tällöin siis tulot ja menot käsittävät myös luontoistaloudenpidon, ja mahdolliset tuotantokustannukset sisältyvät varsinaisiin tuloihin ja menoihin. On kuitenkin huomattava, että niin hyvin alku- kuin loppuvarasto käsittää vain ruokatavara-, rehu- ja halkovarastot, koska täydellistä omaisuuden inventoimista tilinpidon alussa ja lopussa ei ole katsottu voitavan suorittaa.

de flesta fall närmast avsedd till utsädespotatis och mängden var i regel omkring ett par tre hektoliter. Av övriga som lön mottagna födoämnen kunna främst nämnas ärter, salt och salt strömming.

Förutom födoämnen hörde till löneförmånerna i alla tre lantarbetargrupper mycket ofta bostad, lyse och värme. För den förstnämndas frekvens har tidigare redogjorts. Av arbetsgivaren fritt givet bränsle hade samtliga statare och arbetsledare samt 80.0 % av daglönarna. Elektriskt ljus hörde till naturaförmånerna för mer än hälften av de två första grupperna och för $\frac{1}{3}$ av den senare. Dessutom erhöles 23 statare, 4 arbetsledare och 5 daglönnare fri petroleum, varför fritt lyse åtnjöts av 112, 30 och 28 eller resp. 65.9, 85.7 och 43.1 % av familjerna inom de tre grupperna. Klädespersedlar ha förekommit i mycket ringa mån, i omkring 10 % av statarfamiljerna, men bland de övriga knappast alls. Uppgifterna angående rätt till bete voro något otydliga; hos somliga har den uppgivits såsom en verklig beståndsdel av lönen, andra ha haft rätt att låta kon beta vid vägkanter m. m., utan att detta betraktats som någon löneförmån. Ej heller har rätt att avmeja dikesrenar m. m. räknats som löneförmån.

III. Hushållens inkomster och utgifter inom olika lantarbetar- och välståndsgrupper.

I det föregående har redogjorts för bokföringsfamiljernas naturahushållning och dess betydelse, sådan den framgår av bokföringen. Undersökningens egentliga ändamål är dock att granska totalförbrukningen bland lantarbetarna och de totalinkomster, som densamma förutsätter.

Bilansräkning. I följande bilansräkning framställes familjernas hela bokföring, uträknad per familj och utvisande jämväl finansieringen i dess helhet. Härvid avse alltså inkomster och utgifter även naturahushållningen, och eventuella driftkostnader ingå i de egentliga inkomsterna och utgifterna. Märkas bör dock, att såväl det ingående som det utgående förrådet omfattar endast matvaror, foder och bränsle, medan det befunnits omöjligt att verkställa fullständig inventering av all egendom vid bokföringens början och slut.

	Muonamiehet Statare mk	Päivätyölläiset Daglönare mk	Työnjohtajat Arbetsledare mk	Yhteensä Summa mk
Rahaa kassassa tilinpidon alkaessa — Kontant i kassan vid bokföringsårets början	162	220	303	194
Alkuvarasto — Begynnelseförråd	894	928	950	909
Varsinaiset tulot — Egentliga inkomster	17 600	19 632	22 309	18 700
Otetut lainat — Upptagna lån	343	985	512	519
Takaisin saadut lainat — Återbekomna lån	53	58	118	63
Käytetyt säästöt y. m. — Använda besparingar m. m.	111	137	277	139
Yhteensä — Summa	19 163	21 960	24 469	20 524
Rahaa kassassa tilinpidon loppuessa — Kontant i kassan vid bokföringsårets slut	264	536	689	384
Loppuvarasto — Slutförråd	944	787	900	901
Varsinaiset menot — Egentliga utgifter	17 408	19 629	21 744	18 505
Maksetut lainat ja velanlyhennykset — Åter- betalning och avkortning av lån	202	472	397	292
Annetut lainat — Utlånat	17	120	125	56
Säästöönpanot — Besparingar	328	416	614	386
Yhteensä — Summa	19 163	21 960	24 469	20 524

Verrattaessa otettujen lainojen määrää maksetuihin lainoihin ovat edelliset päivätyölläisillä runsaasti 2 kertaa suuremmat, kun ne taas muonamiehillä olivat n. 70 % ja työnjohtajilla n. 30 % suuremmat. Tämän tilinpitäjille epäedullisen suhteen vastakohtana on käytettyjen säästöjen ja säästöönpanojen välinen suhde; näistä jälkimmäiset ovat sekä muonamies- että päivätyölläisryhmässä noin 3 kertaa ja työnjohtajilla yli 2 kertaa edellisää suuremmat. Tämä erilainen suhde lainanoton ja säästöjen käytön välillä johtuu ilmeisesti osittain siitä, että on otettu laina esim. lehmän ostoon, s. o. sijoitusta eli säästämistä varten. Huomattavasti suurempiin rahamääriin kuin edellä esitetyt kohoavat alku- ja loppuvarastojen raha-arvot, noin 800—950 markkaan. Kuten luontoistalouden merkitystä selvitettyä jo ilmeni, ovat peruna- ja sianlihavarastot tärkeimmät.

Verrattaessa keskenään varsinaisia tuloja ja menoja käy ilmi, että edelliset kaikissa kolmessa ryhmässä olivat hieman suuremmat kuin jälkimmäiset, t. s. tilit osoittivat keskimäärin säästöä. Tämä säästö oli muonamiesryhmässä keskimäärin 192 markkaa, päivätyölläisillä vain 3 markkaa ja työnjohtajilla 565 markkaa. Kun kuitenkin kaikissa ryhmässä on sekä säästöä että vajausta osoittavia tilikirjoja, on seuraavassa esitetty tarkempia tietoja niin hyvin säästön kuin vajauksen keskimääräisestä suuruudesta eri vaurausryhmissä.

Jämfört med beloppet återbetalade lån var beloppet upptagna lån bland daglönarna mer än dubbelt så stort, bland statarna c. 70 % större och bland arbetsledarna endast c. 30 % större. Denna för bokförarna ogynnsamma proportion motväges av förhållandet mellan använda besparingar och sparinsättningar; de sistnämnda äro både bland statare och daglönare omkring 3 gånger och bland arbetsledarna över 2 gånger så stora som de förra. Disproportionen mellan upptagna lån och använda besparingar härrör tydligen delvis därav, att lån tagits t. ex. för inköp av en ko, alltså i placements- eller sparsyfte. Ett betydligt större penningvärde än nyssnämnda poster hade de ingående och utgående förråden, omkring 800—950 mark. Säsom redan framgått vid utredningen av naturhushållningens betydelse, äro potatis- och fläskförråden de viktigaste.

Vid en jämförande granskning av de egentliga inkomsterna och utgifterna framgår, att inom alla tre grupper de förra voro något större än de senare, d. v. s. bokföringen utvisade i medeltal ett överskott. Denna uppgick för statargruppen till ett medelbelopp av 192 mark, för daglönarna till endast 3 mark och för arbetsledarna till 565 mark. Då emellertid i alla grupper finnes såväl hushållsböcker med behållning som sådana med brist, meddelas i det följande närmare uppgifter över såväl överskottets som bristens medelstorlek i olika välståndsgupper.

V. Bruttotulojen ja -menojen välinen ero. — Balansen mellan bruttoinkomster och -utgifter.

	Kaikki ruokakunnat Samtliga hushåll					Ruokakunnat, joilla oli Hushåll med						
	Tulot perheittä kohden Inkomst per familj	Menot perheittä kohden Utgift per familj	Säästö (+) t. vajausta (-) Överskott (+) I. brist (-)	perheittä kohden per familj	%:ina tuloista i % av in- komsterna	säästöä — överskott			vajausta — brist			
						Tulku — Antal	Säästö perheittä kohden Överskott per familj	%:ina kaikista perheistä i % av samt- liga familjer	Tulku — Antal	%:ina kaikista perheistä i % av samt- liga familjer	Vajaus per- heittä kohden Brist per familj	
Menot kuluttajyksikköä kohden, mk Utgift per konsumtionsenhet, mk												
alle — under 3 500	40	16 474	16 300	+ 174	1.1	23	57.5	646	17	42.5	464	
3 500—5 000	88	18 537	18 594	- 57	0.3	44	50.0	563	44	50.0	885	
5 000—6 500	76	18 561	18 085	+ 476	2.6	50	65.8	1 229	26	34.2	977	
6 500—8 000	45	19 547	19 372	+ 175	0.9	25	55.6	1 179	20	44.4	1 080	
yli — över 8 000	21	22 303	21 990	+ 313	1.4	13	61.9	1 226	8	38.1	1 170	
Yhteensä — Summa	270	18 700	18 505	+ 195	1.0	155	57.4	1 011	115	42.6	906	
Muonamiehet — Statare	170	17 600	17 408	+ 192	1.1	97	57.1	838	73	42.9	668	
Päivätyöläiset — Daglönare	65	19 632	19 629	+ 3	(0.02)	32	49.2	1 335	33	50.8	1 290	
Työnjohtajat — Arbetsledare	35	22 309	21 744	+ 565	2.5	26	74.3	1 257	9	25.7	1 434	

Kuten taulukosta näkyy, osoitti työnjohtajien tilinpito n. $\frac{3}{4}$:lla säästöä ja vain $\frac{1}{4}$:lla vajausta; muonamiehillä se 57.1 %:lla päättyi säästöön, ja päivätyöläisillä oli jopa hieman suurempi määrä niitä perheitä, joiden tulot eivät riittäneet menojen peittämiseen. Keskimääräinen säästö oli kuitenkin suurin päivätyöläisryhmässä, 1 335 markkaa, ja pienin muonamiehillä eli 838 markkaa. Vajaus oli vajaukseen päättyvissä tileissä muonamiehillä ja päivätyöläisillä keskimäärin pienempi kuin säästö, mutta työnjohtajilla hieman suurempi; kun kuitenkin jälkimmäisten joukossa oli niin paljon enemmän säästöä osoittavia tilejä, oli koko ryhmän keskimääräinen säästö huomattavasti suurempi kuin muiden.

Vaurauden vaihtelut näyttävät varsin epätasaisesti vaikuttaneen tilinpäätökseen. Keskimäisessä ryhmässä, missä menot kuluttajyksikköä kohden vaihtelivat 5 000:sta 6 500 markkaan, oli tulos edullisin sekä säästön yleisyyteen että suuruuteen nähden. Niissä ruokakunnissa, missä tilit osoittivat säästöä sekä niissä, missä ne päättyivät vajaukseen, kasvoi niin hyvin keskimääräisen säästön kuin vajauksen määrä suurin piirtein kuitenkin vaurauden suuretessa.

Tulot. Maataloustyöläisten tulojen suuruutta niin hyvin eri maataloustyöläisryhmissä kuin vaurausryhmittäin esitetään seuraavissa taulukoissa VI ja VII. Tällöin on laskettu tulot sekä ruoka-

Såsom av tabellen synes, utvisade arbetsledarnas bokföring för c. $\frac{3}{4}$ av dem överskott och endast för $\frac{1}{4}$ brist; för 57.1 % av statarna var resultatet behållning, och bland daglönarna var antalet familjer, vilkas inkomster icke fullt täckte utgifterna, något övervägande. Överskottets medelbelopp var likväl störst i daglönargruppen, 1 335 mark, och minst i statargruppen eller 838 mark. I de räkenskaper, som slutade med brist, var bristen bland statarna och daglönarna igenomsnitt mindre, men bland arbetsledarna något större än behållningen; då likväl bland de sistnämnda antalet fall med överskott var i så hög grad övervägande, var medelbehållningen för hela gruppen betydligt större än för de andra.

Variationerna i välståndet synas ha mycket ojämnt inverkat på bokslutet. I den mellersta gruppen, där utgifterna per konsumtionsenhet växade från 5 000 till 6 500 mark, var resultatet gynnsammast såväl med avseende å behållningens frekvens som storlek. I hushåll, vilkas bokföring utvisade behållning, samt i sådana, där resultatet var brist, var likväl både behållningens och bristens medelbelopp större vid högre välstånd.

Inkomster. Storleken av lantarbetarnas inkomster såväl i olika arbetargrupper som enligt välståndsgupper uppgives i följande tabeller VI och VII. Härvid äro inkomsterna uträk-

kuntaa että normaaliperhettä kohden, jolloin siis viimeksi mainittuja lukuja laskettaessa ruokakuntien erilainen suuruus y. m. kulutukseen vaikuttavat tekijät on lukujen verrannollisuuden vuoksi eliminoitu. Samoin esitetään erikseen bruttotulot, tuotantokustannukset ja nettotulot, jolloin siis tuotantokustannukset on vähennetty ensiksi mainituista tuloista.

nade såväl per hushåll som per normalhushåll, varvid alltså vid uträknandet av talen i det senare fallet hushållens olika storlek m. fl. på förbrukningen inverkan de faktorerna blivit eliminerade för åstadkommande av jämförbara tal. Likaså meddelas särskilt bruttoinkomsterna, driftkostnaderna och nettoinkomsterna, varvid driftkostnaderna avdragits från de förstnämnda inkomsterna.

VI. Ruokakuntien vuositulot ruokakuntaa ja normaaliruokakuntaa kohden eri maataloustyöläisryhmissä. — Hushållens årsinkomster per hushåll och normalhushåll inom olika lantarbetargrupper.

	Muonamiehet Statare	Päivätyöläiset Daglönare	Työnjohtajat Arbetsledare	Yhteensä Summa
<i>Tulot keskimäärin ruokakuntaa kohden, mk — Inkomst i medeltal per hushåll, mk</i>				
Bruttotulot — Bruttoinkomster	17 600	19 632	22 309	18 700
Tuotantokustannukset — Driftkostnader	2 013	2 382	2 187	2 125
Nettotulot — Nettoinkomster	15 587	17 250	20 122	16 575
<i>Tulot keskimäärin normaaliruokakuntaa kohden, mk — Inkomst i medeltal per normalhushåll, mk</i>				
Bruttotulot — Bruttoinkomster	17 439	19 373	24 446	18 743
Tuotantokustannukset — Driftkostnader	2 011	2 362	2 422	2 145
Nettotulot — Nettoinkomster	15 428	17 011	22 024	16 598

VII. Ruokakuntien vuositulot ruokakuntaa ja normaaliruokakuntaa kohden eri vaurausryhmissä. — Hushållens årsinkomster per hushåll och normalhushåll inom olika välstandsgrupper.

	Menot kuluttajyksikköä kohden, mk Utgift per konsumtionsenhet, mk				
	alle — under 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	yli — över 8 000
<i>Tulot keskimäärin ruokakuntaa kohden, mk — Inkomst i medeltal per hushåll, mk</i>					
Bruttotulot — Bruttoinkomster	16 474	18 537	18 561	19 547	22 303
Tuotantokustannukset — Driftkostnader	1 747	2 025	2 139	2 336	2 755
Nettotulot — Nettoinkomster	14 727	16 512	16 422	17 211	19 548
<i>Tulot keskimäärin normaaliruokakuntaa kohden, mk — Inkomst i medeltal per normalhushåll, mk</i>					
Bruttotulot — Bruttoinkomster	11 484	15 876	22 144	27 749	33 998
Tuotantokustannukset — Driftkostnader	1 224	1 742	2 567	3 378	4 258
Nettotulot — Nettoinkomster	10 260	14 134	19 577	24 371	29 740

Muonamiesperheissä bruttotulot olivat ruokakuntaa kohden keskimäärin 17 600 markkaa, päivätyöläisillä 19 632 markkaa ja työnjohtajilla 22 309 markkaa. Vaurauden kasvaessa nämä tulot säännöllisesti nousivat, joten ne ylimmässä vaurausryhmässä olivat 35.4 % suuremmat kuin alimmassa. Verrattaessa vastaavaa kehitystä normaaliruokakuntaa kohden lasketuissa bruttotuloissa, osoittivat ne paljon huomattavampia muutoksia; ne nousivat alim-

I statarfamiljerna uppgingo bruttoinkomsterna per hushåll till i medeltal 17 600 mark, bland daglönarna till 19 632 mark och bland arbetsledarna till 22 309 mark. Med stigande välstånd ökades dessa inkomster regelbundet och voro i den högsta välstandsgruppen 35.4 % större än i den lägsta. Vid en jämförelse av motsvarande utveckling för de per normalhushåll uträknade bruttoinkomsterna, utvisa dessa vida större förändringar; de stego

masta ylimpään ryhmään lähes kolminkertaisiksi. Tämä kehitys johtui suurimmalta osalta perheen suuruuden muutoksista, alenihan keskimääräinen kuluttajayksikkömäärä 4.85:stä 2.20:een vastavissa ryhmissä.

Kuten edellisestä taulukosta, VI, näkyy, tuotantokustannukset olivat suurimmat päivätyöläisillä, 2 382 markkaa ruokakuntaa ja 2 362 markkaa normaali ruokakuntaa kohden; vastaavat määrät olivat työnjohtajaryhmässä 2 187 ja 2 422 sekä muonamiehillä 2 013 ja 2 011 markkaa. Bruttotuloihin verraten tuotantokustannusten osuus ruokakuntaa kohden laskettuna oli suurin päivätyöläisillä, 12.1 %, muonamiehillä 11.4 % ja pienin työnjohtajilla, 9.8 %.

Jälkimmäisestä taulukosta, VII, selviää, että tuotantokustannukset kasvoivat jonkin verran vaurauden lisääntyessä, niin että niiden suhteellinen osuus bruttotuloista nousi 10.6 %:sta alimmassa 12.4 %:iin ylimmässä ryhmässä.

Edellä esitetyt tuotantokustannukset jakaantuvat laatunsa mukaan seuraavasti.

till bortåt tredubbla beloppet från den lägsta gruppen till den högsta. Detta berodde till största delen på förändringarna i familjens storlek, i det att medeltalet konsumtionsenheter nedgick från 4.85 till 2.20 i motsvarande grupper.

Såsom av den föregående tabellen, VI, framgår, voro driftkostnaderna störst bland daglönarna, 2 382 mark per hushåll och 2 362 mark per normalhushåll; motsvarande belopp var för arbetsledarnas grupp 2 187 och 2 422 mark samt för daglönarna 2 013 och 2 011 mark. I förhållande till bruttoinkomsterna voro driftkostnaderna per hushåll störst bland daglönarna, 12.1 %, bland statarna 11.4 % och minst bland arbetsledarna, 9.8 %.

Av den senare tabellen, VII, framgår, att driftkostnaderna i någon mån stegrades vid ökat välstånd, så att proportionen mellan dem och bruttoinkomsterna växte från 10.6 % i den lägsta till 12.4 % i den högsta gruppen.

De anförda driftkostnaderna fördelade sig efter sin beskaffenhet som följer.

VIII. Tuotantokustannukset ruokakuntaa kohden, mk. — Driftkostnader per hushåll, mk.

	Muonamiehet Statare		Päivätyöläiset Daglönare		Työnjohtajat Arbetsledare		Yhteensä Summa	
	Kaikkiaan Inalles	Siitä luonnossa Därav in natura	Kaikkiaan Inalles	Siitä luonnossa Därav in natura	Kaikkiaan Inalles	Siitä luonnossa Därav in natura	Kaikkiaan Inalles	Siitä luonnossa Därav in natura
Eläinten osto — Inköp av djur	180	6	149	7	289	17	187	8
” rehu ja hoito — Foder och skötsel av djur	1 461	1 171	1 858	1 208	1 520	1 108	1 564	1 172
Siemenet — Utsäde	162	139	134	73	167	153	156	125
Muu — Övrigt	210	199	241	179	211	185	218	192
Yhteensä — Summa	2 013	1 515	2 382	1 467	2 187	1 463	2 125	1 497

Huomattavimmat kaikista tuotantokustannuksista olivat eläinten ruokintamenot, joiden osalle tuli noin $\frac{3}{4}$ kaikista kustannuksista, muut menoryhmät olivat varsin vähäpätöisiä. Muonamiehillä yli $\frac{3}{4}$ kustannuksista oli luonnossa suoritettuja, työnjohtajilla $\frac{2}{3}$, mutta päivätyöläisillä vain runsaasti $\frac{1}{5}$; loput tuotantokustannuksista taas olivat rahassa maksettuja.

De mest betydande av alla driftkostnader voro utgifterna för husdjurens utfodring, uppgående till omkring $\frac{3}{4}$ av alla kostnader; de övriga utgiftsgrupperna voro ytterst små. Bland statarna erlades mer än $\frac{3}{4}$ av kostnaderna in natura, bland arbetsgivarna $\frac{2}{3}$, men bland daglönarna endast något över $\frac{1}{5}$; återstoden av driftkostnaderna voro kontanta utgifter.

IX. Tulojen jakautuminen ruokakuntaa kohden eri maataloustyöläisryhmissä. — Inkomsternas fördelning per hushåll inom olika grupper av lantarbetare.

Tulolähteet — Inkomstkällor	Muonamieliset Statarna	Päivätyöläiset Daglönarna	Työnjohtajat Arbetsledare	Yhteensä Summa	Muonamieliset Statarna	Päivätyöläiset Daglönarna	Työnjohtajat Arbetsledare	Yhteensä Summa
	mk				%			
<i>Rahatulot — Kontanta inkomster . . .</i>	7 833	12 509	12 285	9 536	44.5	63.7	55.1	51.0
Päämiehen — Huvudmannens säännölliset tulot — regelbundna in- komster	5 170	9 865	9 373	6 845	29.4	50.3	42.0	36.6
sivutulot — biförtjänster	4 808	9 356	8 966	6 442	27.3	47.7	40.2	34.4
Vaimon tulot — Hustruns inkomster	362	509	407	403	2.1	2.6	1.8	2.2
Lasten maksut — Barnens bidrag . . .	859	983	714	870	4.9	5.0	3.2	4.7
Korvaukset alivuokralaisilta — Ersätt- ning av underhyresgäster	623	892	787	709	3.5	4.5	3.5	3.8
Lahjat ja avustukset — Gåvor och understöd	124	163	117	133	0.7	0.8	0.5	0.7
Myydyt tuotteet — Försälda produkter	58	54	63	58	0.3	0.3	0.3	0.3
Muut — Övriga	948	368	1 107	829	5.4	1.9	5.0	4.4
<i>Luontoistulot — Inkomster in natura</i>	51	184	124	92	0.3	0.9	0.6	0.5
Oma asunto — Egen bostad	9 767	7 123	10 024	9 164	55.5	36.3	44.9	49.0
Omat tuotteet — Egna produkter . . .	19	341	—	94	0.1	1.7	—	0.5
Luontoisedut — Naturaförmåner . . .	2 800	3 854	2 445	3 007	15.9	19.6	11.0	16.1
Lahjat — Gåvor	6 816	2 546	7 460	5 872	38.7	13.0	33.4	31.4
Muut — Övriga	69	89	69	74	0.4	0.5	0.3	0.4
Yhteensä — Summa	63	293	50	117	0.4	1.5	0.2	0.6
	17 600	19 632	22 309	18 700	100.0	100.0	100.0	100.0

Kuten edellä olevasta taulukosta käy ilmi, olivat työnjohtajien kokonaistulot, 22 309 markkaa, 26.8 % korkeammat kuin muonamiesten ja 13.6 % päivätyöläisten tuloja suuremmat. Ainoastaan muonamiehillä varsinaiset luontoistulot olivat rahatuloja suuremmat, edelliset olivat 55.5 % ja jälkimmäiset 44.5 % kokonaistuloista. Molemmissa muissa ryhmissä rahatulot olivat luontoistuloja suuremmat. Absoluuttiset rahatulot viimeksi mainituissa ryhmissä olivat melkein yhtä suuret, jonnekin verran ylittäen 12 000 markkaa, sitä vastoin luontoistulot olivat absoluuttisesti suurimmat työnjohtajilla, 10 024 markkaa, ja pienimmät päivätyöläisillä, 7 123 markkaa. Rahatulojen osuus olikin jälkimmäisessä ryhmässä 63.7 % ja edellisessä 55.1 %.

Rahatuloista ruokakunnan päämiehen säännölliset palkkatulot olivat noin 67.6 %, kun taas sivutulot olivat varsin mitättömät jääden keskimäärin noin 403 markkaan eli 4.2 %:iin rahatuloista. Vaimon tulot olivat keskimäärin 870 markkaa; suurimmat ne olivat päivätyöläisperheissä, 983 markkaa, ja pienimmät työnjohtajilla, 714 markkaa. Lasten kotiin suorittamat maksut olivat kaikissa

Såsom av ovanstående tabell framgår, voro arbetsledarnas totalinkomster, 22 309 mark, 26.8 % större än statarnas och 13.6 % större än daglönarnas. Endast för statarna voro de egentliga naturainkomsterna högre än de kontanta inkomsterna, de förra utgjorde 55.5 % och de senare 44.5 % av totalinkosterna. I de båda andra grupperna voro de kontanta inkomsterna större än inkomsterna in natura. Absolut taget voro de kontanta inkomsterna i de sistnämnda grupperna ungefär lika stora, något över 12 000 mark, däremot voro naturainkomsterna absolut taget störst bland arbetsledarna, 10 024 mark, och minst bland daglönarna, 7 123 mark. De kontanta inkomsternas andel var därför för den senare gruppen 63.7 % och för den förra 55.1 %.

Av de kontanta inkomsterna kommo ungefär 67.6 % på huvudmannens regelbundna löneinkomster, medan biförtjänsterna voro minimala, i medeltal endast 403 mark eller 4.2 % av de kontanta inkomsterna. Hustruns inkomst uppgick i medeltal till 870 mark; den var störst i daglönarfamiljerna, 983 mark, och minst bland arbetsledarna, 714 mark. Barnens bidrag till hem-

ryhmissä vähän pienemmät kuin vaimon tulot; nekin olivat päivätyöläisillä suurimmat, 892 markkaa, mutta pienimmät taas muonamiesperheissä, missä ne olivat vain 623 markkaa. Kokonaistuloihin verraten vaimon tulojen osuus oli päivätyöläisillä 5.0 %, muonamiehillä 4.9 % ja työnjohtajilla vain 3.2 %, kun taas lasten maksujen vastaavat suhdeluvut olivat 4.5, 3.5 ja 3.5. Muista rahatuoloista olivat omien tuotteiden myynnistä saadut bruttotulot huomattavimmat, ollen muonamiehillä 948 markkaa eli 5.4 % kokonaistuloista, työnjohtajilla 1 107 markkaa eli 5.0 % ja päivätyöläisillä huomattavasti vähäisemmät, 368 markkaa eli 1.9 %. Kuten aikaisemmin on esitetty, oli maataloustyöläisperheissä varsin vähän alivuokralaisia ja niiden korvauksista saadut keskimääräiset bruttotulot olivatkin vain 133 markkaa eli 0.7 % kokonaistuloista. Luontoistuloista työnantajalta saadut luontoisedut olivat muita huomattavasti tärkeämmät muonamiehillä ja työnjohtajilla, joiden luontoistuloista ne olivat 69.8 % ja 74.4 %. Päivätyöläisryhmässä niiden osuus oli vain 35.7 %, kun taas omat tuotteet muodostivat 54.1 % luontoistuloista. Jälkimmäiset tulot olivatkin päivätyöläisillä huomattavasti suuremmat, 3 854 markkaa, kuin muonamiehillä, 2 800, ja työnjohtajilla, 2 445 markkaa. Jos lasketaan kunkin ryhmän osalta omista tuotteista saadut kokonaistulot, s. o. edellä mainittujen tulojen lisäksi myydyistä tuotteista saadut erät, saadaan muonamiesten tuloiksi 3 748 markkaa, päivätyöläisten 4 222 markkaa ja työnjohtajien 3 552 markkaa, eli suhteessa kokonaistuloihin vastaavasti 21.3, 21.5 ja 16.0 %. Kuten luontoistaloutta koskevasta selonteosta, käy siis tästäkin ilmi, että oman viljelyksen ja tuotannon merkitys on suunnilleen sama muonamiehillä kuin päivätyöläisillä, mutta edelliset ovat, ilmeisesti runsaan muonansa varassa, voineet myydä suuremman osan omista tuotteistaan kuin jälkimmäiset.

Taulukossa n:o X esitetään tulojen jakautuminen normaali-ruokakuntaa kohden laskettuna. Kuten siv. 5*—6* on lähemmin esitetty, on tällöin ruokakunnan jäsenten kulutuksen laatu ja kulutusaika otettu huomioon. Tämän nojalla on myös laskettu täysihoidolaisten y. m. alivuokralaisten nettokorvaukset, samoin myös sukulaisten luona saadut ilmaiset ateriat y. m. s. on laskettu lahjoiksi tulopuolella.

met voro i alla grupper något mindre än hustruns inkomst; också de voro störst bland daglönarna, 892 mark, men däremot minst i statarfamiljerna, där de utgjorde endast 623 mark. I förhållande till totalinkomsterna motsvarade hustruns inkomst bland daglönarna 5.0 %, bland statarna 4.9 % och bland arbetsledarna endast 3.2 %, medan motsvarande proportionstal för barnens bidrag utgjorde 4.5, 3.5 och 3.5. Av övriga kontanta inkomster voro bruttoinkomsterna av egna försälda produkter de mest betydande och stego för statarna till 948 mark eller 5.4 % av totalinkomsterna, för arbetsledarna till 1 107 mark eller 5.0 % och voro för daglönarna betydligt mindre, 368 mark eller 1.9 %. Säsom tidigare visats, hade lantarbetarfamiljerna sällan underhysesgäster, varför och dessas ersättningar gävo en genomsnittlig bruttoinkomst av endast 133 mark eller 0.7 % av totalinkomsterna. Av inkomsterna in natura spelade de av arbetsgivaren beviljade naturaförmånerna mycket större roll för statarna och arbetsledarna, för vilka de motsvarade 69.8 % resp. 74.4 % av deras inkomster in natura. För daglönargruppen var proportionstalet endast 35.7 %, medan de egna produkterna motsvarade 54.1 % av inkomsterna in natura. De egna produkternas värde var faktiskt bland daglönarna mycket större, eller 3 854 mark, än bland statarna, 2 800, och arbetsledarna, 2 445 mark. Uträknar man för varje grupp totalinkomsterna på egna produkter, m. a. o. summan av ovan nämnda och genom försäljning av produkter erhållna inkomster, utgöra dessa inkomster för statarna 3 748 mark, för daglönarna 4 222 mark och för arbetsledarna 3 552 mark, eller i förhållande till totalinkomsterna resp. 21.3, 21.5 och 16.0 %. På samma sätt som ur redogörelsen för naturhushållningen framgår även här, att den egna odlingen och driften spela ungefär samma roll för statarna som för daglönarna, men att de förra, tydligen tack vare den rikliga staten, kunnat avyttra en större del av sina egna produkter än de senare.

I tabell n:o X visas inkomsternas fördelning uträknad per normalhushåll. Säsom på sid. 5*—6* närmare visats, har härvid beaktats arten av och tidslängden för hushållsmedlemmarnas förbrukning. Med stöd härav ha jämväl uträknats inackordternas m. fl. underhysesgästernas nettoersättningar, likaså äro avgiftsfria mål, som åtnjutits hos släktingar m. m., upptagna som gåvor på inkomstsidan.

X. Tulojen jakautuminen %:ina normaaliruokakuntaa kohden vaurausryhmittäin. — Inkomsternas fördelning i % per normalhushåll inom olika välstandsgrupper.

	Menot kuluttajyksikköä kohden, mk Utgift per konsumtionsenhet, mk					Yhteensä Summa
	alle—under 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 t. enemm. l. mera	
<i>Rahatulot — Kontanta inkomster</i>	44.9	50.3	49.8	52.7	54.6	50.3
Päämiehen — Huvudmannens	32.8	34.6	36.5	42.4	41.9	36.9
säännölliset tulot — regelbundna inkomster	30.1	32.6	34.6	40.4	38.7	34.7
sivutulot — biförtjänster	2.7	2.0	1.9	2.0	3.2	2.2
Vaimon tulot — Hustruns inkomster	4.6	4.9	4.9	3.4	5.8	4.7
Lasten maksut — Barnens bidrag	3.0	6.5	2.9	0.1	0.1	3.3
Korvaukset alivuokralaisilta — Ersättning av underhyresgäster	—	—	0.1	—	—	0.1
Lahjat ja avustukset — Gåvor och understöd	0.4	0.4	0.3	0.2	0.4	0.3
Myydyt tuotteet — Försälda produkter	3.5	3.4	4.7	6.0	6.0	4.5
Muut — Övriga	0.6	0.5	0.4	0.6	0.4	0.5
<i>Luontoistulot — Inkomster in natura</i>	55.1	49.7	50.2	47.3	45.4	49.7
Oma asunto — Egen bostad	0.5	0.7	0.2	0.5	1.0	0.5
Omat tuotteet — Egna produkter	17.2	17.0	16.2	15.1	14.3	16.2
Luontoisedut — Naturaförmåner ..	35.5	30.3	32.3	30.9	28.5	31.5
Lahjat — Gåvor	1.0	1.2	0.8	0.6	0.4	0.9
Muut — Övriga	0.9	0.5	0.7	0.2	1.2	0.6
Yhteensä — Summa	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Siitä tuotantokustannuksia — Därav driftkostnader	10.7	11.0	11.6	12.2	12.5	11.4

Verrattaessa eri tuloerien suhteellista merkitystä eri vaurausryhmien budjetissa voidaan ensiksikin todeta, että luontoistulojen osuus miltei säännöllisesti vähenee vaurauden kasvaessa. Tämä suhteellinen väheneminen koskee kaikkia muita luontoistuloja paitsi omaa asuntoa, johon nähden ei voi todeta mitään säännöllistä kehitystä. Luontoistulojen osuus vähenee 55.1 %:sta alimmassa vaurausryhmässä 45.4 %:iin ylimmässä, ja vastaavasti vähenee luontoisetujen osuus 35.5 %:sta 28.5 %:iin, sekä omien tuotteiden osuus 17.2 %:sta 14.3 %:iin. Jälkimmäiseen tuloerään nähden on kuitenkin huomattava, että omien tuotteiden myynnistä saadut tulot on viety rahataloihin; jos viimeksimainitut yhdistetään itse kulutettuihin omiin tuotteisiin, saadaan oman tuotannon bruttotulojen osuudeksi kokonaisbudjetista kaikissa vaurausryhmissä miltei sama suhdeluku, noin 20 %. Päämiehen varsinaisten palkkatulojen s. o. rahatalojen ja luontoisetujen merkitys, kasvaa hiukan vaurauden lisääntyessä, 68.3 %:sta alimmassa, 70.4 %:iin ylimmässä ryhmässä; tämä kehitys ei kuitenkaan ole aivan säännöllistä, joskin suunta on ilmeinen. Vaimon tulo-

Granskar man den relativa betydelsen av olika inkomstposter i de olika välstandsgruppernas budgeter, kan till en början konstateras, att naturainkomsternas andel nästan regelbundet minskas vid stigande välstånd. Denna regelbundna minskning gäller alla andra naturainkomster utom egen bostad, med avseende varå ingen regelbundna förändring kan skönjas. Naturainkomsternas andel minskas från 55.1 % i den lägsta välstandsgruppen till 45.4 % i den högsta, och i motsvarighet härtill minskas naturaförmånernas andel från 35.5 % till 28.5 % samt de egna produkternas andel från 17.2 % till 14.3 %. Med avseende å sistnämnda inkomstpost bör dock märkas, att inkomsten av försälda egna produkter förts på de kontanta inkomsterna; sammanslås sistnämnda inkomst med i hushållet förbrukade egna produkter, erhålles för bruttoinkomsten på egen drift, jämfört med totalbudgeten, i alla välstandsgrupper nästan samma relationstal, omkring 20 %. Betydelsen av huvudmannens egentliga löneinkomster, d. v. s. kontant lön och naturaförmåner, tilltager något vid ökat välstånd, från 68.3 % i den lägsta gruppen till

jen osuus on keskimäärin 4.7 % kokonaistuloista ja vaihtelee verraten vähän taloudellisen aseman mukaan. Sitävastoin lasten maksut ovat aivan mittättömiä korkeimmissa vaurausryhmissä; tämä seikka johtuu selvästi perheen kokoonpanon ja vaurauden suhteesta. Kun, kuten aikaisemmin on osoitettu, ylempiin vaurausluokkiin kuuluu pääasiallisesti perheitä, joissa lasten luku on vähäinen ja lapset ovat pieniä, ei niiden ansiotyöllä voi olla mitään mainittavaa merkitystä. Kun eri tuloerien tuotantokustannuksia on hankalaa selvittää, voidaan ne nettotuloja laskettaessa vain vähentää kokonaistuloista.

Siihen nähden, että useita tulolajeja ei esiinny ollenkaan kaikkien tilinpitäjien budjeteissa, esitetään seuraavassa taulukossa tulojen keskimääräinen suuruus niissä perheissä, joissa niitä on ollut, sekä näiden perheiden suhteellinen osuus kaikista.

70.4 % i den högsta; stegringen är dock icke alldeles regelbunden, men tendensen är oförtydlig. Hustruns inkomst utgör i medeltal 4.7 % av totalinkomsterna och förändras detta tal rätt litet med den ekonomiska ställningen. Barnens bidrag däremot äro minimala i de högre välförhållningsgrupperna; detta beror tydligen på förhållandet mellan familjens sammansättning och välförhållande. Då, såsom tidigare visats, de högre välförhållningsgrupperna huvudsakligen bestå av familjer, där barnantalet är ringa och barnen äro små, kan deras förtjänstarbete icke vara av någon nämnvärd betydelse. Då driftkostnaderna för de olika inkomstposterna äro svåra att utvärdera, kunna de vid uträkningen av nettoinkomsterna endast avdragas från totalinkomsterna.

På grund av att ett flertal inkomstposter icke förekomma i alla bokförarens budgeter, meddelas i följande tabell inkomsternas medelstorlek i de familjer, där desamma förekommit, samt dessa familjers relativa antal i förhållande till hela antalet.

X. Eri tuloerien esiintyminen ja niiden keskimääräinen suuruus perheissä, missä niitä on ollut. — Förekomsten av olika inkomstposter och dessas genomsnittliga storlek i familjer, där de förekommit.

Tulolähteen — Inkomstskäl	Keskim. tulo perheissä, missä eri tuloeria on ollut					Perheet, joissa eri tulolajeja on ollut, %:ina kaikista ryhmän perheistä — Familjer, där resp. inkomstarter förekommit, i % av samtliga gruppens familjer				
	Inkomst i medeltal i familjer, där resp. inkomstpost förekommit									
	Mononant- helt Skatere	Päivätyöl. Dagförlönare	Työvoim. Arbetsled.	Yhteensä Summa		Mononant- helt Skatere	Päivätyöl. Dagförlönare	Työvoim. Arbetsled.	Yhteensä Summa	
	mk				%					
<i>Rahatulot — Kontanta inkomster</i>	7 833	12 509	12 285	9 536	100.0	100.0	100.0	100.0		
Päämiehen — Huvudmannens	5 170	9 865	9 373	6 845	100.0	100.0	100.0	100.0		
säännölliset talot — regelbundna inkomster ..	4 808	9 356	8 966	6 442	100.0	100.0	100.0	100.0		
sivutulot — biförtjänster	493	720	548	553	73.5	70.8	74.3	73.0		
Vaimon tulot — Hustruns inkomster	1 036	1 228	1 190	1 098	82.9	80.0	60.0	79.3		
Lasten maksut — Barnens bidrag	1 999	3 051	3 444	2 393	31.2	29.2	22.9	29.6		
Korvaukset vuokralaisilta, täysiboitolaisilta y.m. s. — Ersättning av hyresgäster, inackorderade m. fl.	917	1 770	684	1 023	13.5	9.2	17.1	13.0		
Lahjat ja avustukset — Gåvor och understöd .	215	271	220	226	27.1	20.0	28.6	25.6		
Myydyt tuotteet — Försälda produkter	1 259	664	1 490	1 178	75.3	55.4	74.3	70.4		
Muut — Övriga	139	459	270	239	36.5	40.0	45.7	38.5		
<i>Luontoistulot — Inkomster in natura</i>	9 767	7 123	10 024	9 164	100.0	100.0	100.0	100.0		
Oma asunto — Egen bostad	662	1 304	—	1 158	2.9	26.2	—	8.1		
Omat tuotteet — Egna produkter	2 833	4 175	2 594	3 111	98.8	92.3	94.3	96.7		
Luontoisedut — Naturaförmåner	6 816	2 904	7 460	6 051	100.0	87.7	100.0	97.0		
Lahjat — Gåvor	197	224	187	203	34.7	40.0	37.1	36.3		
Muut — Övriga	214	464	174	312	29.4	63.1	28.6	37.4		

Kuten yllä olevasta taulukosta käy ilmi, oli noin 3/4:lla kaikista päämiehistä ollut sivutulot, joiden raha-arvo kuitenkin nousi vain 553 markkaan keskimäärin, ollen suurimmat päivätyöläisten ryhmässä,

Såsom av tabellen här ovan framgår, hade omkring 3/4 av samtliga huvudmän biförtjänster, vilkas kontanta värde dock uppgick endast till 553 mark i medeltal och var beloppet störst i

720 markkaa. Vaimon tuloja oli yhteensä 214 perheessä, noin $\frac{1}{6}$:lla muonamies- ja päivätyöläis-, mutta $\frac{3}{8}$:lla työnjohtajaryhmässä. Suuruudeltaan ne keskimäärin olivat noin 2 kertaa päämiesten sivutuloja suuremmat. 29 tapauksessa tulot olivat varsin merkityksellisiä, vähemmän kuin 100 markkaa, lisäksi oli 500 markkaa pienempiä tuloja 53:lla. 2 000 markkaa suurempia vuosituloja oli kuitenkin 34 vaimolla. Lasten maksut olivat niissä perheissä, joissa niitä esiintyi, huomattavasti, enemmän kuin 2 kertaa vaimojen tuloja suuremmat, 2 393 markkaa, mutta kun tällaisia perheitä ei ollut edes $\frac{1}{3}$ kaikista, jäi niiden merkitys keskimääräisessä budjetissa varsin vähäiseksi. Muonamiehillä lasten tulot olivat 1 999 markkaa, mutta päivätyöläisillä 3 051 ja työnjohtajilla 3 444 markkaa; viimeksi mainitussa ryhmässä oli kuitenkin perheiden luku, joiden tileissä oli lasten maksuja, vain 8 eli 22.9 % kaikista.

Korvauksia vuokralaisilta oli merkitty saaduksi vain harvoissa tapauksissa, 13 %:ssa kaikista. Päivätyöläisillä keskimääräinen tulomäärä nousi 1 770 markkaan, mutta kysymyksessä olevia perheitä oli vain 6; muonamies- ja varsinkin työnjohtajaperheissä vastaavat tulot olivat pienemmät, 917 ja 684 markkaa, joskin vuokralaisten pito niissä oli suhteellisesti yleisempää. Omia tuotteita oli miltei kaikissa maatalousperheissä, mutta kun $\frac{3}{4}$ muonamies- ja työnjohtajaperheistä sai tuloja myymällä omia tuotteitaan, oli vastaavasti päivätyöläisistä vain 55.4 %:lla tällaisia myyntituloja, ja silloinkin saadut tulot olivat puolta pienemmät kuin molemmissa muissa ryhmissä. Päivätyöläisperheistä oli 8 sellaista, joilla ei ollut mitään luontoispalkkaa työnantajalta.

Menot. Maataloustyöläisten kokonaiskulutusta ja samalla maataloustyöläisten elinkantaa valaisevat tiedot *menoista*. Tällöin on menoihin sisällytetty sekä rahamenot että luontoismenot, niin hyvin omien tuotteiden kuin työnantajalta tai muulla tavalla luonnossa saatujen tarvikkeiden tai palveluksien kulutus tai käyttö. Nämä luonnossa saadut tarvikkeet on tällöin merkitty menoihin arvioimalla niiden raha-arvo paikkakunnallisten vähittäishintojen nojalla. Sitävastoin kaikkinaiset tuotantokustannukset on vähennetty menopuolelta, jotta saataisiin maataloustyöläisten todellinen kulutus ja sen kustannukset rahassa laskettuina valaistuksi.

daglönargruppen, 720 mark. Hustrun hade inkomster i sammanlagt 214 familjer, nämligen i omkring $\frac{1}{6}$ av statar- och daglönarfamiljerna men i $\frac{3}{8}$ av arbetsledarfamiljerna. Till storleken var hustruns inkomst i medeltal ungefär dubbelt större än huvudmannens biinkomster. I 29 fall var densamma utan all betydelse, mindre än 100 mark, 53 hade en inkomst under 500 mark. Dock hade 34 hustrur en årsinkomst överstigande 2 000 mark. I familjer, där barnen betalade bidrag, voro dessa betydligt större än eller mer än det dubbla av hustruns inkomst, 2 393 mark, men då dessa familjers antal ej ens uppgick till $\frac{1}{3}$ av samtliga, spelade de i genomsnittsbudgeten en rätt ringa roll. Bland statarna utgjorde barnens inkomst 1 999 mark, men bland daglönarna 3 051 mark och bland arbetsgivarna 3 444 mark; i sistnämnda grupp var likväl antalet familjer, vilkas räkenskaper innehöllo bidrag av barn, endast 8 eller 22.9 % av alla.

Ersättningar erhållna av hyresgäster hade bokförts endast i ett ringa antal fall, 13 % av alla. Bland daglönarna steg medelinkomsten till 1 770 mark, men antalet sådana familjer var endast 6; i statar- och i synnerhet arbetsledarfamiljerna var inkomsten lägre, 917 resp. 684 mark, ehuru hyresgäster förekommo allmänna. Egna produkter hade nästan alla lantarbetarfamiljer, men medan $\frac{3}{4}$ av statar- och arbetsledarfamiljerna förtjänade på att avyttra egna produkter, var detta fallet endast bland 55.4 % av daglönarfamiljerna, och även då var inkomsten hälften mindre än för de båda andra grupperna. Bland daglönarfamiljerna funnos 8, som icke åtnjöto någon naturalön hos arbetsgivaren.

Utgifter. Lantarbetarnas totalförbrukning och på samma gång lantarbetarnas levnadsstandard belysas av utgifterna över deras *utgifter*. Därvid medräknas i utgifterna både kontanta utgifter och naturautgifter, förbrukning eller användning av såväl egna produkter som förnödenheter eller tjänster, mottagna av arbetsgivaren eller på annat sätt in natura. Dessa in natura mottagna förnödenheter ha härvid bokförts som utgifter genom att uppskatta deras kontanta värde enligt på orten gällande detaljpris. Däremot äro alla driftkostnader avdragna på utgiftssidan, för att lantarbetarnas faktiska förbrukning och kostnaderna därför, angivna i penningar, skulle belysas.

XI. Menot normaaliruokakuntaa kohden eri maataloustyöläisryhmissä, mk. — Utgifter per normalhushäll inom olika lantarbetargrupper, mk.

Menot — Utgifter	Muonamiehet Statäre			Päivätyöläiset Daglönare			Työnjohtajat Arbetsledare			Yhteensä Summa		
	Kokonaismenot Totalutgifter	Sittä luonnossa Däray in natura	Sittä luonnossa Däray in natura	Kokonaismenot Totalutgifter	Sittä luonnossa Däray in natura	Sittä luonnossa Däray in natura	Kokonaismenot Totalutgifter	Sittä luonnossa Däray in natura	Sittä luonnossa Däray in natura	Kokonaismenot Totalutgifter	Sittä luonnossa Däray in natura	Sittä luonnossa Däray in natura
Ravinto — Föda	9 357	5 642	10 147	3 576	11 291	5 957	9 784	5 176				
Tupakka — Tobak	411	1	507	1	537	—	449	—				
Asunto — Bostad	1 051	1 043	1 247	1 152	1 584	1 555	1 164	1 132				
Lämpö ja valo — Värme och lyse	1 015	905	1 000	751	1 218	1 106	1 036	891				
Vaatetus — Beklädnad	1 061	25	1 033	35	1 778	17	1 139	26				
Jalkineet — Skodon	652	30	651	12	929	30	685	25				
Kalusto — Inventarier	461	2	611	1	808	15	539	4				
Verot — Skatter	204	5	314	—	635	—	282	3				
Vakuutus- ja yhdistysmaksut — Försäkrings- o. föreningsavgifter	112	—	87	—	391	—	139	—				
Kirjallisuus y. m. s. — Litteratur m. m. d.	106	1	125	9	373	2	142	3				
Pesu ja puhtaus — Tvätt o. renhällning	73	1	90	—	119	1	83	1				
Sairaan- ja terveydenhoito — Sjuk- o. hälsovård	177	2	188	1	309	—	195	2				
Matkat — Resor	116	6	126	—	339	—	144	4				
Kotiapulaiset y. m. s. — Hembiträden m. m. d.	65	—	239	—	433	—	145	—				
Lahjat ja avustukset — Gåvor o. understöd ...	245	2	253	—	381	—	263	2				
Huvitukset — Nöjen	20	—	39	—	94	—	33	—				
Muut menot — Övriga utgifter	114	1	351	—	201	12	182	2				
Yhteensä menoja — Summa utgifter	15 240	7 666	17 008	5 538	21 420	8 693	16 404	7 271				
					Prosentteina — I procent							
Ravinto — Föda	61.4	60.3	59.7	35.2	52.7	52.8	59.7	52.9				
Tupakka — Tobak	2.7	0.2	3.0	0.2	2.5	—	2.7	—				
Asunto — Bostad	6.9	99.2	7.3	92.4	7.4	98.2	7.1	97.3				
Lämpö ja valo — Värme och lyse	6.6	89.2	5.9	75.1	5.7	90.8	6.3	86.0				
Vaatetus — Beklädnad	7.0	2.4	6.1	3.4	8.3	1.0	6.9	2.3				
Jalkineet — Skodon	4.3	4.6	3.8	1.8	4.3	3.2	4.2	3.6				
Kalusto — Inventarier	3.0	0.4	3.6	0.2	3.8	1.9	3.3	0.7				
Verot — Skatter	1.3	2.5	1.9	—	3.0	—	1.7	1.1				
Vakuutus- ja yhdistysmaksut — Försäkrings- o. föreningsavgifter	0.7	—	0.5	—	1.8	—	0.8	—				
Kirjallisuus y. m. s. — Litteratur m. m. d.	0.7	0.9	0.7	7.2	1.8	0.5	0.9	2.1				
Pesu ja puhtaus — Tvätt o. renhällning	0.5	1.4	0.5	—	0.5	0.8	0.5	1.2				
Sairaan- ja terveydenhoito — Sjuk- o. hälsovård	1.2	1.1	1.1	0.5	1.4	—	1.2	1.0				
Matkat — Resor	0.8	5.2	0.7	—	1.6	—	0.9	2.8				
Kotiapulaiset y. m. s. — Hembiträden m. m. d.	0.4	—	1.4	—	2.0	—	0.9	—				
Lahjat ja avustukset — Gåvor o. understöd ...	1.6	0.8	1.5	—	1.8	—	1.6	0.8				
Huvitukset — Nöjen	0.1	—	0.2	—	0.4	—	0.2	—				
Muut menot — Övriga utgifter	0.8	0.9	2.1	—	1.0	6.0	1.1	1.1				
Yhteensä — Summa	100.0	50.3	100.0	32.6	100.0	40.8	100.0	44.3				

Samoin kuin kokonaismenot olivat useimmat meoerät pienimmät muonamies- ja suurimmat työnjohtajaryhmässä. Yleensä erot olivat kahden ensimmäisen ryhmän, muonamiesten ja päivätyöläisten välillä niin menojen absoluuttisiin määriin kuin niiden kokonaisuudesta muodostamaan osuuteen nähden varsin pienet, jotavastoin työnjohtajien meoerät poikkeuksetta olivat absoluuttisesti suuremmat kuin molempien muiden ryhmien.

Pä samma sätt som totalutgifterna voro de flesta utgiftsposter minst i statargruppen och störst i arbetsledargruppen. I allmänhet var skillnaden mellan de två första grupperna, statarnas och daglönarnas, såväl absolut taget som i förhållande till totalutgifterna, ganska liten, varemot arbetsledarnas utgiftsposter undantagslöst voro absolut taget större än de båda andra gruppernas.

Ravinnon kokonaisuudet olivat pienimmät muonamiehillä, 9 357 markkaa, päivätyöläisillä 10 147 markkaa ja suurimmat työnjohtajilla, 11 291 markkaa. Verrattuina kokonaisuuteen ravintomenojen merkitys on suuruudeltaan edellämainituissa ryhmissä päinvastainen kuin absoluuttisten menojen, s. o. muonamiesryhmässä on ravintoprosentti suurin, 61.4 %, työnjohtajilla pienin, 52.7 % ja päivätyöläisillä 59.7 %. Kuten tunnettua, korkea ravintoprosentti liittyy suhteellisesti alhaiseen elinkantaan, joten edellä mainitut suhdeluvut näyttävät osoittavan muonamiesten elintason olevan alemman kuin molempien muiden ryhmien, varsinkin työnjohtajien; päivätyöläisiin verrattuna suhdelukujen ero kuitenkin on niin vähäinen, että sellaiset seikat kuin luonnossa saatujen tuotteiden arvioiminen on voinut vaikuttaa lopputulokseen. — Tupakkamenot olivat suhteellisesti suurimmat päivätyöläisillä, 3.0 %, ja pienimmät työnjohtajilla, 2.5 %.

Asuntonenot olivat niin absoluuttisesti kuin suhteellistekin suurimmat työnjohtajilla, 7.4 %, päivätyöläisillä 7.3 % ja muonamiehillä 6.9 %. Kuten edellä on esitetty, olivatkin huoneistot keskimäärin suuremmat ja ilmeisesti paremmat ensiksi mainitussa ryhmässä, jota vastoin ne kahdessa jälkimmäisessä olivat huonoluvultaan keskenään melkein samansuuruiset.

Lämpö- ja valomenot kuuluvat niihin harvoihin menoryhmiin, jotka, samoin kuin ravintomenotkin, ovat suhteellisesti suurimmat muonamiehillä, 6.6 %, pienemmät päivätyöläisillä, 5.9 % ja pienimmät työnjohtajilla, 5.7 %. Sitä vastoin vaatetusmenot olivat merkitykseltään huomattavimmat työnjohtajilla, 8.3 %; sitten seurasivat järjestyksessä muonamiehet, joiden vaatetusmenojen osuus oli 7.0 %, ja viimeisinä päivätyöläiset, 6.1 %. Nämä eroavaisuudet ryhmien kesken eivät juuri muutu, jos jalkinemenotkin otetaan huomioon. Tosin niiden osuus muonamiehillä ja työnjohtajilla oli sama, 4.3 %, ja päivätyöläisillä 3.8 %, mutta vaatetus- ja jalkinemenojen yhteenlaskettu osuus oli työnjohtajilla suurin 12.6 %, muonamiehillä 11.3 % ja päivätyöläisillä vain 9.9 %.

Edellä esitettyjen varsinaisesti välttämättömien menoryhmien, ravinnon, asunnon, lämmön ja valon, vaatetuksen ja jalkineiden, yhteenlaskettu osuus kokonaisuudesta oli maataloustyöläisillä keskimäärin 84.2 %, erikseen muonamiesryhmässä 86.2 %, päivätyöläisillä 82.8 % ja työnjohtajilla 78.4 %. Näin ollen muiden menoryhmien osuus jäi varsin vähäiseksi, ja varsinaisten sivistysmenojen osuus supistui sangen mitättömäksi.

Totalutgifterna för föda voro de minsta bland statarna, 9 357 mark, bland daglönarna 10 147 mark och störst bland arbetsledarna, 11 291 mark. I proportion till totalutgifterna förhålla sig utgifterna för föda i de förstnämnda grupperna omvänt mot de absoluta utgifterna, d. v. s. procenttalet för föda är störst i statargruppen, 61.4 %, minst bland arbetsledarna, 52.7 %, och bland daglönarna 59.7 %. Som känt är ett högt procenttal för föda föränt med relativt låg levnadsstandard, varför de nyssnämnda procenttalen synas utvisa, att statarnas levnadsstandard är lägre än de båda andra gruppernas, i synnerhet arbetsledarnas; i jämförelse med daglönarna är dock skillnaden mellan procenttalen så ringa, att sådana faktorer som uppskattningen av in natura erhållna produkter kunnat påverka slutresultatet. — Utgifterna för tobak voro relativt störst bland daglönarna, 3.0 %, och minst bland arbetsledarna, 2.5 %.

Utgifterna för bostad voro såväl absolut som relativt taget störst bland arbetsledarna, 7.4 %, bland daglönarna 7.3 % och bland statarna 6.9 %. Säsom ovan framställts, voro även lägenheterna i genomsnitt större och uppenbarligen bättre inom den förstnämnda gruppen, men däremot i de två senare grupperna till rumantalet ungefär lika stora.

Utgifterna för värme och lyse höra till det fåtal utgifter, som i likhet med utgifterna för föda äro relativt störst bland statarna, 6.6 %, mindre bland daglönarna, 5.9 %, och minst bland arbetsledarna, 5.7 %. Däremot voro beklädnadsutgifterna relativt störst bland arbetsledarna, 8.3 %; därefter följa statarna med procenttalet 7.0 % för beklädnadsutgifter samt slutligen daglönarna med 6.1 %. Dessa skiljaktigheter mellan grupperna förändras ej nämnvärt, om jämväl utgifterna för skodon medräknas. Visserligen var procenttalet för denna utgiftspost lika stort, 4.3 %, bland statarna och bland arbetsledarna samt bland daglönarna 3.8 %, men det sammanlagda procenttalet för beklädnad och skodon var bland arbetsledarna störst eller 12.6 %, bland statarna 11.3 % och bland daglönarna endast 9.9 %.

Sammanlagda procenttalet, i förhållande till totalutgifterna, för de nyssbehandlade faktiskt oundgängliga utgiftsgrupperna, föda, bostad, värme och lyse, beklädnad och skodon, utgjorde bland lantarbetarna i medeltal 84.2 %, speciellt i statargruppen 86.2 %, för daglönarna 82.8 % och för arbetsledarna 78.4 %. Till följd härav blev de övriga utgiftsgruppernas andel ganska obetydlig, och för de egentliga bildningsutgifterna blev andelen helt ringa.

Välttämättömiin menoihin on tavallaan myös luettava verot, joiden suorittaminen on pakollinen. Verojen osuus oli varsin vähäinen maataloustyöläisten budjetista, keskimäärin vain 1.7 %; muonamiehillä tämä suhdeluku painui 1.3:een, päivätyöläisillä se oli 1.9 ja työnjohtajilla 3.0. Kun mainitut veromäärät lisätään aikaisemmin esitettyihin tärkeimpiin menoryhmiin, jäi muiden menojen osalle 12.5 % muonamiesten, 15.3 % päivätyöläisten ja 18.6 % työnjohtajien kokonaismenoista.

Nämä „muut menot” jakautuivat monien varsin tärkeiden menoryhmien kesken useaan pieneen osaan. Kalustomenot olivat näistä menoryhmistä huomattavimmat; ne olivat keskimäärin 539 markkaa eli 3.3 % kokonaismenoista. Kuten miltei kaikki n. s. muut menot, olivat ne suhteellisestikin suurimmat työnjohtajilla, 3.8 %, ja pienimmät muonamiehillä, 3.0 %. Tärkeimmät muista menoeristä olivat lahjat ja avustukset, joiden osuus kokonaismenoista oli 1.6 %, hieman suuremmat työnjohtajilla, 1.8 % ja keskimääräistä vähän pienemmät päivätyöläisillä, 1.5 %. Sairaan- ja terveydenhoitomenot olivat 1.2 %, matkamenot 0.9 %, kotiapulaisista y. m. avusta kodin hoidossa johtuvat menot 0.9 %, kun myös n. s. vapaa ylöspito on viety rahaksi arvioituna tähän menoeeseen. Kirjallisuus- y. m. sivistysmenot olivat varsin pienet, keskimäärin vain 142 markkaa eli 0.9 %; nämä menot kuuluivat niihin, joihin nähden ero työnjohtajien ja toiselta puolen molempien muiden maataloustyöläisryhmien välillä oli huomattavan suuri, edellisillä kun nämä menot olivat noin 3—3½ kertaa jälkimmäisten menoja suuremmat. Suunnilleen sama suhde vallitsi eri ryhmien vakuutusmaksujen kesken, jotka keskimäärin olivat 139 markkaa, mutta vaihtelivat 87 markasta päivätyöläisillä 391 markkaan työnjohtajilla. Matkamenotkin olivat viimeksimainituilla merkitykseltään 2 kertaa tärkeämmät, 1.6 %, kuin muilla, sillä muonamiehillä ne olivat 0.8 % ja päivätyöläisillä 0.7 %. Sitä vastoin pesuja puhtausmenot olivat kaikissa kolmessa ryhmässä suhteellisesti yhtä suuret, 0.5 % kokonaismenoista.

Seuraavassa taulukossa esitetään niin absoluutiset kuin suhteelliset menot eri vaurausryhmissä.

Till de oundgängliga utgifterna få på sätt och vis även räknas skatterna, vilkas erläggande är obligatoriskt. Skatternas andel av lantarbetarnas budget var ytterst ringa, i medeltal endast 1.7 %; för statarna nedgick detta relationstal till 1.3, bland daglönarna utgjorde det 1.9 och bland arbetsledarna 3.0. Om skatterna adderas till de tidigare behandlade mest oundgängliga utgiftsgrupperna, återstå för övriga utgifter 12.5 % av statarnas, 15.3 % av daglönarnas och 18.6 % av arbetsledarnas totalutgifter.

Dessa „övriga utgifter” fördelade sig i flere smärre poster på många rätt viktiga utgiftsgrupper. De mest betydande av dessa utgiftsgrupper voro utgifterna för inventarier; de uppgingo i medeltal till 539 mark eller 3.3 % av totalutgifterna. I likhet med nästan alla s. k. övriga utgifter voro de också relativt störst bland arbetsledarna, 3.8 %, och minst bland statarna, 3.0 %. De mest betydande bland övriga utgiftsposter voro gåvor och understöd, vilkas andel av totalutgifterna var 1.6 %, något över medeltalet bland arbetsledarna, 1.8 %, och något under detsamma bland daglönarna, 1.5 %. Utgifterna för sjuk- och hälsovård voro 1.2 %, för resor 0.9 %, för hembiträden o. a. hjälp vid hemmets skötsel 0.9 %, då häri inberäknas s. k. fritt uppehälle uppskattat i penningar. Utgifterna för litteratur m. fl. bildningsbehov voro ytterst små, i medeltal endast 142 mark eller 0.9 %; dessa utgifter hörde till dem, med avseende å vilka en anmärkningsvärt stor skillnad rådde mellan arbetsledarna och å andra sidan de två andra grupperna, i det att de förras utgifter stego till omkring det 3—3½ dubbla av de senares. Ungefär likadan var proportionen beträffande de olika gruppernas försäkringsutgifter, vilka uppgingo i medeltal till 139 mark, men varierade från 87 mark bland daglönarna till 391 mark bland arbetsledarna. Utgifterna för resor betydde dubbelt så mycket, 1.6 %, för de sistnämnda som för de andra, nämligen jämfört med statarnas 0.8 % och daglönarnas 0.7 %. Däremot voro utgifterna för tvätt och renhållning i alla tre grupper proportionsvis lika stora, 0.5 % av totalutgifterna.

I följande tabell visas de absoluta och relativa utgifterna inom olika välstandsgrupper.

XII. Menot normaaliiruokakuntaa kohden eri vaurausryhmissä, mk. — Utgifter per normalhushåll inom olika välstandsgrupper, mk.

Menot — Utgifter	Menot kuluttajyksikköä kohden, mk — Utgifter per konsumtionsenhet, mk										Yhteensä Summa	
	alle — under 3 500		3 500—5 000		5 000—6 500		6 500—8 000		8 000 t. enemmän — 1. mera		Kokonaismenot Totalutgifter	Siitä luonnossa Därav in natura
	Kokonaismenot Totalutgifter	Siitä luonnossa Därav in natura	Kokonaismenot Totalutgifter	Siitä luonnossa Därav in natura	Kokonaismenot Totalutgifter	Siitä luonnossa Därav in natura	Kokonaismenot Totalutgifter	Siitä luonnossa Därav in natura	Kokonaismenot Totalutgifter	Siitä luonnossa Därav in natura		
Ravinto — Föda	7 007	3 812	9 046	4 666	11 047	6 055	12 778	6 636	13 249	6 755	9 784	5 176
Tupakka — Tobak	269	1	393	—	572	1	669	—	558	6	449	—
Asunto — Bostad	705	695	935	899	1 309	1 271	1 888	1 832	2 282	2 276	1 164	1 132
Lämpö ja valo — Värme o. lyse	759	634	850	721	1 207	1 053	1 477	1 270	1 672	1 531	1 036	891
Vaatetus — Beklädnad	522	22	953	26	1 453	19	1 725	48	2 331	34	1 139	26
Jalkineet — Skodon	338	18	631	29	806	25	992	32	1 269	18	685	25
Kalusto — Inventarier	135	—	335	2	727	4	1 272	—	1 210	35	539	4
Verot — Skatter	61	—	173	8	362	—	641	—	840	—	282	3
Yhdistysmaksut — Föreningsavgifter	1	—	6	—	2	—	4	—	4	—	4	—
Vakuutusmaksut — Försäkringsavgifter	23	—	59	—	172	—	356	—	506	—	135	—
Lasten koulunkäynti — Barnens skolgång	9	—	8	—	23	—	33	—	15	—	15	—
Kirjallisuus y. m. s. — Litteratur m. m. d.	30	3	82	1	150	7	299	3	377	4	127	3
Pesu ja puhtaus — Tvätt o. renhållning	52	1	71	1	92	—	133	1	142	—	83	1
Sairaan- ja terveydenhoito — Sjuk- o. hälsovård....	72	3	147	1	220	1	326	—	649	—	195	2
Matkat — Resor	32	2	96	3	185	3	252	8	547	—	144	4
Kotiapulaiset y. m. s. — Hembiträden m. m. d.	5	—	40	—	154	—	376	—	1 543	—	145	—
Lahjat ja avustukset — Gåvor o. understöd.....	50	—	208	—	283	7	555	—	1 230	—	263	2
Huvit — Nöjen	4	—	27	—	50	—	57	—	69	—	33	—
Muut menot — Övriga utgifter	66	3	124	—	194	—	284	—	819	30	182	2
Yhteensä menoja — Summa utgifter	10 140	5 194	14 184	6 357	19 008	8 446	24 117	9 828	29 312	10 689	16 404	7 271
	Prosentteina — I procent											
Ravinto — Föda	69.1	54.4	63.8	51.6	58.1	54.8	53.0	51.9	45.2	51.0	59.7	52.9
Tupakka — Tobak	2.7	0.4	2.8	—	3.0	0.2	2.8	—	1.9	1.1	2.7	—
Asunto — Bostad	7.0	98.6	6.6	96.1	6.9	97.1	7.8	97.0	7.8	99.7	7.1	97.3
Lämpö ja valo — Värme o. lyse	7.5	83.5	6.0	84.8	6.4	87.2	6.1	86.0	5.7	91.6	6.3	86.0
Vaatetus — Beklädnad	5.1	4.2	6.7	2.7	7.6	1.3	7.2	2.8	7.9	1.5	6.9	2.3
Jalkineet — Skodon	3.3	5.3	4.4	4.6	4.2	3.1	4.1	3.2	4.3	1.4	4.2	3.6
Kalusto — Inventarier	1.3	—	2.3	0.6	3.8	0.6	5.3	—	4.1	2.9	3.3	0.7
Verot — Skatter	0.6	—	1.2	4.6	1.9	—	2.7	—	2.9	—	1.7	1.1
Yhdistysmaksut — Föreningsavgifter	—	—	(0.04)	—	(0.01)	—	(0.01)	—	(0.01)	—	(0.02)	—
Vakuutusmaksut — Försäkringsavgifter	0.2	—	0.4	—	0.9	—	1.5	—	1.7	—	0.8	—
Lasten koulunkäynti — Barnens skolgång	0.1	—	0.1	—	0.1	—	0.1	—	0.1	—	0.1	—
Kirjallisuus y. m. s. — Litteratur m. m. d.	0.3	10.0	0.6	1.2	0.8	4.7	1.2	1.0	1.3	1.1	0.8	2.4
Pesu ja puhtaus — Tvätt o. renhållning	0.5	1.9	0.5	1.4	0.5	—	0.6	0.8	0.5	—	0.5	1.2
Sairaan- ja terveydenhoito — Sjuk- o. hälsovård....	0.7	4.2	1.0	0.7	1.2	0.5	1.3	—	2.2	—	1.2	1.0
Matkat — Resor	0.3	6.3	0.7	3.1	1.0	1.6	1.0	3.2	1.9	—	0.9	2.8
Kotiapulaiset y. m. s. — Hembiträden m. m. d.	0.1	—	0.3	—	0.8	—	1.6	—	5.3	—	0.9	—
Lahjat ja avustukset — Gåvor o. understöd.....	0.5	—	1.5	—	1.5	2.5	2.3	—	4.2	—	1.6	0.8
Huvit — Nöjen	(0.03)	—	0.2	—	0.3	—	0.2	—	0.2	—	0.2	—
Muut menot — Övriga utgifter	0.7	4.5	0.9	—	1.0	—	1.2	—	2.8	3.7	1.1	1.1
Yhteensä — Summa	100.0	51.2	100.0	44.8	100.0	44.4	100.0	40.8	100.0	36.5	100.0	44.3

Menot eri vaurausasteilla olevissa ruokakunnissa vaihtelivat 10 140 markasta alimmassa 29 312 markkaan ylimmässä vaurausryhmässä, joten jälkimmäiset olivat lähes 3 kertaa edellisiä suuremmat. Kun ravintomenot vastaavasti kasvoivat absoluuttisesti lähes kaksinkertaisiksi, aleni niiden osuus 69.1 %:sta alimmassa 45.2 %:iin ylimmässä ryhmässä. Tämä ravintoprosentin aleneminen oli hyvin säännöllistä ryhmästä ryhmään, ja täten Engelin kuuluisa laki, jonka mukaan vaurauden suuressa ravintomenojen osuus vähenee, osoittautuu tässäkin paikkansa pitäväksi.

Menojen ja taloudellisen aseman keskinäisen suhteen nojalla on yleensä tapana jakaa menot välttämättömiin, n. s. toimeentulomenoihin ja sivistysmenoihin; edellisiin luetaan tällöin sellaiset menot, jotka taloudellisten olojen parantuessa tosin lisääntyvät, mutta vähemmässä määrässä kuin kokonaisuuden menot, joten niiden suhteellinen merkitys budjetissa pienenee vaurauden kasvaessa. T. s. sellaiset tarpeet, joita tulojen vähentyessä ei voida supistaa määrättyä rajaa alemmaksi, nimitetään välttämättömiä toimeentulotarpeiksi ja niiden tyydyttämiseksi suoritettavat menot toimeentulomenoiksi. Niitä menoja taas, joita tarvittaessa voidaan joustavasti supistaa ja jotka taas vaurauden lisääntyessä kasvavat nopeammin kuin kokonaisuuden menot, sanotaan sivistysmenoiksi. Niille ominaisena voi siis pitää niiden suhteellisen osuuden lisääntymistä vaurauden kohotessa.

Edellä esitetyn jaotuksen mukaan kuuluivat ravintomenot edelliseen ryhmään, n. s. toimeentulomenoihin, jotka siis vaurauden kasvaessa lisääntyvät kokonaisuuden hitaammin.

Ravintomenojen jakautuminen raha- ja luontois-erien kesken osoittaa, että jälkimmäiset kaikissa vaurausryhmissä olivat vähän enemmän kuin puolet ravinnon kokonaisuudesta.

Tupakkamenoissa ei voi todeta mitään vaurauden muutosten vaikutusta, ja tämä onkin varsin ymmärrettävää, koska tupakka kuuluu niihin tarvikkeisiin, joiden kulutus suuresti vaihtelee muuten samassa asemassa ja suunnilleen samalla tavalla elävissä perheissä. Niinpä perheissä, missä oli todellisia tupakkamiehiä, voivat tupakkamenot nousta 1 000 markkaa suuremmiksi, kun taas toisissa ei ollut ollenkaan tupakkamenoja.

Utgifterna i hushåll med olika välstandsgrad växlade mellan 10 140 mark inom den lägsta välstandsgruppen och 29 312 mark inom den högsta, så att de senare voro inemot 3 gånger så stora som de förra. Då *utgifterna för föda* i motsvarighet härtill växte till bortåt det dubbla absoluta beloppet, nedgick deras andel från 69.1 % i den lägsta gruppen till 45.2 % i den högsta. Denna nedgång i procenttalet för föda var mycket regelbunden från grupp till grupp, och Engels ryktbara lag, enligt vilken vid stigande välstånd utgifterna för föda spela en allt mindre roll, besannas sig sålunda även här.

Det är brukligt att med ledning av det ömsesidiga förhållandet mellan utgifter och ekonomisk ställning indela utgifterna i oundgängliga, s. k. existensutgifter, och kulturella utgifter; till de förra räknas härvid alla sådana utgifter, vilka vid förbättrade ekonomiska förhållanden visserligen ökas, men i mindre grad än totalutgifterna, så att deras relativa betydelse i budgeten avtager med stigande välstånd. M. a. o. alla sådana behov, vilka vid avtagande inkomster icke kunna nedbringas under en viss gräns, kallas oundgängliga existensbehov och utgifterna för deras tillgodo-seende existensutgifter. De utgifter däremot, som vid behov kunna smidigt inskränkas och vilka åter vid stigande välstånd växa snabbare än totalutgifterna, benämns kulturutgifter. Såsom utmärkande för dessa kan alltså betraktas, att deras relativa betydelse ökas, då välståndet stiger.

Enligt den ovan anförda indelningen hörde utgifterna för föda till den första gruppen, existensutgifterna, som alltså vid ökat välstånd tillväxer långsammare än totalutgifterna.

Fördelningen av utgifterna för föda på kontanta och naturaposter utvisar, att de senare inom alla välstandsgrupper utgjorde något mer än hälften av totalutgifterna för föda.

I fråga om *utgifterna för tobak* kan icke konstateras någon påverkan av välståndets växlingar, vilket ock är lätt att förstå, enär tobaken är en av de förnödenheter, vilkas förbrukning i hög grad varierar t. o. m. i familjer med i övrigt samma ställning och ungefär samma livsföring. Sålunda kunde för familjer, i vilka verkliga rökare funnos, tobaksutgifterna överstiga 1 000 mark, medan i andra familjer alls inga utgifter för tobak förekommo.

	Perheiden luku Antal familjer		Muonamiehet Statare		Päivätyöläiset Daglönare		Työnjohtajat Arbetsledare		Yhteensä Summa	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
a) joilla ei ollut tupakkamenoja — utan utgifter för tobak	17	10.0	5	7.7	4	11.4	26	9.6		
b) joissa ne olivat — i vilka de ut- gjorde										
alle — under 100 mk	24	14.1	8	12.3	6	17.1	38	14.1		
100— 500 mk	59	34.7	15	23.1	7	20.0	81	30.0		
500—1 000 „	66	38.8	30	46.1	13	37.2	109	40.4		
1 000 mk t. enemmän. — l. mera	4	2.4	7	10.8	5	14.3	16	5.9		

Kuten yllä olevasta yhdistelmästä näkyy, oli noin 10 % maataloustyöläisperheistä sellaisia, joilla ei ollut ollenkaan tupakkamenoja, ja jos näihin lisäät ne perheet, joissa nämä menot olivat 100 markkaa pienemmät, nousi tällaisten perheiden luku lähes 25 %:iin; 30 %:lla menot vaihtelivat 100—500 markan välillä, 40 %:lla 500—1 000 markan välillä ja noin 6 %:lla tupakkamenot nousivat 1 000 markkaa suuremmiksi. Viimeksi mainittuja menoja oli suhteellisesti useimmin työnjohtaja- ja päivätyöläisryhmissä, kun taas muonamiehillä vain poikkeustapauksissa, 4 perheellä, oli näin suuria tupakkamenoja.

Asuntomenot. Kuten aikaisemmin siv. 14* on esitetty, voidaan vaurauden lisääntyessä todeta 1 huoneen asuntojen vähenemistä ja taas 2 huoneen ja keittiön huoneistojen luvun lisääntymistä. Näin ollen on luonnollista, että asuntomenotkin absoluuttisesti nousivat vaurauden vaikutuksesta, ja suhteellisestikin asuntomenot olivat kahdessa ylimässä vaurausryhmässä suurimmat, 7.8 %, kun ne taas kolmessa alimmassa ryhmässä vaihtelivat säännötmästä. Asuntomenoja tarkastettaessa on kuitenkin syytä ottaa huomioon, että 97.3 % niistä on luonnossa suoritettuja, t. s. vuokramäärät perustuvat pääasiallisesti arvioon.

Lämpö- ja valomenot näyttävät XII taulukon alaosaa tarkastettaessa kuuluvan niihin, joiden suhteellinen merkitys budjetissa hieman laskee taloudellisten olojen parantuessa, ja ne on siis samoin kuin ravintomenot laskettava toimeentulomenoiksi.

Såsom av sammanställningen här ovan synes, var av hela antalet lantarbetarfamiljer omkring 10 % sådana, i vilka inga utgifter för tobak förekommo, och lägges härtill antalet familjer, för vilka dessa utgifter voro mindre än 100 mark, steg dessa familjers antal till bortåt 25 %, medan för 30 % av hela antalet utgifterna stego till mellan 100 och 500 mark, för 40 % till 500—1 000 mark och för ungefär 6 % över 1 000 mark. Utgifter av sistnämnda storlek förekommo relativt mest inom arbetsledarnas och daglönarnas grupper, medan bland statarna endast undantagsvis, i 4 familjer, tobakutgifterna stego så högt.

Utgifter för bostad. Såsom tidigare, sid. 14*, påvisats, kan man konstatera, att vid stigande välstånd antalet bostäder om 1 rum minskas och antalet bostäder om 2 rum och kök ökas. Naturligt är sålunda, att jämväl utgifterna för bostad absolut taget stego med välståndet, och även relativt taget voro utgifterna för bostad inom de två högsta välståndsgrupperna störst, 7.8 %, men varierade inom de tre lägsta grupperna oregebundet. Vid granskning av utgifterna för bostad är det likväl skäl att beakta, att 97.3 % av desamma bestridits in natura, varvid hyrorna i huvudsak grunda sig på uppskattning.

Utgifterna för värme och lyse synas enligt utgifterna i den undre avdelningen av tabell XII höra till de utgifter, vilkas relativa betydelse i budgeten något avtager, då de ekonomiska förhållandena förbättras, och böra de alltså i likhet med utgifterna för föda räknas till existensutgifterna.

Lämpö- ja valomenot — Utgifter för värme och lyse

	Muonamiehet Statare		Päivätyöläiset Daglönare		Työnjohtajat Arbetsledare	
	mk	%	mk	%	mk	%
Halot — Ved	836	82.4	806	80.6	951	78.1
Sähkö — Elektricitet	69	6.8	60	6.0	155	12.7
Paloöljy — Petroleum	38	3.7	53	5.3	31	2.5
Tulitikut — Tändstiekor	64	6.3	74	7.4	67	5.5
Muut — Övriga	8	0.8	7	0.7	14	1.2
Yhteensä — Summa	1 015	100.0	1 000	100.0	1 218	100.0
%:ina kokonaismenoista — i % av samtliga utgifter		6.6		5.9		5.7

Kuten edellä olevasta yhdistelmästä näkyy, olivat halkomenot noin $\frac{1}{5}$ ryhmän loppusummasta; ne olivat suhteellisesti tärkeimmät muonamiehillä ja pienimmät taas työnjohtajilla. Kun viimeksimainituilla sähkövalo oli suhteellisesti yleisempää kuin muilla, muodostivat sähkömenot tässä ryhmässä 12.7 % lämpö- ja valomenoista, kun ne molemmissa muissa ryhmissä olivat vain puolet edellä maini-

Såsom av sammanställningen här ovan framgår, stego utgifterna för ved till ungefär $\frac{1}{5}$ av gruppens slutsumma; deras procentuella andel var störst för statarna och minst för arbetsledarna. Då bland de sistnämnda elektriskt ljus var proportionsvis allmännare än bland de andra, utgjorde kostnaderna för elektricitet i denna grupp 12.7 % av alla utgifter för värme och lyse, medan

tusta suhdeluvusta. Vastaavasti olivat paloöljymenot jopa absoluuttisestikin huomattavasti pienemät työnjohtajilla kuin muilla. Tulitikkumenot olivat melkein samansuuruiset kaikissa ryhmissä ja siis suhteellisesti pienimmät työnjohtajilla.

Vaurausryhmittäin osoittivat kysymyksessäolevat menot seuraavia muutoksia.

	Menot kuluttajayksikköä kohden, mk					Yhteensä Summa
	alle—under 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 t. enemm. l. mera	
Halot — Ved	620	688	995	1 191	1 343	843
Sähkö — Elektricitet	42	51	89	137	202	77
Paloöljy — Petroleum	37	39	43	48	42	41
Tulitikut — Tändstickor	55	65	72	83	67	67
Muut — Övriga	5	7	8	18	18	8
Yhteensä — Summa	759	850	1 207	1 477	1 672	1 036

Sekä tulitikkum- että varsinkin paloöljymenot kasvoivat varsin vähän absoluuttisesti ja pienenevät suhteellisesti katsoen huomattavasti vaurauden lisääntyessä. Halkomenot taas nousivat runsaasti kaksinkertaiseen määräänsä alinta ja ylintä vaurausryhmää keskenään verrattaessa, ja sähkömenot kohosivat vastaavasti melkein 5-kertaisiksi, mikä luonnollisesti johtui siitä, että ylimmissä ryhmässä 66.7 %:lla perheistä oli sähkövalo huoneistossaan, kun alimmassa ryhmässä vain 47.5 %:lla oli sellainen.

Vaatusmenot suurenevät taloudellisten olojen parantuessa sekä absoluuttisesti että suhteellisesti, joten ne ilmeisesti on luettava sivistysmenoihin. Absoluuttiset menot, jotka keskimäärin olivat 1 139 markkaa, vaihtelivat 522 markasta alimmassa 2 331 markkaan ylimmissä vaurausryhmässä. Vastaavasti näiden menojen osuus kokonaismenoista nousi 5.1 %:sta 7.9 %:iin.

Jalkinemenotkin nousivat huomattavasti vaurauden parantuessa, joskaan ei aivan yhtä paljon kuin vaatusmenot. Edellisten suhteelliseen osuuteen nähden kokonaismenoista on kuitenkin huomattava, että tämä tosin alimmassa vaurausryhmässä oli pienin, 3.3 %, mutta seuraavissa ryhmissä suhdeluku vaihteli säännöttömästi 4.4:n ja 4.1:n välillä.

Kun vaatus- ja jalkinemenot lasketaan yhteen, saadaan niiden yhteismenoiksi 1 824 markkaa eli 11.1 % kokonaismenoista. Eri vaurausryhmissä tämä suhdeluku vaihteli 8.4:stä 12.2:een riippuen vaurauden suuruudesta.

motsvarande relativt för de båda andra grupperna var blott hälften så stort. I motsvarighet härtill voro utgifterna för petroleum t. o. m. absolut taget lägre bland arbetsledarna än bland de andra. Utgifterna för tändstickor voro nästan lika stora i samtliga tre grupper och alltså relativt de minsta bland arbetsgivarna.

Enligt välstandsgrupper föredede ifrågavarande utgifter följande olikheter.

Såväl utgifterna för tändstickor som i synnerhet för petroleum växte absolut taget mycket svagt och minskades avsevärt relativt taget med stigande välstånd. Vedutgifterna däremot mer än fördubblades från den lägsta välstandsgruppen till den högsta, och utgifterna för elektricitet ökades på samma sätt till inemot det 5-dubbla, vilket självfallet berodde därpå, att inom den högsta gruppen 66.7 % av antalet familjer hade elektriskt ljus i sina bostäder, medan detta inom den lägsta gruppen var fallet med endast 47.5 % av familjerna.

Utgifterna för beklädnad stego såväl absolut som relativt med välståndet, varför dessa utgifter uppenbarligen böra hänföras till de kulturella. De absoluta utgifterna, uppgående i medeltal till 1 139 mark, lägo mellan 522 mark i den lägsta välstandsgruppen och 2 331 mark i den högsta. I analogi härmed ökades dessa utgifters andel av totalutgifterna från 5.1 % till 7.9 %.

Även utgifterna för skodon stego betydligt, då välståndet förbättrades, om ock ej i samma grad som beklädnadsutgifterna. Med avseende å de förstnämndas relativa andel av totalutgifterna bör dock märkas, att detta relationstal visserligen var minst i den lägsta välstandsgruppen, 3.3 %, men i de följande grupperna oregelbundet varierade mellan 4.4 och 4.1.

Om man sammanslår utgifterna för beklädnad och skodon, erhåller man en utgiftssumma av 1 824 mark eller 11.1 % av totalutgifterna. Inom olika välstandsgrupper varierade relationstalet från 8.4 till 12.2 allt efter välstandsgraden.

Jos lasketaan yhteen ravinto-, asunto-, lämpö- ja valo- sekä vaatetus- ja jalkineenot eri vaurausryhmissä ja verrataan tätä menosummaa kokonaismenoihin, saadaan näiden menojen osudeksi alimassa vaurausryhmässä 92.0 %, mistä määrästä osuus sitten säännöllisesti laskee vaurauden kohotessa ollen 70.9 % korkeimmassa vaurausryhmässä. Kysymyksessä olevien menoryhmien osuus oli keskimäärin 84.2 % maataloustyöläisten budjetista. Kuten tästä näkyy, ei lapsirikkaissa maataloustyöläisperheissä, jotka juuri kuuluvat alimpaan vaurausryhmään, jäänyt kuin 8 % käytettäväksi muita menoja varten, joita siis on ollut pakko supistaa mahdollisimman pieniksi.

Verot kuuluvat niihin menoihin, jotka automaattisesti kohoavat vaurauden noustessa; tämä johtuu, kuten tunnettua, osittain verovapaiden vähenemisen absoluuttisestakin suurenemisesta alemmissä tuloluokissa, sekä alempiin vaurausryhmiin kuuluvien perheiden lapsirikkaudesta, minkä johdosta n. s. lapsivähennykset ovat suuremmat. Sitä vastoin valtion tulo- ja omaisuusverotuksen nouseva asteikko ei paljoakaan vaikuttane, koska mainittu vero maataloustyöläisten tuloluokissa on sangen vähäpätöinen.

Verot nousivat 61 markasta alimassa 840 markkaan ylimmässä vaurausryhmässä ja niiden osuus kokonaismenoista 0.6 %:sta 2.9 %:iin; keskimäärin kaikissa maataloustyöläisperheissä verojen prosenttiluku oli 1.7.

Kalustomenojen suuruus johtuu suurelta osalta perheiden ikäsuhteista; nuoreen, äskettäin perustettuun kotiin on välttämätöntä hankkia ja täydentää kodin varusteita, kun taas vanhemmissa perheissä voidaan tyytyä varsin vähäisiin kalusto-ostoksiin. Kuten siv. 12* on mainittu, oli perheen päämiehen ja hänen vaimonsa ikä korkeampi alemmissä vaurausryhmissä kuin ylemmissä. Näin ollen tämäkin seikka vaikutti siihen, että kalustomenot varsin huomattavassa määrässä nousivat vaurauden lisääntymässä. Kalustomenot kohosivat 135 markasta alimassa vaurausryhmässä 1 272 markkaan lähinnä ylimmässä ja 1 210 markkaan ylimmässä vaurausryhmässä, siis noin 9-kertaisiksi; mainittujen menojen prosenttiluku vaihteli vastaavasti 1.3:sta 5.3 ja 4.1:een, joten nämä menot on katsottava varsin tyypillisiksi sivistysmenoiksi.

Samansuuntainen, joskin hieman vähemmän jyrkkä, on *sairaan- ja terveydenhoitomien* kehitys ollut taloudellisen aseman muuttuessa. Nämä menot, joiden keskimääräinen osuus kokonaismenoista, 1.2 %, oli huomattavasti pienempi kuin kalustomenojen, nousivat 72 markasta alimassa 649

Omalla utgifter för föda, bostad, värme och lyse samt för beklädnad och skodon inom de olika välständsgrupperna sammanslås och resultatet jämföras med resp. totalutgifter, blir relationstalet för dessa utgifter i den lägsta välständsgruppen 92.0 %, från vilket belopp talet regelbundet sjunker med ökat välstånd ända till 70.9 % i den högsta välständsgruppen. Dessa utgiftsgrupper utgjorde i medeltal 84.2 % av lantarbetarnas budget. Såsom härav synes, kunde de barnrika familjerna, vilka just höra till den lägsta välständsgruppen, ej disponera mer än 8 % för övriga utgifter, och ha de därför nödgats inskränka dessa till det minsta möjliga.

Skatterna höra till de utgifter, som automatiskt stiga med välståndet; detta beror, som känt, delvis på att de skattefria avdragen t. o. m. absolut taget äro större i de lägre inkomstklasserna, samt på att familjerna i de lägre välständsgrupperna äro så barnrika, att detta medför större s. k. barnavdrag. Däremot torde den progressiva skalan vid statens inkomst- och förmögenhetsbeskatning icke spela någon stor roll, enär denna skatt är mycket låg inom lantarbetarnas inkomstklasser.

Skatterna växte från 61 mark i den lägsta välständsgruppen till 840 mark i den högsta och deras andel av totalutgifterna från 0.6 % till 2.9 %. I genomsnitt för samtliga lantarbetarfamiljer utgjorde skatternas procenttal 1.7.

Inventarieutgifternas storlek sammanhänger i hög grad med åldersförhållandena inom familjen; i ett ungt, nybildat hem är det nödvändigt att anskaffa nya och komplettera förefintliga husgeråd, medan äldre hem kunna åtnöjas med ytterst små inköp av inventarier. Såsom på sid. 12* nämnts, var familjens huvudman och hustrun äldre till åren i de lägre välständsgrupperna än i de högre. Också denna omständighet bidrog till att utgifterna för inventarier starkt ökades med välståndet. Inventarieutgifterna växte från 135 mark i den lägsta välständsgruppen till 1 272 mark i den nästhögsta och 1 210 mark i den högsta, alltså ungefär till det 9-dubbla; procenttalet för samma utgifter steg i analogi härmed från 1.3 till 5.3 och 4.1, varför dessa utgifter näste anses vara särdeles typiska kulturutgifter.

I samma riktning gående, om ock något mindre utpräglad, är utvecklingen för *utgifterna för sjuk- och hälsovård* vid en förändring av den ekonomiska ställningen. Dessa utgifter, vilkas medelandel av totalutgifterna, 1.2 %, var betydligt mindre än inventarieutgifternas, stegrades från

markkaan ylimmässä vaurausryhmässä eli 0.7 %:sta 2.2 %:iin; keskimäärin ne olivat 195 markkaa.

Hieman viimeksi mainittuja menoja suuremmat, keskimäärin 263 markkaa, olivat *lahjat ja avustukset*, joiden osuus oli 1.6 % kokonaismenoista. Tähän ryhmään sisältyivät tällöin myös ne avustukset, jotka on annettu huokean tai ilmaisen täysihoidon tai ravinnon muodossa. Vaurauden kasvaessa näiden menojen osuus runsaasti kolminkertaistui. Jos otetaan huomioon vain tämän ryhmän varsinaiset rahatalouteen kuuluvat menoerät, supistuu summa noin $\frac{1}{10}$ edellämäisestä määrästä.

Samoin kuin edellä mainitut menoerät ja yleensä kaikki n. s. muut menot olivat *matkamenot* tyypillisiä sivistysmenoja, jotka olivat varsin vähäpätöisiä taloudellisesti altaissa oloissa ja sitten nousivat tuntuvasti vaurauden kasvaessa. Niinpä niiden suhdeluku vaihteli 0.3:sta 1.9 %:iin vaurauden mukaan.

Vieliä herkemmin muuttuivat *kotiapulaisten* pidosta tai muusta kodissa käytetystä avusta johtuvat *menot* vaurauden vaihdellessa; ne nousivat 0.1 %:sta alimmassa 5.3 %:iin ylimmässä vaurausryhmässä. Tällöin on kysymyksessä sekä rahassa että luonnossa maksettu palkka, s. o. kotiapulaisten ynnä muiden apulaisten täysihoidon ja ruoka on rahaksi arvioituna viety tähän menoeräin. Keskimääräiset palvelijamenot kaikissa maataloustyöläisperheissä olivat täten laskettuina 145 markkaa, mistä summasta vain 35 markkaa on maksettu rahassa. Kuten edellä olevien rahaerien pienuudesta jo ilmenee, oli maataloustyöläisten kotitaloudessa verrattain harvinaista käyttää vierasta työvoimaa. Niinpä yhteensä 25 perhettä on ilmoittanut käyttäneensä palkattua apua; näistä lisäksi 3 perheessä on ollut kysymyksessä aivan lyhytaikainen, ei kukaunkaan kestävä apu, 16 perheessä taas ei kotiapulaista ole pidetty puolta vuotta kauemmin ja vain 6 perheessä enemmän kuin puoli vuotta.

Käsittelemättä olevista menoryhmistä olivat *vaikutusmaksut ja kirjallisuus- y. m. s. menot* miltei yhtä suuret, 135 ja 127 markkaa keskimäärin eli kumpikin 0.8 % kokonaismenoista. Molemmat nämä menoryhmät ovat luonteeltaan tyypillisiä sivistysmenoja, jotka kasvavat nopeammin kuin vauraus. Verrattaessa jälkimmäisen menoryhmän eri teki-joita, on huomattava varsinkin, miten pienet kirjamenot sekä muonamiehillä että päivätyöläisillä olivat, vain 10 ja 14 markkaa eli $\frac{1}{10}$ koko ryhmän menoista, kun taas kirjamenot työnjohtajilla olivat 101 mk eli lähes $\frac{1}{3}$ kirjallisuus- y. m. menoista. Sitä vastoin sanomalehdet ja aikakauskirjat kahdessa ensiksi mainitussa ryhmässä aiheuttivat suh-

72 mark i den lägsta välständsgruppen till 649 mark i den högsta eller från 0.7 % till 2.2 %; i medeltal uppgingo de till 195 mark.

Något större än sistnämnda utgifter, nämligen i medeltal 263 mark, voro *gåvor och understöd*, vilka utgjorde 1.6 % av totalutgifterna. I denna grupp ingå jämväl de understöd, som givits i form av billig eller avgiftsfri inackordering eller kost. Med ökat välstånd mer än tredubblades dessa utgifters andel. Om man för denna grupp beaktar endast de utgiftsposter, som höra till den kontanta hushållningen, nedgår beloppet till ungefär $\frac{1}{10}$ av det ovannämnda.

På samma sätt som förenämnda utgiftsposter och i allmänhet alla s. k. övriga utgifter voro *utgifterna för resor* typiska kulturutgifter, vilka voro mycket obetydliga under knappa ekonomiska förhållanden och avsevärt stego, då välståndet växte. Sålunda varierade relationstalet från 0.3 till 1.9 % med välståndet.

Ännu känsligare reagerade vid olika välständsgrad *utgifterna för hembiträden* eller för annan i hemmet anlitad hjälp; de ökades från 0.1 % i den lägsta välständsgruppen till 5.3 % i den högsta. Därvid beaktas såväl kontant som in natura erlagd lön, d. v. s. hembiträdenas m. fl. biträdens inackordering och kost äro, uppskattade i penningar, förda på denna utgiftspost. Medeltalet för samtliga lantarbetarfamiljer av de sålunda uträknade utgifterna för tjänare steg till 145 mark, varav endast 35 mark utgätt i pengar. Såsom redan av penningbeloppens ringa storlek framgår, var det i lantarbetarnas hembushållning rätt sällsynt, att främmande arbetskraft kom till användning. Sålunda uppgiva sammanlagt 25 familjer, att de haft avlönad hjälp; av dessa har det dessutom i 3 familjer varit fråga om endast kortvarig hjälp, som varat kortare tid än en månad, medan i 16 familjer hembitråde icke hållits utöver ett halft år och endast i 6 familjer under en längre tid än ett halvår.

Av de ännu icke behandlade utgiftsgrupperna voro *försäkringsutgifterna* samt *utgifterna för litteratur* m. m. d. nästan lika stora, i medeltal 135 resp. 127 mark eller i vardera fallet 0.8 % av totalutgifterna. Båda utgiftsgrupperna voro typiska kulturutgifter, vilka ökas snabbare än välståndet. Jämför man de olika faktorerna inom sistnämnda utgiftsgrupp, bör särskilt märkas, huru små utgifterna för böcker voro både bland starna och daglönarna, endast 10 resp. 14 mark eller $\frac{1}{10}$ av hela gruppens utgifter, medan arbetsledarnas utgifter för böcker stego till 101 mark eller inemot $\frac{1}{3}$ av utgifterna för litteratur

teellisesti suurempia menoja kuin jälkimmäisessä. Samoin vaurauden kasvaessa kirjamenot, jotka alimmassa vaurausryhmässä olivat aivan mitättömät, olivat ylimmässä runsaasti $\frac{1}{4}$ ryhmän menoista; vastaavasti sanomalehti- sekä aikakauskirjamenot olivat $\frac{4}{5}$ ja $\frac{1}{2}$.

Pesu- ja puhtausmenot olivat varsin mitättömät maataloustyöläisten tileissä, keskimäärin 83 markkaa eli 0.5 %. Niiden pienuutta arvosteltaessa on kuitenkin otettava huomioon, että saunamenot suureksi osaksi eivät esiinny tässä ryhmässä. Lämmitysmenot, jotka saunamenoista ovat suurimmat, esiintyvät halkomenojen kohdalla, saippuamenoista taas ovat kotona valmistetun saippuan kustannukset voineet eräiltä perheiltä jäädä merkitsemättä, tai nekin joutuneet toisiin menoryhmiin; ja lopuksi ei saunan lämmityksen, saippuan keiton, pyykinpesun y. m. s. aiheuttamaa työtä ole, niin kuin ei muutakaan kotitaloustyötä, arvioitu rahaksi.

Tarkastettaessa edellä menojen suuruutta ja niiden jakautumista ei ole otettu huomioon eri menoryhmien yleisyyttä s. o. niiden perheiden lukua, joilla yleensä oli mainittuja menoja. Mitä menojen pääryhmiin tulee, sellaisiin kuin ravinto, asunto, vaateus sekä valo ja lämpö esiintyi näistä aiheutuvia menoja kaikilla tilinpitäjillä, mutta veroja puuttui 55 perheeltä, noin $\frac{1}{4}$:lta muonamiehistä ja $\frac{1}{3}$:lta päivätyöläisistä, vakuutusmaksuja 111:lta perheeltä, yhdistysmaksuja 226:lta, lasten koulumaksuja 207:lta, lahjoja ja avustuksia 153:lta, huvitusmenoja 125:lta, matkamenoja 47:lta, sairaus- ja terveydenhoidosta johtuvia menoja 12:lta, kirjallisuus-, kirjoitustarvike- y. m. s. menoja 9:lta j. n. e.

Verrattaessa edellä, taulukoissa XI ja XII, rahassa suoritettujen menojen osuutta kokonaismenoista käy ilmi, että asunomenoista, kuten luonnollista onkin, vain aivan mitätön osa, 2.7 %, oli rahassa maksettua menoa, muu oli palkkaetuna saatua, siis omalla työllä maksettua tai oman asunnon omistuksesta s. o. sijoituksesta johtuvaa. Lämpö ja valomenoista oli keskimäärin 14.0 % ja ravintomenoista 47.1 % rahamenoja; sitä vastoin muissa menoryhmissä oli miltei koko menoerä rahassa suoritettua, ja näihin menoihin nähden oli luontoistalouden merkitys varsin vähäinen. Koko menopuolesta oli 55.7 % rahamenoja; kuten palkkausmuodon erilaisuudesta voidaan ennakoita tietää, olivat rahamenot suhteellisesti pienimmät muonamiehillä, 49.7 %, ja suurimmat päivätyöläisillä, 67.4 %. Tämä eroavaisuus koski lähinnä ravintomenoja,

m. m. Däremot betinga tidningar och tidskrifter i de två förstnämnda grupperna proportionsvis större utgifter än i den sistnämnda. Vid ökat välstånd motsvarade likaså utgifterna för böcker, vilka i den lägsta välständsgruppen voro helt obetydliga, i den högsta mer än $\frac{1}{4}$ av gruppens utgifter; i analogi härmed utgjorde utgifterna för tidningar och tidskrifter $\frac{4}{5}$ resp. $\frac{1}{2}$.

Utgifterna för tvätt och renhållning voro rätt obetydliga i lantarbetarnas räkenskaper, i medeltal 83 mark eller 0.5 %. Vid bedömandet av deras ringa storlek bör dock tagas i betraktande, att badstugu-utgifterna till stor del icke ingå i denna grupp. Största delen av badstugu-utgifterna, utgifterna för uppvärmning, inkluderas i vedutgifterna, av utgifterna för tvål åter torde kostnaderna för i hemmet beredd tvål i en del familjer icke blivit bokförda eller ock, även de, påförts andra utgiftsgrupper; slutligen har det arbete, som ätgätt till badstugans uppvärmning, kokning av tvål, tvätt m. m. d., i likhet med allt annat hushållsarbete, icke uppskattats i penningar.

Vid den granskning av utgifternas storlek och deras fördelning, som här ovan skett, har icke beaktats de olika utgiftsgruppernas frekvens, d. v. s. antalet familjer, i vilka utgifter av sagda slag överhuvud förekommo. Vad beträffar utgifternas huvudgrupper, sådana som föda, bostad, beklädnad samt lyse och värme, förekommo dessa utgifter hos samtliga bokförare, men 55 familjer hade inga skatter, nämligen $\frac{1}{4}$ av statarna och $\frac{1}{3}$ av daglönarna, 111 familjer saknade försäkringsavgifter, 226 föreningsavgifter, 207 skolavgifter för barn, 153 utgifter för gåvor och understöd, 125 nöjesutgifter, 47 reseutgifter, 12 utgifter för hälso- och sjukvård, 9 utgifter för litteratur, skrivtillbehör m. m. d.

Jämför man här ovan, i tabellerna XI och XII, de i penningar bestridda utgifternas andel av totalutgifterna, finner man, att, såsom naturligt är, av utgifterna för bostad endast en ringa del, 2.7 %, utgätt i penningar, återstoden utgjordes av löneförmån, som alltså betalats med eget arbete, eller ock grundade den sig på äganderätt till bostaden, alltså investering. Av utgifterna för värme och lyse utgjorde i medeltal 14.0 % och av utgifterna för föda 47.1 % penningutgifter; däremot hade i övriga utgiftsgrupper nästan hela utgiftens belopp erlagts i penningar och med avseende å dessa utgifter spelade naturhushållningen en mycket liten roll. Av totala utgiftssidan utgjordes 55.7 % av kontanta utgifter; såsom man på förhand inser på grund av avlöningsformen, var utgifternas kontanta del relativt

joista rahamenot edellisellä ryhmällä olivat 39.7 % ja jälkimmäisellä 64.7 %. Mutta myös asunto- ja lämpö- sekä valomenoihin nähden oli päivätyöläisryhmässä rahamenoilla suhteellisesti jonkin verran suurempi merkitys kuin muissa ryhmissä.

Vaurauden kasvaessa näyttävät, vrt. taulukkoa XII, rahamenot suhteellisestikin suurenevan; niiden osuus alimmassa vaurausryhmässä oli 48.8 % ja ylimmässä 63.5 %. Tämä kehityssuunta on aivan ilmeinen ravintoryhmässä, missä vastaavat suhdet luvut olivat 45.6 % ja 49.0 %, sitä vastoin ei asuntomenoissa voi todeta vastaavia muutoksia, vaan rahamenojen osuus pysyi miltei yhtä pienenä kaikissa vaurausryhmissä. Lämpö- ja valomenojen kohdalla rahamenot taas vähenivät suhteellisesti vaurauden kasvaessa, joten niiden osuus 16.5 %:sta alimmassa aleni 8.4 %:iin ylimmässä ryhmässä. Sama kehitys oli myös todettavissa vaatetus- ja jalkineiden kohdalla, joskin luontoispalkkauksen merkitys kaikissa ryhmissä oli näihin menoihin nähden varsin vähäinen. Kun, kuten edellä on esitetty, n. s. muiden menojen, s. o. sivistysmenojen osuus suhteellisesti kasvaa vaurauden lisääntyessä, ja nämä menot melkein yksinomaan ovat rahamenoja, kasvaa tästäkin syystä rahassa suoritettujen menojen osuus koko budjetissa varsin huomattavasti.

V. Ravintomenot ja ravinnon kulutusmäärät.

Edellä on käsitelty ravintomenoja yhtenä ryhmänä ja tällöin tarkastettu ravinnon kokonaismenon niin absoluuttista kuin suhteellista suuruutta eri maataloustyöläisryhmissä ja eri vaurausasteilla. Ravintomenojen eri tekijäin suuruus ja niiden jakautuminen varsinaisiin välttämättömiin menoihin ja n. s. ylellisyyksimenoihin, samaan tapaan määriteltynä kuin edellä toimeentulo- ja sivistysmenojen jaotus, selviää seuraavista taulukoista:

minst bland statarna, 49.7 %, och störst bland daglönarna, 67.4 %. Olikheten var störst beträffande utgifterna för föda, vilkas kontanta del för den förra gruppen steg till 39.7 % och för den senare till 64.7 %. Men också i fråga om utgifterna för bostad samt för värme och lyse spelade de kontanta utgifterna relativt taget en något större roll för daglönargruppen än för de andra.

Vid växande välstånd synas, jfr. tabell XII, de kontanta utgifterna t. o. m. relativt taget stegas; deras andel var i den lägsta välståndgruppen 48.8 % och i den högsta 63.5 %. Denna tendens är oförtydlig inom födoämnesgruppen, där motsvarande relativt tal voro 45.6 % och 49.0 %, däremot kan något liknande icke konstateras i fråga om utgifterna för bostad, utan höll sig här den kontanta delen ungefär lika liten i alla välståndsgupper. Beträffande utgifterna för värme och lyse minskades de kontanta utgifterna relativt taget vid ökat välstånd, så att deras andel nedgick från 16.5 % i den lägsta till 8.4 % i den högsta gruppen. Samma tendens kunde konstateras i fråga om utgifterna för beklädnad och skodon, om ock natura-avlöningen i alla grupper med avseende å dessa utgiftsposter var av mycket ringa betydelse. Då, såsom ovan visats, relationstalet för de s. k. övriga utgifterna, alltså kulturutgifterna, växer med välståndet och dessa utgifter nästan helt och hållet äro kontanta utgifter, ökas redan härigenom relationstalet för de kontant bestridda utgifterna i hela budgeten högst avsevärt.

V. Utgifterna för föda samt förbrukade mängder av födoämnen.

Här ovan ha utgifterna för föda behandlats som en enda grupp och har därvid undersökts såväl den absoluta som relativa storleken av totalkostnaderna för föda inom olika lantarbetar- och välståndsgupper. Storleken av de olika faktorerna bland utgifterna för föda och deras fördelning på verkligt oundgängliga och s. k. lyxutgifter, definierade på samma sätt som existens- och kulturutgifter här ovan, framgår av följande tabeller:

XIII. Ravintomenot normaaliruokakuntaa kohden eri maataloustyöläisryhmissä, mk. — Födoämnes-
utgifterna per normalhushåll inom olika lantarbetargrupper, mk.

	Muonamiehet Statare				Päivätyöläiset Daglönare				Työnjohtajat Arbetsledare				Yhteensä Summa			
	Kokonais- menot Totalt- gifter	Sitä luon- nossa Därv in naturen	Sitä luon- nossa Därv in naturen	Sitä luon- nossa Därv in naturen	Kokonais- menot Totalt- gifter	Sitä luon- nossa Därv in naturen	Sitä luon- nossa Därv in naturen	Sitä luon- nossa Därv in naturen	Kokonais- menot Totalt- gifter	Sitä luon- nossa Därv in naturen	Sitä luon- nossa Därv in naturen	Sitä luon- nossa Därv in naturen	Kokonais- menot Totalt- gifter	Sitä luon- nossa Därv in naturen	Sitä luon- nossa Därv in naturen	
Ravintoaineet — Födoämnen	9 333	5 635	10 051	3 520	11 243	5 957	9 739	5 157								
animaaliset — animaliska	4 551	3 185	5 135	2 711	5 898	3 779	4 856	3 141								
maito — mjölk	2 211	2 067	2 342	1 624	2 799	2 500	2 315	2 012								
kerma — grädde	12	7	4	—	26	15	11	6								
voi — smör	695	320	958	450	770	179	768	335								
juusto — ost	10	—	9	—	24	—	12	—								
margariini — margarin	278	5	326	1	406	—	305	3								
rasva ja ihra — fett och flott	85	—	118	—	78	—	92	—								
munat — ägg	67	42	49	25	158	89	73	43								
liha — kött	997	720	1 009	546	1 325	958	1 040	706								
leikkeleet, makkara y. m. — charkuterivaror, korv m. m.	36	—	55	—	70	—	45	—								
kala — fisk	158	24	264	65	236	38	193	36								
muut — övriga	2	—	1	—	6	—	2	—								
vegetabiliset — vegetabiliska	4 782	2 450	4 916	809	5 345	2 178	4 883	2 016								
leipä — bröd	94	8	201	3	152	1	127	6								
vilja — spannmål	855	839	213	111	857	834	698	660								
jauhot — mjöl	1 414	871	1 959	174	1 461	585	1 553	666								
suurimot — gryn	278	48	379	2	326	38	308	36								
perunat — potatis	626	583	582	462	636	604	616	556								
muut juurikasvit ja vihannekset — övriga rotfrukter och grönsaker	44	32	41	29	75	52	47	34								
hedelmät — frukt	60	—	51	—	97	—	62	—								
kahvi — kaffe	578	1	672	1	667	1	612	1								
sokeri — socker	625	1	624	1	761	—1	641	—								
olut, kalja y. m. — öl, svagdricka m. m.	13	—	19	—	21	—	15	—								
muut — övriga	195	67	175	26	292	64	204	57								

Absoluuttiset ravintomenot olivat kokonaisuudessaan suurimmat työnjohtajilla ja pienimmät muonamiehillä. Myöskin useimpien eri ravintoaineiden menoihin nähden oli menojen suuruuden suhde vastaava, vaikkakin useita poikkeuksia tapaa. Niinpä voi-, rasva- ja ihra-, kala- sekä kahvimenot olivat päivätyöläisryhmissä keskimäärin suuremmat kuin työnjohtajilla; samoin peruna- ynnä eräät muut vähäiset ravintoainemenot olivat muonamiesryhmässä suuremmat kuin päivätyöläisillä. Sitä vastoin muonamiesten menot eivät missään menoryhmässä olleet työnjohtajien menoja suuremmat.

Ravintomenojen jakautumisen erilaisuutta valaisee selvemmin suhdelukuja esittävä taulukko. Kuten siitä näkyy, oli animaalisista ravintoaineista johtuvien menojen osuus 48.8 % muonamies-, 51.1 % päivätyöläis- ja 52.5 % työnjohtajaryhmässä osoittaen siis kahdessa viimeksi mainitussa ryhmässä korkeampaa elinkantaa kuin ensiksi mainitussa. Verrattaessa vastaavasti vaurausryhmit-

De absoluta utgifterna för föda voro i sin helhet störst för arbetsledarna och minst för statarna. Också med avseende å de flesta olika födoämnen var utgifternas storleksordning densamma, om ock talrika undantag finnas. Sålunda voro utgifterna för smör, fett och flott, fisk samt kaffe inom daglönargruppen i medeltal större än bland arbetsledarna; likaså voro utgifterna för potatis och några andra smärre födoämnen större i statargruppen än bland daglönarna. Däremot överstego statarnas utgifter i intet fall arbetsledarnas.

Den olika fördelningen av utgifterna för föda belyses tydligare i tabellen över relationstalen. Som av densamma synes, var relationstalet för de utgifter, som hänförde sig till animaliska födoämnen, 48.8 % i statar-, 51.1 % i daglönar- och 52.5 % i arbetsledargruppen, vilket utvisade en högre levnadsstandard bland de bägge senare grupperna än inom den första. Jämföres på

XIV. Ravintomenojen jakautuminen %:ina eri maataloustyöläisryhmissä. — Födoämnestulgifternas fördelning i % inom olika lantarbetargrupper.

	Muonamiehet Statäre		Päivätyöläiset Daglönare		Työnjohtajat Arbetsledare		Yhteensä Summa	
	Kokonais- menot Totalut- gifter	Sitä luon- nossa Därrav in natura	Kokonais- menot Totalut- gifter	Sitä luon- nossa Därrav in natura	Kokonais- menot Totalut- gifter	Sitä luon- nossa Därrav in natura	Kokonais- menot Totalut- gifter	Sitä luon- nossa Därrav in natura
Ravintoaineet — Födoämnen	100.0	60.4	100.0	35.0	100.0	53.0	100.0	53.0
animaaliset — animaliska	48.8	70.0	51.1	52.8	52.5	64.1	49.9	64.7
maito — mjölk	23.7	93.5	23.3	69.3	24.9	89.3	23.8	86.9
kerma — grädde	0.1	58.3	(0.04)	—	0.2	57.7	0.1	54.5
voi — smör	7.5	46.0	9.5	47.0	6.9	23.2	7.9	43.6
juusto — ost	0.1	—	0.1	—	0.2	—	0.1	—
margariini — margarin	3.0	1.8	3.3	0.3	3.6	—	3.1	1.0
rasva ja ihra — fett och flott	0.9	—	1.2	—	0.7	—	0.9	—
munat — ägg	0.7	62.7	0.5	51.0	1.4	56.3	0.8	58.9
liha — kött	10.7	72.2	10.0	54.1	11.8	72.3	10.7	67.9
leikkeleet, makkara y. m. — charkuterivaror, korv m. m.	0.4	—	0.6	—	0.6	—	0.5	—
kala — fisk	1.7	15.2	2.6	24.6	2.1	16.1	2.0	18.7
muut — övriga	(0.02)	—	(0.01)	—	0.1	—	(0.02)	—
vegetabiliset — vegetabiliska	51.2	51.2	48.9	16.5	47.5	40.7	50.1	41.3
leipä — bröd	1.0	8.5	2.0	1.5	1.3	0.7	1.3	4.7
vilja — spannmål	9.2	98.1	2.1	52.1	7.6	97.3	7.2	94.6
jauhot — mjöl	15.1	61.6	19.5	8.9	13.0	40.0	15.9	42.9
suurimot — gryn	3.0	17.3	3.8	0.5	2.9	11.7	3.2	11.7
perunat — potatis	6.7	93.1	5.8	79.4	5.6	95.0	6.3	90.3
muut juurikasvit ja vihannekset — övriga rotfrukter och grönsaker	0.5	72.7	0.4	70.7	0.7	69.3	0.5	72.4
hedelmät — frukt	0.6	—	0.5	—	0.9	—	0.6	—
kahvi — kaffe	6.2	0.2	6.7	0.1	5.9	0.1	6.3	0.2
sokeri — socker	6.7	0.2	6.2	0.2	6.8	—	6.6	—
olut, kalja y. m. — öl, svagdricka m. m.	0.1	—	0.2	—	0.2	—	0.1	—
muut — övriga	2.1	34.4	1.7	14.9	2.6	21.9	2.1	27.9

täin paremman taloudellisen aseman vaikutusta animaalisista ravintotarvikkeista johtuviin menoihin ovat absoluuttiset menomäärät nousseet 3 283 markasta alimmassa 7 070 markkaan ylimmässä vaurausluokassa eli siis 115.4 %. Kun kuitenkin ravinnon kokonaisuudet vastaavasti ovat kohonneet lähes kaksinkertaiseen määrään, 86.3 %, nousi animaalisien ravintomenojen osuus vain 46.9 %:sta 54.2 %:iin. Tällöin siis vegetabilisten ravintomenojen osuus aleni vaurauden lisääntyessä 53.1 %:sta 45.8 %:iin. Eri ravintoaineiden merkitys muuttui aivan eri lailla taloudellisen tilan parantuessa; niinpä maitomenojen osuus vaihteli verraten säännöttömästi 22.8 %:sta 25.2 %:iin eri vaurausryhmissä. Voimenot taas nousivat merkitykseltään miltei säännöllisesti, 7.8 %:sta alimmassa 9.8 %:iin ylimmässä vaurausryhmässä; kuten on luonnollistakin, aleni niinhyvin margariinin kuin rasvan ja ihran merkitys vastaavasti, joskaan

analogt sätt enligt välstandsgrupper den bättre ekonomiska ställningens inverkan på utgifterna för animaliska födoämnen, befinnas de absoluta utgiftsbeloppen ha stigit från 3 283 mark i den lägsta välstandsgruppen till 7 070 mark i den högsta eller alltså med 115.4 %. Då likväl totalutgifterna för föda på motsvarande sätt stegrats till bortåt det dubbla beloppet eller med 86.3 %, ökades relationstalet för animaliska födoämnen endast från 46.9 % till 54.2 %. Följaktligen sjönk talet för de utgifter, som hänförde sig till vegetabiliska födoämnen vid välständets förbättring från 53.1 % till 45.8 %. De olika födoämnenas betydelse förändrades rätt olika vid förbättrad ekonomisk ställning; sålunda växlade mjölkutgifternas relationstal ganska oregelbundet mellan 22.8 % och 25.2 % inom olika välstandsgrupper. Smörutgifterna åter stego relativt taget nästan regelbundet från 7.8 % i den lägsta väl-

XV. Ravintomenot normaaliiruokakuntaa kohden eri vaurausryhmissä, mk. — Födoämnestgifterna per normalhushäll inom olika välstandsgrupper, mk.

	Menot kuluttajyksikköä kohden, mk. — Utgifter per konsumtionsenhet, mk										Yhteensä Summa	
	alle — under 3 500		3 500—5 000		5 000—6 500		6 500—8 000		8 000 t. enem- män — l. mera			
	Koko- nais- menot Total- ut- gifter	Siitä luon- nossa Därav in natura	Koko- nais- menot Total- ut- gifter	Siitä luon- nossa Därav in natura	Koko- nais- menot Total- ut- gifter	Siitä luon- nossa Därav in natura	Koko- nais- menot Total- ut- gifter	Siitä luon- nossa Därav in natura	Koko- nais- menot Total- ut- gifter	Siitä luon- nossa Därav in natura	Koko- nais- menot Total- ut- gifter	Siitä luon- nossa Därav in natura
Ravintoaineet — Födoäm- nen	7 002	3 812	9 008	4 628	10 997	6 045	12 706	6 631	13 046	6 755	9 739	5 157
animaaliset — animaliska	3 233	2 131	4 367	2 745	5 595	3 721	6 595	4 317	7 070	4 548	4 856	3 141
maito — mjölk	1 640	1 447	2 057	1 761	2 656	2 320	3 207	2 787	3 157	2 805	2 315	2 012
kerma — grädde	6	—	11	6	7	1	32	29	12	—	11	6
voi — smör	544	169	653	316	870	376	1 072	549	1 285	433	768	335
juusto — ost	2	—	7	—	16	—	29	—	27	—	12	—
margariini — margarin	216	1	337	—	299	13	337	—	376	—	305	3
rasva ja ihra — fett o. flott	74	—	108	—	91	—	83	—	83	—	92	—
munat — ägg	33	29	43	20	87	44	154	96	192	139	73	43
liha — kött	604	431	946	623	1 311	935	1 330	837	1 510	1 035	1 040	706
leikkeleet, makkara y. m. — charkuterivaror, korv m.m.	11	—	41	—	49	—	86	—	85	—	45	—
kala — fisk	153	54	163	19	206	32	262	19	336	136	193	36
muut — övriga	—	—	1	—	3	—	3	—	7	—	2	—
vegetabiliset — vegetabi- liska	3 719	1 681	4 641	1 883	5 402	2 324	6 111	2 314	5 976	2 207	4 883	2 016
leipä — bröd	54	4	116	7	135	6	197	3	289	3	127	6
vilja — spannmål	748	720	569	548	839	766	778	722	619	615	698	660
jauhot — mjöl	1 117	464	1 612	667	1 600	777	1 885	774	1 851	702	1 553	666
suurimot — gryn	209	20	307	46	340	28	400	40	357	48	308	36
perunat — potatis	486	421	614	540	670	626	703	652	699	664	616	556
muut juurikasvit ja vi- hannekset — övriga rotfrukter och grön- saker	21	16	36	26	65	49	65	48	106	56	47	34
hedelmät — frukt	26	—	50	—	79	—	105	1	111	—	62	—
kahvi — kaffe	489	—	578	1	687	3	756	2	665	1	612	1
sokeri — socker	461	—	581	1	724	—	876	—	852	2	641	—
olut, kalja y.m. — öl, svagdricka m.m.	3	—	14	—	18	—	23	—	40	—	15	—
muut — övriga	105	36	164	47	245	69	323	72	387	116	204	57

ei aivan yhtä suuressa määrässä. Sekä liha- että kalamenotkin nousivat suhteellisesti vaurauden kasvaessa, vaikkakaan eivät säännöllisesti ryhmästä toiseen. Alimmassa vaurausryhmässä lihamenujen osuus oli 8.6 % ja kalamenojen 2.2 %, kun taas vastaavat prosenttiluvut ylimmässä ryhmässä olivat 11.6 ja 2.6 %. Eräiden itsessään varsin merkityksellisten kulutusaineiden, kuten juuston, muniin ja makkaran y.m.s. osuus nousi varsin huomattavassa määrässä, kolmin—kuusinkertaiseksi, vaurauden lisääntyessä, mutta näiden ravintoaineiden merkitys oli korkeimmassakin vaurausryhmässä vielä varsin vähäpätöinen. Kasvisravinto-

stanssiryhmästä 9.8 % i den högsta; säsom naturligt är, sjönk relationstalet för såväl margarin som fett och flott på motsvarande sätt, om ock ej i fullt samma grad. Utgifterna för både kött och fisk stego relativt taget vid ökat västånd, fastän icke regelbundet från grupp till grupp. I den lägsta välstandsgruppen hade köttutgifterna relationstalet 8.6 % och fiskutgifterna 2.2 %, men däremot i högsta gruppen 11.6 och 2.6 %. Relationstalet för en del i och för sig mycket obetydliga förbrukningsartiklar, säsom ost, ägg och korv m.fl., steg i mycket hög grad, till det tre—sexdubbla, vid ökat västånd, men var dessa

XVI. Ravintomenojen jakautuminen %:ina eri vaurausryhmissä. — Födoämnens utgifternas fördelning i % inom olika välstandsgrupper.

	Menot kuluttajajyksikköä kohden, mk. — Utgifter per konsumtionsenhet, mk										Yhteensä Summa	
	alle—under 3 500		3 500—5 000		5 000—6 500		6 500—8 000		8 000 t. enem- män — l. mera			
	Koko- nais- menot Total- ut- gifter	Siitä luon- nossa Därav in natura	Koko- nais- menot Total- ut- gifter	Siitä luon- nossa Därav in natura	Koko- nais- menot Total- ut- gifter	Siitä luon- nossa Därav in natura	Koko- nais- menot Total- ut- gifter	Siitä luon- nossa Därav in natura	Koko- nais- menot Total- ut- gifter	Siitä luon- nossa Därav in natura	Koko- nais- menot Total- ut- gifter	Siitä luon- nossa Därav in natura
Ravintoaineet — Födoäm- nen	100.0	54.4	100.0	51.4	100.0	55.0	100.0	52.2	100.0	51.8	100.0	53.0
animaaliset — animaliska	46.9	64.9	48.5	62.9	50.9	66.5	51.9	65.4	54.2	64.3	49.9	64.7
maito — mjölk	23.4	88.2	22.8	85.6	24.2	87.3	25.2	86.9	24.2	88.9	23.8	86.9
kerma — grädde	0.1	—	0.1	54.5	0.1	14.3	0.2	90.6	0.1	—	0.1	54.5
voi — smör	7.8	31.1	7.3	48.4	7.9	43.2	8.4	51.2	9.8	33.7	7.9	43.6
juusto — ost	(0.03)	—	0.1	—	0.1	—	0.2	—	0.2	—	0.1	—
margariini — margarin	3.1	0.5	3.7	—	2.7	4.3	2.7	—	2.9	—	3.1	1.0
rasva ja ihra — fett o. flott	1.0	—	1.2	—	0.8	—	0.7	—	0.6	—	0.9	—
munat — ägg	0.5	87.9	0.5	46.5	0.8	50.6	1.2	62.3	1.5	72.4	0.8	58.9
liha — kött	8.6	71.4	10.5	65.9	11.9	71.3	10.5	62.9	11.6	68.5	10.7	67.9
leikkeleet, makkara y. m. — charkuterivaror, korv m.m.	0.2	—	0.5	—	0.5	—	0.7	—	0.6	—	0.5	—
kala — fisk	2.2	35.3	1.8	11.7	1.9	15.5	2.1	6.9	2.6	40.5	2.0	18.7
muut — övriga	—	—	(0.01)	—	(0.03)	—	(0.03)	—	0.1	—	(0.02)	—
vegetabiliset — vegetabi- liska	53.1	45.2	51.5	40.6	49.1	43.0	48.1	37.9	45.8	36.9	50.1	41.3
leipä — bröd	0.8	7.4	1.3	6.0	1.2	4.4	1.6	2.0	2.2	1.0	1.3	4.7
vilja — spannmål	10.7	96.3	6.3	96.3	7.6	91.3	6.1	92.8	4.7	99.5	7.2	94.6
jauhot — mjöl	15.9	41.5	17.9	41.4	14.6	48.6	14.8	41.1	14.2	37.9	15.9	42.9
suurimot — gryn	3.0	9.6	3.4	15.0	3.1	8.2	3.2	10.0	2.7	13.4	3.2	11.7
perunat — potatis	6.9	86.6	6.8	87.9	6.1	93.4	5.5	92.7	5.4	95.0	6.3	90.3
muut juurikasvit ja vi- hannekset — övriga rotfrukter och grön- saker	0.3	76.2	0.4	72.2	0.6	75.4	0.5	73.8	0.8	52.8	0.5	72.3
hedelmät — frukt	0.4	—	0.6	—	0.7	—	0.8	1.0	0.9	—	0.6	—
kahvi — kaffe	7.0	—	6.4	0.2	6.2	0.4	6.0	0.3	5.1	0.2	6.3	0.2
sokeri — socker	6.6	—	6.4	0.2	6.6	—	6.9	—	6.5	0.2	6.6	—
olut, kalja y.m. — öl, svagdricka m.m.	(0.04)	—	0.2	—	0.2	—	0.2	—	0.3	—	0.1	—
muut — övriga	1.5	34.3	1.8	28.7	2.2	28.2	2.5	22.4	3.0	30.0	2.1	27.9

aineiden merkityksen väheneminen johtui varsinkin viljatuotteiden aiheuttamien menojen suhteellisesta supistumisesta; ne muodostivat alimmassa vaurausryhmässä 30.4 %, eli lähes 1/3:n ravintomenojen kokonaismäärästä ja 23.8 %, eli vain vajaan 1/4:n ylimmässä vaurausryhmässä. Samoin perunain merkitys budjetissa väheni vastaavasti 6.9 %:sta 5.4 %:iin. Edellä mainittuihin ilmeisiin välttämättömyysmenoihin liittyvät vielä kahvimenot, joiden osuus aivan säännöllisesti väheni vaurauden lisääntyessä, 7.0 %:sta 5.1 %:iin. Kuten aikaisemmissa elinkustannustutkimuksissa, on nytkin todettava, että meillä ilmeisesti vaurauden alemmilla asteilla ruoanlaittotoito yleensä on varsin

födoämnens betydelse t. o. m. i den högsta välstandsgruppen fortfarande helt ringa. Det sjunkande relationstalet för vegetabiliska födoämnen berodde mest på en relativ inskränkning i utgifterna för spannmålsprodukter; dessa utgjorde i lägsta välstandsgruppen 30.4 %, alltså bortåt 1/3 av totalbeloppet för föda, resp. 23.8 % eller knappt 1/4 i högsta välstandsgruppen. På samma sätt avtog potatisens betydelse i budgeten från 6.9 % till 5.4 %. Till förenämnda uppenbart nödvändiga utgifter ansluta sig utgifterna för kaffe, vilkas andel regelbundet avtog vid tilltagande välstånd, från 7.0 % till 5.1 %. Likasom vid tidigare undersökningar över levnadskostnaderna kan ånyo

alkuperäisellä kannalla, ja yksitoikkoiseen ruokajärjestykseen kuuluu tällöin runsas kahvin ja leivän käyttö. — Kasviravintoaineista ainoastaan vihannesten ja muiden juurikasvien sekä hedelmien kulutuksesta johtuneet menot samoin kuin n. s. muut menot tulivat suhteellisesti tärkeämmiksi taloudellisten olojen parantuksessa.

Edellä olevat taulukot XIII, XIV, XV ja XVI sisältävät lisäksi tietoja luontoistalouden tuotteiden raha-arvosta ja merkityksestä ruokakunnan ravinnon kokonaiskulutuksessa. Kuten maataloustyöläisten luontoistaloutta käsiteltäessä kävi ilmi, olivat muonamiehillä ja työnjohtajilla maito ja vilja, siihen luettuna jauhot ja suurimot, tärkeimmät luontoistalouden tuotteista, perunoiden ja sianlihan tullessa seuraaville sijoille; näistä varsinkin vilja, mutta myös maito olivat suurimaksi osaksi muonaksi saatua, jota vastoin perunut pääosaltaan olivat itse viljeltyjä ja sianliha oman porsaan tuotetta. Päivätyöläisperheissä, joiden palkkauksessa luontoispalkalla oli ravintoon nähden varsin vaatimaton osuus, ei viljaa eikä viljatuotteita juuri luontoistaloudessa esiintynyt, sen sijaan luonnossa saadut perunat ja sianliha olivat maidon ohella huomattavia merkitykseltään. Kuten taulukosta XIV näkyy, oli luonnossa saadun maidon osuus kotitaloudessa kulutetun maidon kokonaismäärästä muonamiehillä 93.5 %, työnjohtajilla 89.3 % ja päivätyöläisillä 69.3 %. Vastaavat luvut olivat voin osalta 46.0, 23.2 ja 47.0 %. Kun kuitenkin, kuten aikaisemmin on huomautettu, voin ja maidon kulutuksen suhde on eräissä tapauksissa jäänyt epäselväksi, on syytä erikseen laskea maidon ja voin yhteenlasketut kustannukset ja luonnossa saadun maidon ja voin osuus tästä. Tällöin saadaan suhdeluvuksi muonamiehillä 82.0 %, työnjohtajilla 74.9 % ja päivätyöläisillä 62.8 %. Mitä taas viljatuotteisiin tulee, oli luonnossa saatujen viljatuotteiden osuus perheen viljakustannuksista $\frac{2}{3}$ muonamiehillä, hieman yli puolet työnjohtajilla ja $\frac{1}{10}$ päivätyöläisillä.

Muista ravintomenoista perunamenot johtuivat miltei yksinomaan muonana saatujen ja varsinkin itse viljeltyjen perunain kulutuksesta. Niinpä muonamiehillä ja työnjohtajilla vain 7—5 % perunoista oli ostettuja, ja loput olivat luontoistalouden tuotteita; päivätyöläisillä vastaavan rahameidon osuus oli 20.6 %. Myöskin juurikasvit ja

konstateras, att hos oss på de lägre välständsgraderna kokkonsten tydligen är ganska primitiv, och en enformig matordning utfylles rikligen med kaffe och bröd. — Av de vegetabiliska födoämnen är det endast utgifterna för grönsaker och övriga rotfrukter samt för frukt ävensom övriga utgifter, vilkas betydelse ökas vid förbättrade ekonomiska förhållanden.

Ovanstående tabeller XIII, XIV, XV och XVI innehålla därjämte uppgifter över penningvärdet av naturahushållningens produkter ävensom rörande deras betydelse inom totalförbrukningen av livsmedel i hushållet. Såsom framgätt vid behandlingen av lantarbetarnas naturahushållning, utgjorde för statare och arbetsledare mjölk och spannmål, inberäknat mjöl och gryn, de viktigaste av naturahushållningens produkter, varefter kommo potatis och fläsk i nämnda ordning; särskilt spannmålen, men även mjölken voro till största delen mottagna in natura, varemot potatisen till övervägande del var hemmaodlad och fläsket produkt från egen gris. I daglönarnas familjer, där in fråga om födan naturalönen utgjorde en rätt blygsam del av avlöningen, förekom spannmål eller spannmålsprodukter knappast alls i naturahushållningen, varemot potatis och fläsk, mottagna in natura, jämte mjölk spelade en stor roll. Såsom av tabell XIV framgår, uppgick den in natura erhållna mjölkens andel av all mjölk, som förbrukats i hushållet, bland statarna till 93.5 %, bland arbetsledarna 89.3 % och bland daglönarna 69.3 %. Motsvarande tal för smör voro 46.0, 23.2 och 47.0 %. Då likväl, såsom tidigare framhållits, förhållandet mellan smör- och mjölkförbrukningen i en del fall förblivit oklart, är det skäl att uträkna de sammanlagda kostnaderna för mjölk och smör samt särskilt, huru stor del därav som kommer på mjölk och smör, mottagna in natura. Härvid blir proportionstalet för statarna 82.0 %, för arbetsledarna 74.9 % och för daglönarna 62.8 %. Vad spannmålsprodukterna beträffar, utgjorde den mottagna naturaspannmålen i proportion till familjens spannmålskostnader $\frac{2}{3}$ för statarna, något över hälften för arbetsledarna och $\frac{1}{10}$ för daglönarna.

Av övriga utgifter för föda hänförde sig utgifterna för potatis nästan uteslutande till sådan förbrukad potatis, som erhållits på stat och i synnerhet sådan, som familjen själv odlat. Sålunda hade bland statarna och arbetsledarna endast 7—5 % av potatisen inköpts, medan återstoden utgjorde produkter av naturahushållningen; för

vihannekset olivat yli $\frac{2}{3}$:ltaan oman kasvimaan tuotteita. Näinikään lihamenot johtuivat suurimalta osaltaan oman luontoistalouden tuotteiden kulutuksesta, joten lihan ostosta johtuvien varsinaisten rahamenojen osuus oli 27.8 ja 27.7 % muonamiehillä ja työnjohtajilla sekä huomattavasti suurempi, 45.9 % päivätyöläisillä. Munista johtuvat menot olivat varsin vähäpätöisiä kaikissa ryhmissä, ja tästäkin erästä enemmän kuin puolet johtui oman kananhoidon tuottamien munien kulutuksesta.

daglönarna steg motsvarande relationstal för penningutgifter till 20.6 %. Även rotfrukterna och grönsakerna voro till mer än $\frac{2}{3}$ produkter från egen täppa. Likaså härrörde utgifterna för kött till största delen från förbrukade produkter av egen naturhushållning, så att proportionstalet för direkt inköpt kött var 27.8 och 27.7 % bland stattare och arbetsledare samt väsentligt större eller 45.9 % bland daglönarna. Utgifterna för ägg voro mycket obetydliga i alla grupper, och ändå härrörde mer än halva beloppet från förbrukade ägg, som levererats av egna höns.

XVII. Ravinnon kulutusmäärät normaaliruokakuntaa kohden eri maataloustyöläisryhmissä. — Förbrukade kvantiteter födoämnen per normalhushåll inom olika lantarbetargrupper.

	Muonamiehet Stattare			Päivätyöläiset Daglönare			Työnjohtajat Arbetsledare			Yhteensä Summa		
	Kokonais- kulutus- Totalför- brukning	Kokonais- kulutus Däray in naturla	Sittä huon- rossa Däray in naturla	Kokonais- kulutus Totalför- brukning	Kokonais- kulutus Däray in naturla	Sittä huon- rossa Däray in naturla	Kokonais- kulutus Totalför- brukning	Kokonais- kulutus Däray in naturla	Sittä huon- rossa Däray in naturla	Kokonais- kulutus Totalför- brukning	Kokonais- kulutus Däray in naturla	Sittä huon- rossa Däray in naturla
Maito, kuorimaton — Mjöl, oskummad l	1 184.2	1 113.5	1 159.6	737.9	1 516.9	1 354.0	1 219.1	1 050.8				
» kuorittu » skummad »	385.6	334.8	299.9	248.4	202.1	157.7	342.7	292.3				
Kerma — Grädde »	1.1	0.7	0.5	—	1.7	1.0	1.0	0.6				
Voi — Smör kg	22.6	10.5	32.0	15.3	25.0	5.4	25.2	11.1				
Juusto — Ost »	0.4	—	0.4	—	1.2	—	0.5	—				
Margariini — Margarin »	15.6	0.3	17.7	(0.03)	23.4	—	17.1	0.2				
Rasva ja ihra — Fett och flott »	5.0	—	7.1	—	4.4	—	5.4	—				
Munat — Ägg kpl-st.	68.6	42.5	52.4	27.3	152.3	84.6	74.8	43.9				
Liha — Kött kg	69.6	49.0	71.8	39.2	92.6	63.1	72.9	48.3				
tuore — färskt »	54.2	37.6	52.0	29.7	76.9	50.3	56.4	37.2				
säilönpantu — konserverat »	15.4	11.4	19.8	9.5	15.7	12.8	16.5	11.1				
Leikkeleet, makkara y. m. — Charkuteri- varor, korv m. m. »	2.6	—	3.5	—	4.5	—	3.1	—				
Kala — Fisk »	35.6	7.3	49.5	13.7	44.7	8.3	40.1	9.0				
tuore — färsk »	14.5	2.0	29.3	12.1	22.0	5.5	19.1	4.9				
säilönpantu — konserverad »	21.1	5.3	20.2	1.6	22.7	2.8	21.0	4.1				
Ruokaleipä — Matbröd »	4.8	2.0	15.1	0.9	6.0	0.3	7.5	1.5				
Viljat — Spannmål hl	4.9	4.8	1.1	0.5	4.9	4.7	3.9	3.8				
Jauhöt — Mjöl kg	392.9	282.0	542.7	44.9	380.8	189.8	428.0	213.0				
Suurimot — Gryn »	52.4	12.0	69.4	0.8	61.0	10.0	57.6	9.0				
Perunat — Potatis l	970.0	900.0	930.0	740.0	970.0	930.0	960.0	860.0				
Herneet, kuivatut — Ärter, torkade kg	12.5	11.4	3.3	0.1	10.0	8.1	9.9	8.2				
Kahvi — Kaffe »	17.8	(0.03)	20.9	(0.04)	19.5	(0.01)	18.7	(0.03)				
Sokeri — Socker »	77.2	0.1	74.4	0.1	98.1	(-0.1)	79.1	0.1				

XVIII. Ravinnon kulutusmäärät normaaliruokakuntaa kohden eri vaurausryhmissä. — Förbrukade kvantiteter födoämnen per normalhushåll inom olika välståndsgupper.

	Menot kuluttajyksikköä kohden, mk — Utgifter per konsumtionsenhet, mk										Yhteensä Summa	
	alle — under 3 500		3 500—5 000		5 000—6 500		6 500—8 000		8 000 t. enem- män — 1. mera			
	Kokonais- kulutus- tollari- brukning	Kokonais- kulutus in natura	Siltä luon- nossa Djäv in natura	Kokonais- kulutus tollari- brukning	Siltä luon- nossa Djäv in natura	Kokonais- kulutus tollari- brukning	Siltä luon- nossa Djäv in natura	Kokonais- kulutus tollari- brukning	Siltä luon- nossa Djäv in natura	Kokonais- kulutus tollari- brukning	Siltä luon- nossa Djäv in natura	
Maito, kuorimaton —												
Mjök, oskummad l	865.8	757.5	1 055.7	896.1	1 437.1	1 229.5	1 717.3	1 502.5	1 625.4	1 443.0	1 219.1	1 050.8
Maito, kuorittu — Mjök, skummad	368.6	288.1	377.3	322.8	327.0	305.3	287.7	232.2	201.1	178.4	342.7	292.3
Kerma — Grädde	0.4	—	1.2	0.7	0.5	0.1	2.4	2.2	1.2	—	1.0	0.6
Voi — Smör	17.7	5.4	21.8	10.7	28.7	12.5	34.8	18.7	41.0	12.5	25.2	11.1
Juusto — Ost	0.1	—	0.3	—	0.7	—	1.2	—	1.1	—	0.5	—
Margariini — Margarin.. »	12.3	(0.04)	18.8	—	16.4	0.8	19.0	—	21.2	—	17.1	0.2
Rasva ja ihra — Fett och flott	4.6	—	6.3	—	5.3	—	4.8	—	4.7	—	5.4	—
Munat — Ägg	35.6	31.7	43.8	19.4	90.1	43.2	152.2	95.5	194.6	143.6	74.8	43.9
Liha — kött	42.5	29.7	65.7	42.6	92.7	64.1	93.8	56.5	106.1	71.3	72.9	48.3
tuore — färskt	31.4	24.0	49.9	33.4	75.2	50.1	67.1	35.6	91.4	60.6	56.4	37.2
sälönpantu — kon- serverat	11.1	5.7	15.8	9.2	17.5	14.0	26.7	20.9	14.7	10.7	16.5	11.1
Leikkeleet, makkara y. m. — Charkuterivaror, korv, m.m. »	0.8	—	2.9	—	3.5	—	5.5	—	5.7	—	3.1	—
Kala — Fisk	35.0	13.4	34.8	5.8	40.8	7.1	48.9	5.4	73.1	30.3	40.1	9.0
tuore — färsk	14.7	7.2	14.8	3.0	20.9	3.7	23.3	1.8	46.8	20.7	19.1	4.9
sälönpantu — kon- serverad	20.3	6.2	20.0	2.8	19.9	3.4	25.6	3.6	26.3	9.6	21.0	4.1
Ruokaleipä — Matbröd . »	3.0	1.3	7.8	2.0	7.1	1.7	12.7	0.8	12.4	0.5	7.5	1.5
Viljat — Spannmål hl	4.3	4.1	3.2	3.1	4.6	4.3	4.5	4.3	3.3	3.3	3.9	3.8
Jauhott — Mjöl	314.7	148.4	453.3	214.3	437.5	247.0	497.6	245.8	487.8	229.0	428.0	213.0
Suurimot — Gryn	39.3	5.0	57.9	11.5	62.4	7.0	74.6	10.7	66.4	12.2	57.6	9.0
Perunat — Potatis	780.0	680.0	940.0	830.0	1 050.0	980.0	1 090.0	960.0	1 100.0	1 050.0	960.0	860.0
Herneet, kuivatut — Är- ter, torkade	7.3	6.4	9.8	8.0	11.5	9.8	12.6	9.5	7.9	6.5	9.9	8.2
Kahvi — Kaffe	15.7	—	17.8	(0.01)	20.7	0.1	22.5	(0.04)	20.0	(0.02)	18.7	(0.03)
Sokeri — Socker	55.5	—	70.6	0.1	89.6	(0.02)	110.5	(-0.03)	110.9	0.3	79.1	0.1

Ylläolevissa taulukoissa esitetään eri ravinto-aineiden kulutusmäärät sekä eri maataloustyöläis-että vaurausryhmissä.

Maidon kulutus normaaliruokakuntaa kohden oli suurin työnjohtajilla, 1517 l vuodessa eli yli 4 l päivää kohden, kun taas vastaavat määrät muonamiehillä ja päivätyöläisillä olivat 1184 ja 1160 l vuodessa eli runsaasti 3 l päivässä. Kuorittua maitoa muonamiehet ovat kuluttaneet enemmän kuin muut, noin 1 l päivässä, vastaavan määrän jäädessä molemmissa muissa ryhmissä tätä pienemmäksi. Voin kulutus oli suurin päivätyöläisillä, 32 kg, ja pienin muonamiehillä 22.6 kg, mutta kuten edellä on mainittu, on eräissä tilikirjoissa jää-

Ovanstående tabeller utvisa de förbrukade mängderna av olika födoämnen såväl inom olika lantarbetar- som välståndsgupper.

Mjölkförbrukningen per normalhushåll var störst bland arbetsledarna, 1517 l i året eller över 4 l per dag, medan motsvarande kvantiteter för statare och daglönare voro 1184 och 1160 l i året eller drygt 3 l per dag. Skummjök har i större mängd förbrukats av statarna, omkring 1 l per dag, än av de andra grupperna, för vilka motsvarande mängd var lägre. Förbrukningen av smör var störst bland daglönarna, 32 kg, och minst bland statarna, 22.6 kg, men som ovan omnämnts, har det i en del hushållsböcker förblivit oklart, i

nyt epäselväksi, missä muodossa luontoistalouden maitotuotteet on kulutettu. Sitävastoin ostetun voim määrät luonnollisesti ilmenevät tilinpidosta, ja ne olivat lähes 20 kg työnjohtajilla, 17 kg päivätyöläisillä ja 12 kg muonamiehillä. Verrat- taessa kulutuksen suuruutta eri vaurausasteella ole- vissa perheissä voidaan todeta niin hyvin kuorimat- toman maidon, voim kuin kermankin kulutusmäärien kasvavan varsin huomattavasti taloudellisten olojen parantuessa. Niinpä normaaliruokakunnan käyt- tämä maitomäärä nousi 866 l:sta alimmassa 1 625 l:aan ylimmässä vaurausryhmässä, voim vastaavasti 17.7 kg:sta 41 kg:aan ja kerman 0.4 l:sta 1.2 l:aan; ainoastaan kuorittua maitoa on kulutettu vähemmän vaurauden kasvaessa. *Kerman* samoin kuin *juuston* kulutus oli kaikissa ryhmissä aivan vähäpätöinen; keskimäärin kaikissa kolmessa ma- taloustyöläisryhmässä edellisen tarvikkeen kulutus oli 1 l vuotta ja normaaliperhettä kohden ja jäl- kimmäisen $\frac{1}{2}$ kg. *Margarinin* kulutus oli yleensä verraten suuri, keskimäärin 17.1 kg, ollen suurin työnjohtajilla, 23.4 kg, ja pienin, 15.6 kg, muona- miehillä. Vaurauden kasvaessa margariinin kulu- tus nousi 12.3 kg:sta alimmassa 21.2 kg:aan ylim- mässä vaurausryhmässä. *Rasvan ja ihran* käyttö oli huomattavasti pienempi kuin margariinin, tus- kin $\frac{1}{3}$ jälkimmäisen määrästä; kuitenkin voi huo- mata, että edellistä kulutettiin vähemmän työnjoh- tajaryhmässä ja enimmän päivätyöläisperheissä sekä että sen kulutusmäärät olivat miltei samat eri vaurausryhmissä; näin ollen rasvan kulutuk- sen muutokset lähinnä vastaavat välttämättömien toimeentulotarvikkeiden kulutusta.

Munien kulutus oli varsin vähäinen; se nousi työnjohtajaryhmässä, missä se oli suurin, 152 kpl:een vuodessa, mutta molemmissa muissa ryh- missä kulutus oli enemmän kuin puolta pienempi, 69 kpl. muonamiehillä ja 52 kpl. päivätyöläisillä. Vaurauden lisääntyessä munien käyttö kasvoi 36 kpl:sta alimmassa 195 kpl:een ylimmässä ryh- mässä; tällöin omien munien osuus kokonaismää- rästä pysyi, joskaan ei aivan säännöllisesti, kui- tenkin suurin piirtein samana.

Lihan kulutus oli huomattavasti suurempi työn- johtajilla, 92.6 kg, kuin muonamiehillä ja päivä- työläisillä, 69.6 ja 71.8 kg. Eri lihalajien kulutus- määrät olivat seuraavat:

vilken form förbrukningen av naturhushållnin- gens mjölkprodukter skett. Däremot utvisar bok- föringen tydligt den inköpta smörmängden och utgjorde den i det närmaste 20 kg bland arbets- ledarna, 17 kg bland daglönarna och 12 kg bland statarna. Granskar man förbrukningens storlek inom familjer med olika välstandsgrad, kan man konstatera, att de förbrukade mängderna av så- väl skummjolk och smör som grädder betydligt ökas vid förbättrade ekonomiska förhållanden. Så- lunda steg normalhushållets förbrukade mjölk- mängd från 866 l i den lägsta välstandsgruppen till 1 625 l i den högsta, smörmängden på samma sätt från 17.7 kg till 41 kg och grädden från 0.4 l till 1.2 l; endast skummjolk användes mindre, ju mera välståndet steg. Förbrukningen av *grädder* såväl som *ost* var i alla grupper obe- tydlig; i medeltal för alla tre lantarbetargrupper förbrukades av förstnämnda förnödenhet 1 l per år och normalhushåll och av den sistnämnda $\frac{1}{2}$ kg. *Margarin* förbrukades i allmänhet rätt mycket, i medeltal 17.1 kg, mest bland arbetsledarna, 23.4 kg, och minst bland statarna, 15.6 kg. Vid stigande välstånd ökades margarinförbrukningen från 12.3 kg i den lägsta välstandsgruppen till 21.2 kg i den högsta. *Fett och flott* användes i betydligt mindre mängd än margarin, ej fullt $\frac{1}{3}$ av mæng- den margarin; det framgår dock, att av det förra slaget användes minst i arbetsledargruppen och mest i daglönarfamiljerna samt att de konsume- rade mängderna voro ungefär lika stora inom alla välstandsgrupper; växlingarna i förbrukningen av fett motsvara sålunda närmast den förbrukning, som kännetecknar oundgängliga existensförnöden- heter.

Förbrukningen av *ägg* var ytterst ringa; den steg inom arbetsledargruppen, där den var den största, till 152 st. per år, men i de båda andra grupperna ej ens till hälften därav, bland sta- tarna till 69 och bland daglönarna till 52 st. Vid ökat välstånd växte stycketalet för ägg från 36 i den lägsta gruppen till 195 i den högsta; härvid höll sig andelen av egna ägg i förhållande till hela antalet ungefärligen, om ock ej fullt re- gelbundet, lika stor.

Förbrukningen av *kött* var betydligt större bland arbetsledarna, 92.6 kg, än bland statarna och daglönarna, resp. 69.6 och 71.8 kg. De för- brukade mängderna kött av olika slag voro som följer:

	Muonamiehet Statare		Päivätyöläiset Daglönare		Työnjohtajat Arbetsledare	
	Määrät Kvantitet	Siitä luon- nossa Därav in natura	Määrät Kvantitet	Siitä luon- nossa Därav in natura	Määrät Kvantitet	Siitä luon- nossa Därav in natura
Liha, tuore — Kött, färskt	kg 54.2	37.6	52.0	29.7	76.9	50.3
naudan- — nöt-	” 7.0	0.9	13.5	4.1	14.3	1.7
vasikan- — kalv-	” 1.8	0.8	4.5	2.2	4.9	1.7
sian- — fläsk	” 42.4	35.3	27.8	18.9	53.1	46.6
muu — övrigt	” 3.0	0.6	6.2	4.5	4.6	0.3
Liha, säilönpantu — Kött, konserverat	” 15.4	11.4	19.8	9.5	15.7	12.8
sian- — fläsk	” 14.9	11.0	19.1	9.1	14.2	11.4
muu — övrigt	” 0.5	0.4	0.7	0.4	1.5	1.4
Yhteensä — Summa	69.6	49.0	71.8	39.2	92.6	63.1

Edellä oleva jako tuoreeseen ja säilönpantuun lihaan osoittaa vain, millaista liha on ollut tilikirjamerkintöjä tehtäessä, mutta ei millaisena lihaa on kotitaloudessa kulutettu. Niinpä oman porsaan liha on useimmiten merkitty „tuoreena” tileihin, vaikka se suurimmalta osaltaan on kulutettu suolattuna tai palvattuna. Kuten yhdistelmästä näkyy, on muonamiesryhmässä lihan kokonaismäärästä, 69.6 kg:sta, 57.3 kg sianlihaa, 7 kg naudanlihaa ja muuta lihaa 5.3 kg. Päivätyöläiset käyttivät sianlihaa huomattavasti vähemmän, 46.9 kg, kun he sitä vastoin kuluttivat naudanlihaa 13.5 kg eli lähes 2 kertaa enemmän kuin muonamiehet, ja muuta lihaakin runsaasti kaksi kertaa suuremman määrän, 11.4 kg. Työnjohtajien kotitaloudessa käytettiin yleensä kaikkia lihalajeja jonkun verran enemmän kuin edellisissä ryhmissä, mutta on kuitenkin huomattava, että naudan-, vasikan- ja muuta lihaa käytettiin vain vähän enemmän kuin päivätyöläisryhmässä, kun taas sianlihaa kulutettiin 67.3 kg eli 10 kg enemmän kuin muonamiehillä ja yli 20 kg enemmän kuin päivätyöläisillä. Tämä muonamiesten ja varsinkin työnjohtajien runsas sianlihan käyttö päivätyöläisiin verraten, johtui siitä, että kummassakin edellisessä ryhmässä oman porsaan pito oli, kuten aikaisemmin on esitetty, paljon yleisempää kuin jälkimmäisessä. Osetun sianlihan osuus sianlihan kokonaiskulutuksesta oli suurin päivätyöläisillä, lähes $\frac{2}{5}$, kun se muonamiehillä oli $\frac{1}{5}$ ja työnjohtajilla vain $\frac{1}{7}$. Muu liha on kaikissa ryhmissä pääasiallisesti ostettua; kun päivätyöläispiireissä oli jonkin verran yleisempää kuin muilla pitää lampaita, oli heillä luontoistaloudesta saadun muun lihan, johon myös lampanliha sisältyy, osuus suurempi kuin muissa ryhmissä.

Ovanstående indelning i färskt och konserverat kött utvisar endast köttets beskaffenhet vid antecknandet i hushållsböckerna, men icke, i vilken form det använts i hushållet. Sålunda har fläsk mestadels bokförts som „färskt”, trots att det till största delen förbrukats som saltat eller rökt. Som av sammanställningen synes, fördelade sig statarnas hela köttkonsumtion, 69.6 kg, på fläsk med 57.3 kg, nötkött 7 kg och annat kött 5.3 kg. Bland daglönarna konsumerades betydligt mindre fläsk, 46.9 kg, men i stället 13.5 kg nötkött eller i det närmaste dubbelt så mycket som bland statarna, och annat kött mer än dubbelt eller 11.4 kg. I arbetsledarnas hushåll användes överhuvud allt slags kött i något högre grad än i de andra grupperna, men märkas bör dock, att merförbrukningen av nöt-, kalv- och annat kött, jämfört med daglönarna, var obetydlig, medan fläskätgången, 67.3 kg, med 10 kg översteg vad statarna och med mer än 20 kg vad daglönarna förbrukade. Denna rikliga förbrukning av fläsk bland statarna och särskilt bland arbetsledarna, jämfört med daglönarna, berodde därpå att, såsom tidigare påpekats, hushållen inom de två första grupperna i vida större utsträckning höllo sig med egen gris än inom den sistnämnda. Det inköpta fläskets andel av allt förbrukat fläsk var störst bland daglönarna, inemot $\frac{2}{5}$, men bland statarna $\frac{1}{5}$ och bland arbetsledarna endast $\frac{1}{7}$. Allt annat kött inom samtliga grupper har till största delen inköpts; då det bland daglönarna var något mera brukligt än bland de andra att hålla sig med får, erhöles från deras naturhushållning proportionsvis mera „ annat kött”, vartill även hör färgkött, än i de andra grupperna.

Vaurauden vaikutus eri lihalajien kulutukseen ilmeni selvästi siitä, että sianlihan kulutusmäärät alimmasta ylimpään vaurausryhmään nousivat runsaasti kaksinkertaisiksi, kun taas muun lihan määrä vastaavasti oli nelinkertaistunut, osoittaen siten, miten taloudellisten olojen parantuessa ruokavalio käy monipuolisemmaksi, ja ostolihan käyttö suurenee suhteellisesti.

Makkaraa, leikkeleitä y. m. s. käytettiin varsin vähän maataloustyöläispiireissä; niinpä muonamiesten vuosikulutus oli vain 2.6 kg, päivätyöläisten 3.5 kg ja työnjohtajien 4.5 kg. Kulutusmäärä kasvoi noin 7-kertaiseksi alinta ja ylintä vaurausryhmää keskenään verrattaessa.

Välståndets inverkan på förbrukningen av olika slag av kött framgick tydligt därav, att den förbrukade mängden fläsk mer än fördubblades från den lägsta välståndgruppen till den högsta, medan för annat kött kvantiteten fördubblades, vilket visar, hurusom vid förbättrade ekonomiska förhållanden urvalet av föda blir mångsidigare, och användningen av kött kött proportionsvis ökas.

Korv, charkuterivaror m. m. d. förekommo mycket sparsamt bland lantarbetarna; sålunda utgjorde årsförbrukningen endast 2.6 kg bland statarna, 3.5 kg bland daglönarna och 4.5 kg bland arbetsledarna. Den förbrukade mängden 7-dubblades från den lägsta till den högsta välståndgruppen.

	Muonamiehet Statare		Päivätyöläiset Daglönare		Työnjohtajat Arbetsledare	
	Määrät Kvantitet	Siitä luon- nossa Därav in natura	Määrät Kvantitet	Siitä luon- nossa Därav in natura	Määrät Kvantitet	Siitä luon- nossa Därav in natura
Kala, tuore — Fisk, färsk	kg 14.5	2.0	29.3	12.1	22.0	5.5
silakka — strömming	„ 6.9	0.2	7.8	—	6.8	—
muu — övrig	„ 7.6	1.8	21.5	12.1	15.2	5.5
Kala, säilönpantu — Fisk, konserverad ..	„ 21.1	5.3	20.2	1.6	22.7	2.8
suolattu silakka — saltad strömming ..	„ 12.9	5.3	6.3	0.6	12.3	2.9
suolattu silli — saltad sill	„ 7.4	—	11.5	—	8.7	—
muu — övrig	„ 0.8	—	2.4	1.0	1.7	0.1
Yhteensä — Summa ..	„ 35.6	7.3	49.5	13.7	44.7	8.3

Kalan käytössä on huomattava, että päivätyöläisten kalankulutus, 49.5 kg, oli huomattavasti suurempi kuin muonamiesten, 35.6 kg, ja jonkun verran suurempi työnjohtajien kulutusta, 44.7 kg. Tämä ero johtui tuoreen kalan erilaisista määristä, kun taas kaikissa ryhmissä käytettiin miltei yhtä paljon, runsaasti 20 kg suolakalaa. Päivätyöläiset ostivat tuoretta kalaa, varsinkin „muuta“ kalaa, jonkin verran enemmän kuin muut ryhmät, mutta etenkin oli maksutta saadun, itse pyydystetyn kalan merkitys paljon suurempi ensiksi mainituilla, 12.1 kg, kuin jälkimmäisillä; niinpä muonamiehet olivat luonnossa saaneet vain 1.8 kg ja työnjohtajat 5.5 kg tuoretta „muuta kalaa“. Tuoretta silakkaa, joka oli ostettava, käytettiin miltei saman verran, 6—7 kg, kaikissa kolmessa ryhmässä. Seurauksena siitä, että suolatutuja silakoita eräissä tapauksissa annettiin muonana, oli niiden kulutus suurempi muonamiehillä ja työnjohtajilla, 12.9 ja 12.3 kg, kuin päivätyöläisillä, joiden vastaava määrä oli 6.3 kg. Jälkimmäiset taas ostivat runsaammin silliä ja muuta säilönpantua kalaa.

Beträffande *fisk* bör märkas, att fiskförbrukningen bland daglönarna, 49.5 kg, var avsevärt större än bland statarna, 35.6 kg, och något större än bland arbetsledarna, 44.7 kg. Skillnaden berodde på konsumtionen av färsk fisk, medan samtliga grupper använde ungefär lika mycket salt fisk, drygt 20 kg. Daglönarna köpte färsk fisk, speciellt „annan“ fisk, något mera än de andra grupperna, men framför allt erhöles de förstnämnda kostnadsfri, självfångad fisk i större mängd, 12.1 kg, än de senare; statarna hade in natura erhållit endast 1.8 kg och arbetsledarna 5.5 kg färsk „annan fisk“. Färsk strömming, som måste köpas, användes ungefär lika mycket, 6—7 kg, i alla tre grupper. Till följd av att salt strömming i en del fall erhållits som stat, förbrukades sådan mera bland statarna och arbetsledarna, 12.9 resp. 12.3 kg, än bland daglönarna, för vilka motsvarande mängd var 6.3 kg. De senare åter köpte mera sill och annan konserverad fisk.

Viljatuotteiden kulutuksen suoranaista vertailua vaikeuttaa tilinpidossa esiintyvä viljan erilainen jalostusmuoto. Niinpä osa muonasta on tileihin merkitty viljana, osa taas on saatu jauhoina tai, harvemmin, suurimoina, kun taas ostetut viljatuotteet ovat yleensä jauhettuja, jopa pieni osa valmiiksi leiväksi leivottuja.

En direkt jämförelse av förbrukningen av spannmålsprodukter försvåras genom att spannmålen i bokföringen förekommer i olika förädlingsformer. Sålunda är en del av staten bokförd som spannmål, en annan som mjöl eller, mera sällan, gryn, medan inköpta spannmålsprodukter i allmänhet äro malda, ja till en ringa del bakade till bröd.

		Muonamiehet Statare		Päivätyöläiset Daglönare		Työnjohtajat Arbetsledare	
		Määrät Kvantitet	Siitä luon- nossa Därav in natura	Määrät Kvantitet	Siitä luon- nossa Därav in natura	Määrät Kvantitet	Siitä luon- nossa Därav in natura
Viljat — Spannmål	hl	4.9	4.8	1.1	0.5	4.9	4.7
ruis — råg	”	3.2	3.1	0.8	0.4	3.5	3.4
vehnä — vete	”	0.4	0.4	—	—	0.2	0.2
ohra — korn	”	0.9	0.9	0.2	0.1	0.8	0.8
kaura — havre	”	0.4	0.4	0.1	(0.04)	0.4	0.3
Jauhot — Mjöl	kg	392.9	281.9	542.7	44.9	380.8	189.8
ruis — råg	”	258.0	237.8	424.3	31.1	206.1	144.4
vehnä — vete	”	82.6	4.3	70.1	0.2	124.4	11.1
ohra — korn	”	41.9	39.4	34.0	13.6	35.6	29.2
muut — annat	”	10.4	0.4	14.3	—	14.7	5.1
Suurimot — Gryn	”	52.4	12.1	69.4	0.8	61.0	10.0
kaura — havre	”	22.3	11.5	22.2	0.2	27.6	6.7
riisi — ris	”	21.2	0.1	35.9	0.1	22.2	— 0.2
ohra — korn	”	1.2	0.4	4.6	0.5	3.5	3.4
muut — annat	”	7.7	0.1	6.7	—	7.7	0.1
Leipä — Bröd	”	4.8	2.0	15.1	0.9	6.0	0.3
ruis, kova — råg, hårt	”	3.0	1.9	6.8	0.3	2.3	—
” pehmeä — råg, mjukt	”	0.8	0.1	7.0	0.6	2.4	0.3
muu ruokaleipä — annat matbröd ..	”	1.0	—	1.3	—	1.3	—

Muonapalkkaa nauttivissa muonamiesten ja työnjohtajien ryhmissä viljan kokonaiskulutus oli lähes 5 hl, mistä määrästä miltei kaikki oli muonana saatua luontoistuloa; päivätyöläisryhmässä vastaava määrä oli 1.1 hl, mistä puolet oli luontoistalouden tuotetta. Eri viljalajeista ruis oli tärkein, sen kulutus on ollut 3.2 hl muonamies-, 0.8 hl päivätyöläis- ja 3.5 hl työnjohtajaryhmässä, kun taas ohran vastaavat kulutusmäärät olivat 0.9, 0.2 ja 0.8 hl, vehnän 0.4, ei yhtään ja 0.2 hl sekä kauran 0.4, 0.1 ja 0.4 hl. Päivätyöläisten pientä viljankulutusta korvasi jauhojen suurempi käyttö. Jos ruis, vehnä- ja ohratuotteet muunnetaan jauhoiksi ja kauratuotteet suurimoiksi, saadaan muonamiesten kulutuksen kokonaismääräksi 744 kg, päivätyöläisten 692 kg ja työnjohtajien 745 kg; näistä määristä oli vastaavasti 161 kg, 612 kg ja 255 kg ostettu ja muu saatu palkkana

Inom statarnas och arbetsledarnas grupper, vilka åtnjöt lönen på stat, steg hela förbrukningen av spannmål till bortåt 5 hl, nästan helt och hållet naturainkomst på stat; inom daglönargruppen svarade häremot 1.1 hl, därav hälften produkter av naturhushållningen. Den viktigaste spannmålssorten var råg, med en förbrukad mängd av 3.2 hl bland statarna, 0.8 hl bland daglönarna och 3.5 hl bland arbetsledarna, medan motsvarande mängder för korn voro 0.9, 0.2 och 0.8 hl, för vete 0.4, ingenting och 0.2 hl samt för havre 0.4, 0.1 och 0.4 hl. Den ringa spannmålskonsumtionen bland daglönarna uppvägs genom en större förbrukning av mjöl. Omräknas alla råg-, vete- och kornprodukter i mjöl och havreprodukterna i gryn, erhålles för statarnas totalförbrukning 744 kg, för daglönarnas 692 kg och för arbetsledarnas 745 kg; av dessa kvanti-

tai omasta viljelyksestä. Eri viljalajien kesken määrät jakautuivat seuraavasti:

	Muonamiehet Statare kg	Päivätyöläiset Daglönare kg	Työnjohtajat Arbetsledare kg
Ruisjauhoja — Rågmjöl	486	493	448
Vehnäjauhoja — Vetemjöl	107	71	143
Ohranjauhoja — Kornmjöl	79	47	71
Muita jauhoja — Andra mjöl	11	14	15
Kaurasuurimoita — Havregryn	32	25	38
Muita suurimoita — Andra gryn	29	42	30
Yhteensä — Summa	744	692	745

teter hade inköpts 161 kg resp. 612 kg och 255 kg, medan återstoden var naturalön eller av egen odling. På olika slag av spannmål fördelade sig kvantiteterna som följer:

Kuten luonnollista onkin, oli ruisjauhojen kulumäärä noin $\frac{2}{3}$ kokonaisuudesta, ja tämä määrä oli suunnilleen yhtä suuri kahdessa ensimmäisessä ryhmässä, mutta vähän pienempi työnjohtajilla, joiden vehnän kulutus taas oli suurin. Ohraa ja kauraa käytettiin enemmän muonamies- ja työnjohtajaryhmissä, jotka suureksi osaksi saivat muonana näitä viljalajeja, kuin päivätyöläisperheissä. „Muiden suurimoiden” kulutus oli huomattavan suuri kaikissa maataloustyöläisperheissä, ja tällöin varsinkin riisisuurimoiden runsaus on silmiinpistävää. Niinpä päivätyöläiset olivat käyttäneet 35.9 kg riisi- ja vain 22.2 kg kaurasuurimoita, muonamiehet hieman enemmän jälkimmäisiä, 22.3 kg, kuin edellisiä, 21.2 kg, ja työnjohtajat 27.6 kg kauraa ja 22.2 kg riisisuurimoita.

Kuten taulukosta XV näkyy, ostettiin harvoin valmista leipää maataloustyöläisperheissä. Koska n. s. kahvileivän määristä ei ole voitu saada tietoja, puuttuvat ne taulukoista XVII ja XVIII. Kun kahvileivän ostosta johtuvat menot, 92 mk, olivat huomattavasti suuremmat, kuin ruokaleivän vastavat menot, 35 mk, on edellistä lajia ostettu jonkin verran useammin kuin jälkimmäistä.

Verrattaessa taloudellisten olojen ja eri viljatuotteiden kulutuksen suhdetta voidaan todeta kaikkien eri viljatuotteiden kulutuksen lisääntyneen vaurauden kasvaessa. On kuitenkin huomattava, että alimmasta ylimpään vaurausryhmään lisääntyi ruis- tuotteiden kulutus 9.5 %, ohran 41.2 %, kauran 33.9 %, vehnän 73.7 % ja riisisuurimoiden 49.1 %, mikä selvästi osoittaa, että vaurauden parantuessa siirrytään kalliimpiin lajeihin, vehnään ja riisiin, kun taas ruis ilmeisesti on välttämättömyystarvike, jonka käyttöä vaikeissa taloudellisissa oloissa varsin vähän voidaan supistaa.

Såsom naturligt är, utgjorde det förbrukade rågmjölet omkring $\frac{2}{3}$ av hela förbrukningsmängden och denna kvantitet var ungefär lika stor i de två första grupperna, men något mindre bland arbetsledarna, för vilka däremot vetekonsumentionen var störst. Korn och havre användes mera i statar- och arbetsledargrupperna, vilka till stor del erhöilo dessa spannmåls slag som stat, än i daglönargruppen. Förbrukningen av „andra gryn” var anmärkningsvärt stor i samtliga lantarbetargrupper, och iögonenfallande är särskilt den rikliga användningen av risgryn. Sälunda hade bland daglönarna använts 35.9 kg ris- och blott 22.2 kg havregryn, bland statarna något mera av sistnämnda slag, 22.3 kg, än av det förstnämnda, 21.2 kg, och bland arbetsledarna 27.6 kg havre och 22.2 kg risgryn.

Såsom av tabell XV synes, voro brödköpen till dessa lantarbetarhushåll sällsynta. I tabellerna XVII och XVIII saknas uppgifter om s. k. kaffebröd, enär mängduppgifter ej erhållits. Då utgifterna för inköp av kaffebröd, 92 mk, betydligt överstego kostnaderna för det köpta matbrödet, 35 mk, har det förra inköpts något oftare än det senare.

Jämför man de ekonomiska förhållandena och förbrukningen av olika spannmålsprodukter, kan man konstatera, att förbrukningen av alla olika spannmålsprodukter tilltagit vid stigande välstånd. Märkas bör dock, att förbrukningen av rågprodukter från den lägsta välståndgruppen till den högsta ökades med 9.5 %, av korn med 41.2 %, av havre med 33.9 %, av vete med 73.7 % och av risgryn med 49.1 %, vilket tydligt utvisar, att förbättrat välstånd medför övergång till dyrare kvaliteter, vete och ris, medan rågen uppenbarligen är en nödvändighetsartikel, vars användning tillåter ganska liten inskränkning under svåra ekonomiska förhållanden.

Perunoiden kulutus oli sangen suuri kaikissa maataloustyöläisryhmissä; muonamies- ja työnjohtajaperheissä, missä oma perunanviljelys oli aivan yleistä, kuten aikaisemmin jo on esitetty, kulutettiin perunaa lähes 10 hl, 9.7 hl, normaaliruokakuntaa kohden, ja päivätyöläisten kulutusmäärä taas nousi 9.3 hl:aan. Edellämäinuituista määristä vain vähäinen osa oli ostettu, 0.7 hl muonamies-, 0.4 hl työnjohtaja- ja 1.9 hl päivätyöläisryhmässä. Vaurauden kasvaessa perunain kulutuskin lisääntyi noin 8 hl:sta alimmassa 11 hl:aan ylimmässä vaurausryhmässä; huomattava on kuitenkin, että kolmessa ylimmässä ryhmässä kulutus oli miltei sama ja vain kahdessa alimmassa tuntuvasti pienempi.

Herneitä kulutettiin myöskin verrattain paljon, 12.5 ja 10.0 kg, muonamies- ja työnjohtajaperheissä, jotka saivat luontoispalkkana melkein koko kuluttamansa määrän, edelliset 11.4 kg ja jälkimäiset 8.1 kg. Sitä vastoin päivätyöläiset, jotka joutuivat ostamaan herneensä, kuluttivat paljon vähemmän, vain 3.3 kg vuodessa. Herneiden kulutusmäärät kasvoivat yleensä vaurauden suuretessa, joskin ylimmän vaurausryhmän määrä taas aleni melkein alimman ryhmän tasalle.

Vaikka kahvimenot, kuten aikaisemmin on esitetty, merkitykseltään olivat suuremmat päivätyöläis- ja muonamiesryhmissä kuin työnjohtajilla, oli viimeksi mainittujen kulutus, 19.5 kg, suurempi kuin muonamiesten, 17.8 kg, ja melkein yhtä suuri kuin päivätyöläisten, 20.9 kg. Samoin eri vaurausryhmien kahvimäärät nousivat 15.7 kg:sta alimmassa 22.5 kg:aan lähinnä ylimmässä ja 20.0 kg:aan ylimmässä vaurausryhmässä, vaikka vastaavien kahvimenojen muutokset osoittivat niiden prosentuaalisen osuuden vähenemistä.

Paljon huomattavammissa määrässä kuin kahvin kulutus muuttui taloudellisten olojen parantuessa sokerin kulutus, nousten alimmasta ylimpään vaurausryhmään kaksinkertaiseen määrään, 55.5 kg:sta 110.9 kg:aan. Myöskin eri maataloustyöläisryhmien sokerin kulutusta verrattaessa voi todeta työnjohtajien korkeamman elinkannan ilmenevän huomattavasti suuremmassa sokerin kulutuksessa, 98.1 kg, kun taas muonamies- ja päivätyöläisryhmissä vastaava määrä oli 77.2 ja 74.4 kg.

VI. Elannon ravintoarvo.

Ravinnon kulutusmäärien nojalla on tässä samoin kuin kaupunkien ja muiden asutuskeskusten tilinpitoperheisiin nähden laskettu elannon ravintoarvo eri maataloustyöläis- ja vaurausryhmissä. Tällöin on käytetty Maatalousseurojen Keskusliiton

Potatisförbrukningen var inom alla lantarbetargrupper ganska stor; bland statarna och arbetsledarna, vilka, såsom ovan framhållits, allmänt hade egen potatisodling, förbrukades per normalhushåll inemot 10, d. v. s. 9.7 hl, och bland daglönarna steg konsumtionen till 9.3 hl. Härav var blott en ringa del inköpt vara, 0.7 hl bland statarna, 0.4 hl bland arbetsledarna och 1.9 hl bland daglönarna. Vid stigande välstånd ökades potatisförbrukningen från ung. 8 hl i den lägsta till 11 hl i den högsta välständsgruppen; märkas bör dock, att förbrukningen i de tre högsta grupperna var nästan oförändrad och endast i de två lägsta avsevärt mindre.

Också ärter användes rätt mycket, 12.5 resp. 10.0 kg, i statar- och arbetsledarfamiljerna, vilka åtnjöto nästan hela kvantiteten som naturaförmån, de förra 11.4 kg och de senare 8.1 kg. Däremot förbrukade daglönarna, vilka hade att köpa sina ärter, vida mindre eller 3.3 kg per år. Den förbrukade mängden ökades i allmänhet med välståndet, om ock kvantiteten i den högsta välständsgruppen åter minskades nästan till den lägsta gruppens nivå.

Ehuru, såsom ovan visats, de relativa utgifterna för kaffe voro större bland daglönarna och statarna än bland arbetsledarna, var förbrukningen bland de sistnämnda, 19.5 kg, större än bland statarna, 17.8 kg, och nästan lika stor som bland daglönarna, 20.9 kg. På samma sätt steg efter välståndet kaffeförbrukningen från 15.7 kg i den lägsta till 22.5 kg i den nästhögsta och 20.0 kg i den högsta välständsgruppen, ehuru motsvarande kaffekostnader utvisade en nedgång i den procentuella andelen.

I mycket högre grad än kaffeförbrukningen förändrades förbrukningen av socker vid förbättrade ekonomiska förhållanden; denna ökades från den lägsta till den högsta välständsgruppen till det dubbla, från 55.5 kg till 110.9 kg. Också vid undersökning av sockerkonsumtionen inom olika lantarbetargrupper framgår, att arbetsledarnas högre levnadsstandard avspeglar sig i en större förbrukning av socker, 98.1 kg, mot resp. 77.2 och 74.4 kg bland statarna och daglönarna.

VI. Födans näringsvärde.

Med ledning av förbrukningsmängderna för födoämnen har här på samma sätt som för bokföringsfamiljerna i städer och andra bosättningscentra beräknats födans näringsvärde inom olika lantarbetar- och välständsgrupper. Därvid

ruokatalousvaliokunnan hyväksymiä eri ravintoainneiden bruttokaloriamääriä ja näiden nojalla laskeutu elannon kaloriamäärä kuluttajayksikköä ja päivää kohden. Kun tilinpidosta puuttuu hedelmien, vihannesten, kahvi- ja pikkuleipien, makeisten y. m. s. määrätietoja, eikä myöskään ole voitu laskea kodin ulkopuolella nautittujen aterialain kaloria-arvoa, eivät seuraavassa esitetyt kaloriamäärät edusta aivan koko ravinnonkulutusta. Kun kuitenkin yllämainittujen tarvikkeiden, joista kulutusmäärät puuttuvat, ja ulkona syönnin aiheuttamien menojen osuus ravinnon kokonaismenoista on varsin vähäpätöinen, vain 3.7 % muonamies-, 3.5 % päivätyöläis- ja 5.2 % työnjohtajaperheissä, ei kokonaiskaloriamäärästä puutu kuin merkityksetön osa. Näiden puuttuvien kaloriojen merkitys on sitäkkin pienempi, kun ottaa huomioon, että kysymyksessäolevat tarvikkeet yleensä kuuluvat niihin, joiden ravintoarvo hintaan verraten on hyvin vähäinen.

Kaloriamäärä täten laskettuna oli kuluttajayksikköä ja päivää kohden seuraava:

	Kalorioja Kalorier
Muonamiehet — Statare	3 984
Päivätyöläiset — Daglönare	3 819
Työnjohtajat — Arbetsledare	4 309
Kaikki — Samtliga	4 020

Elannon ravintoarvo kalorioissa laskettuna oli suurin työnjohtajilla, joiden taloudelliset olot ja elinkanta olivat parhaimmat, 4 309 kaloriaa, kun taas päivätyöläisten ravinnon kaloriamäärä oli pienin, 3 819 kaloriaa.

Eri vaurausryhmissä oli kaloriamäärä kuluttajayksikköä ja päivää kohden seuraava:

Menot kuluttajayksikköä kohden, mk Utgift per konsumtionsenhet, mk	Muonamiehet Statare	Päivätyöläiset Daglönare	Työnjohtajat Arbetsledare
	Kalorioja — Kalorier		
alle — under 3 500	3 195	3 041	—
3 500 — 5 000	3 854	3 792	3 746
5 000 — 6 500	4 616	4 101	4 060
6 500 — 8 000	5 243	4 566	4 622
8 000 t. enemmän — l. mera	5 018	4 169	4 836

Elannon ravintoarvo nousi hyvinkin huomattavasti taloudellisten olojen parantuessa; niinpä tämä nousu alimmasta ylimpään vaurausryhmään oli muonamiehillä 57.1 % ja lähinnä ylimpään ryh-

tillämpades de bruttokalorimängder, som för olika näringsmedel godkänts av de finska lantbrukssällskapens centralförbunds utskott för mat-hushållning, och på basen härav uträknades födans kalorimängd per konsumtionsenhet och dag. Då bokföringen saknar kvantitetsuppgifter för frukt, grönsaker, kaffe- och småbröd, sötsaker m. m. d. och det ej heller varit möjligt att beräkna kalorivärdet av måltiden utom hemmet, representera de i det följande angivna kalorimängderna icke fullt hela livsmedelsförbrukningen. Då likväl utgifterna för nyssnämnda förnödenheter, för vilka kvantitetsuppgifter saknas, och för utespisning i förhållande till totalutgifterna för föda äro rätt obetydliga, endast 3.7 % i statar-, 3.5 % i daglönar- och 5.2 % i arbetsledarfamiljerna, saknas i den totala kalorimängden endast en betydelselös del. Dessa utelämnade kalorier spela en så mycket mindre roll, då man tager i betraktande, att ifrågavarande näringsmedel i allmänhet höra till dem, vilkas näringsvärde är mycket lågt i förhållande till priset.

Kalorimängden, sålunda uträknad, var per konsumtionsenhet och dag som följer:

Födans näringsvärde i kalorier var störst bland arbetsledarna, vilkas ekonomiska förhållanden och levnadsstandard voro bäst, 4 309 kalorier, medan bland daglönarna födans kalorimängd var minst, 3 819 kalorier.

I olika välståndsgupper var kalorimängden per konsumtionsenhet och dag som följer:

Födans kalorivärde steg rätt betydligt med välståndet; stegringen från den lägsta välståndsgruppen till den högsta utgjorde för statarna 57.1 % och till den näst högsta, där kalorimäng-

mään, missä kaloriamäärä oli suurin, 64.1 %. Kaikissa vaurausryhmissä oli muonamiesten ravinto kaloriarikkaampaa kuin molempien muiden työläisryhmien. Näitä ylimpien vaurausryhmien varsin suuria lukuja tarkastettaessa on otettava huomioon, että luontoistalouden tilinpito ei aina ole niin tarkkaa kuin rahatalouden; niinpä on mahdollista, että oman sadon määrät, jotka ovat merkityt heti, kun sato on korjattu, ovat eräissä tapauksissa liian suuret, koska esim. myöhemmin pilaantuneita määriä ei ole muistettu merkitä vähennettäväksi kulutetusta määrästä. Samoin on, kuten aikaisemmin on esitetty, mahdollista, että porsaan ruokintaan olisi ollut vietävä suurempia erii jätteruoan osalle.

Verrattaessa animaalisten ja vegetabiilisten ravintoaineiden osuutta elannon kokonaiskaloriamäärästä, on edellisten osuus 30.9 % muonamies-, 33.1 % päivätyöläis- ja 34.1 % työnjohtajaperheissä. Lähes puolet tästä animaalisten ravintoaineiden kaloriamäärästä on kuorimattomasta maidosta saatua ja kaikkien maitotaloustuotteiden osuus on lähes 70 % tästä määrästä. Vegetabiilisten ravintoaineiden joukossa ovat viljatuotteet ehdottomasti tärkeimmät, niiden osuus näistä on noin 75 % ja kokonaiskaloriamäärästä noin 50 %.

Vaurauden kasvaessa nousee kaikissa kolmessa maataloustyöläisryhmässä animaalisten ravintoaineiden osuus jonkin verran, mutta ylimmissäkin vaurausryhmissä tämä prosenttiluku on vain noin 35 koko kaloriamäärästä. Eri ravintoaineista saatujen kaloriain osuutta koko kaloriamäärästä eri vaurausryhmissä seurattaessa on huomattava, että maidon, voin, lihan ja sokerin suhdeluvut nousivat yleensä vaurauden parantuessa, kun taas viljatuotteiden osuus aleni varsin tuntuvasti ja perunoidenkin kaloriamäärät osoittivat suhteellisesti alenevaa suuntaa.

VII. Maataloustyöläisten ja teollisuustyöläisten elinkustannusten vertailua.

Kuten aikaisemmin on esitetty, käsitti vuonna 1928 toimitettu elinkustannustutkimus sekä kaupunkien ja muiden asutuskeskusten perheitä, jotka pääasiallisesti elävät rahatalouden varassa, että maaseudun maataloustyöläisten perheitä. Jotta saataisiin selvitettyksi ne yhtäläisyydet ja erilaisuudet, jotka ovat huomattavissa maaseudun ja kaupunkien työläisten elinkustannuksissa ja kulutusoloissa, on seuraavassa vertailtu kummankin työläisryhmän tuloja ja menoja, niiden suhteellista jakautumista,

den var störsst, 64.1 %. I alla välständsgrupper var statarnas föda kaloririkare än de båda andra gruppernas. Vid granskningen av de mycket stora talen för de högsta välständsgrupperna bör beaktas, att bokföringen av naturhushållning icke alltid är så noggrann som i fråga om penninghushållning; sälunda är det möjligt, att mängden av den egna skörden, som bokförts genast efter bärgningen, i en del fall är alltför högt angiven, enär man t.ex. försummat att anteckna efteråt skärda partier såsom avdrag från den förbrukade mängden. Möjligt är likaså, såsom tidigare nämnts, att för grisens utfodring hade bort föras större poster såsom matrester.

Jämför man de animaliska och de vegetabiliska näringsmedlens andelar av den totala kalorimängden för föda, befinnes de förras andel vara 30.9 % i statar, 33.1 % i daglönar- och 34.1 % i arbetsledarfamiljerna. Inemot hälften av denna kalorimängd för animaliska näringsmedel härrör från oskummad mjölk, och samtliga mjölkhushållningsprodukters andel var inemot 70 % av denna mängd. Bland de vegetabiliska näringsmedlen äro spannmålsprodukterna ovillkorligen de viktigaste, dessas andel av desamma utgör omkring 75 % och av totala kalorimängden omkring 50 %.

Vid stigande välstånd ökas i alla tre lantarbetargrupper de animaliska näringsmedlens andel i någon mån, men t. o. m. i de högsta välständsgrupperna är procenttalet i förhållande till totala kalorimängden endast omkring 35. Då man följer de för olika näringsmedel erhållna kaloritalens andel av hela kalorimängden genom olika välständsgrupper, observerar man, att relationstalen för mjölk, smör, kött och socker i allmänhet stigit med välståndet, medan spannmålsprodukternas andel rätt märkbart minskats och även potatisens kalorimängder utvisat en proportionsvis fallande tendens.

VII. Jämförelse av levnadskostnaderna bland lantarbetare och industriarbetare.

Såsom tidigare framhållits, avsåg den år 1928 verkställda levnadskostnadsundersökningen såväl familjer, bosatta i städer och andra bosättningscentra och hänvisade i huvudsak till penninghushållning, som lantarbetarfamiljer på landsbygden. I syfte att påvisa den överensstämmelse och de olikheter, som existera i fråga om levnadskostnader och konsumtionsförhållanden mellan arbetare i städer och på landsbygden, har i det följande anställt jämförelser mellan dessa bägge grupper

ja ravinnon kulutusmääriä normaaliruokakuntaa kohden laskettuina. Rahamäärien vertailua hankaloittaa kuitenkin se seikka, että luontoistalouden tuotteiden raha-arvo oli arvioitava „paikkakunnan käypien hintojen mukaan”, ja tämän käyvän hinnan arviointi on voinut olla sekä epätasaista että johtaa jonkin verran liian pieniin rahamääriin. Todennäköistä on nimittäin, että maanviljelijän tukuttain myydessä saama hinta kaikista annetuista ohjeista huolimatta on jonkin verran vaikuttanut muonan y. m. luontoistuotteiden arvioimiseen painaen arvion todellista vähittäishintatasoa alemmaksi. Toiselta puolen on kuitenkin mahdollista, että varsinkin omien tuotteiden määrätiedot ovat todella kulutetuja suuremmat, koska pilaantumisen vaara esim. perunoihin nähden on huomattava ja on varsin luultavaa, että tilinpitäjä on unohtanut vähentää täten kuluttamatta jääneet määrät kulutetuista. Mitä nimenomaan viljatuotteiden aiheuttamiin menoeriin tulee, on vertailuja tehtäessä muistettava, että maataloustyöläiset itse leipovat kotona, kun taas teollisuustyöläiset verrattain suurena määrässä ostavat leivän valmiina. Kuten aikaisemmin on mainittu, ei kotitaloudessa suoritettua työtä, tässä tapauksessa leipomista, ole rahaksi arvioitu, ja täten viljatuotteiden menot eivät molemmissa ryhmissä ole aivan verrannollisia.

beträffande inkomster och utgifter, absolut och relativt taget, samt konsumtionen av näringsmedel, allt per normalhushåll. Jämförelsen av penningbeloppen försvåras dock därigenom, att alla produkter av naturhushållningen skulle uppskattas enligt gängse pris på orten och att uppskattningen av dessa gängse pris har kunnat vara dels ojämn, dels föra till något låga penningbelopp. Det är nämligen sannolikt, att de pris jordbrukarna få vid försäljning i parti, trots alla utfärdade anvisningar, i någon mån inverkat vid värderingen av stat o. a. naturaförmåner, så att uppskattningen understigit de faktiska minutprisen. Å andra sidan är det dock möjligt, att de uppgivna kvantiteterna, speciellt i fråga om egna produkter, överstiga de faktiskt förbrukade, enär risken för skämning t. ex. för potatis är rätt stor och bokförarna troligen glömt att göra avdrag för kvantiteter, som sålunda undandragits förbrukningen. Vad särskilt beträffar de utgiftsposter, som hänföra sig till spannmålsprodukterna, bör vid den jämförande granskningen ihågkommas, att lantarbetarna baka sitt bröd i hemmet, medan industriarbetarna till rätt stor del köpa färdigbakat bröd. Säsom tidigare nämnts, har det i hushållet utförda arbetet, i detta fall bakningen, icke värderats i penningar, varför de båda gruppernas utgifter vid posterna spannmålsprodukter icke äro fullt jämförbara.

XIX. Menot normaaliruokakuntaa kohden maatalous- ja teollisuustyöläisten perheissä. — Utgifter per normalhushåll inom lantbruks- och industriarbetarfamiljer.

	Muonamiehet	Päivätyöläiset	Työnjohtajat	Yhteensä	Teollisuustyöläiset	Muonamiehet	Päivätyöläiset	Työnjohtajat	Yhteensä	Teollisuustyöläiset
	Statare	Daglönare	Arbetsledare	Summa	Industriarbetare	Statare	Daglönare	Arbetsledare	Summa	Industriarbetare
	mk	mk	mk	mk	mk	%	%	%	%	%
<i>Menoja — Utgifter</i>										
Ravinto — Föda	9 357	10 147	11 291	9 784	12 154	61.4	59.7	52.7	59.7	48.1
Siitä kodin ulkop. nautitut ateriat —										
Därav förtäring utom hemmet ..	24	96	48	45	371	0.2	0.6	0.2	0.3	1.5
Tupakka — Tobak	411	507	537	449	558	2.7	3.0	2.5	2.7	2.2
Asunto — Bostad	1 051	1 247	1 584	1 164	3 323	6.9	7.3	7.4	7.1	13.1
Lämpö ja valo — Värme och lyse	1 015	1 000	1 218	1 036	993	6.7	5.9	5.7	6.3	3.9
Vaatetus — Beklädnad	1 061	1 033	1 778	1 139	2 019	7.0	6.1	8.3	6.9	8.0
Jalkineet — Skodon	652	651	929	685	924	4.3	3.8	4.3	4.2	3.7
Kalusto — Inventarier	461	611	808	539	912	3.0	3.6	3.8	3.3	3.6
Verot — Skatter	204	314	635	282	1 036	1.3	1.9	3.0	1.7	4.1
Yhdistys- ja vakuutusmaksut — För-										
enings- och försäkringsavgifter	112	87	391	139	380	0.7	0.5	1.8	0.8	1.5
Sivistys — Bildning	106	125	373	142	379	0.7	0.7	1.8	0.9	1.5
Pesu ja puhtaus — Tvätt o. renhäll-										
ning	73	90	119	83	505	0.5	0.5	0.6	0.5	2.0
Sairaanhoido — Sjukvård	177	188	309	195	380	1.2	1.1	1.4	1.2	1.5
Kotiapulaiset — Hembiträden	65	239	433	145	194	0.4	1.4	2.0	0.9	0.8
Matkat — Resor	116	126	339	145	393	0.7	0.7	1.6	0.9	1.6
Muut menot — Övriga utgifter	379	643	676	478	1 116	2.5	3.8	3.1	2.9	4.4
Yhteensä — Summa	15 240	17 008	21 420	16 405	25 266	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Teollisuustyöläisten kokonaismenot olivat melkein 9 000 markkaa eli 54.0 % suuremmat kuin maataloustyöläisten keskimääräiset menot ja 18.0 % suuremmat kuin suhteellisesti hyvin palkattujen maataloustyönjohtajienkin. Absoluuttisia menoryhmiä verrattaessa ovat ne, lämpö- ja valomenoja lukuunottamatta, poikkeuksetta pienemmät maataloustyöläisillä kuin teollisuustyöläisillä, ja lämpö- sekä valomenotkin olivat vain 43 markkaa suuremmat. Menojen suhteellista jakautumista tarkastettaessa herättää ennen kaikkea huomiota ravintomenojen suuri osuus maataloustyöläisten budjetissa; näiden menojen osalle tuli keskimäärin 59.7 %, muonamiehillä jopa 61.4 %, kun vastaava prosenttiluku teollisuustyöläisten budjetissa oli vain 48.1. Huomattava on kuitenkin, miten maataloustyönjohtajien ravinnon osuus 52.7 %, on paljon pienempi, kuin molempien muiden maataloustyöläisryhmien. Tupakkamenot taas olivat merkitykseltään hieman suuremmat maataloustyöläisillä, 2.7 %, varsinkin päi- vätyöläisillä, 3.0 %, kuin kaupunkien työläisillä, 2.2 %. Sitä vastoin asuntomenot olivat sekä absoluuttisesti että suhteellisesti paljon vähäisemmät ensiksi mainittujen budjetissa kuin jälkimmäisten. Niinpä absoluuttiset asuntomenot olivat lähes 3 ja suhteelliset lähes 2 kertaa suuremmat teollisuus- kuin maataloustyöläisillä. Vaikka jälkimmäisten asuntomenot suurimmalta osalta ovat arviolukuja ja siten verraten epävarmoja, on kuitenkin ilmeistä, etteivät asuntomenot rasita maataloustyöläisten budjetia samassa määrässä kuin kaupunkien työläisten. Epäilemättä asuntojen laatu ja mukavuudet ovat vastaavasti huonompia maaseudulla, joten asuntokanta huonoluvultaan yhtä suurissa asunoissa on alempi maatalous- kuin teollisuustyöläisillä. Aikaisemmin mainittu maataloustyöläisten lämpö- ja valomenojen sekä absoluuttinen että varsinkin suhteellinen suuruus johtuu ehkä osittain edellä esitetystä asunnon huonommasta laadusta, joka vaatii enemmän lämmittämistä kuin kaupunkilaisasunnot. Osaksi myös voinee kulutuksen suuruuteen vaikuttaa se seikka, että halot useimmissa tapauksissa ovat vapaasti saatavissa ja käyttö tästäkin syystä on ollut vähemmän säästeliästä kuin ostohalkoja käytettäessä. Edellä mainittujen menojen osuus oli maataloustyöläisillä keskimäärin 6.3 % kokonaismenoista, jopa 6.7 % muonamiehillä ja vain 3.9 % teollisuustyöläisillä. Vaatetusmenot olivat suhteellisesti suurimmat maataloustyönjohtajaryhmässä, 8.3 %, kun taas teollisuustyöläisten ryhmässä vastaava luku oli 8.0 ja maataloustyöläisillä keskimäärin 6.9; absoluuttisesti viimeksimainitun ryhmän vaatetusmenot olivat yli 40 % teollisuustyöläisten menoja pienemmät. Jalkinemenot olivat edellä mainittuja ryhmiä kes-

Industriarbetarnas totala utgifter överstego lantarbetarnas genomsnittliga utgifter med inemot 9 000 mark eller 54.0 % ävensom med 18.0 % de förhållandevis väl avlönade arbetsledarnas. Jämföras de absoluta utgiftsgrupperna, befinnas de med undantag av kostnaderna för värme och lyse, utan undantag vara lägre bland lantarbetarna än bland industriarbetarna och överskottet för värme och lyse utgjorde blott 43 mark. Vid undersökning av utgifternas relativa fördelning fäster man sig särskilt vid den stora roll utgifterna för föda spela inom lantarbetarnas budget; på dessa utgifter kommo i medeltal 59.7 %, för statarna enbart t. o. m. 61.4 %, medan motsvarande procenttal för industriarbetarnas budget var endast 48.1. Märkas bör dock, att bland lantbruksarbetsledarna relationstalet för föda, 52.7 %, var mycket lägre än bland de båda andra lantarbetargrupperna. Tobaksutgifterna åter voro relativt taget något större bland lantarbetarna, 2.7 %, speciellt bland daglönarna, 3.0 %, än bland stadsarbetarna, 2.2 %. Däremot voro utgifterna för bostad både absolut och relativt taget mycket mindre i de förstnämndas budget än i de sistnämndas. Sälunda voro de absoluta kostnaderna för bostad bortåt 3 och de relativa bortåt 2 gånger större bland industri- än bland lantarbetarna. Ehuru de sistnämndas bostadskostnader till största delen äro grundade på uppskattning och alltså rätt osäkra, är det likväl tydligt, att utgifterna för bostad icke betunga lantarbetarnas budget i samma mån som stadsarbetarnas. Tvivelsutan äro bostäderna med avseende å art och bekvämlighet i motsvarande mån sämre på landet, så att bostadsstandarden i bostäder med samma rumantal är lägre bland lant- än bland industriarbetarna. De, såsom tidigare påpekats, såväl absolut som i synnerhet relativt stora utgifterna för värme och lyse bland lantarbetarna bero måhända delvis på bostädernas nyssnämnda sämre beskaffenhet, som kräver mera eldning där än i stadsbostäder. Till en del torde den större förbrukningen även bero därpå, att veden i de flesta fall fås fritt och därför användes mindre sparsamt än köpt ved. Nyssnämnda utgifters relationstal var i medeltal för alla lantarbetare 6.3 % av totalutgifterna, bland statarna t. o. m. 6.7 %, men endast 3.9 % bland industriarbetarna. De största relativa utgifterna för beklädnad hade arbetsledargruppen på landet, 8.3 %, medan för industriarbetarnas grupp motsvarande tal var 8.0 och i genomsnitt för alla lantarbetare 6.9; absolut taget voro sistnämnda grupps beklädnadsutgifter mer än 40 % lägre än industriarbetarnas. Utgifterna för skodon voro, då sistnämnda grupper

kenään verrattaessa vain 25.9 % pienemmät maataloustyöläisillä, mutta suhteellisesti ne olivat heillä tärkeämmät kuin teollisuustyöläisillä, osuuden ollessa 4.2 % edellisillä ja 3.7 % jälkimmäisillä. Kalustomenot olivat suhteellisesti vain hieman pienemmät, 3.3 %, ensiksimainitussa ryhmässä kuin jälkimmäisessä, missä niiden osuus oli 3.6 %. Sitä vastoin verojen merkitys oli paljon pienempi maataloustyöläisten budjetissa, keskimäärin vain 1.7 %, kun taas teollisuustyöläisten verot olivat 4.1 % kokonaisuudesta. Myöskin yhdistys- ja vakuutusmaksuihin nähden ero oli huomattavan suuri kummankin pääryhmän välillä; maataloustyöläisten budjetissa niiden osuus oli 0.8 % ja teollisuustyöläisillä vastaavasti 1.5 %. Kumpaankin edellä mainittuun menoryhmään nähden on kuitenkin huomattava, että maataloustyönjohtajien suhteelliset menot paljon suuremmissa määrässä lähenivät teollisuustyöläisten vastaavia lukuja kuin muiden maataloustyöläisten; niinpä verojen osuus ensiksimainitussa ryhmässä oli 3.0 % ja jälkimmäisessä 4.1 %. Sivistysmenojen varsin pienessä ryhmässä olivat työnjohtajien menot suhteellisesti jopa teollisuustyöntekijäin vastaavia menoja suuremmat, 1.8 ja 1.5 %, kun taas molemmissa muissa maatalousryhmissä prosenttiluku oli vain 0.7 %. Maataloustyöläisten verraten vähäpätöiset pesu- ja puhautusmenot, vain 0.5 %, verrattuna teollisuustyöläisten 2.0 %:iin, johtuvat osaksi siitä, että omaa työtä saunaa lämmitettäessä y. m. s. ei ole otettu huomioon ja osaksi siitä, että kaupungeissa yleisiä pesutupa-, mankeli- y. m. s. maksuja ei maataloustyöläisten oloissa esiinny. Muista menoista olivat vain kotiapulaismenot suhteellisesti suuremmat maatalous- kuin teollisuustyöläisillä; edellisistä perheistä oli 9.3 %:lla palvelija ja jälkimmäisistä 6.5 %:lla. Kun maataloustyöläisillä varsinaisen kotitalouden lisäksi oli lehmän, porsaan y. m. s. kotieläinten hoitoa, tarvitsivat emännät useammin apuvoimaa kuin kaupunkilaisoloissa, missä yksin kotitalouskin oli vähemmän työlästä kuin maaseudulla.

Yllä esitettyjen vertailujen nojalla voitodeta, miten n. s. toimeentulomenot, kuten ravinto-, lämpö- ja jalkinemenot, olivat maataloustyöläisillä suhteellisesti suuremmat kuin teollisuustyöläisillä, joiden sivistys- y. m. s. menot taas olivat huomattavasti tärkeämmät. Näin ollen elinkanta oli ilmeisesti korkeampi jälkimmäisillä kuin edellisillä. Ettei kysymys voi olla vain elintapojen erilaisuudesta, osoittaa sekin seikka, että maataloustyönjohtajien budjetti kokoonpanoltaan lähenee teollisuustyöntekijäin budjettia.

jämföras inbördes, endast 25.9 % lägre bland lantarbetarna, för vilka de dock spelade relativt taget en större roll än för industriarbetarna, i det att de förras relationstal var 4.2 % och de senares 3.7 %. Utgifterna för inventarier i förstnämnda grupp, 3.3 %, voro endast obetydligt lägre än i sistnämnda, 3.6 %. Däremot var relationstalet för skatter i lantarbetarnas budget, i medeltal endast 1.7 %, mycket mindre, då industriarbetarnas skatter utgjorde 4.1 % av samtliga utgifter. Också beträffande förenings- och försäkringsavgifter rädde en avsevärt stor skillnad mellan de båda huvudgrupperna; relationstalet för lantarbetarna var 0.8 % och för industriarbetarna 1.5 %. Med avseende å vardera av de nyssnämnda utgiftsgrupperna bör dock märkas, att lantbruksarbetsledarnas relativa utgifter vida mer närmade sig industriarbetarnas än vad de övriga lantarbetarnas gjorde; sälunda var relationstalet för skatter i den förra gruppen 3.0 % och i den senare 4.1 %. I den obetydliga gruppen av utgifter för bildning överstego arbetsledarnas utgifter relativt t. o. m. industriarbetarnas, resp. 1.8 och 1.5 %, medan procenttalet för de båda andra lantarbetargrupperna var så lågt som 0.7 %. Lantarbetarnas jämförelsevis ringa utgifter för tvätt och renhållning, endast 0.5 % mot industriarbetarnas 2.0 %, hero dels därpå, att eget arbete vid uppvärmning av badstugan icke tagits i betraktande, och dels därpå, att i lantarbetarnas förhållanden ingen motsvarighet finnes till de avgifter för tvättstuga, mangel m. m., som äro vanliga i stad. Av övriga utgifter voro endast utgifterna för hembiträden proportionsvis större bland lant- än bland industriarbetarna; av de förra hade 9.3 % tjänare och av de senare 6.5 %. Då lantarbetarna utom det egentliga hushållet hade ko, gris m. fl. husdjur att sköta, behövde husmödrarna allmänare hjälpkraft än i stadsförhållanden, där även det rena hushållsarbetet var mindre arbetsdrygt än på landet.

På grund av ovan anställda jämförelser kan konstateras, att de s. k. existensutgifterna, såsom utgifterna för föda, värme och sköden, bland lantarbetarna voro proportionsvis större än bland industriarbetarna, vilkas utgifter för bildning m. m. d. däremot vägde betydligt tyngre. Följaktligen var de senares levnadsstandard uppenbart högre än de förras. Att här icke kan vara fråga enbart om olikheter i levnadsvanor, utvisar bl. a. den omständigheten, att lantbruksarbetsledarnas budget till sammansättningen närmar sig industriarbetarnas.

Seuraavassa on esitetty eri työläisryhmien ravintobudjetin kokoonpano sekä ravintomenoihin että kulutettuihin määriin nähden.

I det följande meddelas sammansättningen av de olika arbetargruppernas födoämnesbudget med beaktande av såväl utgifterna för föda som de förbrukade kvantiteterna.

XX. Ravintomenot ja kulutus normaaliruokakuntaa kohden maatalous- ja teollisuustyöläisten perheissä. Födoämnesutgifterna och förbrukningen per normalhushåll inom lantbruks- och industriarbetarfamiljer.

	Menot, mk — Utgifter, mk					Kulutetut määrät Förbrukade kvantiteter					
	Muonamiehet Statare	Päivätyöläiset Daglönare	Työnjohtajat Arbetsledare	Yhteensä Summa	Teollisuustyöläiset Industriarbetare	Muonamiehet Statare	Päivätyöläiset Daglönare	Työnjohtajat Arbetsledare	Yhteensä Summa	Teollisuustyöläiset Industriarbetare	Määrä Kvantitet
Maito, kuorimaton — Mjölkk, oskummad	2 032	2 186	2 704	2 151	2 025	1 184.2	1 159.6	1 516.9	1 219.1	1 012.9	l
Maito, kuorittu — Mjölkk, skummad	179	156	95	164	60	385.6	299.9	202.1	342.7	71.2	»
Kerma — Grädde	12	4	26	11	266	1.1	0.5	1.7	1.0	17.3	»
Voi — Smör	695	958	770	768	1 536	22.6	32.0	25.0	25.2	48.0	kg
Juusto — Ost	10	9	24	12	88	0.4	0.4	1.2	0.5	3.8	»
Margariini — Margarin	278	326	406	305	275	15.6	17.7	23.4	17.1	14.8	»
Rasva ja ihra — Fett och flott ..	85	118	78	92	62	5.0	7.1	4.4	5.4	3.7	»
Munat — Ägg	67	49	158	73	232	69	52	152	75	201	kpl.-st.
Liha — Kött	997	1 009	1 325	1 040	1 320	69.6	71.8	92.6	72.9	92.5	kg
tuore, naudan- — färskt, nöt- ..	72	140	157	99	436	7.0	13.5	14.3	9.5	36.0	»
» vasikan- » kalv- ..	12	25	29	18	53	1.8	4.5	4.9	2.8	4.9	»
» sian- » fläsk ..	649	452	824	622	523	42.4	27.8	53.1	40.1	29.9	»
muu tuore liha — annat färskt kött	32	68	57	43	181	3.0	6.3	4.6	4.0	14.4	»
säilöönpantu sianliha — konser- verat fläsk	226	316	224	248	90	14.9	19.0	14.2	15.8	5.4	»
muu — annat	6	8	34	10	37	0.5	0.7	1.5	0.7	1.9	»
Makkara, leikkeleet y.m. — Char- kuterivaror, korv m.m.	36	55	70	45	349	2.6	3.5	4.5	3.1	21.1	»
Kala — Fisk	158	264	236	193	335	35.6	49.5	44.7	40.1	52.3	»
tuore silakka — färsk strömming	21	30	27	24	59	6.9	7.8	6.8	7.1	14.0	»
muu tuore kala — annan färsk fisk	30	119	91	59	153	7.6	21.5	15.2	12.0	20.2	»
suolattu silakka — salt ström- ming	46	25	41	40	23	12.9	6.4	12.3	11.2	5.4	»
suolattu silli — salt sill	52	76	61	59	69	7.4	11.4	8.7	8.5	9.4	»
muu kala — annan fisk	9	14	16	11	31	0.8	2.4	1.7	1.3	3.3	»
Jauhot ja vilja — Mjöl och spann- mäl	2 269	2 172	2 318	2 251	1 105	682.9	609.2	682.8	662.7	255.9	»
ruis — råg	1 389	1 578	1 283	1 422	485	482.0	480.3	451.1	477.8	139.8	»
vehnä — vete	517	386	698	507	537	102.6	70.1	139.4	98.1	99.0	»
ohra — korn	274	127	236	235	21	77.8	41.6	67.5	66.4	5.4	»
muut — annat	89	81	101	87	62	20.5	17.2	24.8	20.4	11.7	»
Suurimot — Gryn	278	379	326	308	304	52.4	69.4	61.0	57.6	52.8	»
kaura — havre	99	106	127	104	114	22.3	22.2	27.6	22.9	22.1	»
riisi — ris-	125	209	137	147	126	21.2	35.9	22.2	24.9	20.4	»
muut — annat	54	64	62	57	64	8.9	11.3	11.2	9.8	10.3	»
Leipä — Bröd	94	201	152	127	1 052	—	—	—	—	—	—
ruoka — mat-	22	71	32	35	651	4.8	15.1	6.0	7.5	130.4	kg
kahvi — kaffe	72	130	120	92	401	—	—	—	—	—	—
Perunat — Potatis	626	582	636	616	454	9.7	9.3	9.7	9.6	5.4	hl
Muut juurikasvit — Övriga rot- frukter	34	33	52	36	43	—	—	—	—	—	—
Vihannekset — Grönsaker	10	8	23	11	56	—	—	—	—	—	—
Hedelmät — Frukt	60	51	97	62	215	—	—	—	—	—	—
Kahvi — Kaffe	578	672	667	612	757	17.8	20.9	19.5	18.7	20.0	kg
Sokeri — Socker	625	624	761	641	761	77.2	74.4	98.1	79.1	97.7	»
Muu — Annat	210	195	319	221	488	—	—	—	—	—	—
Yhteensä — Summa	9 333	10 051	11 243	9 739	11 783	—	—	—	—	—	—

Absoluuttiset ravintomenot olivat teollisuustyöläisten ryhmässä 2 044 markkaa eli 21.0 % suuremmat kuin maataloustyöläisillä, mutta vain 4.8 % suuremmat kuin työnjohtajaryhmällä. Menojen jakautumiseen nähden on ensinnäkin todettava, että animaalisten ravintomenojen osuus oli huomattavasti suurempi teollisuus- kuin maataloustyöläisillä, 55.8 % ja 49.9 %. Kummassakin ryhmässä maitotalousmenot olivat tärkeimmät, ja niiden osuus oli lähes $\frac{1}{3}$, 31.9 %, maataloustyöläisten ja hieman yli $\frac{1}{3}$, 33.7 %, teollisuustyöläisten ravinnon kokonaisuusmenoista. Kun edellisen ryhmän maitotaloustuotteista johtuneita menoja ei, kuten aikaisemmin on esitetty, voida varmuudella jakaa tämän menoryhmän eri tarvikkeiden kesken, ei yksityiskohtaisesti voida verrata näiden menojen suuruutta; ilmeistä kuitenkin on, että kuorittua maitoa, jota kaupunkilaistyöväki aivan mitättömässä määrässä käyttää, on enemmän kulutettu maataloustyöläisten piirissä, varsinkin milloin voita on kinnuttu kotona. Jotta voitaisiin vertailla kulutettujen määrien suuruutta, on voi ja kerma muunnettu kuorimattomaksi maidoksi¹⁾; tällöin saadaan, kun lukuja on tasoitettu, seuraavat määrät:

	Maitoa Mjök
Muonamiehet — Statare	1 760 l.
Päivätyöläiset — Daglönare	1 960 „
Työnjohtajat — Arbetsledare	2 160 „
Yhteensä — Summa	1 860 „
Teollisuustyöläiset — Industrierbetare	2 350 „

Tämän mukaan teollisuustyöläiset käyttivät 500 l enemmän kuorimatonta maitoa kuin maataloustyöläiset, jopa 600 l enemmän kuin muonamiehet, joilla oli pienin maidonkulutus, 1 760 l, maidon, voin tai kerman muodossa. Pienempää maitotaloustuotteiden, ilmeisesti lähinnä vähäisempää voin kulutustaan, maataloustyöläiset ovat jossain määrin korvanneet verraten runsaalla margariinin sekä rasvan ja iهران käytöllä. Nämä menot olivat heillä yhteensä 397 markkaa, kun ne taas teollisuustyöläisillä jäivät 337 markkaan; suhteellisesti nämä menot olivat 4.1 % edellisten ja 2.9 % jälkimmäisten ravintomenoista. Margariinia kuluttivat maataloustyöläiset 17.1 kg ja rasvaa sekä iheraa 5.4 kg, kun taas vastaavat luvut teollisuustyöläisillä olivat 14.8 ja 3.7 kg. — Lähinnä maitotaloustuotteita

¹⁾ 1 kg voita = 25 l kuorimatonta maitoa ja 1 l kermaa = 8 l kokomaitoa.

De absoluta utgifterna för föda inom industriarbetarnas grupp överstego med 2 044 mark eller 21.0 % lantarbetarnas, men med endast 4.8 % arbetsledarnas. Med avseende å fördelningen av utgifterna bör först och främst konstateras, att utgifterna för animaliska födoämnen ingingo i totalutgifterna med ett avsevärt högre procenttal bland industriarbetarna än bland lantarbetarna, 55.8 % mot 49.9 %. För vardera gruppen spelade utgifterna för mjölkhus-hållningen den största rollen; relationstalet var bortåt $\frac{1}{3}$, 31.9 %, för lantarbetarna och obetydligt över $\frac{1}{3}$, 33.7 %, för industriarbetarna, jämfört med totalutgifterna för födoämnen. Då, såsom tidigare påvisats, den förra gruppens utgifter för mjölkhus-hållningsprodukter icke kunna exakt fördelas på de olika förnödenheterna inom utgiftsgruppen, är det omöjligt att anställa en detaljerad jämförelse av utgifterna; tydligt är dock, att skummjolk, som av stadsarbetare användes i ytterst ringa mängd, förbrukats mera bland lantarbetarna, särskilt då smöret kärnats i hemmet. I syfte att möjliggöra en jämförelse av de förbrukade mängderna har smör och grädde omräknats till oskummad mjölk¹⁾; därvid erhålles, efter utjämning, följande mängder:

I enlighet härmed använde industriarbetarna 500 l mera oskummad mjölk än lantarbetarna och 600 l mera än statarna, vilka hade den minsta mjölkförbrukningen, 1 760 l i form av mjölk, smör och grädde. Lantarbetarnas mindre förbrukning av mjölkhus-hållningsprodukter, närmast tydligen av smör, har ersatts genom en jämförelsevis riklig användning av margarin samt fett och flott. Dessa utgifters summa var för hela gruppen 397 mark, men för industriarbetarna endast 337 mark; i proportion till utgifterna för alla födoämnen utgjorde de förras utgifter 4.1 % och de senares 2.9 %. Lantarbetarna förbrukade 17.1 kg margarin samt 5.4 kg fett och flott, medan motsvarande tal för industriarbetarna voro 14.8 och 3.7 kg. — Näst

¹⁾ 1 kg smör = 25 l oskummad mjölk och 1 l grädde = 8 l oskummad mjölk.

olivat viljatuotteiden aiheuttamat menot suurimmat kummankin ryhmän ravintotaloudessa; maataloustyöläisten ravintomenoista niiden osuus oli 27.6 % ja teollisuustyöläisten 20.9 %. Tämän ryhmän menot olivat absoluuttisestikin vähän, 225 markkaa suuremmat edellisessä ryhmässä kuin jälkimmäisessä riippumatta siitä, että teollisuustyöväki osti huomattavan suuren osan leipäviljastaan valmiin leivän muodossa ja maksoi siis rahassa valmistuskustannukset, mitkä taas eivät esiinny maataloustyöläisten budjetissa, nämä kun leipoivat suurimman osan leivästään kotonaan. Kun tarkastetaan viljatuotteiden kulutusmääriä muuntamalla ruokaleipä jauhoiksi, jättäen tällöin kahvi- y. m. s. leipä huomioonottamatta, näistä kun puuttuu määrätietoja, saadaan kunkin ryhmän kulutukseksi seuraavat määrät:

	Viljatuotteet Sädesprodukter
Muonamiehet — Statare	740 kg
Päivätyöläiset — Daglönare	690 ”
Työnjohtajat — Arbetsledare	745 ”
	Yhteensä — Summa 725 ”
Teollisuustyöläiset — Industriarbetare.....	410 ”

Maataloustyöläisten viljatuotteiden kulutus, s. o. jauhojen, suurimoiden, viljan ja ruokaleivän, molemmat viimeksimainitut jauhoiksi muunnettuna, oli keskimäärin 725 kg ja teollisuustyöläisten 410 kg eli vain 56.6 % edellisten määrästä. Näistä määristä oli ruisjauhoja ja leipää jauhoiksi laskettuna edellisessä ryhmässä n. 480 kg ja jälkimmäisessä n. 210 kg eli vain 44 % maataloustyöläisten kulutusmäärästä. Vehnäjauhojen ja leivän kulutukseen nähden oli suhde taas päinvastainen, maataloustyöläiset käyttivät n. 100 kg ja teollisuustyöläiset n. 130 kg eli 30 % enemmän. Vaikkei ohran merkitys kummassakaan ryhmässä ollut verrattavissa edellä mainittuihin viljalajeihin, oli sen kulutuksen erilaisuus kummassakin ryhmässä suurin; kun maataloustyöläiset käyttivät 66.4 kg ohrajauhoja, oli vastaava määrä teollisuustyöläisillä 5.4 kg eli vain 8 % edellisestä. Suurimoryhmässä eivät eroavaisuudet kummarkaan ryhmän kulutuksessa olleet läheskään niin huomattavia kuin edellä esitetyt. Edellisten kulutus oli hieman suurempi, 57.6 kg, kuin jälkimmäisten, 52.8 kg; kaurasuurimoita käytettiin saman verran, 22.9 ja 22.1 kg, kun taas riisisuurimoita on maataloustyöläisten piirissä kulutettu 24.9 kg eli 4.5 kg enemmän kuin teollisuustyöläisillä. Tällöin on kuitenkin huomattava, että edellisten korkea kes-

mjölkkä tuotteiden voro utgifterna för spannmålsprodukter de största inom vardera gruppens mat-hushållning; deras andel av lantarbetarnas utgifter för föda var 27.6 % och av industriarbetarnas 20.9 %. De hithörande utgifterna voro i förstnämnda grupp t. o. m. absolut taget något, 225 mark, större än i den sistnämnda oberoende därav, att industriarbetarna köpte en avsevärd del av sin brödsäd säsom färdigt bröd och sålunda i penningar betalade tillverkningskostnaderna, vilka däremot icke ingå i lantarbetarnas budget, enär dessa bakade största delen av sitt bröd i hemmet. Undersöker man de förbrukade spannmålsmängderna genom att omräkna matbrödet i mjöl, likväl med bortlämnande av kaffebröd m. m. d., för vilket mängduppgifter saknas, får man för vardera gruppen följande förbrukade mängder:

Lantarbetarnas förbrukning av spannmålsprodukter, d. v. s. mjöl, gryn, spannmål och matbröd, de två sistnämnda omräknade i mjöl, var i genomsnitt 725 kg och industriarbetarnas 410 kg eller blott 56.6 % av det förra talet. Av dessa mängder belöpte sig för den förra gruppen på rågmjöl och -bröd, allt uttryckt i mjöl, 480 kg och för den senare gruppen c. 210 kg eller endast 44 % av lantarbetarnas förbrukningsmängd. Med avseende å förbrukningen av vetemjöl och -bröd var förhållandet det motsatta, lantarbetarna använde c. 100 kg och industriarbetarna c. 130 kg eller 30 % mera. Ehuru korn ej i fråga om betydelsen kunde i någondera gruppen jämföras med de nyssnämnda sädeslagen, var skillnaden mellan grupperna störst i fråga om dess användning; medan lantarbetarna använde 66.4 kg kornmjöl, var motsvarande mängd bland industriarbetarna 5.4 kg eller blott 8 % av det första talet. Inom gryngruppen skilde sig förbrukningen i de båda grupperna icke närmelsevis så mycket som i fallen här ovan. De förstnämnda förbrukade något mera eller 57.6 kg, de senare 52.8 kg; havregryn användes i samma mängd, 22.9 resp. 22.1 kg, medan lantarbetarna förbrukat 24.9 kg risgryn eller 4.5 kg mer än industriarbetarna. Härvid bör dock märkas, att de förras

kimäärä johtuu nimenomaan päivätyöläisten poikkeuksellisen suuresta riisinkulutuksesta. — Kahvi- y. m. s. leipään nähden huomataan menojen olevan enemmän kuin 4 kertaa suuremmat teollisuustyöläisillä, 401 markkaa, kuin maataloustyöläisillä, joiden vastaavat menot olivat vain 92 markkaa.

Viljamenojen jälkeen liha- ja makkaramenot olivat seuraavat suuruusjärjestyksessä; ne olivat 1 085 markkaa maatalous- ja 1 669 markkaa teollisuustyöläisten ryhmässä, ja niiden osuus ravinnon kokonaismenoista oli vastaavasti 11.1 ja 14.2 %. Eri lihalajien käytössä elintapojen eroavaisuudet olivat huomattavasti suuremmat kuin lihan kokonaiskuluksessa. Niinpä sianlihasta johtuvien menojen osuus oli maataloustyöläisillä 80.2 % ja teollisuustyöläisillä 36.7 % lihan kokonaismenoista, kun taas naudanlihan osalle tuli vastaavasti 9.1 % ja 26.1 % sekä makkara- y. m. s. menojen osalle 4.1 ja 20.9 %. Edellisen ryhmän sianlihan kulutus oli 55.9 kg ja jälkimmäisen 35.3 kg, sitävastoin naudanlihan kulutusmäärä oli vastaavasti 9.5 ja 36.0 kg. Vielä vähemmän kuin naudanlihaa käytettiin edellisessä ryhmässä vasikanlihaa, 2.8 kg, ja makkaraa y. m. s., 3.1 kg, kun taas jälkimmäisissä perheissä vastaavat luvut olivat 4.9 ja 21.1 kg.

Samoin kuin liha- olivat kalamenotkin sekä absoluuttisesti että suhteellisesti suuremmat teollisuus- kuin maataloustyöläisten piirissä; niiden osuus oli edellisillä 2.8 % ja jälkimmäisillä 2.0 %. Eri kalalajien käyttöön nähden voidaan todeta maataloustyöläisten runsaammin käyttävän suolattua kalaa ja nimenomaan suolattua silakkaa kuin teollisuustyöläisten.

Munien kulutus, jota kaupunkilaisoloissakin katsotaan varsin pieneksi, oli kuitenkin teollisuustyöläisryhmässä lähes 3 kertaa suurempi kuin maataloustyöläisillä, joiden keskimääräinen perhekulutus oli 1 muna joka viides päivä.

Samoin kuin viljamenot olivat perunamenot huomattavasti suuremmat ja tärkeämmät maataloustyöläisten ravintobudjetissa kuin teollisuustyöläisten. Ne olivat edellisessä ryhmässä 616 markkaa eli 6.3 % ravintomenoista ja jälkimmäisessä 454 markkaa eli 3.9 %. Kun perunain hinta oli halvempi maaseudulla kuin kaupunkilaisoloissa, oli ero kuluettuun määrään nähden vielä suurempi, ensiksi mainituilla 9.6 hl, jälkimmäisillä 5.4 hl. Vaikka onkin mahdollista, että maataloustyöläisten perunoista joku osa pilaantui, kun koko talvivarasto usein on merkitty kirjoihin heti perunannoston jälkeen, on kuitenkin ilmeistä, että juuri perunan kulutuksessa ilmenevä eroavaisuus kummankin ryhmän ravinnon kokoonpanossa on erikoisen huomattava.

høga medeltal uteslutande beror på daglönarnas exceptionellt stora förbrukning av risgryn. — Med avseende å kaffebröd m. m. d. finner man, att utgifterna bland industriarbetarna äro mer än 4 gånger så stora bland industriarbetarna, 401 mark, som bland lantarbetarna, vilkas motsvarande utgifter stannade vid 92 mark.

Efter spannmålsutgifterna följde i storleksordning utgifterna för kött och korv, de utgjorde 1 085 mark i lantarbetarnas och 1 669 mark i industriarbetarnas grupp och i proportion till totalutgifterna för föda resp. 11.1 och 14.2 %. De olika köttslagens användning blottade betydligt större skiljaktigheter i levnadsvanor än vad hela köttförbrukningen gjorde. Sälunda var fläskets procentuella andel av samtliga köttkostnader för lantarbetarna 80.2 % och för industriarbetarna 36.7 %, medan på nötköttets andel kom resp. 9.1 % och 26.1 % samt på korv m. fl. d. varor 4.1 och 20.9 %. Den förra gruppen förbrukade 55.9 kg och den senare 35.3 kg fläsk, men däremot resp. 9.5 och 36.0 kg nötkött. Ännu mindre än nötkött förbrukades i den förra gruppen kalvkött, 2.8 kg, samt korv m. m. d., 3.1 kg, mot 4.9 resp. 21.1 kg i den senare.

På samma sätt som för kött voro utgifterna för fisk både absolut och relativt taget större bland industri- än bland lantarbetarna; relativtalet för de förra var 2.8 % och för de senare 2.0 %. Med avseende å olika fiskslag kan konstateras, att lantarbetarna i större utsträckning än industriarbetarna använda salt fisk och speciellt salt strömming.

Äggförbrukningen, som t. o. m. i stadsförhållanden anses vara ganska liten, var dock bland industriarbetarna bortåt 3 gånger så stor som bland lantarbetarna, där medelförbrukningen per familj utgjorde 1 ägg var femte dag.

På samma sätt som för spannmål voro utgifterna för potatis betydligt större absolut och relativt taget i lantarbetarnas näringsbudget än i industriarbetarnas. De utgjorde i den förra gruppen 616 mark eller 6.3 % av utgifterna för föda och i den senare 454 mark eller 3.9 %. Då potatisen stod lägre i pris på landet än i stadsförhållanden, skilde sig de förbrukade mängderna, för de förra 9.6 hl, för de senare 5.4 hl, ännu mera inbördes. Ehuru det är möjligt, att någon del av lantarbetarnas potatisförråd förfors, när bokföringen av hela vinterförrådet skett genast efter potatisupptagningen, är det dock tydligt, att just den skillnad, som beträffande näringens sammansättning visar sig i

tava. Muista juurikasveista johtuvat menot olivat vain hieman suuremmat teollisuus- kuin maataloustyöläisillä, 43 ja 36 markkaa, mutta vihannemenot olivat edellisillä 5 kertaa ja hedelmämenot $3\frac{1}{2}$ kertaa jälkimmäisen ryhmän vastaavia menoja suuremmat. Luultavaa on kuitenkin, ettei vihannesten kulutus ollut aivan niin vähäistä maataloustyöläisillä, kuin mitä edellä olevat luvut osoittavat; onhan hyvinkin mahdollista, että milloin omaa puutarhaa on ollut, tilinpito siitä otetuista päivittäisistä vihannesmääristä on jäänyt epätarkaksi ja vaillinaiseksi.

Sokerin kulutus oli jonkin verran pienempi, 79.1 kg, maataloustyöläisryhmässä, kun se taas teollisuustyöläisillä oli 97.7 kg eli 18.6 kg suurempi. Sokerimenojen osuus ravinnon kokonaismenoista oli kuitenkin miltei sama kummassakin ryhmässä, 6.6 % edellisessä ja 6.5 % jälkimmäisessä. Samoin kahvimenot olivat vast. 6.3 ja 6.4 %, siis molemmissa ryhmissä melkein samansuuruiset kuin sokerimenot. Kulutettu kahvimäärä oli maataloustyöläisillä 18.7 kg ja teollisuustyöläisillä 20.0 kg.

Siihen nähden, että niiden tarvikkeiden kulutus, joiden käyttö yleensä kasvaa elinkannan noustessa, kuten lihan, kalan, munien, hedelmien, vihannesten, on huomattavasti pienempi maataloustyöläisten ryhmässä kuin teollisuustyöläisillä ja kun toiselta puolelta huokeimpien ravintoaineiden, kuten viljatuotteiden ja perunain kulutus, on edellisillä huomattavasti suurempi, voidaan myös ravintobudjetin nojalla todeta, että elinkanta ilmeisesti on alempi maataloustyöläisten ryhmässä kuin teollisuustyöläisillä.

fråga om potatisförbrukningen i de båda grupperna, är mycket anmärkningsvärd. Utgifterna för andra rotfrukter voro endast obetydligt större bland industri- än bland lantarbetarna, 43 resp. 36 mark, men utgifterna för grönsaker voro bland de förra 5 gånger och för frukt $3\frac{1}{2}$ gånger så stora som den senare gruppens motsvarande utgifter. Troligt är dock, att förbrukningen av grönsaker ej var fullt så liten bland lantarbetarna som talen här ovan utvisa, ty det är mycket möjligt, att bokföringen av dagliga små mängder grönsaker från egen trädgård, där sådan funnits, icke varit noggrann och fullständig.

Socketförbrukningen var något mindre, 79.1 kg, i lantarbetargruppen än bland industriarbetarna, där den var 97.7 kg eller 18.6 kg större. I förhållande till totalutgifterna för föda voro dock socketutgifterna nästan lika stora i bägge grupperna, 6.6 % i den förra och 6.5 % i den senare. På samma sätt utgjorde kaffeutgifterna resp. 6.3 och 6.4 %, alltså i det närmaste överensstämmande med socketutgifterna. Förbrukningen av kaffe var 18.7 kg bland lantarbetarna och 20.0 kg bland industriarbetarna.

Med hänsyn till, att förbrukningen av sådana födoämnen, vilkas användning i allmänhet ökas vid stigande välfärd, såsom kött, fisk, ägg, frukter, grönsaker, är betydligt mindre bland lantarbetarna än bland industriarbetarna och då å andra sidan förbrukningen av billigare näringsämnen, såsom spannmålsprodukter och potatis, är betydligt större bland de förra, kan jämväl med stöd av näringsbudgeten konstateras, att levnadsstandarden uppenbarligen är lägre inom lantarbetarnas grupp än bland industriarbetarna.

Liite — Bilaga

Tilikirjan viikkoaukea. —

B. Tiliviikko — päivästä — kuuta — päivään — kuuta 19 —

Ruokatavara- y. m. rahamenoja Penningutgifter för matvaror m. m.	Tarkempia tietoja tarvikkeiden laadusta y. m. Närmare uppgift om varuslagets art m. m.	Yhteensä viikon aikana Summa för veckan		
		Mk	p	Määrä Mängd
<i>Maito</i> : kuorimaton — <i>Mjolk</i> : oskummad				l
kuorittu — » skummad				»
<i>Kerma</i> — <i>Grädde</i>				»
<i>Voi</i> — <i>Smör</i>				kg
<i>Margariini</i> — <i>Margarin</i>				»
<i>Rasva ja ihra</i> — <i>Fett och flott</i>				»
<i>Munat</i> — <i>Ägg</i>				kpl.-st.
<i>Herneet</i> (kuivatut) — <i>Ärter</i> (torkade)				kg
<i>Perunat</i> — <i>Potatis</i>				hl
<i>Muut juurikasvit</i> — <i>Övriga rotfrukter</i>				kg
<i>Vihannekset</i> — <i>Grönsaker</i>				—
<i>Hedelmät</i> — <i>Frukt</i>				kg
<i>Vilja</i> : rukiit — <i>Säd</i> : räg				hl
muu — annan				»
<i>Jauhot</i> : ruis- — <i>Mjöl</i> : räg-				kg
vehnä- — vete-				»
muut — annat				»
<i>Suurimot</i> : (ryynit) kaura- — <i>Gryn</i> : havre-				»
riisi- — ris-				»
muut — andra				»
<i>Leipä</i> : { näkkileipä { knäckebröd				»
<i>Ruoka-</i> { kova ruisleipä <i>Bröd</i> : { hårt rägbröd				»
<i>leipä</i> { pehmeä » <i>Matbröd</i> { mjukt »				»
{ muu { annat				»
kahvi-, pikkuleivät y. m. — kaffe-, småbröd m. m.				»
<i>Liha</i> : tuore naudanliha — <i>Kött</i> : färskt nötkött				»
» vasikan » — » kalvkött				»

Hushållsbokens veckouppslag.

B. Bokföringsveckan från den _____ till den _____

Muita rahamenoja Övriga penningutgifter	Tarkempia tietoja tarvikkeiden laadusta y. m. Närmare uppgift om varuslagets art m. m.	Yhteensä viikon aikana Summa för veckan		
		Mk	p	Määrä Mängd
Polttopuut — Ved				m ³
Sähkö — Electricitet				
Paloöljy — Petroleum				
Tulitikut — Tändstickor				
Vuokra — Hyra				
Vaatetus: — Beklädnad: { kenelle* — för*				
vaatteet, kan- kläder, tyg, sy- } » — »				
kaat, ompelu- ja och reparations- } » — »				
korjaustarvik- tillbehör } » — »				
keet } » — »				
Jalkineet: — Skodon: { » — »				
uudet ja korjaus anskaffning och } » — »				
reparation } » — »				
Kalusto: — Inventarier: { huonekalut, vuodevaatt. —				
hankinta ja anskaffning } möbler, sängkläder				
korjaus och repara- } ruokatalouskalusto, muu —				
tion } servis, husgeråd, andra..				
Verot — Skatter				
Yhdistysmaksut — Föreningsavgifter				
Vakuutusmaksut — Försäkringsavgifter				
Koulumaksut — Skolavgifter				
Sanomalehdet ja aikakauskirjat — Tidningar och tid- skrifter				
Kirjat — Böcker				
Kirjoitustarvikkeet, posti, puhelin — Skrivmaterial, post, telefon				
Saippua y. m. puhdistusaineet — Tvål o. a. rengörings- medel				
Matkat — Resor				
Lääkäri ja lääkkeet — Läkare o. medicin				
Lahjat, avustukset — Gåvor, understöd				
Palvelijat y. m. palkattu työvoima — Tjänare och annan avlönad arbetskraft				
Eläinten osto (tarkemmin ilmoitettava) — Inköp av djur (angives närmare)				
Muut kotieläinten hoitomenot — Övriga utgifter för under- håll av husdjur				
Rehuvilja — Foderspannmål				

* Suurempiin ostoksiin nähden on, paitsi ostoksen laatua, ilmoitettava, kenelle ostos on tarkoitettu; tällöin voidaan merkitä vain asianomaisen henkilön numero »Ruokakunnan kokoonpanoa» koskevassa luettelossa.

* Angiv vid större inköp, utom inköpets art, för vem inköpet gjorts; härvid behöves endast vederbörande persons nummer enligt tabellen »hushållets sammställning» antecknas.

Jatk. siv. 73*. — Forts. å sid. 73*.

Jatk. — Forts.

Ruokatavara- y. m. rahamenoja Penningutgifter för matvaror m. m.	Tarkempia tietoja tarvikkeiden laadusta y. m. Närmare uppgift om varuslagets art m. m.	Yhteensä viikon aikana Summa för veckan		
		Mk	p	Määrä Mängd
<i>Liha:</i> tuore sianliha — <i>Kött:</i> färskt fläsk				kg
» muu » — » annat kött				»
suolattu sianliha — salt fläsk				»
amerikk. sianliha — amerikanskt fläsk				»
muu — annat				»
<i>Leikkeleet, makkara y. m. — Uppskuret, korv, m. m.</i>				»
<i>Säilykkeet — Konserver</i>				»
<i>Kala:</i> tuore silakka — <i>Fisk:</i> färsk strömming .				»
» muu kala — » annan fisk ..				»
suolattu silakka — salt strömming				»
» silli — » sill				»
muu — annan				»
<i>Kahvi (ilmoit. paahtettu vai paahtamaton) — Kaffe</i> (bränt eller o bränt angives)				»
<i>Tee — Te</i>				»
<i>Sokeri — Socker</i>				»
<i>Karamellit y. m. makeiset — Karameller o. a. sötsaker ..</i>				»
<i>Mausteet, suola y. m. s. — Kryddor, salt m. m. d.</i>				—
<i>Muut ruokatavaratarvikkeet — Övriga matvaror</i> (tarkemmin ilmoitettava laatu — angives närmare)				
<i>Olut, kalja, limonaadi, muut juomat — Öl, svagdricka,</i> <i>limonad, andra drycker</i>				
<i>Tupakka:</i> savukkeet — <i>Tobak:</i> cigarretter				laat. ask.
piippu- y. m. — pip- m. m.				
<i>Ruokailu kodin ulkopuolella — Förtäring utom hemmet</i>				—
Yhteensä ruokatavaramenoja — Samtliga utgifter för matvaror				

Huom.! Siinä tapauksessa, että jotkut erikoiset seikat ovat vaikuttaneet viikon tuloihin tai menoihin (matkat, vieraat, sairaustapaukset), on siitä huomautettava tässä.

Obs! Här angives, om några särskilda förhållanden påverkat veckans inkomster eller utgifter (t. ex. bortresa, gäster, sjukdomsfall).

Résumé.

Dans l'„Etude sur le coût de la vie en 1928, A. Ménages dans les villes et autres centres d'habitation" (Voir Enquêtes spéciales sur les affaires sociales, N:o XIV) il avait déjà été mentionné que l'examen du coût de la vie comprenait, outre les ménages urbains sus-dits, les ménages des ouvriers agricoles qui n'avaient jamais encore fait l'objet d'une étude de ce genre. Aussi avait-on, en préparant le plan de la recherche, insisté tout spécialement sur l'importance, du point de vue social, d'une analyse du coût de la vie et des conditions de consommation des ouvriers agricoles.

L'examen comprenait, tout comme dans la recherche concernant la population urbaine, les données relatives aux recettes et dépenses de chaque famille, inscrites pendant une année entière et classifiées en détail. L'extension de la recherche aux ouvriers agricoles, chez laquelle l'économie naturelle joue un rôle important, exigeait toutefois une comptabilité différant de celle établie pour les ménages ayant une économie purement monétaire. Ainsi le livre de comptes était divisé en deux parties, l'une réservée à l'économie naturelle, l'autre à l'économie monétaire. Dans la première partie il fallait inscrire chaque semaine la consommation des produits de l'économie domestique et des denrées obtenues du patron, dans la mesure que celles-ci étaient incorporées aux réserves du ménage. Autrement dit, l'annotation devait être faite au moment où l'utilité est transportée par ex. du grenier du patron dans celui du teneur de comptes. Ici il était important de distinguer entre les quantités destinées au ménage proprement dit et celles destinées aux animaux domestiques. La comptabilité des achats se faisait tout à fait de la même manière que dans les familles à économie monétaire; elle n'avait du reste causé aucune difficulté. Par contre, une comptabilité précise de l'économie naturelle était évidemment bien plus difficile à réaliser et exigeait beaucoup d'attention, voire même un pesage spécial des denrées alimentaires. Aussi, la valeur monétaire du travail

domestique exécuté par les membres de la famille a été complètement ignorée dans la présente recherche.

Le travail de choisir des ménages appropriés à la recherche et de les instruire à l'usage des livres de comptes fut effectué par le bureau qui dirigeait la recherche en collaboration avec les sociétés agricoles, dont les fonctionnaires avaient comme tâche principale de surveiller et d'aider personnellement les teneurs de comptes suivant les instructions données par le bureau. L'examen et le traitement final du matériel des livres de comptes fut accompli par le bureau en question. En tout 270 livres de comptes complets provenant de familles d'ouvriers ruraux furent obtenus et utilisés de cette manière.

Dans la recherche ces familles furent divisées en trois groupes: gens de ferme, journaliers et contre-mâîtres. Les deux premiers groupes comprennent les ouvriers agricoles proprement dits, le troisième les personnes qui, par leur position de contre-mâîtres ou ouvriers spécialisés vivent dans des conditions économiques plus faciles. Les deux premiers groupes se distinguent par le mode de paiement du chef de famille; les gens de ferme reçoivent plus de la moitié de leur salaire en nature, avec surtout une proportion importante de vivres, pour les journaliers par contre, le salaire en espèces dépasse la valeur monétaire des avantages en nature.

Tout comme dans la partie de la recherche publiée précédemment on a éliminé, en vue d'obtenir des chiffres proportionnels, la grandeur, la composition et la consommation variables des ménages, par l'emploi de l'échelle d'unités de consommateur dite américaine. De cette manière il a été possible de classifier les familles par degré d'aisance suivant les dépenses par unité de consommateur. Les résultats de la recherche ont cependant été encore remaniés, de façon à donner directement les chiffres par soi-disante famille normale, par laquelle on entend la grandeur moyenne des familles faisant l'objet de la recherche: 3,4 unités de consommateur par famille.

Comme il a été mentionné plus haut, l'économie naturelle occupe, à côté de l'économie monétaire une place très importante dans les ménages agricoles. La présente recherche comprend les familles d'ouvriers agricoles dont les chefs obtiennent leur revenu surtout par un travail salarié, les familles cultivant leurs propres terres n'étant pas en général comprises dans la recherche. On a cependant pris en considération la culture des pommes de terre et autres racines alimentaires pour les besoins privés, l'entretien d'un petit jardin, potager et l'élevage d'une, rarement deux vaches, de porcs, poules et dans quelques cas de moutons. A côté de l'économie domestique, les avantages en nature inclus dans le salaire, surtout

ceux des ouvriers appartenant à la première catégorie, sont d'une grande importance.

En vue de mettre en lumière les recettes et dépenses de l'économie naturelle, les sources de revenu de cette économie ont été divisées, dans le tableau donné ci-dessous, de la manière suivante: 1. les utilités ou services obtenus du patron, 2. les utilités provenant de l'économie domestique et 3. celles qui existaient déjà au commencement de l'année de comptes ou qui provenaient d'autres sources. Les dépenses ont été classifiées d'une manière correspondante: 1. articles consommés par le ménage, 2. ayant servi à la production, 3. vendus et 4. restant à la fin de l'année ou employés autrement.

	Gens de ferme		Journaliers		Contre-maîtres	
	mk	%	mk	%	mk	%
<i>Recettes en nature:</i>	11 609	100.0	8 467	100.0	11 311	100.0
1. accordées par le patron	6 818	58.7	2 628	31.0	7 430	65.7
2. économie domestique	3 800	32.7	4 629	54.7	2 821	24.9
3. produits existant au début de l'année de comptes, etc.	991	8.6	1 210	14.3	1 060	9.4
<i>Dépenses en nature:</i>	11 609	100.0	8 467	100.0	11 311	100.0
1. pour la consommation	7 930	68.3	5 853	69.1	8 303	73.1
2. pour la production	1 516	13.1	1 466	17.3	1 345	11.9
3. produits vendus	1 210	10.4	360	4.3	766	6.8
4. produits restant à la fin de l'année de comptes, etc.	953	8.2	788	9.3	897	7.9

Parmi les avantages en nature concédés par le patron, les denrées alimentaires occupaient la première place dans le groupe des gens de ferme, 4 272 mk, et dans celui des contre-maîtres, 4 531 mk, pour les journaliers la somme correspondante n'était que 682 mk. L'habitation et le bois de chauffage gratuits étaient, dans les trois groupes, l'avantage en nature le plus généralement accordé par le patron et représentait une valeur moyenne de 1 924 mk pour les gens de ferme, 1 516 mk pour les journaliers et 2 404 mk pour les contre-maîtres. Les plus importantes denrées alimentaires accordées aux gens de ferme et aux contre-maîtres étaient, par leur valeur, les produits de laiterie et les céréales; les premiers représentaient pour les gens de ferme une valeur de 1 599 mk et pour les contre-maîtres une valeur de 2 230 mk, les derniers respectivement 2 413 et 2 133 mk. Parmi les denrées de l'économie domestique les produits de laiterie, la viande de porc et les pommes de terre occupaient la place la plus importante, et leur valeur était la plus élevée, 3 408 mk chez les journaliers.

Les revenus moyens des ménages étaient par famille normale les suivants:

	Gens de ferme mk	Journaliers mk	Contre-maîtres mk
Revenus bruts	17 439	19 373	24 446
Frais de production	2 011	2 362	2 422
Revenus nets	15 428	17 011	22 024

Les frais de production étaient ceux entraînés par l'élevage des animaux, s'élevant à $\frac{3}{4}$ de tous les frais de production.

Le premier tableau du supplément montre les recettes et dépenses par famille normale calculées selon les degrés d'aisance et les groupes d'ouvriers. En ce qui concerne, pour commencer, le groupement des familles selon l'aisance, le plus grand nombre, env. $\frac{2}{3}$, des familles de gens de ferme et de journaliers appartenaient au groupe où les dépenses par unité de consommateur variaient entre 3 500 et 6 500 marks. 20.0 % des familles de gens de ferme, mais seulement 9.2 % des familles de journaliers avaient des dépenses inférieures à 3 500 mk. Près de $\frac{2}{3}$ des contre-maîtres dépensaient plus de 6 500 mk et pas un seul moins de 3 500 mk.

Les recettes des ouvriers agricoles sont en premier lieu divisées en revenus en espèces et en nature. Plus de la moitié des recettes des gens de ferme étaient de ce dernier genre, et elles s'élevaient à 9 805 marks ou 56.2 % des recettes totales. Pour les journaliers cette proportion n'était que de 37.0 %, mais pour les contre-maîtres, dont la plupart avaient des avantages en nature sous forme de denrées alimentaires, elle s'élevait à 45.8 %. Les plus grandes divergences sont naturellement à trouver dans les avantages en nature accordés par les patrons. Pour les gens de ferme ces recettes représentaient plus d'un tiers, ou 38.8 %, des recettes totales, dont plus de $\frac{2}{3}$ consistaient de vivres proprement dits. Les avantages en nature forment chez les journaliers 13.0 % et chez les contre-maîtres 33.8 % des recettes totales. Après le groupe des revenus en nature venait celui des produits de l'économie domestique consommés par la famille; ceux-ci s'élevaient, sans déduction des frais, à 16.0 % chez les gens de ferme, à 7.0 % chez les journaliers et à 11.1 % chez les contre-maîtres. En y ajoutant les recettes provenant de la vente d'articles produits on obtient comme valeur brute de ces produits les chiffres suivants: pour les gens de ferme 3 743 mk ou 21.1 %, pour les journaliers 4 186 mk ou 21.6 % et pour les contre-maîtres 3 932 mk ou 16.1 % des recettes totales. Si l'on enlève les frais de production, la part des revenus nets provenant de la production domestique diminue pour les gens de ferme à 11.2 %, pour les journaliers à 10.7 % et pour les contre-maîtres à 6.9 % des recettes totales. Dans les frais de production on n'a pourtant pas observé la valeur du travail exécuté par les membres de la famille.

Chez les gens de ferme les revenus en espèces du chef de famille ne formaient pas $\frac{1}{3}$ des revenus bruts, plus précisément 29.6 %; chez les journaliers leur part était de 50.5 % et chez les contre-maîtres de 42.5 %. Calculés sur les revenus nets, les revenus en espèces des chefs de famille s'élevaient respectivement à 33.5, 57.5 et 47.1 %. Les recettes de la femme étaient en général peu importantes et ne dépassaient dans aucun groupe 1 000 mk. La part des enfants aux revenus de la famille était encore inférieure; elle s'élevait chez les gens de ferme à 540 mk, chez les journaliers à 849 mk et chez les contre-maîtres à 597 mk en moyenne.

Le tableau des dépenses a été dressé ici de manière à comprendre toute la consommation. On a ainsi évalué et noté, selon les prix courants du lieu de travail, à côté des utilités achetées, les denrées reçues comme avantages en nature et les

produits de l'économie domestique consommés par le ménage. De même, on a évalué et noté comme dépense de loyer l'avantage d'une habitation possédée en propre; dans ce cas on a inscrit du côté des recettes la différence entre ce loyer et les véritables dépenses d'habitation.

Les dépenses pour la nourriture comportaient à elles seules env. $\frac{3}{5}$ des dépenses totales des gens de ferme et des journaliers et un peu plus de la moitié des dépenses des contre-maîtres. Comparées à ce groupe de dépenses, les autres dépenses étaient insignifiantes. Ainsi celles pour l'habitation, cependant en grande partie reçues par appréciation étant donné qu'il n'existait guère de logements loués proprement dits, n'étaient que de 7.0 %, celles pour le chauffage et l'éclairage étaient chez les gens de ferme presque aussi élevées que celles pour l'habitation ou 6.7 %, mais chez les journaliers un peu inférieures, 5.9 %, et chez les contre-maîtres proportionnellement les plus basses, 5.7 %. Les dépenses d'habillement et de chaussure par contre étaient absolument et proportionnellement les plus élevées chez ces derniers. Elles correspondaient à 12.6 % des dépenses totales, chez les gens de ferme elles s'élevaient à 11.3 % et chez les journaliers à 9.9 %. En additionnant les dépenses vitales les plus importantes mentionnées ci-dessus on trouvera qu'elles forment chez les gens de ferme 86.3 %, chez les journaliers 82.8 % et chez les contre-maîtres 78.4 % des dépenses totales. Ainsi il ne reste pour les autres dépenses, parmi lesquelles il faut compter celles pour les soi-disants besoins culturels, qu'une partie très modeste des revenus. Pour les meubles, la part était d'env. 3 à 4 % dans les trois groupes. Les impôts étaient très bas, 1.3 % pour les gens de ferme, 1.9 % pour les journaliers et 3.0 % pour les contre-maîtres. Les dépenses pour littérature, journaux, instruction et éducation des enfants formaient 0.7 % chez les gens de ferme et les journaliers et 1.8 % chez les contre-maîtres. Les dépenses pour cotisations et primes d'assurances étaient environ égales. Les dépenses pour soins médicaux étaient un peu plus élevées, près de 2 %, mais celles pour la lessive et le nettoyage étaient presque nulles.

Les dépenses pour denrées alimentaires et les quantités consommées sont présentées, par famille normale, dans les tableaux I et III du supplément. Les dépenses les plus importantes sont celles pour les produits de laiterie, 3 106 mk, ou env. $\frac{1}{3}$ des dépenses totales pour l'alimentation. Quand il s'agit des familles qui barattent le beurre à la maison il est pourtant impossible d'indiquer exactement la nature des produits de laiterie consommés. Dans ces familles, qui avaient une vache

ou qui recevaient de grandes ransons de lait, on oubliait souvent de marquer la fabrication des produits du lait et leur consommation, la part du lait complet ayant ainsi pu apparaître plus importante au dépens du beurre et du lait écrémé. Le fromage ne fut consommé qu'en quantités insignifiantes, un peu plus pourtant dans les ménages des contre-maîtres que dans ceux des ouvriers proprement dits. La consommation de la margarine était considérable chez les ouvriers agricoles, s'élevant à 15.6 kg chez les gens de ferme, 17.7 kg chez les journaliers et 23.4 kg chez les contre-maîtres. L'emploi d'autres matières grasses était de même assez sensible, en moyenne 5.4 kg. Les oeufs, par contre, sont peu employés dans les ménages des ouvriers agricoles; ainsi les gens de ferme et les journaliers n'employaient guère plus d'un oeuf par semaine. Les ménages des contre-maîtres, qui se trouvaient en général sur un niveau plus élevé, employaient environ 3 oeufs par semaine, quantité insignifiante elle aussi. La consommation des pommes de terre était très grande; dans tous les trois groupes elle atteignait presque 10 hl. Les pommes de terre sont toutefois très bon marché, ce qui fait que leur valeur monétaire ne couvrait que 6.3 % des dépenses pour l'alimentation.

Au point de vue du coût, les céréales occupaient la seconde place après les produits de laiterie. Elles comportaient dans les familles des gens de ferme 28.3 %, dans celles des journaliers 27.4 % et un peu moins dans celles des contre-maîtres, ou 24.9 %. Les céréales étaient reçues en partie en forme de blé et en partie en farine, en gruaux ou en pain. Si on apprécie les produits de seigle en farine, on arrive à une moyenne de 482 kg pour la consommation totale de farine de seigle, un peu plus chez les gens de ferme et les journaliers, ou respectivement 486 et 493 kg, et un peu moins, ou 448 kg, chez les contre-maîtres. Ces derniers employaient par contre plus de froment, env. 148 kg, la consommation de cet aliment n'atteignant que 43 kg chez les gens de ferme et 71 kg chez les journaliers. L'orge, calculé en farine d'orge, atteignait une consommation moyenne d'env. 70 kg. Le pain n'était que rarement acheté et fut alors représenté principalement par les pains sucrés etc. Les dépenses annuelles des familles des gens de ferme pour le pain s'élevaient à 94 marks dont 22 marks de pain de table. Le journalier achetait un peu plus de pain, pour 201 marks, mais le pain de table n'y représentait que 71 marks. Les contre-maîtres dépensaient 152 marks pour le pain, dont seulement 32 marks pour le pain de table. Ainsi qu'il ressort des faits

cités ci-dessus les familles agricoles font à peu de chose près tout leur pain à la maison. En ce qui concerne les dépenses pour les gruaux, celles pour le gruau de riz étaient les plus importantes dans tous les groupes et représentaient chez les journaliers plus de la moitié de toutes les dépenses pour les gruaux. Au point de vue de la quantité, les gens de ferme et les contre-maîtres employaient un peu plus de gruau d'avoine que de gruau de riz; les premiers consommaient 22.3 kg de gruau d'avoine et 21.2 kg de gruau de riz et les derniers respectivement 27.6 et 22.2 kg. La consommation du gruau de riz chez les journaliers était cependant de 35.9 kg contre une consommation de gruau d'avoine de 22.2 kg, c. à. d. de même importance que chez les gens de ferme. La semoule coûteuse occupait la première place parmi les „autres gruaux”. Les dépenses pour la viande étaient à peu près égales chez les gens de ferme et les journaliers, 997 et 1 009 marks, représentant env. 10 % des dépenses totales pour les aliments. Les dépenses pour la viande chez les contre-maîtres étaient absolument et proportionnellement quelque peu plus élevées que chez les ouvriers agricoles proprement dits, témoignant ainsi d'un niveau social plus élevé que chez ces derniers. Les gens de ferme consommaient surtout la viande de porc. Cette denrée absorbait $\frac{9}{10}$ des dépenses totales pour les viandes; ils en mangeaient 58 kg tandis que la viande de boeuf ne figurait dans la consommation qu'avec 7 kg et d'autres viandes avec 5 kg seulement. La viande de porc était aussi prépondérante dans les ménages des journaliers et contre-maîtres: au point de vue de la valeur monétaire elle représentait $\frac{1}{5}$ des dépenses pour la viande. Au point de vue des quantités consommées, le journalier employait moins de viande de porc, 47 kg, et plus de viande de boeuf, 13.5 kg, et d'autres viandes, 10.7 kg, que les gens de ferme. Les contre-maîtres employaient en moyenne plus de toutes les viandes que les ouvriers agricoles proprement dits; la consommation de viande de porc atteignait 67 kg et celle de viande de boeuf 14 kg.

Les saucisses et produits de charcuterie n'entrent que pour une part insignifiante dans le régime des familles des ouvriers agricoles. La différence dans les dépenses pour ces aliments était peu marquée, variant entre 36 marks chez les gens de ferme et 70 marks chez les contre-maîtres. Les journaliers consommaient un peu plus de poisson que les autres familles, ou env. 50 kg par an, les quantités correspondantes étant 45 kg dans les familles des contre-maîtres et 36 kg seulement chez les gens de ferme. Les dépenses pour le

poisson ne faisaient en moyenne que 2.0 % des dépenses totales pour les aliments.

Les dépenses pour le café étaient remarquablement grosses dans tous les trois groupes; elles représentaient 6.2 % des dépenses totales pour les aliments dans les familles des gens de ferme, 6.7 % dans les familles des journaliers et 5.9 % dans celles des contre-mâtres. La consommation annuelle était respectivement de 17.8, 20.9 et 19.5 kg. Les dépenses pour le sucre étaient un peu plus sensibles que celles pour le café et les quantités consommées étaient par conséquent beaucoup plus grandes grâce à la différence du prix d'unité de ces articles. Ainsi, les familles des gens de ferme employaient 77.2 kg de sucre, les familles des journaliers 74.4 kg et celles des contre-mâtres 98.1 kg.

Sur la base des quantités d'aliments consommées on a calculé la valeur nutritive exprimée en calories brutes par unité de consommateur et par jour. Le nombre des calories ainsi obtenues s'élevait à 3 984 chez les gens de ferme, 3 819 chez les journaliers et encore davantage chez les contre-mâtres ou 4 309 calories. Le nombre des calories variait considérablement selon les groupes

d'aisance. Chez les gens de ferme, qui présentaient les fluctuations les plus marquées, le groupe d'aisance le plus élevé avait une consommation de 5 018 calories, le groupe suivant même 5 243 calories, mais le groupe le plus bas seulement 3 195 calories.

En comparant les chiffres de consommation chez les ouvriers agricoles aux chiffres correspondants chez la population ouvrière urbaine, on trouve la différence la plus marquée dans la relation entre les dépenses pour l'habitation et celles pour la nourriture. Chez les ouvriers industriels les dépenses pour la nourriture représentaient 48.1 % et celles pour l'habitation 13.1 % des dépenses totales, mais les chiffres correspondants étaient chez les gens de ferme 61.4 et 6.9, chez les journaliers 59.7 et 7.3. En considérant le total des dépenses pour la nourriture, l'habitation, l'habillement, le chauffage et l'éclairage, on trouvera que ce total représente 76.8 % des dépenses chez les ouvriers industriels, 86.3 % chez les gens de ferme et 82.8 % chez les journaliers. Il reste ainsi pour les premiers une part bien plus grande disponible pour les autres dépenses que chez les ouvriers agricoles.

Explications en langue française.

(Voir des tableaux.)

Muonamiehet — Gens de ferme payés en nature; päivätyöläiset — journaliers; työnjohtajat — contre-mâtres; kaikki maataloustyöläiset — Tous les ouvriers agricoles; vuosimenot kuluttajayksikköä kohden — dépenses par unité de consommateur; ruokakuntien luku — nombre des ménages; kulut-

tajayksikköjä keskimäärin perhettä kohden — nombre des unités de consommateur par famille; alle — moins de; enemmän — plus de; yhteensä — total; rahassa — en espèces; luonnossa — en nature.

Les différents articles des comptes de ménage.
(Voir les tableaux).

Numeros				
I	II	III—IV		
			<i>Tuloja</i>	<i>Recettes</i>
1	—	—	Päämiehen vakinaiset tulot	Revenus réguliers du chef du ménage.....
2	—	—	Päämiehen sivutulot	» supplémentaires du chef du ménage
3	—	—	Vaimon tulot	Revenus de la femme
4	—	—	Lasten maksut	Contributions des enfants
5	—	—	Myydyt tuotteet	Produits vendus
6	—	—	Omat tuotteet	Produits cultivés
7	—	—	Oma asunto	Logement possédé en propre
8	—	—	Korvaukset vuokralaisilta y. m. s.	Contributions des sous-locataires
9	—	—	Lahjat ja avustukset	Cadeaux et assistance
10	—	—	Muut	Autres
11	—	—	Yhteensä tuloja	Total des recettes
12	—	—	Siitä tuotantokustannuksia	Dont frais de production
13	—	—	Nettotuloja	Revenus nets
			<i>Menoja</i>	<i>Dépenses</i>
14	1	—	Ravintoaineet	Aliments
15	2	—	Animaaliset	D'origine animale
16	3	—	Maito ja kerma	Lait et crème
17	4	1	maito, kuorimaton	lait complet
18	5	2	» kuorittu	» écrémé
19	6	3	kerma	crème
20	7	4	Voi	Beurre
21	8	5	Juusto	Fromage
22	9	6	Margariini	Margarine
23	10	7	Rasva ja ihra	Graisses
24	11	8	Munat	Oeufs
25	12	9	Liha	Viandes
26	13	10	tuore naudanliha	viandes fraîches, boeuf
27	14	11	» vasikanliha	» » veau
28	15	12	» sianliha	» » porc
29	16	13	muu tuore liha	» » autres
30	17	14	suolattu sianliha	viandes salées, porc
31	18	15	amerikkalainen silava	lard, américain
32	19	16	muu liha	autres viandes
33	20	17	Leikkeleet, makkara y. m.	Saucisses et charcuterie
34	21	—	Säilykkeet	Conserves
35	22	18	Kala	Poissons
36	23	19	tuore silakka	harengs baltiques, frais

Numeros				
I	II	III—IV		
37	24	20	muu tuore kala	<i>autres poissons, frais</i>
38	25	21	suolattu silakka	<i>harengs baltiques, salés</i>
39	26	22	» silli	<i>harengs, salés</i>
40	27	23	muu kala	<i>autres poissons</i>
41	28	—	Vegetabiliset	<i>D'origine végétale</i>
42	29	24	Leipä	<i>Pain</i>
43	30	25	näkkileipä	<i>pain de seigle, sec et mince</i>
44	31	26	ruisleipä, kova	» » » <i>dur</i>
45	32	27	» pehmeä	» » » <i>tendre</i>
46	33	28	muu ruokaleipä	<i>autres pain de table</i>
47	34	—	kahvi- ja pikkuleivät y. m. s. ...	<i>pâtisserie</i>
48	35	29	Vilja	<i>Céréales</i>
49	36	30	ruis	<i>seigle</i>
50	37	31	ohra	<i>orge</i>
51	38	32	vehnä	<i>froment</i>
52	39	33	kaura	<i>avoine</i>
53	40	34	Jauhot	<i>Farine</i>
54	41	35	ruisjauhot	<i>farine de seigle</i>
55	42	36	vehnäjäuhot	» » <i>froment</i>
56	43	37	ohrajauhot	» <i>d'orge</i>
57	44	38	perunajauhot	<i>fécule de pommes de terre</i>
58	45	39	mallasjauhot	<i>malt</i>
59	46	40	muut jauhot	<i>autres</i>
60	47	41	Suurimot	<i>Gruaux</i>
61	48	42	kaurasuurimot	<i>gruaux d'avoine</i>
62	49	43	riisisuurimot	» <i>de riz</i>
63	50	44	mannasuurimot	» <i>de froment</i>
64	51	45	ohrasuurimot	» <i>d'orge</i>
65	52	46	tattarisuurimot	» <i>de sarrasin</i>
66	53	47	muut suurimot	» <i>autres</i>
67	54	48	Makaroonit	<i>Macaroni</i>
68	55	49	Herneet, kuivatut	<i>Pois, séchés</i>
69	56	50	Perunat	<i>Pommes de terre</i>
70	57	—	Muut juurikasvit	<i>Racines alimentaires</i>
71	58	—	Vihannekset	<i>Légumes</i>
72	59	—	Hedelmät	<i>Fruits</i>
73	60	51	Kahvi	<i>Café</i>
74	61	52	paahdettu	<i>café torréfié</i>
75	62	53	paahdamaton	» <i>non torréfié</i>
76	63	54	Tee	<i>Thé</i>
77	64	55	Kaakao	<i>Cacao</i>
78	65	56	Sokeri	<i>Sucre</i>
79	66	57	Siirappi	<i>Mélasses</i>
80	67	—	Karamellit y. m. makeiset	<i>Sucrieries</i>
81	68	—	Mausteet, suola y. m.	<i>Epices, sel etc.</i>
82	69	—	Olut, kalja y. m.	<i>Bière, petite bière etc.</i>
83	70	—	Muut kasvisravintoaineet	<i>Autres comestibles d'origine végétale..</i>
84	—	—	Tupakka	<i>Tabac</i>
85	—	—	Ruokailu kodin ulkopuolella	<i>Consommations prises hors du foyer</i>
86	—	—	Asunto	<i>Logis</i>

Numeros				
I	II	III-IV		
87	—	—	Lämpö ja valo	<i>Chauffage et éclairage</i>
88	—	—	Polttopuut	<i>Bois de chauffage</i>
89	—	—	Sähkö	<i>Electricité</i>
90	—	—	Paloöljy	<i>Pétrole</i>
91	—	—	Tulitikut	<i>Allumettes</i>
92	—	—	Kynttilät	<i>Bougies</i>
93	—	—	Muu	<i>Autres</i>
94	—	—	Vaatetus	<i>Vêtements</i>
95	—	—	Jalkineet	<i>Chaussures</i>
96	—	—	Kalusto	<i>Effets mobiliers</i>
97	—	—	Verot	<i>Impôts</i>
98	—	—	Yhdistysmaksut	<i>Cotisations</i>
99	—	—	Vakuutusmaksut	<i>Primes d'assurances</i>
100	—	—	Lasten koulunkäynti	<i>Instruction des enfants</i>
101	—	—	Sanoma- ja aikakauslehdet	<i>Journaux et périodiques</i>
102	—	—	Kirjat	<i>Livres</i>
103	—	—	Esitelmät, kurssit y. m. s.	<i>Conférences, cours etc.</i>
104	—	—	Kirjoitustarvikkeet y. m. s.	<i>Papeterie</i>
105	—	—	Pesu ja puhtaus	<i>Lessive et nettoyage</i>
106	—	—	Sauna ja parturi	<i>Bains et coiffeur</i>
107	—	—	Sairaalan- ja terveydenhoito	<i>Soins médicaux et hygiéniques</i>
108	—	—	Kotiapulaiset y. m.	<i>Domestiques etc.</i>
109	—	—	Matkat	<i>Voyages</i>
110	—	—	Lahjat ja avustukset	<i>Cadeaux et assistance</i>
111	—	—	Korot	<i>Intérêts</i>
112	—	—	Huvitukset	<i>Divertissements</i>
113	—	—	Urheilu	<i>Sports</i>
114	—	—	Muut menot	<i>Autres dépenses</i>
115	—	—	Yhteensä menoja	<i>Total des dépenses.</i>
			<i>Kirjanpitoeriä</i>	<i>Capitres de la comptabilité.</i>
116	—	—	Tulopuoella	<i>Du côté des recettes</i>
117	—	—	Otetut lainat	<i>Emprunts</i>
118	—	—	Takaisinsaadut lainatut varat	<i>Recouvrement de fonds prêtés</i>
119	—	—	Otetut säästöt y. m. s.	<i>Retraits de banque etc.</i>
120	—	—	Muut	<i>Autres</i>
121	—	—	Menopuoella	<i>Du côté des dépenses</i>
122	—	—	Maksetut lainat	<i>Emprunts payés</i>
123	—	—	Sijoitukset	<i>Placements</i>
124	—	—	Annetut lainat	<i>Prêts</i>
125	—	—	Muut	<i>Autres</i>

TAULUJA
TABELLER

I. Tulot ja menot normaaliruokakuntaa kohden eri vaurausryhmissä, mk. —

A. Muonamiehet. —

Vuosimenot kuluttajyksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		alle — under 3 500			3 500—5 000		
Ruokakuntien luku — Antal hushåll		34			59		
Kuluttajyksikköjä keskimäärin perhettä kohden Antal konsumtionsenheter i medeltal per familj		4.75			3.76		
		Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa
Tuloja — Inkomster							
1	Päämiehen vakinaiset tulot — Huvudmannens regel- bundna inkomster	3 019	4 649	7 668	4 164	6 144	10 308
2	Päämiehen sivutulot — Huvudmannens biförtjänster ..	321	—	321	290	—	290
3	Vaimon tulot — Hustruns inkomster	502	—	502	776	—	776
4	Lasten maksut — Barnens bidrag	373	—	373	975	—	975
5	Myydyt tuotteet — Försålda produkter	450	—	450	714	—	714
6	Omat tuotteet — Egna produkter	—	1 908	1 908	—	2 703	2 703
7	Oma asunto — Egen bostad	—	15	15	—	14	14
8	Korvaukset vuokralaisilta y. m. s. — Ersättning av hyresgäster m. m. d.	2	—	2	4	—	4
9	Lahjat ja avustukset — Gåvor och understöd	34	99	133	54	190	244
10	Muut — Övriga	52	59	111	29	55	84
11	Yhteensä tuloja — Summa inkomster	4 753	6 730	11 483	7 006	9 106	16 112
12	Siitä tuotantokustannuksia — Därav produktionskost- nader	257	959	1 216	432	1 349	1 781
13	Nettotuloja — Nettoinkomster	4 496	5 771	10 267	6 574	7 757	14 331
Menoja — Utgifter							
14	Ravintoaineet — Födoämnen	2 772	4 139	6 911	3 536	5 355	8 891
15	Animaaliset — Animaliska	983	2 230	3 213	1 361	2 927	4 288
16	Maito ja kerma — Mjök och grädde	123	1 526	1 649	149	1 902	2 051
17	maito, kuorimaton — mjök oskummad	84	1 363	1 447	119	1 731	1 850
18	» kuorittu — » skummad	32	163	195	26	162	188
19	kerma — grädde	7	—	7	4	9	13
20	Voi — Smör	287	169	456	321	308	629
21	Juusto — Ost	2	—	2	5	—	5
22	Margariini — Margarin	215	—	215	327	—	327
23	Rasva ja ihra — Fett och flott	81	—	81	86	—	86
24	Munat — Ägg	5	25	30	27	23	50
25	Liha — Kött	169	478	647	281	671	952
26	tuore naudanliha — färsk nötkött	38	11	49	49	6	55
27	» vasikanliha — » kalv	5	1	6	7	5	12
28	» sianliha — » fläsk	39	370	409	118	507	625
29	muu tuore liha — annat färsk kött	9	10	19	26	2	28
30	suolattu sianliha — salt fläsk	20	83	103	26	151	177
31	amerikkalainen silava — amerikanskt fläsk	58	—	58	54	—	54
32	muu liha — annat kött	—	3	3	1	—	1
33	Leikkeleet, makkara y. m. — Charkuterivaror, korv m. m.	9	—	9	35	—	35
34	Säilykkeet — Konserver	—	—	—	1	—	1
35	Kala — Fisk	92	32	124	129	23	152
36	tuore silakka — färsk strömming	16	2	18	19	—	19
37	muu tuore kala — annan färsk fisk	6	8	14	20	7	27
38	suolattu silakka — salt strömming	26	22	48	32	16	48
39	» sill — salt sill	37	—	37	51	—	51
40	muu kala — annan fisk	7	—	7	7	—	7

Inkomster och utgifter per normalhushåll inom olika välståndsgupper, mk.

Statare.

5 000—6 500			6 500—8 000			8 000 tai enemmän eller däröver			Yhteensä --- Summa			
50			21			6			170			
2.70			2.23			2.27			3.40			
Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
6 554	8 563	15 117	7 659	10 246	17 905	9 104	12 012	21 116	4 802	6 769	11 571	1
431	—	431	647	—	647	369	—	369	362	—	362	2
1 104	—	1 104	1 239	—	1 239	2 663	—	2 663	858	—	858	3
248	—	248	25	—	25	100	—	100	540	—	540	4
1 092	—	1 092	2 758	—	2 758	2 951	—	2 951	947	—	947	5
—	3 044	3 044	—	5 233	5 233	—	3 990	3 990	—	2 796	2 796	6
—	43	43	—	—	—	—	—	—	—	19	19	7
42	—	42	—	—	—	—	—	—	17	—	17	8
85	166	251	74	169	243	78	67	145	58	158	216	9
90	73	163	15	31	46	108	245	353	50	63	113	10
9 646	11 889	21 535	12 417	15 679	28 096	15 373	16 314	31 687	7 634	9 805	17 439	11
474	1 693	2 167	1 361	3 392	4 753	1 686	2 483	4 169	498	1 513	2 011	12
9 172	10 196	19 368	11 056	12 287	23 343	13 687	13 831	27 518	7 136	8 292	15 428	13
4 365	6 695	11 060	4 906	8 057	12 963	6 045	8 101	14 146	3 698	5 635	9 333	14
1 603	3 862	5 465	1 620	4 976	6 596	2 607	5 136	7 743	1 366	3 185	4 551	15
196	2 471	2 667	128	3 126	3 254	52	3 422	3 474	149	2 074	2 223	16
180	2 317	2 497	120	2 952	3 072	39	3 291	3 330	122	1 910	2 032	17
10	152	162	7	142	149	11	131	142	22	157	179	18
6	2	8	1	32	33	2	—	2	5	7	12	19
473	332	805	384	812	1 196	1 269	314	1 583	375	320	695	20
15	—	15	36	—	36	61	—	61	10	—	10	21
267	21	288	235	—	235	282	—	282	273	5	278	22
91	—	91	76	—	76	66	—	66	85	—	85	23
41	51	92	32	121	153	36	171	207	25	42	67	24
320	969	1 289	416	910	1 326	570	1 152	1 722	277	720	997	25
102	5	107	108	—	108	140	16	156	65	7	72	26
10	13	23	5	5	10	8	—	8	6	6	12	27
138	718	856	223	566	789	292	981	1 273	114	535	649	28
30	4	34	31	29	60	99	—	99	25	7	32	29
30	213	243	37	309	346	24	155	179	26	161	187	30
7	—	7	6	—	6	3	—	3	39	—	39	31
3	16	19	6	1	7	4	—	4	2	4	6	32
48	—	48	76	—	76	102	—	102	36	—	36	33
3	—	3	1	—	1	9	—	9	2	—	2	34
149	18	167	236	7	243	160	77	237	134	24	158	35
25	—	25	36	—	36	14	—	14	21	—	21	36
33	1	34	67	—	67	71	29	100	24	6	30	37
25	17	42	28	7	35	18	48	66	28	18	46	38
56	—	56	90	—	90	42	—	42	52	—	52	39
10	—	10	15	—	15	15	—	15	9	—	9	40

Vuosimenot kuluttajayksikköä kohden, mk Arslugter per konsumtionsenhet, mk		alle — under 3 500			3 500—5 000		
		Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa
41	Vegetabiliset — Vegetabiliska	1 789	1 909	3 698	2 175	2 428	4 603
42	Leipä — Bröd	50	5	55	89	11	100
43	näkkileipä — knäckebröd	1	—	1	1	—	1
44	ruisleipä, kova — rågbröd, hårt	3	4	7	3	10	13
45	» pehmeä — » mjukt	2	1	3	2	1	3
46	muu ruokaleipä — annat matbröd	1	—	1	8	—	8
47	kahvi- ja pikkuleivät y. m. s. — kaffe- och små- bröd m. m. d.	43	—	43	75	—	75
48	Vilja — Spannmål	31	857	888	6	789	795
49	ruis — råg	21	658	679	6	584	590
50	ohra — korn	10	116	126	—	104	104
51	vehnä — vete	—	56	56	—	71	71
52	kaura — havre	—	27	27	—	30	30
53	Jauhot — Mjöl	433	539	972	506	898	1 404
54	ruisjauhot — rågmjöl	79	424	503	45	764	809
55	vehnä » — vete »	317	17	334	387	7	394
56	ohra » — korn »	8	98	106	7	125	132
57	perunajauhot — potatismjöl	20	—	20	24	—	24
58	mallas » — malt »	7	—	7	8	—	8
59	muut jauhot — annat mjöl	2	—	2	35	2	37
60	Suurimot — Gryn	173	23	196	209	65	274
61	kaurasuurimot — havregryn	29	22	51	52	63	115
62	riisi » — ris »	99	—	99	111	—	111
63	manna » — manna »	40	—	40	43	—	43
64	ohra » — korn »	2	1	3	3	2	5
65	tattari » — bovete »	—	—	—	—	—	—
66	muut suurimot — andra gryn	3	—	3	—	—	—
67	Makaroonit — Makaroni	2	—	2	5	—	5
68	Herneet, kuivatut — Ärtor, torkade	3	28	31	6	46	52
69	Perunat — Potatis	56	433	489	46	574	620
70	Muut juurikasvit — Övriga rotfrukter	1	18	19	3	23	26
71	Vihannekset — Grönsaker	5	—	5	5	3	8
72	Hedelmät — Frukt	27	—	27	60	—	60
73	Kahvi — Kaffe	467	—	467	542	—	542
74	paahdettu — rostat	1	—	1	11	—	11
75	paahdamaton — orostat	466	—	466	531	—	531
76	Tee — Te	8	—	8	8	—	8
77	Kaakao — Kakao	1	—	1	4	—	4
78	Sokeri — Socker	471	—	471	580	1	581
79	Sirappi — Sirap	—	—	—	1	—	1
80	Karamellit y. m. makeiset — Karameller o. a. söt- saker	13	—	13	20	—	20
81	Mausteet, suola y. m. — Kryddor, salt m. m. ...	44	3	47	62	3	65
82	Olut, kalja y. m. — Öl, svagdricka m. m.	2	—	2	13	—	13
83	Muut kasvisravintoaineet — Övriga vegetabiliska matvaror	2	3	5	10	15	25
84	Tupakka — Tobak	274	1	275	370	—	370
85	Ruokailu kodin ulkopuolella — Förtäring utom hemmet	3	—	3	10	15	25
86	Asunto — Bostad	—	687	687	6	933	939
87	Lämpö ja valo — Värme och lyse	93	660	753	110	786	896
88	polttopuut — bränsle	1	613	614	7	725	732
89	sähkö — elektricitet	1	43	44	3	53	56
90	paloöljy — petroleum	31	4	35	27	8	35
91	tulitikut — tändstickor	55	—	55	65	—	65
92	kynttilät — ljus	2	—	2	2	—	2
93	muu — övrigt	3	—	3	6	—	6
94	Vaatetus — Beklädnad	543	21	564	966	25	991
95	Jalkineet — Skodon	352	15	367	637	40	677
96	Kalusto — Inventarier	147	—	147	298	3	301
97	Verot — Skatter	51	—	51	167	12	179

5 000—6 500			6 500—8 000			8 000 tai enemmän eller däröver			Yhteensä — Summa			
Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
2 762	2 833	5 595	3 286	3 081	6 367	3 438	2 965	6 403	2 332	2 450	4 782	41
102	8	110	119	—	119	187	11	198	86	8	94	42
6	—	6	5	—	5	16	—	16	3	—	3	43
2	8	10	—	—	—	—	11	11	3	7	10	44
4	—	4	3	—	3	10	—	10	3	1	4	45
1	—	1	9	—	9	14	—	14	5	—	5	46
89	—	89	102	—	102	147	—	147	72	—	72	47
13	891	904	23	1 052	1 075	—	138	138	16	839	855	48
4	570	574	20	696	716	—	138	138	11	600	611	49
7	158	165	3	152	155	—	—	—	4	122	126	50
—	130	130	—	105	105	—	—	—	—	82	82	51
2	33	35	—	99	99	—	—	—	1	35	36	52
626	1 045	1 671	771	1 140	1 911	766	1 578	2 344	543	871	1 414	53
74	837	911	76	935	1 011	4	1 275	1 279	63	715	778	54
483	36	519	622	4	626	680	15	695	418	16	434	55
16	171	187	4	201	205	11	288	299	9	139	148	56
32	1	33	44	—	44	31	—	31	27	—	27	57
7	—	7	14	—	14	16	—	16	8	—	8	58
14	—	14	11	—	11	24	—	24	18	1	19	59
277	41	318	354	54	408	310	102	412	230	48	278	60
73	39	112	73	52	125	68	102	170	53	46	99	61
142	—	142	216	2	218	164	—	164	125	—	125	62
56	—	56	43	—	43	47	—	47	45	—	45	63
6	1	7	6	—	6	10	—	10	3	2	5	64
—	—	—	6	—	6	1	—	1	1	—	1	65
—	1	1	10	—	10	20	—	20	3	—	3	66
8	—	8	11	—	11	18	—	18	6	—	6	67
4	50	54	9	65	74	5	60	65	5	44	49	68
36	721	757	20	659	679	2	825	827	43	583	626	69
5	45	50	6	44	50	40	63	103	4	30	34	70
12	2	14	13	—	13	29	31	60	8	2	10	71
82	—	82	88	2	90	108	—	108	60	—	60	72
688	2	690	724	1	725	800	2	802	577	1	578	73
24	—	24	13	—	13	11	—	11	12	—	12	74
664	2	666	711	1	712	789	2	791	566	—	566	75
18	—	18	16	—	16	23	—	23	11	—	11	76
6	—	6	14	—	14	2	—	2	4	—	4	77
735	—	735	921	1	922	925	1	926	624	1	625	78
1	—	1	3	—	3	2	—	2	1	—	1	79
39	—	39	61	—	61	47	—	47	26	—	26	80
84	6	90	98	9	107	92	7	99	66	4	70	81
18	—	18	20	—	20	67	—	67	13	—	13	82
8	22	30	15	54	69	15	147	162	9	19	28	83
550	—	550	740	—	740	152	20	172	410	1	411	84
23	7	30	55	—	55	81	—	81	17	7	24	85
13	1 345	1 358	30	1 516	1 546	—	2 314	2 314	8	1 043	1 051	86
117	1 161	1 278	159	1 328	1 487	68	1 662	1 730	110	905	1 015	87
6	1 058	1 064	13	1 230	1 243	—	1 429	1 429	5	831	836	88
2	91	93	26	67	93	—	232	232	4	65	69	89
29	12	41	25	31	56	23	—	23	29	9	38	90
71	—	71	82	—	82	36	1	37	64	—	64	91
4	—	4	6	—	6	7	—	7	3	—	3	92
5	—	5	7	—	7	2	—	2	5	—	5	93
1 417	16	1 433	1 623	63	1 686	2 243	19	2 262	1 036	25	1 061	94
738	23	761	953	42	995	1 297	63	1 360	622	30	652	95
776	6	782	1 268	—	1 268	805	—	805	459	2	461	96
309	—	309	427	—	427	631	—	631	199	5	204	97

Vuosimenot kuluttajayksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		alle — under 3 500			3 500—5 000		
		Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa
98	Yhdistysmaksut — Föreningsavgifter	2	—	2	3	—	3
99	Vakuutusmaksut — Försäkringsavgifter	27	—	27	64	—	64
100	Lasten koulunkäynti — Barnens skolgång	10	—	10	11	—	11
101	Sanoma- ja aikakauslehdet — Tidningar o. tidskrifter..	22	—	22	52	2	54
102	Kirjat — Böcker	1	—	1	6	—	6
103	Esitelmät, kurssit y. m. s. — Föredrag, kurser m. m. d.	—	—	—	—	—	—
104	Kirjoitustarvikkeet y. m. s. — Skrivmaterial m. m. d.	5	—	5	21	—	21
105	Pesu ja puhtaus — Tvätt o. renhållning	49	1	50	70	1	71
106	Sauna ja parturi — Bad o. barberare	—	—	—	1	—	1
107	Sairaan- ja terveydenhoito — Sjuk- o. hälsovård.....	77	3	80	147	2	149
108	Kotiapulaiset y. m. — Hembiträden m. m.	7	—	7	62	—	62
109	Matkat — Resor	33	3	36	103	5	108
110	Lahjat ja avustukset — Gåvor o. understöd	40	—	40	246	—	246
111	Korot — Räntor	8	—	8	13	—	13
112	Huvitukset — Nöjen	4	—	4	18	—	18
113	Urheilu — Sport	—	—	—	1	—	1
114	Muut menot — Övriga utgifter	40	4	44	76	—	76
115	Yhteensä menoja — Summa utgifter	4 560	5 534	10 094	6 994	7 179	14 173
Kirjanpitoeriä — Bokföringsposter							
116	Tulopuoella — På inkomstsidan	242	—	242	465	—	465
117	Otetut lainat — Upptagna lån	192	—	192	318	—	318
118	Takaisinsaadut lainatut varat — Återbekomna ut- lånade medel	46	—	46	28	—	28
119	Otetut säästöt y. m. s. — Uttagna besparingar m. m. d.	2	—	2	110	—	110
120	Muut — Övriga	2	—	2	9	—	9
121	Menopuoella — På utgiftsidan	245	—	245	433	—	433
122	Maksetut lainat — Återbetalda lån	164	—	164	228	—	228
123	Sijoitukset — Placeringar	75	—	75	186	—	186
124	Annetut lainat — Utgivna lån	6	—	6	18	—	18
125	Muut — Övriga	—	—	—	1	—	1

I. Tulot ja menot normaaliruokakuntaa kohden eri vaurausryhmissä, mk. —

B. Päivätyöläiset. —

Vuosimenot kuluttajayksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		alle — under 3 500			3 500—5 000		
Ruokakuntien luku — Antal hushåll		6			25		
Kuluttajayksikköjä keskimäärin perhettä kohden Antal konsumtionsenheter i medeltal per familj		5.43			4.07		
		Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa
Tuloja — Inkomster							
1	Päämiehen vakinaiset tulot — Huvudmannens regel- bundna inkomster	5 635	1 270	6 905	7 726	2 032	9 758
2	Päämiehen sivutulot — Huvudmannens biförtjänster ..	269	—	269	411	—	411
3	Vaimon tulot — Hustruns inkomster	676	—	676	843	—	843
4	Lasten maksut — Barnens bidrag	214	—	214	788	—	788
5	Myydyt tuotteet — Försålda produkter	136	—	136	192	—	192
6	Omat tuotteet — Egna produkter	—	2 317	2 317	—	3 072	3 072
7	Oma asunto — Egen bostad	—	251	251	—	321	321
8	Korvaukset vuokralaisilta y. m. s. — Ersättning av hyresgäster m. m. d.	—	—	—	—	—	—
9	Lahjat ja avustukset — Gåvor och understöd	67	164	231	50	209	259
10	Muut — Övriga	151	341	492	215	167	382
11	Yhteensä tuloja — Summa inkomster	7 148	4 343	11 491	10 225	5 801	16 026
12	Siitä tuotantokustannuksia — Därav produktionskost- nader	273	994	1 267	722	1 094	1 816
13	Nettotuloja — Nettoinkomster	6 875	3 349	10 224	9 503	4 707	14 210
Menoja — Utgifter							
14	Ravintoaineet — Födoämnen	5 309	2 156	7 465	6 254	3 113	9 367
15	Animaliset — Animaliska	2 011	1 628	3 639	2 112	2 517	4 629
16	Maito ja kerma — Mjolk och grädde	589	1 047	1 636	637	1 569	2 206
17	maito, kuorimaton — mjolk, oskummad	569	1 015	1 584	603	1 435	2 038
18	» kuorittu — » skummad	20	32	52	30	134	164
19	kerma — grädde	—	—	—	4	—	4
20	Voi — Smör	815	168	983	375	414	789
21	Juusto — Ost	—	—	—	7	—	7
22	Margariini — Margarin	218	3	221	291	—	291
23	Rasva ja ihra — Fett och flott	38	—	38	158	—	158
24	Munat — Ägg	1	50	51	15	17	32
25	Liha — Kött	194	194	388	418	506	924
26	tuore naudanliha — färskt nötkött	20	—	20	114	26	140
27	» vasikanliha — » kalv »	—	20	20	12	2	14
28	» sianliha — » fläsk	18	110	128	99	326	425
29	muu tuore liha — annat färskt kött	3	—	3	12	33	45
30	suolattu sianliha — salt fläsk	4	64	68	28	117	145
31	amerikkalainen silava — amerikanskt fläsk	146	—	146	152	—	152
32	muu liha — annat kött	3	—	3	1	2	3
33	Leikkeleet, makkara y. m. — Charkuterivaror, korv m. m.	21	—	21	45	—	45
34	Säilykkeet — Konserver	—	—	—	—	—	—
35	Kala — Fisk	135	166	301	166	11	177
36	tuore silakka — färsk strömming	18	—	18	20	—	20
37	muu tuore kala — annan färsk fisk	19	158	177	50	11	61
38	suolattu silakka — salt strömming	22	8	30	22	—	22
39	» silli — salt sill	70	—	70	64	—	64
40	muu kala — annan fisk	6	—	6	10	—	10

Inkomster och utgifter per normalhushåll inom olika välståndsgupper, mk.

Daglönare.

5 000—6 500			6 500—8 000			8 000 tai enemmän eller däröver			Yhteensä — Summa			
17			10			7			65			
3.04			2.22			2.11			3.43			
Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
10 297	3 010	13 307	16 245	3 937	20 182	13 937	4 860	18 797	9 276	2 524	11 800	1
339	—	339	318	—	318	2 544	—	2 544	505	—	505	2
835	—	835	890	—	890	3 156	—	3 156	974	—	974	3
1 977	—	1 977	—	—	—	—	—	—	849	—	849	4
609	—	609	331	—	331	1 255	—	1 255	365	—	365	5
—	5 203	5 203	—	4 260	4 260	—	6 801	6 801	—	3 821	3 821	6
—	100	100	—	620	620	—	1 062	1 062	—	338	338	7
—	—	—	—	—	—	67	—	67	6	—	6	8
—	178	178	7	131	138	307	114	421	54	188	242	9
96	368	464	171	187	358	336	920	1 256	182	291	473	10
14 153	8 859	23 012	17 962	9 135	27 097	21 602	13 757	35 359	12 211	7 162	19 373	11
1 081	2 087	3 168	1 275	1 166	2 441	2 429	3 177	5 606	907	1 455	2 362	12
13 072	6 772	19 844	16 687	7 969	24 656	19 173	10 580	29 753	11 304	5 707	17 011	13
6 795	4 229	11 024	8 774	40 89	12 863	6 592	5 297	11 889	6 531	3 520	10 051	14
2 726	3 105	5 831	3 506	3 223	6 729	2 582	3 846	6 428	2 424	2 711	5 135	15
844	1 760	2 604	980	2 119	3 099	729	1 912	2 641	722	1 624	2 346	16
831	1 626	2 457	919	1 917	2 836	696	1 731	2 427	692	1 494	2 186	17
11	134	145	61	202	263	9	181	190	26	130	156	18
2	—	2	—	—	—	24	—	24	4	—	4	19
567	537	1 104	582	521	1 103	440	786	1 226	508	450	958	20
15	—	15	13	—	13	7	—	7	9	—	9	21
280	—	280	606	—	606	480	—	480	325	1	326	22
100	—	100	79	—	79	147	—	147	118	—	118	23
41	23	64	44	—	44	34	61	95	24	25	49	24
558	751	1 309	809	550	1 359	453	771	1 224	463	546	1 009	25
121	92	213	91	—6	85	114	87	201	101	39	140	26
9	29	38	24	23	47	5	29	34	10	15	25	27
273	392	665	341	276	617	109	221	330	154	298	452	28
36	45	81	24	46	70	57	210	267	21	47	68	29
25	181	206	46	211	257	28	224	252	26	143	169	30
92	—	92	260	—	260	140	—	140	147	—	147	31
2	12	14	23	—	23	—	—	—	4	4	8	32
57	—	57	141	—	141	58	—	58	55	—	55	33
2	—	2	1	—	1	2	—	2	1	—	1	34
262	34	296	251	33	284	232	316	548	199	65	264	35
51	—	51	37	—	37	30	—	30	30	—	30	36
88	32	120	61	33	94	109	257	366	60	59	119	37
9	—	9	61	—	61	27	5	32	24	1	25	38
108	—	108	81	—	81	51	—	51	76	—	76	39
6	2	8	11	—	11	15	54	69	9	5	14	40

Vuosisimenot kuluttajayksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		alle — under 3 500			3 500—5 000		
		Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa
41	Vegetabiliset — Vegetabiliska	3 298	528	3 826	4 142	596	4 738
42	Leipä — Bröd	46	4	50	151	1	152
43	näkkileipä — knäckebröd	2	—	2	1	—	1
44	ruisleipä, kova — rågröd, hårt	1	—	1	35	—	35
45	» pehmeä — » mjukt	4	4	8	17	1	18
46	muu ruokaleipä — annat matbröd	—	—	—	5	—	5
47	kahvi- ja pikkuleivät y. m. s. — kaffe- och små- bröd m. m. d.	39	—	39	93	—	93
48	Vilja — Spannmål	13	26	39	35	—	35
49	ruis — råg	—	11	11	25	—	25
50	ohra — korn	13	10	23	3	—	3
51	vehnä — vete	—	—	—	—	—	—
52	kaura — havre	—	5	5	7	—	7
53	Jauhot — Mjöl	1 772	80	1 852	2 021	124	2 145
54	ruisjauhot — rågmjöl	1 507	54	1 561	1 562	103	1 665
55	vehnä » — vete »	162	—	162	347	1	348
56	ohra » — korn »	80	26	106	45	20	65
57	perunajauhot — potatismjöl	6	—	6	25	—	25
58	mallas » — malt »	4	—	4	3	—	3
59	muut jauhot — annat mjöl	13	—	13	39	—	39
60	Suurimot — Gryn	269	6	275	385	1	386
61	kaurasuurimot — havregryn	147	—	147	97	—	97
62	riisi » — ris »	100	—	100	212	1	213
63	manna » — manna »	18	—	18	44	—	44
64	ohra » — korn »	4	6	10	28	—	28
65	tattari » — bovete »	—	—	—	2	—	2
66	muut suurimot — andra gryn	—	—	—	2	—	2
67	Makaroonit — Makaroni	—	—	—	—	—	—
68	Herneet, kuivatut — Ärtor, torkade	10	—	10	15	—	15
69	Perunat — Potatis	112	360	472	155	432	587
70	Muut juurikasvit — Övriga rotfrukter	—	3	3	8	23	31
71	Vihannekset — Grönsaker	6	—	6	4	1	5
72	Hedelmät — Frukt	18	—	18	35	—	35
73	Kahvi — Kaffe	601	—	601	631	—	631
74	paahdettu — rostat	—	—	—	2	—	2
75	paahdamaton — orostat	601	—	601	629	—	629
76	Tee — Te	1	—	1	12	—	12
77	Kaakao — Kakao	—	—	—	1	—	1
78	Sokeri — Socker	413	—	413	576	1	577
79	Siirappi — Sirap	—	—	—	1	—	1
80	Karamellit y. m. makeiset — Karameller o. a. söt- saker	6	—	6	22	—	22
81	Mausteet, suola y. m. — Kryddor, salt m. m. . .	26	—	26	64	—	64
82	Olut, kalja y. m. — Öl, svagdricka m. m.	5	—	5	18	—	18
83	Muut kasvisravintoaineet — Övriga vegetabiliska matvaror	—	49	49	8	13	21
84	Tupakka — Tobak	238	—	238	455	—	455
85	Ruokailu kodin ulkopuolella — Förtäring utom hemmet	13	—	13	—	62	62
86	Asunto — Bostad	57	736	793	110	898	1 008
87	Lämpö ja valo — Värme och lyse	291	501	792	185	622	807
88	polttopuut — bränsle	173	480	653	64	582	646
89	sähkö — elektricitet	15	21	36	1	32	33
90	paloöljy — petroleum	48	—	48	45	8	53
91	tulitikut — tändstickor	54	—	54	72	—	72
92	kynttilät — ljus	1	—	1	2	—	2
93	muu — övrigt	—	—	—	1	—	1
94	Vaatetus — Beklädnad	284	28	312	804	30	834
95	Jalkineet — Skodon	162	33	195	524	5	529
96	Kalusto — Inventarier	77	—	77	386	2	388
97	Verot — Skatter	111	—	111	178	—	178

5 000—6 500			6 500—8 000			8 000 tai enemmän eller däröver			Yhteensä — Summa			
Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
4 069	1 124	5 193	5 268	866	6 134	4 010	1 451	5 461	4 107	809	4 916	41
213	2	215	445	17	462	368	—	368	198	3	201	42
14	—	14	29	—	29	4	—	4	7	—	7	43
8	—	8	43	11	54	77	—	77	28	1	29	44
24	2	26	87	6	93	28	—	28	25	2	27	45
13	—	13	18	—	18	7	—	7	8	—	8	46
154	—	154	268	—	268	252	—	252	130	—	130	47
259	326	585	226	—	226	7	363	370	102	111	213	48
253	259	512	216	—	216	7	325	332	95	88	183	49
—	52	52	10	—	10	—	38	38	2	19	21	50
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
6	15	21	—	—	—	—	—	—	5	4	9	52
1 448	268	1 716	1 835	98	1 933	1 461	416	1 877	1 785	174	1 959	53
856	197	1 053	970	64	1 034	897	204	1 101	1 272	123	1 395	54
443	3	446	664	4	668	443	6	449	384	2	386	55
85	68	153	64	30	94	24	206	230	59	49	108	56
25	—	25	27	—	27	37	—	37	24	—	24	57
12	—	12	33	—	33	51	—	51	12	—	12	58
27	—	27	77	—	77	9	—	9	34	—	34	59
387	1	388	482	2	484	359	9	368	377	2	379	60
75	—	75	152	—	152	112	9	121	105	1	106	61
259	—	259	235	2	237	196	—	196	209	—	209	62
34	—	34	71	—	71	36	—	36	40	—	40	63
13	1	14	24	—	24	7	—	7	19	1	20	64
1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	65
5	—	5	—	—	—	8	—	8	3	—	3	66
9	—	9	4	—	4	13	—	13	4	—	4	67
22	—	22	33	2	35	8	5	13	17	1	18	68
73	448	521	125	675	800	67	584	651	120	462	582	69
6	39	45	—	49	49	13	38	51	5	28	33	70
11	1	12	14	7	21	2	—	2	7	1	8	71
78	—	78	88	—	88	66	—	66	51	—	51	72
703	4	707	903	2	905	634	—	634	671	1	672	73
9	—	9	83	—	83	2	—	2	11	—	11	74
694	4	698	820	2	822	632	—	632	660	1	661	75
9	—	9	23	—	23	10	—	10	11	—	11	76
2	—	2	7	—	7	9	—	9	2	—	2	77
695	1	696	831	5	836	768	—	768	623	1	624	78
2	—	2	5	—	5	1	—	1	1	—	1	79
22	—	22	63	—	63	72	—	72	28	—	28	80
71	—	71	112	—	112	127	—	127	70	—	70	81
19	—	19	49	—	49	9	—	9	19	—	19	82
40	34	74	23	9	32	16	36	52	16	25	41	83
587	3	590	822	—	822	694	—	694	506	1	507	84
94	22	116	136	24	160	435	—	435	40	56	96	85
128	1 132	1 260	66	2 186	2 252	18	2 115	2 133	95	1 152	1 247	86
255	786	1 041	453	1 062	1 515	257	1 448	1 705	250	750	1 000	87
133	709	842	264	943	1 207	93	1 287	1 380	119	687	806	88
3	77	80	2	119	121	6	116	122	4	56	60	89
40	—	40	59	—	59	45	45	90	46	7	53	90
73	—	73	103	—	103	84	—	84	74	—	74	91
3	—	3	3	—	3	4	—	4	2	—	2	92
3	—	3	22	—	22	25	—	25	5	—	5	93
1 387	25	1 412	1 347	55	1 402	2 016	90	2 106	998	35	1 033	94
834	21	855	1 063	—	1 063	1 172	—	1 172	639	12	651	95
700	—	700	1 463	—	1 463	1 734	—	1 734	610	1	611	96
429	—	429	764	—	764	615	—	615	314	—	314	97

Vuosisimenot kuluttajayksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		alle — under 3 500			3 500—5 000		
		Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa
98	Yhdistysmaksut — Föreningsavgifter	—	—	—	12	—	12
99	Vakuutusmaksut — Försäkringsavgifter	2	—	2	49	—	49
100	Lasten koulunkäynti — Barnens skolgång	1	—	1	4	—	4
101	Sanoma- ja aikakauslehdet — Tidningar o. tidskrifter..	16	17	33	42	—	42
102	Kirjat — Böcker	2	—	2	4	—	4
103	Esitelmät, kurssit y. m. s. — Föredrag, kurser m. m. d.	—	—	—	—	—	—
104	Kirjoitustarvikkeet y. m. s. — Skrivmaterial m. m. d...	7	—	7	15	—	15
105	Pesu ja puhtaus — Tvätt o. renhållning	54	—	54	65	—	65
106	Sauna ja parturi — Bad o. barberare	7	—	7	1	—	1
107	Saira- ja terveydenhoito — Sjuk o. hälsovård	28	3	31	162	—	162
108	Kotiapulaiset y. m. — Hembiträden m. m.	—	—	—	2	—	2
109	Matkat — Resor	13	—	13	77	—	77
110	Lahjat ja avustukset — Gåvor o. understöd	92	—	92	179	—	179
111	Korot — Räntor	42	—	42	53	—	53
112	Huvitukset — Nöjen	4	—	4	18	—	18
113	Urheilu — Sport	—	—	—	—	—	—
114	Muut menot — Övriga utgifter	84	—	84	160	—	160
115	Yhteensä menoja — Summa utgifter	6 894	3 474	10 368	9 739	4 732	14 471
Kirjanpitoeriä — Bokföringsposter							
116	Tulopuoella — På inkomstsidan	690	—	690	793	—	793
117	Otetut lainat — Upptagna lån	606	—	606	715	—	715
118	Takaisinsaadut lainatut varat — Återbekomna ut- lånade medel	—	—	—	39	—	39
119	Otetut säästöt y. m. s. — Uttagna besparingar m. m. d.	84	—	84	25	—	25
120	Muut — Övriga	—	—	—	14	—	14
121	Menopuoella — På utgiftsidan	354	—	354	558	—	558
122	Maksetut lainat — Återbetalda lån	354	—	354	469	—	469
123	Sijoitukset — Placeringar	—	—	—	82	—	82
124	Annetut lainat — Utgivna lån	—	—	—	7	—	7
125	Muut — Övriga	—	—	—	—	—	—

I. Tulot ja menot normaaliruokakuntaa kohden eri vaurausryhmissä, mk. —

C. Työnjohtajat —

Vuosimenot kuluttajyksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		3 500—5 000			5 000—6 500		
Ruokakuntien luku — Antal hushåll		4			9		
Kuluttajyksikköjä keskimäärin perhettä kohden Antal konsumtionsenheter i medeltal per familj		6.10			3.17		
		Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa
Tuloja — Inkomster							
1	Päämiehen vakinaiset tulot — Huvudmannens regel- bundna inkomster	3 790	4 364	8 154	8 035	8 009	16 044
2	Päämiehen sivutulot — Huvudmannens biförtjänster ..	121	—	121	578	—	578
3	Vaimon tulot — Hustruns inkomster	588	—	588	1 459	—	1 459
4	Lasten maksut — Barnens bidrag	2 555	—	2 555	116	—	116
5	Myydyt tuotteet — Försälda produkter	345	—	345	1 634	—	1 634
6	Omat tuotteet — Egna produkter	—	1 111	1 111	—	3 143	3 143
7	Oma asunto — Egen bostad	—	—	—	—	—	—
8	Korvaukset vuokralaisilta — Ersättning av hyresgäster m. m. d.	—	—	—	80	—	80
9	Lahjat ja avustukset — Gåvor och understöd	113	163	276	71	205	276
10	Muut — Övriga	24	21	45	53	131	184
11	Yhteensä tuloja — Summa inkomster	7 536	5 659	13 195	12 026	11 488	23 514
12	Siitä tuotantokustannuksia — Därav produktionskost- nader	606	470	1 076	1 077	2 300	3 377
13	Nettotuloja — Nettoinkomster	6 930	5 189	12 119	10 949	9 188	20 137
Menoja — Utgifter							
14	Ravintoaineet — Födoämnen	4 524	4 105	8 629	4 294	6 354	10 648
15	Animaaliset — Animaliska	2 020	2 003	4 023	1 572	4 202	5 774
16	Maito ja kerma — Mjök och grädde	340	1 326	1 666	93	2 658	2 751
17	maito, kuorimaton — mjök, oskummad	305	1 155	1 460	74	2 543	2 617
18	» kuorittu — » skummad	7	171	178	13	115	128
19	kerma — grädde	28	—	28	6	—	6
20	Voi — Smör	328	—	328	460	282	742
21	Juusto — Ost	21	—	21	20	—	20
22	Margarini — Margarin	617	—	617	388	—	388
23	Rasva ja ihra — Fett och flott	96	—	96	72	—	72
24	Munat — Ägg	24	—	24	58	53	111
25	Liha — Kött	324	656	980	298	1 119	1 417
26	tuore naudanliha — färsk nötkött	89	14	103	107	70	177
27	» vasikanliha — » kalv	—	—	—	12	—	12
28	» sianliha — » fläsk	117	534	651	81	921	1 002
29	muu tuore liha — annat färsk kött	3	—	3	57	—	57
30	suolattu sianliha — salt fläsk	47	108	155	11	70	81
31	amerikkalainen silava — amerikanskt fläsk	68	—	68	26	—	26
32	muu liha — annat kött	—	—	—	4	58	62
33	Leikkeleet, makkara y. m. — Charkuterivaror, korv m. m.	81	—	81	42	—	42
34	Säilykkeet — Konserver	3	—	3	3	—	3
35	Kala — Fisk	186	21	207	138	90	228
36	tuore silakka — färsk strömming	25	—	25	22	—	22
37	muu tuore kala — annan färsk fisk	25	21	46	32	90	122
38	suolattu silakka — salt strömming	51	—	51	28	—	28
39	» silli — salt sill	82	—	82	42	—	42
40	muu kala — annan fisk	3	—	3	14	—	14

Inkomster och utgifter per normalhushåll inom olika välståndsgrupper, mk.

Arbetsledare.

6 500—8 000			8 000 tai enemmän eller däröver			Yhteensä — Summa			
14			8			35			
2.62			2.23			3.07			
Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
12 727	9 265	21 992	15 572	11 907	27 479	9 925	8 258	18 183	1
579	—	579	436	—	436	451	—	451	2
564	—	564	464	—	464	790	—	790	3
73	—	73	—	—	—	597	—	597	4
1 103	—	1 103	2 025	—	2 025	1 225	—	1 225	5
—	2 822	2 822	—	3 955	3 955	—	2 707	2 707	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
63	—	63	—	—	—	45	—	45	8
73	150	223	—	236	236	69	187	256	9
333	11	344	24	69	93	137	55	192	10
15 515	12 248	27 763	18 521	16 167	34 688	13 239	11 207	24 446	11
690	1 498	2 188	860	2 352	3 212	802	1 620	2 422	12
14 825	10 750	25 575	17 661	13 815	31 476	12 437	9 587	22 024	13
6 044	6 226	12 270	6 185	7 167	13 352	5 286	5 957	11 243	14
2 436	4 081	6 517	2 409	4 787	7 196	2 119	3 779	5 898	15
490	2 812	3 302	242	3 203	3 445	310	2 515	2 825	16
462	2 730	3 192	221	3 203	3 424	285	2 419	2 704	17
21	40	61	13	—	13	14	81	95	18
7	42	49	8	—	8	11	15	26	19
673	214	887	942	188	1 130	591	179	770	20
31	—	31	23	—	23	24	—	24	21
316	—	316	344	—	344	406	—	406	22
94	—	94	35	—	35	78	—	78	23
98	121	219	83	190	273	69	89	158	24
412	908	1 320	432	1 196	1 628	367	958	1 325	25
191	—	191	131	—	131	136	21	157	26
28	17	45	16	40	56	16	13	29	27
87	502	589	209	1 028	1 237	114	710	824	28
74	14	88	60	—	60	52	5	57	29
12	353	365	10	82	92	19	178	197	30
16	—	16	—	—	—	27	—	27	31
4	22	26	6	46	52	3	31	34	32
68	—	68	98	—	98	70	—	70	33
6	—	6	11	—	11	6	—	6	34
248	26	274	199	10	209	198	38	236	35
35	—	35	20	—	20	27	—	27	36
90	10	100	81	5	86	59	32	91	37
24	17	41	41	5	46	35	6	41	38
73	—	73	40	—	40	61	—	61	39
26	—1	25	17	—	17	16	—	16	40

Vuosimenot kuluttajayksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		3 500—5 000			5 000—6 500		
		Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa
41	Vegetabiliset — Vegetabiliska	2 504	2 102	4 606	2 722	2 152	4 874
42	Leipä — Bröd	118	—	118	99	3	102
43	näkkileipä — knäckebröd	1	—	1	16	—	16
44	ruisleipä, kova — rågbröd, hårt	6	—	6	—	—	—
45	» pehmeä — » mjukt	7	—	7	2	3	5
46	muu ruokaleipä — annat matbröd	3	—	3	11	—	11
47	kahvi- ja pikkuleivät y. m. s. — kaffe- och små- bröd m. m. d.	101	—	101	70	—	70
48	Vilja — Spannmål	91	563	654	12	995	1 007
49	ruis — råg	72	482	554	12	734	746
50	ohra — korn	—	49	49	—	131	131
51	vehnä — vete	—	—	—	—	82	82
52	kaura — havre	19	32	51	—	48	48
53	Jauhot — Mjöl	607	757	1 364	580	463	1 043
54	ruisjauhott — rågmjöl	147	600	747	28	378	406
55	vehnä » — vete »	393	27	420	485	67	552
56	ohra » — korn »	17	130	147	5	18	23
57	perunajauhott — potatismjöl	15	—	15	29	—	29
58	mallas » — malt »	15	—	15	16	—	16
59	muut jauhot — annat mjöl	20	—	20	17	—	17
60	Suurimot — Gryn	228	54	282	345	11	356
61	kaurasuurimot — havregryn	92	54	146	146	11	157
62	riisi » — ris »	110	—	110	155	—	155
63	manna » — manna »	26	—	26	40	—	40
64	ohra » — korn »	—	—	—	1	—	1
65	tattari » — bovete »	—	—	—	1	—	1
66	muut suurimot — andra gryn	—	—	—	2	—	2
67	Makaronit — Makaroni	—	—	—	9	—	9
68	Herneet, kuivatut — Ärtor, torkade	15	26	41	10	56	66
69	Perunat — Potatis	15	664	679	25	506	531
70	Muut juurikasvit — Övriga rotfrukter	—	37	37	1	69	70
71	Vihannekset — Grönsaker	15	—	15	8	5	13
72	Hedelmät — Frukt	20	—	20	70	—	70
73	Kahvi — Kaffe	695	—	695	635	—	635
74	paahdettu — rostat	62	—	62	5	—	5
75	paahdamaton — orostat	633	—	633	630	—	630
76	Tee — Te	14	—	14	25	—	25
77	Kaakao — Kakao	1	—	1	4	—	4
78	Sokeri — Socker	594	—	594	723	—	723
79	Siirappi — Sirap	1	—	1	2	—	2
80	Karamellit y. m. makeiset — Karameller o. a. söt- saker	24	—	24	40	—	40
81	Mausteet, suola y. m. — Kryddor, salt m. m.	49	1	50	87	6	93
82	Olut, kalja y. m. — Öl, svagdricka m. m.	10	—	10	21	—	21
83	Muut kasvisravintoaineet — Övriga vegetabiliska matvaror	7	—	7	26	38	64
84	Tupakka — Tobak	342	—	342	643	—	643
85	Ruokailu kodin ulkopuolella — Förtäring utom hemmet	31	—	31	25	—	25
86	Asunto — Bostad	—	602	602	—	1 173	1 173
87	Lämpö ja valo — Värme och lyse	71	537	608	149	1 030	1 179
88	polttopuut — bränsle	—	460	460	—	950	950
89	sähkö — elektricitet	—	77	77	25	68	93
90	paloöljy — petroleum	14	—	14	45	12	57
91	tulitikut — tändstickor	48	—	48	71	—	71
92	kynttilät — ljus	3	—	3	6	—	6
93	muu — övrigt	6	—	6	2	—	2
94	Vaatetus — Beklädnad	1 084	11	1 095	1 593	24	1 617
95	Jalkineet — Skodon	611	28	639	895	40	935
96	Kalusto — Inventarier	414	—	414	518	—	518
97	Verot — Skatter	94	—	94	491	—	491

6 500—8 000			8 000 tai enemmän eller däröver			Yhteensä — Summa		
Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa
3 608	2 145	5 753	3 776	2 380	6 156	3 167	2 178	5 345
145	—	145	281	—	281	151	1	152
12	—	12	16	—	16	11	—	11
10	—	10	1	—	1	5	—	5
14	—	14	3	—	3	7	1	8
8	—	8	10	—	10	8	—	8
101	—	101	251	—	251	120	—	120
—	707	707	4	1 182	1 186	23	834	857
—	552	552	4	880	884	20	641	661
—	95	95	—	189	189	—	111	111
—	35	35	—	106	106	—	52	52
—	25	25	—	7	7	3	30	33
1 140	684	1 824	1 127	356	1 483	876	585	1 461
315	457	772	304	186	490	202	420	622
733	46	779	757	49	806	598	48	646
39	143	182	12	121	133	21	104	125
32	—	32	43	—	43	30	—	30
10	—	10	8	—	8	12	—	12
11	38	49	3	—	3	13	13	26
297	43	340	262	47	309	288	38	326
82	13	95	82	42	124	101	26	127
160	—5	155	105	2	107	138	—1	137
52	—	52	73	3	76	47	1	48
1	35	36	—	—	—	1	12	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	2	2	—	2	1	—	1
14	—	14	16	—	16	10	—	10
7	26	33	8	13	21	10	31	41
49	628	677	30	624	654	32	604	636
1	46	47	6	47	53	2	50	52
13	3	16	62	—	62	21	2	23
136	—	136	155	—	155	97	—	97
708	3	711	597	—	597	666	1	667
23	—	23	52	—	52	32	—	32
685	3	688	545	—	545	634	1	635
22	—	22	33	—	33	23	—	23
3	—	3	17	—	17	5	—	5
841	—4	837	874	4	878	762	—1	761
2	—	2	8	—	8	3	—	3
73	—	73	123	—	123	62	—	62
106	6	112	107	6	113	89	5	94
12	—	12	51	—	51	21	—	21
39	3	42	15	101	116	26	28	54
493	—6	487	740	—	740	539	—2	537
40	—	40	109	—	109	48	—	48
83	2 033	2 116	—	2 387	2 387	29	1 555	1 584
125	1 319	1 444	89	1 514	1 603	112	1 106	1 218
9	1 106	1 115	—	1 252	1 252	2	949	951
5	198	203	—	251	251	8	147	155
16	15	31	3	11	14	21	10	31
74	—	74	72	—	72	67	—	67
6	—	6	6	—	6	5	—	5
15	—	15	8	—	8	9	—	9
1 947	24	1 971	2 569	—	2 569	1 761	17	1 778
910	37	947	1 280	—	1 280	899	30	929
1 162	—	1 162	995	90	1 085	793	15	808
839	—	839	1 186	—	1 186	635	—	635

Vuosimenot kuluttajyksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		3 500—5 000			5 000—6 500		
		Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa
98	Yhdistysmaksut — Föreningsavgifter	—	—	—	3	—	3
99	Vakuutusmaksut — Försäkringsavgifter	52	—	52	242	—	242
100	Lasten koulunkäynti — Barnens skolgång	2	—	2	2	—	2
101	Sanoma- ja aikakauslehdet — Tidningar o. tidskrifter ..	118	—	118	101	—	101
102	Kirjat — Böcker	49	—	49	12	—	12
103	Esitelmät, kurssit y. m. s. — Föredrag, kurser m. m. d.	—	—	—	—	—	—
104	Kirjoitustarvikkeet y. m. s. — Skrivmaterial m. m. d.	24	—	24	32	—	32
105	Pesu ja puhtaus — Tvätt o. renhållning	87	—	87	106	—	106
106	Sauna ja parturi — Bad o. barberare	1	—	1	3	—	3
107	Sairaala- ja terveydenhoito — Sjuk o. hälsovård	62	—	62	217	—	217
108	Kotiapulaiset y. m. — Hembiträden m. m.	—	—	—	188	—	188
109	Matkat — Resor	62	—	62	252	—	252
110	Lahjat ja avustukset — Gåvor o. understöd	31	—	31	262	—	262
111	Korot — Räntor	—	—	—	—	—	—
112	Huvitukset — Nöjen	153	—	153	62	—	62
113	Urheilu — Sport	—	—	—	—	—	—
114	Muut menot — Övriga utgifter	80	—	80	98	—	98
115	Yhteensä menoja — Summa utgifter	7 892	5 283	13 175	10 188	8 621	18 809
Kirjanpitoeriä — Bokföringsposter							
116	Tulopuoilella — På inkomstsidan	891	—	891	1 235	—	1 235
117	Otetut lainat — Upptagna lån	864	—	864	705	—	705
118	Takaisinsaadut ainatut varat — Återbekomna ut- lånade medel	—	—	—	123	—	123
119	Otetut säästöt y. m. s. — Uttagna besparingar m. m. d.	—	—	—	386	—	386
120	Muut — Övriga	27	—	27	21	—	21
121	Menopuoilella — På utgiftsidan	459	—	459	2 154	—	2 154
122	Maksetut lainat — Återbetalda lån	435	—	435	492	—	492
123	Sijoitukset — Placeringar	—	—	—	1 329	—	1 329
124	Annetut lainat — Utgivna lån	24	—	24	333	—	333
125	Muut — Övriga	—	—	—	—	—	—

I. Tulot ja menot normaaliruokakuntaa kohden eri vaurausryhmissä, mk. —

D. Kaikki maataloustyöläiset —

Vuosimenot kuluttajayksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		alle — under 3 500			3 500—5 000		
Ruokakuntien luku — Antal hushåll		40			88		
Kuluttajayksikköjä keskimäärin perhettä kohden Antal konsumtionsenheter i medeltal per familj		4,85			3,95		
		Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa
Tuloja — Inkomster							
1	Päämiehen vakinaiset tulot — Huvudmannens regel- bundna inkomster	3 458	4 082	7 540	5 180	4 816	9 996
2	Päämiehen sivutulot — Huvudmannens biförtjänster ..	312	—	312	313	—	313
3	Vaimon tulot — Hustruns inkomster	531	—	531	782	—	782
4	Lasten maksut — Barnens bidrag	346	—	346	1 029	—	1 029
5	Myydyt tuotteet — Försälda produkter	397	—	397	535	—	535
6	Omat tuotteet — Egna produkter	—	1 977	1 977	—	2 699	2 699
7	Oma asunto — Egen bostad	—	54	54	—	103	103
8	Korvaukset vuokralaisilta y. m. s. — Ersättning av hyresgäster m. m. d.	2	—	2	—	—	—
9	Lahjat ja avustukset — Gåvor och understöd	40	110	150	57	193	250
10	Muut — Övriga	69	106	175	83	86	169
11	Yhteensä tuloja — Summa inkomster	5 155	6 329	11 484	7 979	7 897	15 876
12	Siitä tuotantokustannuksia — Därav produktionskost- nader	259	965	1 224	529	1 213	1 742
13	Nettotuloja — Nettoinkomster	4 896	5 364	10 260	7 450	6 684	14 134
Menoja — Utgifter							
14	Ravintoaineet — Födoämnen	3 190	3 812	7 002	4 380	4 628	9 008
15	Animaaliset — Animaliska	1 152	2 131	3 283	1 622	2 745	4 367
16	Maito ja kerma — Mjölk och grädde	199	1 447	1 646	301	1 767	2 068
17	maito, kuorimaton — mjölk, oskummad	163	1 306	1 469	270	1 606	1 876
18	» kuorittu — » skummad	30	141	171	26	155	181
19	kerma — grädde	6	—	6	5	6	11
20	Voi — Smör	375	169	544	337	316	653
21	Juusto — Ost	2	—	2	7	—	7
22	Margariini — Margarin	215	1	216	337	—	337
23	Rasva ja ihra — Fett och flott	74	—	74	108	—	108
24	Munat — Ägg	4	29	33	23	20	43
25	Liha — Kött	173	431	604	323	623	946
26	tuore naudanliha — färskt nötkött	35	9	44	71	12	83
27	» vasikanliha — » kalv	4	4	8	7	4	11
28	» sianliha — » fläsk	36	327	363	112	458	570
29	muu tuore liha — annat färskt kött	7	9	16	20	11	31
30	suolattu sianliha — salt fläsk	17	80	97	29	138	167
31	amerikkalainen silava — amerikanskt fläsk	73	—	73	83	—	83
32	muu liha — annat kött	1	2	3	1	—	1
33	Leikkeleet, makkara y. m. — Charkuterivaror, korv m. m.	11	—	11	41	—	41
34	Säilykkeet — Konserver	—	—	—	1	—	1
35	Kala — Fisk	99	54	153	144	19	163
36	tuore silakka — färsk strömming	16	1	17	19	—	19
37	muu tuore kala — annan färsk fisk	8	33	41	29	9	38
38	suolattu silakka — salt strömming	25	20	45	31	10	41
39	» silli — salt sill	43	—	43	57	—	57
40	muu kala — annan fisk	7	—	7	8	—	8

Inkomster och utgifter per normalhushåll inom olika välståndsgupper, mk.

Samtliga lantarbetare.

5 000—6 500			6 500—8 000			8 000 tai enemmän eller däröver			Yhteensä — Summa			
76			45			21			270			
2.83			2.35			2.20			3.37			
Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
7 649	7 157	14 806	11 219	8 582	19 801	13 146	9 688	22 834	6 505	5 903	12 408	1
428	—	428	554	—	554	1 089	—	1 089	408	—	408	2
1 087	—	1 087	932	—	932	1 971	—	1 971	879	—	879	3
645	—	645	36	—	36	29	—	29	625	—	625	4
1 048	—	1 048	1 674	—	1 674	2 052	—	2 052	837	—	837	5
—	3 575	3 575	—	4 193	4 193	—	4 874	4 874	—	3 037	3 037	6
—	51	51	—	130	130	—	339	339	—	95	95	7
29	—	29	—	—	—	—	—	—	17	—	17	8
63	174	237	60	155	215	121	148	269	58	169	227	9
86	152	238	158	56	214	149	392	541	92	118	210	10
11 035	11 109	22 144	14 633	13 116	27 749	18 557	15 441	33 998	9 421	9 322	18 743	11
700	1 867	2 567	1 110	2 268	3 378	1 604	2 654	4 258	634	1 511	2 145	12
10 335	9 242	19 577	13 523	10 848	24 371	16 953	12 787	29 740	8 787	7 811	16 598	13
4 952	6 045	10 997	6 075	6 631	12 706	6 291	6 755	13 046	4 582	5 157	9 739	14
1 874	3 721	5 595	2 278	4 317	6 595	2 522	4 548	7 070	1 715	3 141	4 856	15
342	2 321	2 663	423	2 816	3 239	364	2 805	3 169	308	2 018	2 326	16
326	2 177	2 503	398	2 667	3 065	340	2 707	3 047	281	1 870	2 151	17
10	143	153	22	120	142	12	98	110	22	142	164	18
6	1	7	3	29	32	12	—	12	5	6	11	19
494	376	870	523	549	1 072	852	433	1 285	433	335	768	20
16	—	16	29	—	29	27	—	27	12	—	12	21
286	13	299	337	—	337	376	—	376	302	3	305	22
91	—	91	83	—	83	83	—	83	92	—	92	23
43	44	87	58	96	154	53	139	192	30	43	73	24
376	935	1 311	493	837	1 330	475	1 035	1 510	334	706	1 040	25
107	35	142	132	—1	131	127	35	162	83	16	99	26
11	15	26	16	13	29	10	26	36	9	9	18	27
164	664	828	200	486	686	196	730	926	124	498	622	28
35	14	49	45	27	72	70	74	144	26	17	43	29
27	186	213	30	304	334	19	152	171	25	159	184	30
30	—	30	61	—	61	50	—	50	64	—	64	31
2	21	23	9	8	17	3	18	21	3	7	10	32
49	—	49	86	—	86	85	—	85	45	—	45	33
3	—	3	3	—	3	7	—	7	2	—	2	34
174	32	206	243	19	262	200	136	336	157	36	193	35
31	—	31	36	—	36	22	—	22	24	—	24	36
45	21	66	74	10	84	89	100	189	37	22	59	37
21	11	32	33	9	42	29	17	46	27	13	40	38
67	—	67	82	—	82	44	—	44	59	—	59	39
10	—	10	18	—	18	16	19	35	10	1	11	40

Vuosimenot kuluttajayksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		alle — under 3 500			3 500—5 000		
		Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa
41	Vegetabiliset — Vegetabiliska	2 038	1 681	3 719	2 758	1 883	4 641
42	Leipä — Bröd	50	4	54	109	7	116
43	näkkileipä — knäckebröd	1	—	1	1	—	1
44	ruisleipä, kova — rågröd, hårt	3	3	6	13	6	19
45	» — pehmeä — » mjukt	3	1	4	7	1	8
46	muu ruokaleipä — annat matbröd	1	—	1	6	—	6
47	kahvi- ja pikkuleivät y. m. s. — kaffe- och små- bröd m. m. d.	42	—	42	82	—	82
48	Vilja — Spannmål	28	720	748	21	548	569
49	ruis — råg	18	551	569	17	409	426
50	ohra — korn	10	99	109	—	72	72
51	vehnä — vete	—	47	47	—	46	46
52	kaura — havre	—	23	23	4	21	25
53	Jauhot — Mjöl	653	464	1 117	945	667	1 612
54	ruisjauhot — rågmjöl	314	363	677	484	564	1 048
55	vehnä » — vete »	291	15	306	377	6	383
56	ohra » — korn »	20	86	106	18	96	114
57	perunajauhot — potatismjöl	18	—	18	24	—	24
58	mallas » — malt »	6	—	6	7	—	7
59	muut jauhot — annat mjöl	4	—	4	35	1	36
60	Suurimot — Gryn	189	20	209	261	46	307
61	kaurasuurimot — havregryn	49	18	67	67	45	112
62	riisi » — ris »	99	—	99	140	—	140
63	manna » — manna »	36	—	36	42	—	42
64	ohra » — korn »	2	2	4	10	1	11
65	tattari » — bovete »	—	—	—	1	—	1
66	muut suurimot — andra gryn	3	—	3	1	—	1
67	Makarooneit — Makaroni	2	—	2	3	—	3
68	Herneet, kuivatut — Ärtor, torkade	5	23	28	9	32	41
69	Perunat — Potatis	65	421	486	74	540	614
70	Muut juurikasvit — Övriga rotfrukter	—	16	16	4	24	28
71	Vihannekset — Grönsaker	5	—	5	6	2	8
72	Hedelmät — Frukt	26	—	26	50	—	50
73	Kahvi — Kaffe	489	—	489	577	1	578
74	paahdettu — rostat	1	—	1	12	—	12
75	paahtamaton — orostat	488	—	488	565	1	566
76	Tee — Te	7	—	7	9	—	9
77	Kaakao — Kakao	1	—	1	3	—	3
78	Sokeri — Socker	461	—	461	580	1	581
79	Sirappi — Sirap	—	—	—	1	—	1
80	Karamellit y. m. makeiset — Karameller o. a. söt- saker	12	—	12	21	—	21
81	Mausteet, suola y. m. — Kryddor, salt m. m. ...	41	3	44	62	2	64
82	Olut, kalja y. m. — Öl, svagdricka m. m.	3	—	3	14	—	14
83	Muut kasvisravintoaineet — Övriga vegetabiliska matvaror	1	10	11	9	13	22
84	Tupakka — Tobak	268	1	269	393	—	393
85	Ruokailu kodin ulkopuolella — Förtäring utom hemmet	5	—	5	—	38	38
86	Asunto — Bostad	10	695	705	36	899	935
87	Lämpö ja valo — Värme och lyse	125	634	759	129	721	850
88	polttopuut — bränsle	29	591	620	23	665	688
89	sähkö — elektricitet	3	39	42	2	49	51
90	palööljy — petroleum	33	4	37	32	7	39
91	tulitikut — tändstickor	55	—	55	65	—	65
92	kynttilät — ljus	2	—	2	2	—	2
93	muu — övrigt	3	—	3	5	—	5
94	Vaatetus — Beklädnad	500	22	522	927	26	953
95	Jalkineet — Skodon	320	18	338	602	29	631
96	Kalusto — Inventarier	135	—	135	333	2	335
97	Verot — Skatter	61	—	61	165	8	173

5 000—6 500			6 500—8 000			8 000 tai enemmän eller däröver			Yhteensä — Summa			
Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
3 078	2 324	5 402	3 797	2 314	6 111	3 769	2 207	5 976	2 867	2 016	4 883	41
129	6	135	194	3	197	286	3	289	121	6	127	42
9	—	9	12	—	12	12	—	12	5	—	5	43
3	5	8	12	2	14	27	3	30	9	5	14	44
9	1	10	24	1	25	14	—	14	9	1	10	45
8	—	8	11	—	11	10	—	10	6	—	6	46
100	—	100	135	—	135	223	—	223	92	—	92	47
73	766	839	56	722	778	4	615	619	38	660	698	48
66	515	581	53	506	559	4	487	491	32	480	512	49
5	128	133	3	102	105	—	85	85	4	95	99	50
—	92	92	—	60	60	—	40	40	—	58	58	51
2	31	33	—	54	54	—	3	3	2	27	29	52
823	777	1 600	1 111	774	1 885	1 149	702	1 851	887	666	1 553	53
260	619	879	338	596	934	433	482	915	375	535	910	54
474	32	506	668	18	686	627	24	651	432	16	448	55
32	125	157	28	147	175	15	196	211	26	110	136	56
30	1	31	37	—	37	38	—	38	26	—	26	57
10	—	10	16	—	16	25	—	25	10	—	10	58
17	—	17	24	13	37	11	—	11	18	5	23	59
312	28	340	360	40	400	309	48	357	272	36	308	60
83	26	109	92	28	120	89	46	135	71	33	104	61
172	—	172	201	—	201	153	1	154	147	—	147	62
48	—	48	52	—	52	53	1	54	44	—	44	63
7	1	8	8	12	20	5	—	5	7	3	10	64
—	—	—	2	—	2	—	—	—	1	—	1	65
2	1	3	5	—	5	9	—	9	2	—	2	66
8	—	8	11	—	11	16	—	16	6	—	6	67
10	38	48	13	39	52	8	22	30	9	32	41	68
44	626	670	51	652	703	35	664	699	60	556	616	69
4	47	51	3	46	49	17	48	65	4	32	36	70
12	2	14	14	2	16	33	8	41	9	2	11	71
79	—	79	104	1	105	111	—	111	62	—	62	72
684	3	687	754	2	756	664	1	665	611	1	612	73
18	—	18	29	1	30	24	—	24	14	—	14	74
666	3	669	725	1	726	640	1	641	597	1	598	75
17	—	17	20	—	20	22	—	22	13	—	13	76
5	—	5	9	—	9	11	—	11	4	—	4	77
724	—	724	876	—	876	850	2	852	641	—	641	78
1	—	1	3	—	3	4	—	4	1	—	1	79
35	—	35	66	—	66	85	—	85	31	—	31	80
81	4	85	104	6	110	110	4	114	70	3	73	81
18	—	18	23	—	23	40	—	40	15	—	15	82
19	27	46	25	27	52	15	90	105	13	22	35	83
571	1	572	671	—2	669	552	6	558	448	1	449	84
41	9	50	67	5	72	203	—	203	27	18	45	85
38	1 271	1 309	56	1 832	1 888	6	2 276	2 282	32	1 132	1 164	86
154	1 053	1 207	207	1 270	1 477	141	1 531	1 672	145	891	1 036	87
36	959	995	63	1 128	1 191	31	1 312	1 343	33	810	843	88
4	85	89	14	123	137	2	200	202	5	72	77	89
34	9	43	29	19	48	23	19	42	32	9	41	90
72	—	72	83	—	83	67	—	67	67	—	67	91
4	—	4	5	—	5	6	—	6	3	—	3	92
4	—	4	13	—	13	12	—	12	5	—	5	93
1 434	19	1 453	1 677	48	1 725	2 297	34	2 331	1 113	26	1 139	94
781	25	806	960	32	992	1 251	18	1 269	660	25	685	95
723	4	727	1 272	—	1 272	1 175	35	1 210	535	4	539	96
362	—	362	641	—	641	840	—	840	279	3	282	97

Vuosimenot kuluttajayksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		alle — under 3 500			3 500 — 5 000		
		Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa
98	Yhdistysmaksut — Föreningsavgifter	1	—	1	6	—	6
99	Vakuutusmaksut — Försäkringsavgifter	23	—	23	59	—	59
100	Lasten koulunkäynti — Barnens skolgång	9	—	9	8	—	8
101	Sanoma- ja aikakauslehdet — Tidningar o. tidskrifter ..	21	3	24	54	1	55
102	Kirjat — Böcker	1	—	1	8	—	8
103	Esitelmät, kurssit y. m. s. — Föredrag, kurser m. m. d.	—	—	—	—	—	—
104	Kirjoitustarvikkeet y. m. s. — Skrivmaterial m. m. d.	5	—	5	19	—	19
105	Pesu ja puhtaus — Tvätt o. renhållning	50	1	51	69	1	70
106	Sauna ja parturi — Bad o. barberare	1	—	1	1	—	1
107	Sairaala- ja terveydenhoito — Sjuk o. hälsovård	69	3	72	146	1	147
108	Kotiapulaiset y. m. — Hembiträden m. m.	5	—	5	40	—	40
109	Matkat — Resor	30	2	32	93	3	96
110	Lahjat ja avustukset — Gåvor o. understöd	50	—	50	208	—	208
111	Korot — Räntor	14	—	14	24	—	24
112	Huvitukset — Nöjen	4	—	4	27	—	27
113	Urheilu — Sport	—	—	—	—	—	—
114	Muut menot — Övriga utgifter	49	3	52	100	—	100
115	Yhteensä menoja — Summa utgifter	4 946	5 194	10 140	7 827	6 357	14 184
Kirjanpitoeriä — Bokföringsposter							
116	Tulopuolessa — På inkomstsidan	318	—	318	591	—	591
117	Otetut lainat — Upptagna lån	261	—	261	472	—	472
118	Takaisinsaadut lainatut varat — Återbekomna ut- lånade medel	39	—	39	29	—	29
119	Otetut säästöt y. m. s. — Uttagna besparingar m. m. d.	16	—	16	78	—	78
120	Muut — Övriga	2	—	2	12	—	12
121	Menopuolessa — På utgiftsidan	263	—	263	471	—	471
122	Maksetut lainat — Återbetalda lån	196	—	196	313	—	313
123	Sijoitukset — Placeringar	63	—	63	143	—	143
124	Annetut lainat — Utgivna lån	4	—	4	15	—	15
125	Muut — Övriga	—	—	—	—	—	—

5 000—6 500			6 500—8 000			8 000 tai enemmän eller däröver			Yhteensä — Summa			
Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ra- hassa Kon- tant	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
2	—	2	4	—	4	4	—	4	4	—	4	98
172	—	172	356	—	356	506	—	506	135	—	135	99
23	—	23	33	—	33	15	—	15	15	—	15	100
87	7	94	161	3	164	186	4	190	74	3	77	101
20	—	20	70	—	70	96	—	96	21	—	21	102
—	—	—	10	—	10	—	—	—	1	—	1	103
36	—	36	55	—	55	91	—	91	28	—	28	104
84	—	84	122	1	123	122	—	122	77	1	78	105
8	—	8	10	—	10	20	—	20	5	—	5	106
218	2	220	326	—	326	649	—	649	193	2	195	107
154	—	154	376	—	376	1 543	—	1 543	145	—	145	108
182	3	185	244	8	252	547	—	547	140	4	144	109
276	7	283	555	—	555	1 230	—	1 230	261	2	263	110
5	—	5	46	—	46	421	—	421	40	—	40	111
50	—	50	57	—	57	69	—	69	33	—	33	112
2	—	2	7	—	7	4	—	4	2	—	2	113
187	—	187	231	—	231	364	30	394	138	2	140	114
10 562	8 446	19 008	14 289	9 828	24 117	18 623	10 689	29 312	9 133	7 271	16 404	115
778	—	778	1 394	—	1 394	1 817	—	1 817	732	—	732	116
499	—	499	954	—	954	1 158	—	1 158	524	—	524	117
61	—	61	180	—	180	166	—	166	63	—	63	118
198	—	198	225	—	225	373	—	373	125	—	125	119
20	—	20	35	—	35	120	—	120	20	—	20	120
1 156	—	1 156	1 355	—	1 355	1 436	—	1 436	741	—	741	121
271	—	271	216	—	216	869	—	869	295	—	295	122
743	—	743	1 084	—	1 084	383	—	383	390	—	390	123
142	—	142	55	—	55	184	—	184	56	—	56	124
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	125

II. Ravintomenot kuluttajayksikköä kohden eri vaurausryhmissä, mk. —

Maataloustyöläisryhmä — Lantarbetargrupp		Muonamiesruokakunnat Statarhushäll					Yhteensä Summa
		alle nuoret 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 kai enemmän 1. daktöver	
Vuosimenot kuluttajayksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk							
Ruokakuntien luku — Antal hushäll		34	59	50	21	6	170
Kuluttajayksikköjä keskimäärin perhettä kohden Antal konsumtionsenheter i medeltal per familj		4.75	3.76	2.70	2.23	2.27	3.40
1	Ravintoaineet — Födoämnen	2 033	2 615	3 253	3 813	4 161	2 745
2	Animaaliset — Animaliska	946	1 261	1 607	1 940	2 277	1 339
3	Maito ja kerma — Mjolk och grädde	485	603	784	958	1 021	654
4	maito, kuorimatton — mjolk, oskummad	426	544	734	904	979	598
5	» kuorittu — » skummad	57	55	48	44	42	53
6	kerma — grädde	2	4	2	10	—	3
7	Voi — Smör	134	185	237	352	466	204
8	Juusto — Ost	1	1	4	10	18	3
9	Margariini — Margarin	63	96	85	69	83	82
10	Rasva ja ja ihra — Fett och flott	24	26	27	22	19	25
11	Munat — Ägg	9	15	27	45	61	20
12	Liha — Kött	191	280	379	390	506	293
13	tuore naudanliha — färsk nötkött	14	16	31	32	46	21
14	» vasikanliha — » kalv »	2	4	7	3	2	4
15	» sianliha — » fläsk »	120	184	252	232	375	191
16	muu tuore liha — annat färsk kött	6	8	10	17	29	9
17	suolattu sianliha — salt fläsk	31	52	72	102	52	55
18	amerikkalainen silava — amerikanskt fläsk	17	16	2	2	1	11
19	muu liha — annat kött	1	—	5	2	1	2
20	Leikkeleet, makkara y. m. — Charkuterivaror, korv m. m.	3	10	14	22	30	11
21	Säilykkeet — Konserver	—	—	1	1	3	1
22	Kala — Fisk	36	45	49	71	70	46
23	tuore silakka — färsk strömming	5	6	7	11	4	6
24	muu tuore kala — annan färsk fisk	4	8	10	20	30	9
25	suolattu silakka — salt strömming	14	14	13	10	19	13
26	» silli — » sill	11	15	16	26	12	15
27	muu kala — annan fisk	2	2	3	4	5	3
28	Vegetabiliset — Vegetabiliska	1 087	1 354	1 646	1 873	1 884	1 406
29	Leipä — Bröd	16	30	33	35	58	28
30	näkkileipä — knäckebröd	—	1	2	1	5	1
31	ruisleipä, kova — rågröd, hårt	2	4	3	—	3	3
32	» pehmeä — » mjukt	1	1	1	1	3	1
33	muu ruokaleipä — annat matbröd	—	2	2	3	4	2
34	kahvi- ja pikkuleivät y. m. s. — kaffe och småbröd m. m. d.	13	22	25	30	43	21
35	Vilja — Spannmål	261	234	266	316	41	251
36	ruis — råg	200	173	169	210	41	180
37	ohra — korn	37	31	49	46	—	37
38	vehnä — vete	16	21	38	31	—	24
39	kaura — havre	8	9	10	29	—	10
40	Jauhot — Mjöl	286	413	492	562	690	416
41	ruisjauhot — rågmjöl	148	238	268	297	376	229
42	vehnä » — vete »	98	116	153	184	205	128
43	ohra » — korn »	31	39	55	61	88	44
44	peruna » — potatismjöl	6	7	10	13	9	8
45	mallas » — malt »	2	2	2	4	5	2
46	muut jauhot — annat mjöl	1	11	4	3	7	5
47	Suurimot — Gryn	58	81	93	120	121	82
48	kaurasuurimot — havregryn	15	34	33	37	50	29
49	riisi » — ris »	29	33	41	64	48	37
50	manna » — manna »	12	13	16	12	14	13
51	ohra » — korn »	1	1	2	2	3	2
52	tattari » — bovete »	—	—	—	2	—	—
53	muut suurimot — andra gryn	1	—	1	3	6	1
54	Makaroonit — Makaroni	1	1	2	3	5	2

Livsmedelsutgifter per konsumtionsenhet inom olika välstandsgrupper, mk.

Päivätyöläisruokakunnat Daglönarhushäll						Työnjohtajaruokakunnat Arbetsledarhushäll					Kaikki ruokakunnat Samtliga hushäll							
alle under 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 tai enemmän 1. päivä	Yhteensä Summa	alle under 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 tai enemmän 1. päivä	Yhteensä Summa	alle under 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 tai enemmän 1. päivä	Yhteensä Summa	
6	25	17	10	7	65	—	4	9	14	8	35	40	88	76	45	21	270	
5.43	4.07	3.04	2.22	2.11	3.43	—	6.10	3.17	2.62	2.23	3.07	4.85	3.95	2.83	2.35	2.20	3.37	
2 195	2 755	3 242	3 783	3 497	2 956	—	2 538	3 132	3 609	3 927	3 307	2 059	2 649	3 234	3 737	3 837	2 864	1
1 070	1 362	1 715	1 978	1 891	1 509	—	1 183	1 699	1 917	2 116	1 735	966	1 284	1 646	1 940	2 079	1 429	2
482	649	766	911	777	690	—	489	809	971	1 013	831	484	608	783	953	932	684	3
466	600	722	834	714	643	—	429	770	939	1 007	795	432	552	736	902	896	633	4
16	48	43	77	56	46	—	52	37	18	4	28	50	53	45	42	32	48	5
—	1	1	—	7	1	—	8	2	14	2	8	2	3	2	9	4	3	6
289	232	325	325	361	282	—	97	218	261	333	226	160	192	256	315	378	226	7
—	2	4	4	2	2	—	6	6	9	7	7	—	2	4	9	8	3	8
65	86	82	178	141	96	—	182	114	93	101	119	64	99	88	99	110	90	9
11	46	29	23	43	35	—	28	21	28	10	23	22	32	27	24	24	27	10
15	10	19	13	28	14	—	7	33	64	80	47	10	13	26	45	57	22	11
114	272	385	400	360	297	—	288	417	388	479	390	178	278	386	391	444	306	12
6	41	63	25	59	41	—	30	52	56	39	46	13	24	42	39	48	29	13
6	4	11	14	10	8	—	—	4	13	16	8	2	3	7	8	11	5	14
37	125	195	181	97	133	—	191	295	173	364	243	107	168	244	202	272	183	15
1	13	24	21	79	20	—	1	17	26	18	17	5	9	14	21	42	13	16
20	43	61	76	74	50	—	46	24	107	27	58	29	49	63	98	50	54	17
43	45	27	76	41	43	—	20	7	5	—	8	21	24	9	18	15	19	18
1	1	4	7	—	2	—	—	18	8	15	10	1	1	7	5	6	3	19
6	13	17	41	17	16	—	24	13	20	29	21	3	12	14	26	25	13	20
—	—	1	—	1	—	—	1	1	2	3	2	—	—	1	1	2	1	21
88	52	87	83	161	77	—	61	67	81	61	69	45	48	61	77	99	57	22
5	6	15	11	9	9	—	7	6	10	6	8	5	6	9	11	6	7	23
52	18	35	27	108	35	—	14	36	29	25	27	12	11	19	25	56	18	24
9	6	3	18	9	7	—	15	8	12	13	12	13	12	10	12	14	12	25
20	19	32	24	15	22	—	24	13	22	12	18	13	17	20	24	13	17	26
2	3	2	3	20	4	—	1	4	8	5	4	2	2	3	5	10	3	27
1 125	1 393	1 527	1 805	1 606	1 447	—	1 355	1 433	1 692	1 811	1 572	1 093	1 365	1 588	1 797	1 758	1 435	28
15	45	63	136	108	59	—	35	30	43	83	45	16	34	40	58	85	37	29
—	—	4	8	1	2	—	—	5	4	5	3	—	—	3	3	3	1	30
—	11	2	16	23	9	—	2	—	3	—	2	2	6	3	4	9	4	31
3	5	8	27	8	8	—	2	1	4	1	3	1	2	3	7	4	3	32
—	1	4	6	2	2	—	1	3	2	3	2	—	2	2	4	3	2	33
12	28	45	79	74	38	—	30	21	30	74	35	13	24	29	40	66	27	34
11	10	172	67	109	63	—	192	296	208	349	252	220	167	247	229	182	205	35
3	7	151	64	98	54	—	163	219	162	260	194	167	125	171	164	144	151	36
7	1	15	3	11	6	—	14	39	28	56	33	32	21	39	31	25	29	37
—	—	—	—	—	—	—	—	24	10	31	15	14	14	27	18	12	17	38
1	2	6	—	—	3	—	15	14	8	2	10	7	7	10	16	1	8	39
545	631	505	568	552	576	—	402	306	536	436	430	328	474	471	555	544	456	40
459	490	310	304	324	411	—	220	119	227	144	183	199	308	259	275	269	267	41
48	102	131	196	132	113	—	124	162	229	237	190	90	113	149	202	191	132	42
31	19	45	27	68	32	—	43	7	54	39	37	31	33	46	51	63	40	43
2	7	7	8	11	7	—	5	9	9	13	9	5	7	9	11	11	7	44
1	1	4	10	15	3	—	4	5	3	2	3	2	2	3	5	7	3	45
4	12	8	23	2	10	—	6	4	14	1	8	1	11	5	11	3	7	46
81	114	114	143	108	112	—	82	105	100	91	96	62	90	100	117	105	91	47
43	29	22	45	36	31	—	43	46	28	37	38	20	33	32	35	40	31	48
30	63	76	70	57	62	—	32	46	46	31	40	29	41	51	59	45	43	49
5	13	10	21	11	12	—	7	12	15	22	14	11	13	14	15	16	13	50
3	8	4	7	2	6	—	—	—	11	—	4	1	3	2	6	1	3	51
—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	52
—	—	1	—	2	1	—	—	—	1	—	—	1	—	1	1	3	1	53
—	—	3	1	4	1	—	—	3	4	5	3	1	1	2	3	5	2	54

Maataloustyöläisryhmä — Lantarbetargrupp		Muonamiesruokakunnat Statarhushåll					Yhteensä Summa
Vuosimenot kuluttajyksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		alle under 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 tai enemmän I. däröver	
55	Herneet, kuivatut — Ärtor, torkade	9	15	16	22	19	14
56	Perunat — Potatis	144	182	223	200	243	184
57	Muut juurikasvit — Övriga rotfrukter	6	8	15	15	30	10
58	Vihannekset — Grönsaker	1	2	4	4	18	3
59	Hedelmät — Fukt	8	18	24	26	32	18
60	Kahvi — Kaffe	137	159	203	213	236	170
61	paahdettu — rostat	—	3	7	4	3	3
62	paahdamaton — orostat	137	156	196	209	233	167
63	Tee — Te	2	2	5	5	7	3
64	Kaakao — Kakao	—	1	2	4	1	1
65	Sokeri — Socker	138	171	216	271	272	184
66	Siirappi — Sirap	—	—	—	1	1	—
67	Karamellit y. m. makeiset — Karameller o. a. sötsaker	4	6	12	18	14	8
68	Mausteet, suola y. m. — Kryddor, salt m. m.	14	19	26	31	29	20
69	Olut, kalja y. m. — Öl, svagdricka m. m.	1	4	5	6	20	4
70	Muut kasvisravintoaineet — Övriga vegetabiliska matvaror	1	8	9	21	47	8

Päivätyöläisruokakunnat Daglönarhushåll						Työnjohtajaruokakunnat Arbetsledarhushåll						Kaikki ruokakunnat Samtliga hushåll						
alle under 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 tai enemmän 1. d.ärover	Yhteensä Summa	alle under 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 tai enemmän 1. d.ärover	Yhteensä Summa	alle under 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 tai enemmän 1. d.ärover	Yhteensä Summa	
3	5	6	10	4	5	—	12	19	10	6	12	8	12	14	15	9	12	55
139	173	153	236	191	171	—	200	156	199	192	187	143	181	197	207	205	181	56
1	9	13	14	15	10	—	11	21	14	16	15	5	8	15	14	19	11	57
2	1	4	6	1	3	—	4	4	5	18	7	1	2	4	5	12	3	58
3	10	23	26	19	15	—	6	21	40	46	29	8	15	23	31	33	18	59
177	185	208	266	187	198	—	204	187	209	176	196	143	170	202	222	195	180	60
—	—	3	24	1	4	—	18	2	7	15	9	—	3	5	9	7	4	61
177	185	205	242	186	194	—	186	185	202	161	187	143	167	197	213	188	176	62
—	3	3	7	3	3	—	4	7	7	10	7	2	3	5	6	7	4	63
—	—	1	2	3	1	—	—	1	1	5	2	—	1	1	3	3	1	64
121	170	205	246	226	184	—	175	213	246	258	224	136	171	213	258	251	189	65
—	—	1	2	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	1	1	—	66
2	6	6	19	21	8	—	7	12	21	36	18	3	6	10	19	25	9	67
8	19	21	33	37	21	—	15	27	33	33	28	13	19	25	32	34	21	68
1	5	6	14	3	5	—	3	6	3	15	6	1	4	5	7	12	5	69
14	7	20	9	15	12	—	3	19	12	34	14	3	7	14	15	31	10	70

III. Elintarvikkeiden kulutusmäärät normaaliruokakuntaa kohden eri vaurausryhmissä. —

A. Muonamiehet. —

Vuosisenot kuluttajayksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		Määrä — Kvantiitet	alle — under 3 500			3 500—5 000		
Ruokakuntien luku — Antal hushåll			34			59		
Kuluttajayksikköjä keskimäärin perhettä kohden Antal konsumtionsenheter i medeltal per familj			4.75			3.76		
			Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa
1	Maito, kuorimaton — Mjolk, oskummad	l	53.6	818.9	872.5	71.0	998.7	1 069.7
2	» kuorittu — » skummad	»	88.7	332.5	421.2	54.3	348.0	402.3
3	Kerma — Grädde	»	0.5	—	0.5	0.3	1.1	1.4
4	Voi — Smör	kg	9.4	5.4	14.8	10.6	10.2	20.8
5	Juusto — Ost	»	0.1	—	0.1	0.2	—	0.2
6	Margariini — Margarin	»	12.2	(0.01)	12.2	18.3	—	18.3
7	Rasva ja ihra — Fett och flott	»	5.0	—	5.0	4.9	—	4.9
8	Munat — Ägg	kpl-st.	4.6	27.3	31.9	28.8	22.2	51.0
9	Liha — Kött	kg	12.9	32.9	45.8	19.8	46.5	66.3
10	tuore naudanliha — färskt nötkött	»	3.4	1.4	4.8	4.8	0.9	5.7
11	» vasikanliha — » kalv »	»	0.6	0.3	0.9	0.9	0.8	1.7
12	» sianliha — » fläsk	»	2.6	24.4	27.0	7.1	34.2	41.3
13	muu tuore liha — annat färskt kött	»	1.6	0.8	2.4	2.3	0.2	2.5
14	suolattu sianliha — salt fläsk	»	1.3	5.6	6.9	1.6	10.4	12.0
15	amerikkalainen silava — amerikanskt fläsk	»	3.4	—	3.4	3.1	—	3.1
16	muu liha — annat kött	»	—	0.4	0.4	(0.03)	—	(0.03)
17	Leikkeleet, makkara y. m. — Charkuterivaror, korv m.m	»	0.7	—	0.7	2.5	—	2.5
18	Kala — Fisk	»	20.7	9.3	30.0	27.2	7.2	34.4
19	tuore silakka — färsk strömming	»	5.7	0.6	6.3	5.9	—	5.9
20	muu tuore kala — annan färsk fisk	»	1.6	1.8	3.4	5.2	2.8	8.0
21	suolattu silakka — salt strömming	»	7.3	6.9	14.2	8.2	4.4	12.6
22	» silli — salt sill	»	5.4	—	5.4	7.3	—	7.3
23	muu kala — annan fisk	»	0.7	—	0.7	0.6	—	0.6
24	Leipä — Bröd	»	1.6	1.4	3.0	3.1	2.9	6.0
25	näkkileipä — knäckebröd	»	0.1	—	0.1	0.2	—	0.2
26	ruisleipä, kova — rågbröd, hårt	»	0.9	1.0	1.9	0.7	2.7	3.4
27	» , pehmeä — » , mjukt	»	0.4	0.4	0.8	0.8	0.2	1.0
28	muu ruokaleipä — annat matbröd	»	0.2	—	0.2	1.4	—	1.4
29	Vilja — Spannmål	hl	0.1	5.0	5.1	(0.03)	4.5	4.5
30	ruis — råg	»	0.1	3.5	3.6	(0.01)	3.1	3.1
31	ohra — korn	»	(0.08)	0.9	0.9	—	0.7	0.7
32	vehnä — vete	»	—	0.3	0.3	—	0.3	0.3
33	kaura — havre	»	—	0.3	0.3	—	0.4	0.4
34	Jauhot — Mjöl	kg	95.7	175.6	271.3	101.1	289.8	390.9
35	ruisjauhot — rågmjöl	»	27.3	142.5	169.8	14.1	252.3	266.4
36	vehnä » — vete »	»	60.8	4.8	65.6	72.6	1.6	74.2
37	ohra » — korn »	»	2.2	28.3	30.5	1.7	34.9	36.6
38	peruna » — potatismjöl	»	3.7	—	3.7	4.2	—	4.2
39	mallas » — malt »	»	1.3	—	1.3	1.5	—	1.5
40	muut jauhot — annat mjöl	»	0.4	—	0.4	7.0	1.0	8.0
41	Suurimot — Gryn	»	30.6	5.5	36.1	36.4	16.3	52.7
42	kaurasuurimot — havregryn	»	6.0	5.3	11.3	10.4	15.7	26.1
43	riisi » — ris »	»	17.0	—	17.0	18.6	—	18.6
44	manna » — manna »	»	6.3	—	6.3	6.7	—	6.7
45	ohra » — korn »	»	0.6	0.2	0.8	0.6	0.6	1.2
46	tattari » — bovete »	»	0.1	—	0.1	0.1	—	0.1
47	muut suurimot — andra gryn	»	0.6	—	0.6	(0.03)	—	(0.03)
48	Makaroonit — Makaroni	»	0.2	—	0.2	0.4	—	0.4
49	Herneet, kuivatut — Ärtor, torkade	»	0.8	7.7	8.5	1.1	11.7	12.8
50	Perunat — Potatis	hl	0.9	7.0	7.9	0.7	8.8	9.5
51	Muut juurikasvit — Övriga rotfrukter	»	(0.01)	0.3	0.3	0.1	0.4	0.5
52	Kahvi	kg	15.0	—	15.0	16.7	(0.01)	16.7
53	paahdettu — rostat	»	(0.03)	—	(0.03)	0.3	—	0.3
54	paahtamaton — orostat	»	15.0	—	15.0	16.4	(0.01)	16.4
55	Tee — Te	gr.	70.0	—	70.0	70.0	—	70.0
56	Kaakao — Kakao	»	14.0	—	14.0	70.0	—	70.0
57	Sokeri — Socker	kg	57.3	—	57.3	71.4	0.1	71.5
58	Siirappi — Sirap	»	(0.03)	—	(0.03)	0.1	—	0.1

Förbrukade kvantiteter av födoämnen per normalhushåll inom olika välståndsgupper.

Statare.

5 000—6 500			6 500—8 000			8 000 tai enemmän eller däröver			Yhteensä — Summa			
50			21			6			170			
2.70			2.23			2.27			3.40			
Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
103.1	1 365.7	1 468.8	63.5	1 700.4	1 763.9	19.4	1 733.8	1 753.2	70.7	1 113.5	1 184.2	1
19.1	343.2	362.3	12.9	300.0	312.9	23.6	191.5	215.1	50.8	334.8	385.6	2
0.6	0.1	0.7	0.2	2.7	2.9	0.1	—	0.1	0.4	0.7	1.1	3
15.6	10.8	26.4	10.8	27.5	38.3	40.3	10.1	50.4	12.1	10.5	22.6	4
0.7	—	0.7	1.5	—	1.5	2.5	—	2.5	0.4	—	0.4	5
14.9	1.3	16.2	12.8	—	12.8	16.0	—	16.0	15.3	0.3	15.6	6
5.3	—	5.3	4.4	—	4.4	3.8	—	3.8	5.0	—	5.0	7
44.3	48.5	92.8	32.3	126.4	158.7	31.7	177.6	209.3	26.1	42.5	68.6	8
25.7	64.6	90.3	29.7	62.2	91.9	39.8	74.5	114.3	20.6	49.0	69.6	9
9.9	0.4	10.3	9.8	—	9.8	11.5	1.3	12.8	6.1	0.9	7.0	10
1.6	1.4	3.0	1.0	0.7	1.7	0.9	—	0.9	1.0	0.8	1.8	11
8.8	46.6	55.4	13.3	36.8	50.1	17.5	64.1	81.6	7.1	35.3	42.4	12
2.9	0.4	3.3	2.4	2.8	5.2	8.4	—	8.4	2.4	0.6	3.0	13
2.0	14.3	16.3	2.3	21.8	24.1	1.3	9.1	10.4	1.6	11.0	12.6	14
0.4	—	0.4	0.4	—	0.4	0.2	—	0.2	2.3	—	2.3	15
0.1	1.5	1.6	0.5	0.1	0.6	(0.03)	—	(0.03)	0.1	0.4	0.5	16
3.7	—	3.7	4.8	—	4.8	6.8	—	6.8	2.6	—	2.6	17
30.8	5.6	36.4	43.8	2.4	46.2	51.8	22.8	74.6	28.3	7.3	35.6	18
8.4	—	8.4	10.0	—	10.0	4.2	—	4.2	6.7	0.2	6.9	19
6.4	0.4	6.8	11.9	—	11.9	35.6	7.2	42.8	5.8	1.8	7.6	20
7.2	5.2	12.4	7.2	2.4	9.6	4.9	15.6	20.5	7.6	5.3	12.9	21
7.9	—	7.9	13.1	—	13.1	5.8	—	5.8	7.4	—	7.4	22
0.9	—	0.9	1.6	—	1.6	1.3	—	1.3	0.8	—	0.8	23
3.4	2.2	5.6	3.0	—	3.0	6.7	2.0	8.7	2.8	2.0	4.8	24
0.7	—	0.7	0.6	—	0.6	2.0	—	2.0	0.4	—	0.4	25
0.7	2.2	2.9	0.1	—	0.1	—	2.0	2.0	0.7	1.9	2.6	26
1.1	—	1.1	0.9	—	0.9	2.6	—	2.6	0.7	0.1	0.8	27
0.9	—	0.9	1.4	—	1.4	2.1	—	2.1	1.0	—	1.0	28
—	5.1	5.1	0.1	6.3	6.4	—	0.7	0.7	0.1	4.8	4.9	29
—	3.0	3.0	0.1	3.6	3.7	—	0.7	0.7	0.1	3.1	3.2	30
—	1.1	1.1	(0.01)	1.1	1.1	—	—	—	(0.03)	0.9	0.9	31
—	0.6	0.6	—	0.5	0.5	—	—	—	—	0.4	0.4	32
—	0.4	0.4	—	1.1	1.1	—	—	—	—	0.4	0.4	33
126.8	340.0	466.8	150.5	363.8	514.3	145.0	515.2	660.2	111.0	281.9	392.9	34
23.4	282.0	305.4	20.7	304.6	325.3	0.9	426.1	427.0	20.2	237.8	258.0	35
89.1	9.7	98.8	116.5	0.9	117.4	127.2	2.4	129.6	78.3	4.3	82.6	36
4.6	48.1	52.7	1.1	58.3	59.4	2.9	86.7	89.6	2.5	39.4	41.9	37
5.7	0.2	5.9	7.8	—	7.8	5.9	—	5.9	4.8	—	4.8	38
1.3	—	1.3	2.4	—	2.4	2.5	—	2.5	1.5	—	1.5	39
2.7	—	2.7	2.0	—	2.0	5.6	—	5.6	3.7	0.4	4.1	40
48.5	10.5	59.0	62.7	14.2	76.9	54.9	25.5	80.4	40.3	12.1	52.4	41
15.0	9.7	24.7	15.1	13.9	29.0	13.8	25.5	39.3	10.8	11.5	22.3	42
23.5	0.1	23.6	36.6	0.3	36.9	27.8	—	27.8	21.1	0.1	21.2	43
8.7	(-0.02)	8.7	6.8	—	6.8	7.3	—	7.3	7.1	(-0.01)	7.1	44
1.1	0.5	1.6	1.3	—	1.3	2.2	—	2.2	0.8	0.4	1.2	45
—	—	—	1.1	—	1.1	0.3	—	0.3	0.1	—	0.1	46
0.2	0.2	0.4	1.8	—	1.8	3.5	—	3.5	0.4	0.1	0.5	47
0.8	—	0.8	1.0	—	1.0	1.7	—	1.7	0.5	—	0.5	48
0.6	13.3	13.9	3.3	15.4	18.7	0.9	15.6	16.5	1.1	11.4	12.5	49
0.5	11.0	11.5	1.1	9.3	10.4	—	13.6	13.6	0.7	9.0	9.7	50
0.2	0.7	0.9	0.2	0.7	0.9	0.6	1.1	1.7	0.1	0.5	0.6	51
20.9	0.1	21.0	20.8	0.1	20.9	23.7	0.1	23.8	17.8	(0.03)	17.8	52
0.6	—	0.6	0.3	—	0.3	0.3	—	0.3	0.3	—	0.3	53
20.3	0.1	20.4	20.5	0.1	20.6	23.4	0.1	23.5	17.5	(0.03)	17.5	54
170.0	—	170.0	140.0	—	140.0	200.0	—	200.0	100.0	—	100.0	55
100.0	—	100.0	270.0	—	270.0	30.0	—	30.0	70.0	—	70.0	56
91.0	(0.01)	91.0	116.7	0.2	116.9	120.5	—	120.5	77.1	0.1	77.2	57
0.2	—	0.2	0.3	—	0.3	0.2	—	0.2	0.1	—	0.1	58

III. Elintarvikkeiden kulutusmäärät normaaliruokakuntaa kohden eri vaurausryhmissä —

B. Päivätyöläiset. —

Vuosimenot kuluttajayksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		alle — under 3 500			3 500—5 000			
Ruokakuntien luku — Antal hushåll		6			25			
Kuluttajayksikköjä keskimäärin perhettä kohden Antal konsumtionsenheter i medeltal per familj		5.43			4.07			
		Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
1	Maito, kuorimaton — Mjolk, oskummad	l	385.6	446.5	832.1	354.4	724.3	1 078.7
2	» kuorittu — » skummad	»	39.1	63.1	102.2	65.8	261.0	326.8
3	Kerma — Grädde	»	—	—	—	0.4	—	0.4
4	Voi — Smör	kg	27.4	5.1	32.5	12.4	14.4	26.8
5	Juusto — Ost	»	—	—	—	0.3	—	0.3
6	Margariini — Margarin	»	12.7	0.2	12.9	15.7	—	15.7
7	Rasva ja ihra — Fett och flott	»	2.2	—	2.2	9.6	—	9.6
8	Munat — Ägg	kpl-st.	0.3	54.1	54.4	13.9	17.8	31.7
9	Liha — Kött	kg	12.1	13.5	25.6	30.9	33.6	64.5
10	tuore naudanliha — färsk nötkött	»	2.0	—	2.0	10.8	2.3	13.1
11	» vasikanliha — » kalv »	»	—	2.8	2.8	2.2	0.5	2.7
12	» sianliha — » fläsk	»	0.9	7.0	7.9	6.0	20.2	26.2
13	muu tuore liha — annat färsk kött	»	0.3	—	0.3	1.2	3.2	4.4
14	suolattu sianliha — salt fläsk	»	0.2	3.7	3.9	1.7	7.2	8.9
15	amerikkalainen silava — amerikanskt fläsk	»	8.5	—	8.5	8.9	—	8.9
16	muu liha — annat kött	»	0.2	—	0.2	0.1	0.2	0.3
17	Leikkeleet, makkara y. m. — Charkuterivaror, korv m. m.	»	1.3	—	1.3	3.0	—	3.0
18	Kala — Fisk	»	26.3	34.2	60.5	30.7	3.0	33.7
19	tuore silakka — färsk strömming	»	4.9	—	4.9	5.5	—	5.5
20	muu tuore kala — annan färsk fisk	»	3.6	31.6	35.2	7.7	3.0	10.7
21	suolattu silakka — salt strömming	»	6.7	2.6	9.3	5.8	—	5.8
22	» silli — salt sill	»	10.5	—	10.5	9.7	—	9.7
23	muu kala — annan fisk	»	0.6	—	0.6	2.0	—	2.0
24	Leipä — Bröd	»	1.8	1.1	2.9	12.7	0.3	13.0
25	näkkileipä — knäckebröd	»	0.2	—	0.2	0.2	—	0.2
26	ruisleipä, kova — rågrbröd, hårt	»	0.1	—	0.1	7.4	—	7.4
27	» pehmeä — » mjukt	»	1.4	1.1	2.5	4.3	0.3	4.6
28	muu ruokaleipä — annat matbröd	»	0.1	—	0.1	0.8	—	0.8
29	Vilja — Spannmål	hl	0.1	0.2	0.3	0.2	(0.02)	0.2
30	ruis — råg	»	—	(0.03)	(0.03)	0.1	(-0.02)	0.1
31	ohra — korn	»	0.1	0.1	0.2	—	(0.04)	(0.04)
32	vehnä — vete	»	—	—	—	—	—	—
33	kaura — havre	»	—	0.1	0.1	0.1	—	0.1
34	Jauhot — Mjöl	kg	524.5	10.5	535.0	576.6	32.1	608.7
35	ruisjauhot — rågmjöl	»	461.9	6.3	468.2	485.0	25.3	510.3
36	vehnä » — vete »	»	29.5	—	29.5	62.7	0.1	62.8
37	ohra » — korn »	»	28.6	4.2	32.8	14.2	6.7	20.9
38	peruna » — potatismjöl	»	1.1	—	1.1	4.3	—	4.3
39	mallas » — malt »	»	0.7	—	0.7	0.5	—	0.5
40	muut jauhot — annat mjöl	»	2.7	—	2.7	9.9	—	9.9
41	Suurimot — Gryn	»	52.8	2.6	55.4	70.6	0.2	70.8
42	kaurasuurimot — havregryn	»	32.6	—	32.6	19.8	0.1	19.9
43	riisi » — ris »	»	16.7	—	16.7	37.5	0.1	37.6
44	manna » — manna »	»	2.7	—	2.7	6.7	—	6.7
45	ohra » — korn »	»	0.8	2.6	3.4	6.0	—	6.0
46	tattari » — bovete »	»	—	—	—	0.4	—	0.4
47	muut suurimot — andra gryn	»	—	—	—	0.2	—	0.2
48	Makaronit — Makaroni	»	—	—	—	(0.03)	—	(0.03)
49	Herneet, kuivatut — Ärtor, torkade	»	1.6	—	1.6	2.9	—	2.9
50	Perunat — Potatis	hl	1.9	5.7	7.6	2.3	6.8	9.1
51	Muut juurikasvit — Övriga rotfrukter	»	—	0.1	0.1	0.1	0.4	0.5
52	Kahvi — Kaffe	kg	19.5	—	19.5	19.7	(0.02)	19.7
53	paahdettu — rostat	»	—	—	—	(0.04)	—	(0.04)
54	paahdamaton — orostat	»	19.5	—	19.5	19.7	(0.02)	19.7
55	Tee — Te	gr	10.0	—	10.0	100.0	—	100.0
56	Kaakao — Kakao	»	—	—	—	10.0	—	10.0
57	Sokeri — Socker	kg	46.7	—	46.7	67.7	0.1	67.8
58	Siirappi — Sirap	»	—	—	—	0.1	—	0.1

Förbrukade kvantiteter av födoämnen per normalhushåll inom olika välstandsgrupper.

Daglösnare.

5 000—6 500			6 500—8 000			8 000 tai enemmän eller däröver			Yhteensä — Summa			
17			10			7			65			
3.04			2.22			2.11			3.43			
Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
500.0	816.6	1 316.6	492.7	1 044.9	1 537.6	350.9	886.3	1 237.2	421.7	737.9	1 159.6	1
23.4	239.1	262.5	100.1	382.7	482.8	18.1	361.1	379.2	51.5	248.4	299.9	2
0.2	—	0.2	—	—	—	2.5	—	2.5	0.5	—	0.5	3
18.6	18.0	36.6	18.3	18.3	36.6	14.5	25.7	40.2	16.7	15.3	32.0	4
0.7	—	0.7	0.4	—	0.4	0.3	—	0.3	0.4	—	0.4	5
14.8	—	14.8	32.8	—	32.8	26.5	—	26.5	17.7	(0.03)	17.7	6
6.0	—	6.0	4.5	—	4.5	8.6	—	8.6	7.1	—	7.1	7
47.4	27.4	74.8	44.7	—	44.7	38.2	65.8	104.0	25.1	27.3	52.4	8
38.2	57.2	95.4	56.1	39.7	95.8	31.2	61.2	92.4	32.6	39.2	71.8	9
10.8	10.6	21.4	9.5	—0.7	8.8	10.2	7.8	18.0	9.4	4.1	13.5	10
2.4	3.8	6.2	6.7	3.7	10.4	1.4	3.6	5.0	2.3	2.2	4.5	11
15.3	25.4	40.7	19.4	18.0	37.4	6.2	15.2	21.4	8.9	18.9	27.8	12
2.8	4.3	7.1	1.9	4.7	6.6	3.9	19.7	23.6	1.7	4.5	6.2	13
1.4	11.5	12.9	2.8	14.0	16.8	1.7	14.9	16.6	1.5	9.1	10.6	14
5.5	—	5.5	14.5	—	14.5	7.8	—	7.8	8.5	—	8.5	15
(0.08)	1.6	1.6	1.3	—	1.3	—	—	—	0.3	0.4	0.7	16
3.0	—	3.0	10.0	—	10.0	3.5	—	3.5	3.5	—	3.5	17
44.4	6.7	51.1	45.8	6.6	52.4	43.0	64.9	107.9	35.8	13.7	49.5	18
12.1	—	12.1	8.0	—	8.0	11.9	—	11.9	7.8	—	7.8	19
13.1	6.4	19.5	12.1	6.6	18.7	14.4	51.4	65.8	9.4	12.1	21.5	20
2.4	—	2.4	12.1	—	12.1	6.2	2.7	8.9	5.7	0.6	6.3	21
16.3	—	16.3	12.2	—	12.2	7.8	—	7.8	11.5	—	11.5	22
0.5	0.3	0.8	1.4	—	1.4	2.7	10.8	13.5	1.4	1.0	2.4	23
11.4	0.6	12.0	37.5	4.1	41.6	23.7	—	23.7	14.2	0.9	15.1	24
1.9	—	1.9	3.5	—	3.5	0.5	—	0.5	0.9	—	0.9	25
1.5	—	1.5	8.4	2.3	10.7	14.8	—	14.8	5.6	0.3	5.9	26
6.1	0.6	6.7	22.3	1.8	24.1	7.0	—	7.0	6.4	0.6	7.0	27
1.9	—	1.9	3.3	—	3.3	1.4	—	1.4	1.3	—	1.3	28
1.3	1.5	2.8	1.2	—	1.2	0.1	1.7	1.8	0.6	0.5	1.1	29
1.2	1.0	2.2	1.1	—	1.1	0.1	1.4	1.5	0.4	0.4	0.8	30
—	0.4	0.4	0.1	—	0.1	—	0.3	0.3	0.1	0.1	0.2	31
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32
0.1	0.1	0.2	—	—	—	—	—	—	0.1	(0.04)	0.1	33
394.7	64.3	459.0	472.5	24.9	497.4	358.4	142.0	500.4	497.8	44.9	542.7	34
268.1	48.6	316.7	303.7	15.0	318.7	254.5	74.5	329.0	393.2	31.1	424.3	35
81.3	—	81.3	121.8	0.6	122.4	81.0	1.1	82.1	69.9	0.2	70.1	36
32.6	15.7	48.3	18.4	9.3	27.7	5.9	66.4	72.3	20.4	13.6	34.0	37
4.3	—	4.3	5.0	—	5.0	6.4	—	6.4	4.1	—	4.1	38
2.0	—	2.0	5.9	—	5.9	8.8	—	8.8	2.1	—	2.1	39
6.4	—	6.4	17.7	—	17.7	1.8	—	1.8	8.1	—	8.1	40
67.9	0.4	68.3	88.5	0.3	88.8	63.1	2.3	65.4	68.6	0.8	69.4	41
15.1	—	15.1	32.2	—	32.2	22.8	2.3	25.1	22.0	0.2	22.2	42
43.4	—	43.4	40.3	0.3	40.6	32.0	—	32.0	35.8	0.1	35.9	43
5.2	—	5.2	10.8	—	10.8	5.5	—	5.5	6.1	—	6.1	44
3.1	0.4	3.5	5.2	—	5.2	1.4	—	1.4	4.1	0.5	4.6	45
0.2	—	0.2	—	—	—	—	—	—	0.2	—	0.2	46
0.9	—	0.9	—	—	—	—	1.4	—	1.4	0.4	0.4	47
1.0	—	1.0	0.4	—	0.4	1.2	—	1.2	0.4	—	0.4	48
4.0	—	4.0	5.7	0.4	6.1	1.5	0.9	2.4	3.2	0.1	3.3	49
1.3	7.7	9.0	2.1	10.4	12.5	1.0	8.9	9.9	1.9	7.4	9.3	50
0.1	0.7	0.8	—	0.9	0.9	0.2	0.8	1.0	0.1	0.5	0.6	51
20.9	0.1	21.0	28.3	0.1	28.4	20.0	—	20.0	20.9	(0.04)	20.9	52
0.2	—	0.2	2.1	—	2.1	0.1	—	0.1	0.3	—	0.3	53
20.7	0.1	20.8	26.2	0.1	26.3	19.9	—	19.9	20.6	(0.04)	20.6	54
70.0	—	70.0	200.0	—	200.0	100.0	—	100.0	100.0	—	100.0	55
34.0	—	34.0	133.0	—	133.0	150.0	—	150.0	41.0	—	41.0	56
84.4	0.1	84.5	98.6	0.6	99.2	97.3	—	97.3	74.3	0.1	74.4	57
0.3	—	0.3	0.7	—	0.7	0.1	—	0.1	0.2	—	0.2	58

III. Elintarvikkeiden kulutusmäärät normaaliruokakuntaa kohden eri vaurausryhmissä.—

C. Työnjohtajat. —

Vuosimenot kuluttajajyksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		3 500—5000			5 000—6 500			
Ruokakuntien luku — Antal hushåll		4			9			
Kuluttajajyksikköä keskimäärin perhettä kohden Antal konsumtionsenheter i medeltal per familj		6.10			3.17			
		Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
1	Maito, kuorimaton — Mjolk, oskummad	1	182.0	653.0	835.0	40.6	1 471.9	1 512.5
2	» kuorittu — » skummad	»	10.7	342.4	353.1	30.2	249.4	279.6
3	Kerma — Grädde	»	1.7	—	1.7	0.4	—	0.4
4	Voi — Smör	kg	10.3	—	10.3	15.2	10.2	25.4
5	Juusto — Ost	»	1.4	—	1.4	0.9	—	0.9
6	Margarini — Margarin	»	36.3	—	36.3	20.3	—	20.3
7	Rasva ja ihra — Fett och flott	»	4.9	—	4.9	4.3	—	4.3
8	Munat — Ägg	kpl.-st.	27.1	—	27.1	58.3	47.8	106.1
9	Liha — Kött	kg	21.0	43.6	64.6	24.5	74.7	99.2
10	tuore naudansiili — färskt nötkött	»	7.6	2.0	9.6	10.3	5.0	15.3
11	» vasikanliha — » kalv »	»	—	—	—	1.1	—	1.1
12	» sianliha — » fläsk	»	6.5	34.8	41.3	4.8	62.7	67.5
13	muu tuore liha — annat färskt kött	»	0.4	—	0.4	5.6	—	5.6
14	suolattu sianliha — salt fläsk	»	2.4	6.8	9.2	0.8	4.7	5.5
15	amerikkalainen silava — amerikanskt fläsk	»	4.1	—	4.1	1.6	—	1.6
16	muu liha — annat kött	»	—	—	—	0.3	2.3	2.6
17	Leikkeleet, makkara y. m. — Charkuterivaror, korv m.m.	»	5.1	—	5.1	3.2	—	3.2
18	Kala — Fisk	»	38.4	3.9	42.3	27.5	14.9	42.4
19	tuore silakka — färsk strömming	»	5.9	—	5.9	7.0	—	7.0
20	muu tuore kala — annan färsk fisk	»	7.1	3.9	11.0	6.0	14.9	20.9
21	suolattu silakka — salt strömming	»	13.5	—	13.5	7.0	—	7.0
22	» silli — salt sill	»	11.6	—	11.6	6.0	—	6.0
23	muu kala — annan fisk	»	0.3	—	0.3	1.5	—	1.5
24	Leipä — Bröd	»	4.0	—	4.0	4.1	1.2	5.3
25	näkkileipä — knäckebröd	»	0.1	—	0.1	1.6	—	1.6
26	ruisleipä, kova — rågrbröd, hårt	»	1.1	—	1.1	—	—	—
27	» pehmeä — » mjukt	»	2.1	—	2.1	0.4	1.2	1.6
28	muu ruokaleipä — annat matbröd	»	0.7	—	0.7	2.1	—	2.1
29	Vilja — Spanmål	hl	0.6	3.3	3.9	—	5.6	5.6
30	ruis — råg	»	0.4	2.5	2.9	—	3.8	3.8
31	ohra — korn	»	—	0.4	0.4	—	1.0	1.0
32	vehnä — vete	»	—	—	—	—	0.3	0.3
33	kaura — havre	»	0.2	0.4	0.6	—	0.5	0.5
34	Jauhot — Mjöl	kg	136.4	259.8	396.2	111.0	147.0	258.0
35	ruisjauhot — rågmjöl	»	49.1	218.8	267.9	7.4	125.8	133.2
36	vehnä » — vete »	»	74.1	6.8	80.9	91.3	15.7	107.0
37	ohra » — korn »	»	5.1	34.2	39.3	1.3	5.5	6.8
38	peruna » — potatismjöl	»	2.8	—	2.8	5.1	—	5.1
39	mallas » — malt »	»	2.6	—	2.6	2.7	—	2.7
40	muut jauhot — annat mjöl	»	2.7	—	2.7	3.2	—	3.2
41	Suurimot — Gryn	»	39.8	13.5	53.3	64.2	2.7	66.9
42	kaurasuurimot — havregryn	»	17.9	13.5	31.4	31.4	2.7	34.1
43	riisi » — ris »	»	17.9	—	17.9	25.8	—	25.8
44	manna » — manna »	»	4.0	—	4.0	6.2	—	6.2
45	ohra » — korn »	»	—	—	—	0.2	—	0.2
46	tattari » — bovete »	»	—	—	—	0.1	—	0.1
47	muut suurimot — andra gryn	»	—	—	—	0.5	—	0.5
48	Makaroonit — Makaroni	»	—	—	—	0.8	—	0.8
49	Herneet, kuivatut — Ärtor, torkade	»	3.2	7.5	10.7	1.9	12.0	13.9
50	Perunat — Potatis	hl	0.2	10.1	10.3	0.4	8.0	8.4
51	Muut juurikasvit — Övriga rotfrukter	»	—	0.7	0.7	(0.01)	1.3	1.3
52	Kahvi — Kaffe	kg	19.8	—	19.8	18.5	—	18.5
53	paahdettu — rostat	»	1.4	—	1.4	0.1	—	0.1
54	paahdamaton — orostat	»	18.4	—	18.4	18.4	—	18.4
55	Tee — Te	gr	100.0	—	100.0	170.0	—	170.0
56	Kaakao — Kakao	»	14.0	—	14.0	75.0	—	75.0
57	Sokeri — Socker	kg	73.6	—	73.6	92.1	—	92.1
58	Siirappi — Sirap	»	0.1	—	0.1	0.2	—	0.2

Förbrukade kvantiteter av födoämnen per normalhushåll inom olika välståndsgupper.

Arbetsledare.

6 500—8 000			8 000 tai enemmän eller däröver			Yhteensä — Summa			
14			8			35			
2.62			2.23			3.07			
Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
253.3	1 507.7	1 761.0	139.8	1 756.0	1 895.8	162.9	1 354.0	1 516.9	1
86.1	52.7	138.8	26.3	—	26.3	44.4	157.7	202.1	2
0.3	2.9	3.2	0.6	—	0.6	0.7	1.0	1.7	3
21.8	7.1	28.9	33.4	1.8	35.2	19.6	5.4	25.0	4
1.3	—	1.3	1.0	—	1.0	1.2	—	1.2	5
19.1	—	19.1	19.9	—	19.9	23.4	—	23.4	6
5.6	—	5.6	1.8	—	1.8	4.4	—	4.4	7
96.4	110.6	207.0	76.2	192.0	268.2	67.7	84.6	152.3	8
36.1	58.9	95.0	34.6	78.5	113.1	29.5	63.1	92.6	9
16.6	—	16.6	14.1	—	14.1	12.6	1.7	14.3	10
6.8	2.1	8.9	4.0	5.0	9.0	3.2	1.7	4.9	11
5.1	32.4	37.5	11.4	65.5	76.9	6.5	46.6	53.1	12
5.8	0.9	6.7	4.6	—	4.6	4.3	0.3	4.6	13
0.7	22.6	23.3	0.5	5.5	6.0	1.2	11.4	12.6	14
0.9	—	0.9	—	—	—	1.6	—	1.6	15
0.2	0.9	1.1	—	2.5	2.5	0.1	1.4	1.5	16
3.9	—	3.9	6.9	—	6.9	4.5	—	4.5	17
41.8	8.7	50.5	36.5	3.4	39.9	36.4	8.3	44.7	18
8.2	—	8.2	5.1	—	5.1	6.8	—	6.8	19
13.7	1.3	15.0	11.2	1.7	12.9	9.7	5.5	15.2	20
6.4	7.6	14.0	13.1	1.7	14.8	9.4	2.9	12.3	21
10.5	—	10.5	5.5	—	5.5	8.7	—	8.7	22
3.0	-0.2	2.8	1.6	—	1.6	1.8	-0.1	1.7	23
8.6	—	8.6	4.6	—	4.6	5.7	0.3	6.0	24
1.5	—	1.5	1.8	—	1.8	1.3	—	1.3	25
2.3	—	2.3	0.2	—	0.2	1.0	—	1.0	26
3.8	—	3.8	1.0	—	1.0	2.1	0.3	2.4	27
1.0	—	1.0	1.6	—	1.6	1.3	—	1.3	28
—	4.1	4.1	—	6.5	6.5	0.2	4.7	4.9	29
—	2.9	2.9	—	4.6	4.6	0.1	3.4	3.5	30
—	0.7	0.7	—	1.3	1.3	—	0.8	0.8	31
—	0.2	0.2	—	0.5	0.5	—	0.2	0.2	32
—	0.3	0.3	—	0.1	0.1	0.1	0.3	0.4	33
256.8	218.4	475.2	245.7	110.2	355.9	191.0	189.8	380.8	34
95.7	153.6	249.3	89.6	61.6	151.2	61.7	144.4	206.1	35
139.0	11.3	150.3	143.2	9.7	152.9	113.3	11.1	124.4	36
12.5	38.6	51.1	3.3	38.9	42.2	6.4	29.2	35.6	37
5.8	—	5.8	7.8	—	7.8	5.3	—	5.3	38
1.7	—	1.7	1.3	—	1.3	2.1	—	2.1	39
2.1	14.9	17.0	0.5	—	0.5	2.2	5.1	7.3	40
51.2	12.1	63.3	45.7	12.0	57.7	51.0	10.0	61.0	41
16.8	3.0	19.8	16.9	11.3	28.2	20.9	6.7	27.6	42
25.8	-0.8	25.0	16.8	0.4	17.2	22.4	-0.2	22.2	43
8.1	—	8.1	11.6	0.3	11.9	7.3	0.1	7.4	44
0.2	9.9	10.1	—	—	—	0.1	3.4	3.5	45
—	—	—	—	—	—	(0.03)	—	(0.03)	46
0.3	—	0.3	0.4	—	0.4	0.3	—	0.3	47
1.3	—	1.3	1.6	—	1.6	1.0	—	1.0	48
1.3	6.9	8.2	1.6	5.4	7.0	1.9	8.1	10.0	49
1.1	9.5	10.6	0.3	9.8	10.1	0.4	9.3	9.7	50
—	0.7	0.7	0.1	0.7	0.8	0.1	0.8	0.9	51
21.1	(0.04)	21.1	17.4	—	17.4	19.5	(0.01)	19.5	52
0.5	—	0.5	1.2	—	1.2	0.7	—	0.7	53
20.6	(0.04)	20.6	16.2	—	16.2	18.8	(0.01)	18.8	54
170.0	—	170.0	270.0	—	270.0	170.0	—	170.0	55
58.0	—	58.0	377.0	—	377.0	109.0	—	109.0	56
109.3	-0.7	108.6	116.0	0.7	116.7	98.2	-0.1	98.1	57
0.3	—	0.3	1.1	—	1.1	0.4	—	0.4	58

III. Elintarvikkeiden kulutusmäärät normaaliruokakuntaa kohden eri vaurausryhmissä. —

D. Kaikki maataloustyöläiset. —

Vuosimenot kuluttajyksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk		alle — under 3 500			3 500—5 000			
Ruokakuntien luku — Antal hushåll		40			88			
Kuluttajyksikköjä keskimäärin perhettä kohden Antal konsumtionsenheter i medeltal per familj		4.85			3.95			
		Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
1	Maito, kuorimaton — Mjolk, oskummad.....	1	108.3	757.5	865.8	159.6	896.1	1 055.7
2	» kuorittu — » skummad.....	»	80.5	288.1	368.6	54.5	322.8	377.3
3	Kerma — Grädde.....	»	0.4	—	0.4	0.5	0.7	1.2
4	Voi — Smör.....	»	12.3	5.4	17.7	11.1	10.7	21.8
5	Juusto — Ost.....	kg	0.1	—	0.1	0.3	—	0.3
6	Margariini — Margarin.....	»	12.3	(0.04)	12.3	18.8	—	18.8
7	Rasva ja ihra — Fett och flott.....	»	4.6	—	4.6	6.3	—	6.3
8	Munat — Ägg.....	kpl.-st.	3.9	31.7	35.6	24.4	19.4	43.8
9	Liha — Kött.....	kg	12.8	29.7	42.5	23.1	42.6	65.7
10	tuore naudanliha — färskt nötkött.....	»	3.2	1.1	4.3	6.7	1.4	8.1
11	» vasikanliha — » kalv ».....	»	0.4	0.7	1.1	1.2	0.7	1.9
12	» sianliha — » fläsk.....	»	2.4	21.5	23.9	6.7	30.3	37.0
13	muu tuore liha — annat färskt kött.....	»	1.4	0.7	2.1	1.9	1.0	2.9
14	suolattu sianliha — salt fläsk.....	»	1.1	5.3	6.4	1.7	9.2	10.9
15	amerikkalainen silava — amerikanskt fläsk.....	»	4.3	—	4.3	4.8	—	4.8
16	muu liha — annat kött.....	»	(0.07)	0.4	0.4	0.1	(0.05)	0.1
17	Leikkeleet, makkara y. m. — Charkuterivaror, korv m.m.....	»	0.8	—	0.8	2.9	—	2.9
18	Kala — Fisk.....	»	21.6	13.4	35.0	29.0	5.8	34.8
19	tuore silakka — färsk strömming.....	»	5.6	0.5	6.1	5.8	—	5.8
20	muu tuore kala — annan färsk fisk.....	»	1.9	6.7	8.6	6.0	3.0	9.0
21	suolattu silakka — salt strömming.....	»	7.2	6.2	13.4	7.9	2.8	10.7
22	» silli — salt sill.....	»	6.2	—	6.2	8.3	—	8.3
23	muu kala — annan fisk.....	»	0.7	—	0.7	1.0	—	1.0
24	Leipä — Bröd.....	»	1.7	1.3	3.0	5.8	2.0	7.8
25	näkkileipä — knäckebröd.....	»	0.1	—	0.1	0.2	—	0.2
26	ruisleipä, kova — rågbröd, hårt.....	»	0.8	0.8	1.6	2.5	1.8	4.3
27	» , pehmeä — » , mjukt.....	»	0.6	0.5	1.1	1.9	0.2	2.1
28	muu ruokaleipä — annat matbröd.....	»	0.2	—	0.2	1.2	—	1.2
29	Vilja — Spannmål.....	hl	0.2	4.1	4.3	0.1	3.1	3.2
30	ruis — råg.....	»	0.1	2.9	3.0	0.1	2.1	2.2
31	ohra — korn.....	»	0.1	0.7	0.8	—	0.5	0.5
32	vehnä — vete.....	»	—	0.2	0.2	—	0.2	0.2
33	kaura — havre.....	»	(0.05)	0.3	0.3	—	0.3	0.3
34	Jauhot — Mjöl.....	kg	166.3	148.4	314.7	239.0	214.3	453.3
35	ruisjauhot — rågmjöl.....	»	98.9	120.1	219.0	150.7	185.3	336.0
36	vehnä » — vete ».....	»	55.6	4.0	59.6	69.9	1.5	71.4
37	ohra » — korn ».....	»	6.6	24.3	30.9	5.6	26.8	32.4
38	peruna » — potatismjöl.....	»	3.2	—	3.2	4.1	—	4.1
39	mallas » — malt.....	»	1.2	—	1.2	1.3	—	1.3
40	muut jauhot — annat mjöl.....	»	0.8	—	0.8	7.4	0.7	8.1
41	Suurimot — Gryn.....	»	34.3	5.0	39.3	46.4	11.5	57.9
42	kaurasuurimot — havregryn.....	»	10.5	4.4	14.9	13.6	11.1	24.7
43	riisi » — ris ».....	»	16.9	—	16.9	24.0	(0.04)	24.0
44	manna » — manna ».....	»	5.8	—	5.8	6.5	—	6.5
45	ohra » — korn ».....	»	0.6	0.6	1.2	2.1	0.4	2.5
46	tattari » — bovete ».....	»	(0.07)	—	(0.07)	0.1	—	0.1
47	muut suurimot — andra gryn.....	»	0.5	—	0.5	0.1	—	0.1
48	Makaroonit — Makaroni.....	»	0.2	—	0.2	0.3	—	0.3
49	Herneet, kuivatut — Ärtor, torkade.....	»	0.9	6.4	7.3	1.8	8.0	9.8
50	Perunat — Potatis.....	hl	1.0	6.8	7.8	1.1	8.3	9.4
51	Muut juurikasvit — Övriga rotfrukter.....	»	—	0.3	0.3	0.1	0.4	0.5
52	Kahvi — Kaffe.....	kg	15.7	—	15.7	17.8	(0.01)	17.8
53	paahdettu — rostat.....	»	(0.03)	—	(0.03)	0.3	—	0.3
54	paahdamaton — orostat.....	»	15.7	—	15.7	17.5	(0.10)	17.5
55	Tee — Te.....	gr	70.0	—	70.0	70.0	—	70.0
56	Kaakao — Kakao.....	»	14.0	—	14.0	51.0	—	51.0
57	Sokeri — Socker.....	kg	55.5	—	55.5	70.5	0.1	70.6
58	Siirappi — Sirap.....	»	(0.03)	—	(0.03)	0.1	—	0.1

Förbrukade kvantiteter av födoämnen per normalhushåll inom olika välstandsgrupper.

Samtliga lantarbetare.

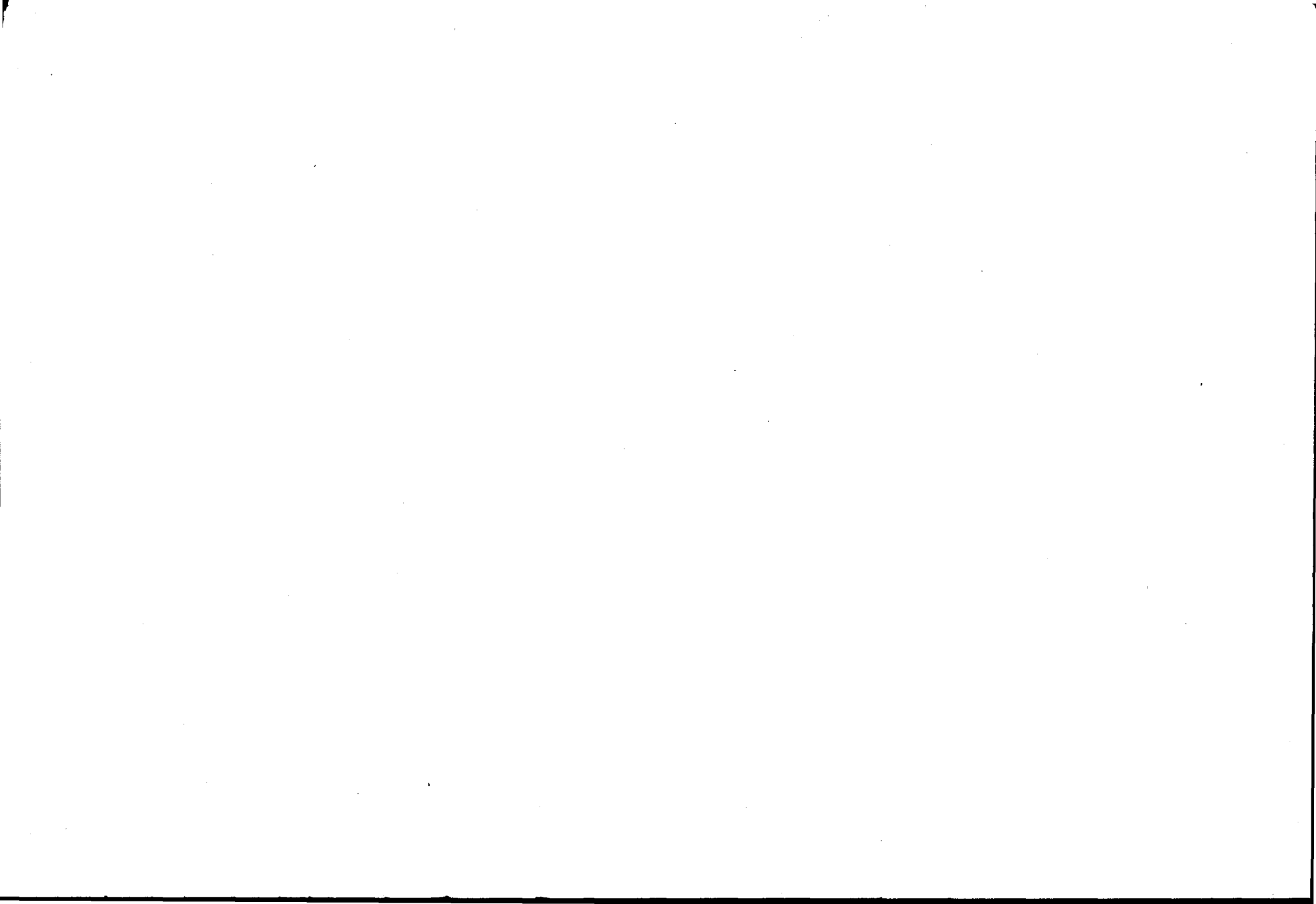
5 000—6 500			6 500—8 000			8 000 tai enemmän eller däröver			Yhteensä — Summa			
76			45			21			270			
2.83			2.35			2.20			3.37			
Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	Ostet- tua Köpt	Luon- nossa In natura	Yh- teensä Summa	
207.6	1 229.5	1 437.1	214.8	1 502.5	1 717.3	182.4	1 443.0	1 625.4	168.3	1 050.8	1 219.1	1
21.7	305.3	327.0	55.5	232.2	287.7	22.7	178.4	201.1	50.4	292.3	342.7	2
0.4	0.1	0.5	0.2	2.2	2.4	1.2	—	1.2	0.4	0.6	1.0	3
16.2	12.5	28.7	16.1	18.7	34.8	28.5	12.5	41.0	14.1	11.1	25.2	4
0.7	—	0.7	1.2	—	1.2	1.1	—	1.1	0.5	—	0.5	5
15.6	0.8	16.4	19.0	—	19.0	21.2	—	21.2	16.9	0.2	17.1	6
5.3	—	5.3	4.8	—	4.8	4.7	—	4.7	5.4	—	5.4	7
46.9	43.2	90.1	56.7	95.5	152.2	51.0	143.6	194.6	30.9	43.9	74.8	8
28.6	64.1	92.7	37.3	56.5	93.8	34.8	71.3	106.1	24.6	48.3	72.9	9
10.2	3.5	13.7	12.1	—0.2	11.9	12.0	3.1	15.1	7.7	1.8	9.5	10
1.8	1.8	3.6	4.1	1.8	5.9	2.2	3.2	5.4	1.6	1.2	2.8	11
9.9	43.5	53.4	11.8	31.5	43.3	11.3	47.3	58.6	7.4	32.7	40.1	12
3.2	1.3	4.5	3.5	2.5	6.0	5.3	7.0	12.3	2.5	1.5	4.0	13
1.6	12.4	14.0	1.9	20.5	22.4	1.1	9.8	10.9	1.6	10.5	12.1	14
1.8	—	1.8	3.4	—	3.4	2.8	—	2.8	3.7	—	3.7	15
0.1	1.6	1.7	0.5	0.4	0.9	0.1	0.9	1.0	0.1	0.6	0.7	16
3.5	—	3.5	5.5	—	5.5	5.7	—	5.7	3.1	—	3.1	17
33.7	7.1	40.8	43.5	5.4	48.9	42.8	30.3	73.1	31.1	9.0	40.1	18
9.2	—	9.2	9.0	—	9.0	7.3	—	7.3	7.1	0.1	7.2	19
8.0	3.7	11.7	12.5	1.8	14.3	18.8	20.7	39.5	7.1	4.8	11.9	20
5.9	3.3	9.2	7.9	3.7	11.6	8.4	5.8	14.2	7.3	3.9	11.2	21
9.7	—	9.7	12.0	—	12.0	6.4	—	6.4	8.5	—	8.5	22
0.9	0.1	1.0	2.1	—0.1	2.0	1.9	3.8	5.7	1.1	0.2	1.3	23
5.4	1.7	7.1	11.9	0.8	12.7	11.9	0.5	12.4	6.0	1.5	7.5	24
1.2	—	1.2	1.5	—	1.5	1.4	—	1.4	0.7	—	0.7	25
0.7	1.4	2.1	2.5	0.5	3.0	5.3	0.5	5.8	2.0	1.2	3.2	26
2.2	0.3	2.5	6.2	0.3	6.5	3.5	—	3.5	2.2	0.3	2.5	27
1.3	—	1.3	1.7	—	1.7	1.7	—	1.7	1.1	—	1.1	28
0.3	4.3	4.6	0.2	4.3	4.5	(0.02)	3.3	3.3	0.1	3.8	3.9	29
0.3	2.6	2.9	0.2	2.7	2.9	(0.02)	2.5	2.5	0.1	2.5	2.6	30
—	0.9	0.9	—	0.7	0.7	—	0.6	0.6	—	0.7	0.7	31
—	0.4	0.4	—	0.3	0.3	—	0.2	0.2	—	0.3	0.3	32
(0.02)	0.4	0.4	—	0.6	0.6	—	(0.03)	(0.03)	(0.03)	0.3	0.3	33
190.5	247.0	437.5	251.8	245.8	497.6	258.8	229.0	487.8	215.0	213.0	428.0	34
81.4	204.2	285.6	103.4	194.6	298.0	124.3	163.0	287.3	116.2	176.1	292.3	35
87.5	8.1	95.6	125.2	4.4	129.6	117.0	4.7	121.7	80.5	4.1	84.6	36
11.0	34.6	45.6	8.5	41.7	50.2	4.1	61.3	65.4	8.1	31.1	39.2	37
5.3	0.1	5.4	6.6	—	6.6	6.8	—	6.8	4.7	(0.03)	4.7	38
1.6	—	1.6	2.9	—	2.9	4.3	—	4.3	1.7	—	1.7	39
3.7	—	3.7	5.2	5.1	10.3	2.3	—	2.3	3.8	1.7	5.5	40
55.4	7.0	62.4	63.9	10.7	74.6	54.2	12.2	66.4	48.6	9.0	57.6	41
17.2	6.4	23.6	19.1	7.4	26.5	18.1	11.9	30.0	14.7	8.2	22.9	42
28.8	(0.04)	28.8	33.7	—0.1	33.6	25.1	0.1	25.2	24.9	(0.02)	24.9	43
7.5	—	7.5	8.0	—	8.0	8.2	0.2	8.4	6.9	—	6.9	44
1.5	0.4	1.9	1.7	3.4	5.1	1.1	—	1.1	1.6	0.8	2.4	45
0.1	—	0.1	0.5	—	0.5	0.1	—	0.1	0.1	—	0.1	46
0.3	0.2	0.5	0.9	—	0.9	1.6	—	1.6	0.4	(0.04)	0.4	47
0.9	—	0.9	1.0	—	1.0	1.5	—	1.5	0.5	—	0.5	48
1.7	9.8	11.5	3.1	9.5	12.6	1.4	6.5	7.9	1.7	8.2	9.9	49
0.7	9.8	10.5	1.3	9.6	10.9	0.5	10.5	11.0	1.0	8.6	9.6	50
0.1	0.8	0.9	0.1	0.7	0.8	0.3	0.8	1.1	(0.05)	0.6	0.6	51
20.6	0.1	20.7	22.5	(0.04)	22.5	20.0	(0.02)	20.0	18.7	(0.03)	18.7	52
0.4	—	0.4	0.7	(0.03)	0.7	0.5	—	0.5	0.3	—	0.3	53
20.2	0.1	20.3	21.8	(0.01)	21.8	19.5	(0.02)	19.5	18.4	(0.03)	18.4	54
140.0	—	140.0	170.0	—	170.0	200.0	—	200.0	100.0	—	100.0	55
88.0	—	88.0	170.0	—	170.0	211.0	—	211.0	75.0	—	75.0	56
89.6	(0.02)	89.6	110.5	(—0.03)	110.5	110.6	0.3	110.9	79.0	0.1	79.1	57
0.2	—	0.2	0.4	—	0.4	0.5	—	0.5	0.2	—	0.2	58

IV. Elintarvikkeiden kulutusmäärät kuluttajyksikköä kohden eri vaurausryhmissä. —

Maataloustyöläisryhmä — Lantarbetrargrupp		Määrä — Kvantitet	Muonamiesruokakunnat Statarhushåll					Päivä- Dag		
Vuosimenot kuluttajyksikköä kohden, mk Årsutgifter per konsumtionsenhet, mk			alle under 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 tai enemmän 1. därefter	Yhteensä Summa	alle under 3 500	3 500— 5 000
Ruokakuntien luku — Antal hushåll										
Kuluttajyksikköä keskimäärin perhettä kohden Antal konsumtionsenheter i medeltal per familj			4.75	3.76	2.70	2.23	2.27	3.40	5.43	4.07
1	Maito, kuorimaton — Mjölk, oskummad	l	256.6	314.6	432.0	518.8	515.7	348.3	244.7	317.3
2	» kuorittu — » skummad	»	123.9	118.3	106.6	92.0	63.3	113.4	30.1	96.1
3	Kerma — Grädde	»	0.2	0.4	0.2	0.8	(0.04)	0.3	—	0.1
4	Voi — Smör	kg	4.3	6.1	7.8	11.3	14.8	6.7	9.6	7.9
5	Juusto — Ost	»	(0.03)	0.1	0.2	0.4	0.7	0.1	—	0.1
6	Margariini — Margarin	»	3.6	5.4	4.8	3.8	4.7	4.6	3.8	4.6
7	Rasva ja ihra — Fett och flott	»	1.5	1.5	1.6	1.3	1.1	1.5	0.7	2.8
8	Munat — Ägg	kpl.-st.	9.4	15.0	27.3	46.7	61.6	20.2	16.0	9.3
9	Liha — Kött	kg	13.4	19.5	26.6	27.0	33.6	20.5	7.5	19.0
10	tuore naudanliha — färsk nötkött	»	1.4	1.7	3.0	2.9	3.8	2.1	0.6	3.9
11	» vasikanliha — » kalv »	»	0.3	0.5	0.9	0.5	0.2	0.5	0.8	0.8
12	» sianliha — » fläsk	»	7.9	12.2	16.3	14.7	24.0	12.5	2.3	7.7
13	muu tuore liha — annat färsk kött	»	0.7	0.7	1.0	1.5	2.5	0.9	0.1	1.3
14	suolattu sianliha — salt fläsk	»	2.0	3.5	4.8	7.1	3.1	3.7	1.1	2.6
15	amerikkalainen silava — amerikanskt fläsk	»	1.0	0.9	0.1	0.1	(0.05)	0.7	2.5	2.6
16	muu liha — annat kött	»	0.1	(0.01)	0.5	0.2	(0.01)	0.1	0.1	0.1
17	Leikkeleet, makkara y. m. — Charkuterivaror, korv m.m.	»	0.2	0.7	1.1	1.4	2.0	0.8	0.4	0.9
18	Kala — Fisk	»	8.8	10.1	10.7	13.6	21.9	10.5	17.8	9.9
19	tuore silakka — färsk strömming	»	1.8	1.7	2.5	3.0	1.2	2.0	1.4	1.6
20	muu tuore kala — annan färsk fisk	»	1.0	2.4	2.0	3.5	12.6	2.2	10.4	3.2
21	suolattu silakka — salt strömming	»	4.2	3.7	3.6	2.8	6.0	3.8	2.7	1.7
22	» silli — salt sill	»	1.6	2.1	2.3	3.8	1.7	2.2	3.1	2.8
23	muu kala — annan fisk	»	0.2	0.2	0.3	0.5	0.4	0.3	0.2	0.6
24	Leipä — Bröd	»	0.9	1.8	1.6	0.9	2.6	1.5	0.8	3.8
25	näkkileipä — knäckebröd	»	—	0.1	0.2	0.2	0.6	0.1	0.1	(0.04)
26	ruisleipä, kova — rågbröd, hårt	»	0.6	1.0	0.8	(0.03)	0.6	0.8	(0.03)	2.2
27	» pehmeä — » mjukt	»	0.2	0.3	0.3	0.3	0.8	0.3	0.7	1.4
28	muu ruokaleipä — annat matbröd	»	0.1	0.4	0.3	0.4	0.6	0.3	(0.02)	0.2
29	Vilja — Spannmål	hl	1.5	1.3	1.5	1.9	0.2	1.4	0.1	0.1
30	ruis — råg	»	1.0	0.9	0.9	1.1	0.2	0.9	(0.01)	0.1
31	ohra — korn	»	0.3	0.2	0.3	0.3	—	0.3	0.1	(0.01)
32	vehnä — vete	»	0.1	0.1	0.2	0.2	—	0.1	—	—
33	kaura — havre	»	0.1	0.1	0.1	0.3	—	0.1	(0.02)	(0.02)
34	Jauhot — Mjöl	kg	79.9	114.9	137.3	151.3	194.2	115.5	157.3	179.0
35	ruisjauhot — rågmjöl	»	50.0	78.3	89.8	95.7	125.6	75.9	137.7	150.1
36	vehnä — vete »	»	19.3	21.8	29.1	34.5	38.1	24.3	8.7	18.5
37	ohra — korn »	»	9.0	10.8	15.5	17.5	26.4	12.3	9.6	6.2
38	peruna — » potatismjöl	»	1.1	1.2	1.7	2.3	1.7	1.4	0.3	1.2
39	mallas — » malt »	»	0.4	0.4	0.4	0.7	0.7	0.4	0.2	0.1
40	muut jauhot — annat mjöl	»	0.1	2.4	0.8	0.6	1.7	1.2	0.8	2.9
41	Suurimot — Gryn	»	10.6	15.6	17.4	22.6	23.7	15.5	16.3	20.9
42	kaurasuurimot — havregryn	»	3.3	7.7	7.3	8.5	11.6	6.6	9.6	5.9
43	riisi — ris »	»	5.0	5.5	6.9	10.9	8.2	6.2	4.9	11.0
44	manna — manna »	»	1.9	2.0	2.6	2.0	2.2	2.1	0.8	2.0
45	ohra — korn »	»	0.2	0.4	0.5	0.4	0.6	0.4	1.0	1.8
46	tattari — » bovete »	»	(0.02)	(0.01)	—	0.3	0.1	(0.04)	—	0.1
47	muut suurimot — andra gryn	»	0.2	(0.01)	0.1	0.5	1.0	0.2	—	0.1
48	Makaroonit — Makaroni	»	0.1	0.1	0.2	0.3	0.5	0.2	—	(0.01)
49	Herneet, kuivatut — Ärtor, torkade	»	2.5	3.8	4.1	5.5	4.8	3.7	0.5	0.9
50	Perunat — Potatis	hl	2.3	2.8	3.4	3.1	4.0	2.9	2.2	2.7
51	Muut juurikasvit — Övriga rotfrukter	»	0.1	0.2	0.3	0.3	0.5	0.2	(0.02)	0.2
52	Kahvi	kg	4.4	4.9	6.2	6.2	7.0	5.2	5.7	5.8
53	paahdettu — rostet	»	(0.01)	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	—	(0.01)
54	paahdamaton — orostat	»	4.4	4.8	6.0	6.1	6.9	5.1	5.7	5.8
55	Tee — Te	gr	20.0	20.0	50.0	40.0	60.0	30.0	—	30.0
56	Kaakao — Kakao	»	4.0	20.0	30.0	80.0	10.0	20.0	—	4.0
57	Sokeri — Socker	kg	16.8	21.0	26.8	34.4	35.5	22.7	13.7	19.9
58	Siirappi — Sirap	»	(0.01)	(0.04)	0.1	0.1	0.1	(0.04)	—	(0.03)

Förbrukade kvantiteter av födoämnen per konsumtionsenhet inom olika välståndsgupper.

työläisruokakunnat lönarhushåll				Työnjohtajaruokakunnat Arbetsledarhushåll						Kaikki ruokakunnat Samtliga hushåll					
5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 tai enemmän l. därefter	Yhteensä Summa	alle under 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 tai enemmän l. därefter	Yhteensä Summa	alle under 3 500	3 500— 5 000	5 000— 6 500	6 500— 8 000	8 000 tai enemmän l. därefter	Yhteensä Summa
17	10	7	65	—	4	9	14	8	35	40	88	76	45	21	270
3.04	2.22	2.11	3.43	—	6.10	3.17	2.62	2.23	3.07	4.85	3.95	2.83	2.35	2.20	3.37
387.2	452.2	363.9	341.1	—	245.6	444.9	517.9	557.6	446.2	254.7	310.5	422.7	505.1	478.1	358.6
77.2	142.0	111.5	88.2	—	103.9	82.2	40.8	7.7	59.5	108.4	111.0	96.2	84.6	59.1	100.8
0.1	—	0.7	0.1	—	0.5	0.1	0.9	0.2	0.5	0.1	0.3	0.2	0.7	0.3	0.3
10.8	10.8	11.8	9.4	—	3.0	7.5	8.5	10.3	7.4	5.2	6.4	8.5	10.2	12.1	7.4
0.2	0.1	0.1	0.1	—	0.4	0.3	0.4	0.3	0.3	(0.02)	0.1	0.2	0.4	0.3	0.2
4.4	10.0	7.8	5.2	—	10.7	6.0	5.6	5.9	6.9	3.6	5.5	4.8	5.6	6.2	5.0
1.8	1.3	2.5	2.1	—	1.5	1.3	1.6	0.5	1.3	1.4	1.8	1.6	1.4	1.4	1.6
22.0	13.2	30.6	15.4	—	8.0	31.2	60.9	78.9	44.8	10.5	12.9	26.5	44.8	57.2	22.0
28.1	28.2	27.2	21.1	—	19.0	29.2	28.0	33.3	27.2	12.5	19.3	27.3	27.6	31.2	21.5
6.3	2.6	5.3	4.0	—	2.8	4.5	4.9	4.1	4.2	1.3	2.4	4.0	3.5	4.5	2.8
1.8	3.0	1.5	1.3	—	—	0.3	2.6	2.6	1.4	0.3	0.5	1.1	1.7	1.6	0.8
12.0	11.0	6.3	8.2	—	12.2	19.9	11.0	22.6	15.6	7.0	10.9	15.7	12.7	17.2	11.8
2.1	2.0	6.9	1.8	—	0.1	1.6	2.0	1.4	1.4	0.6	0.9	1.4	1.8	3.6	1.2
3.8	4.9	4.9	3.1	—	2.7	1.6	6.9	1.8	3.7	1.9	3.2	4.1	6.6	3.2	3.6
1.6	4.3	2.3	2.5	—	1.2	0.5	0.3	—	0.5	1.3	1.4	0.5	1.0	0.8	1.1
0.5	0.4	—	0.2	—	—	0.8	0.3	0.8	0.4	0.1	(0.03)	0.5	0.3	0.3	0.2
0.9	3.0	1.0	1.0	—	1.5	0.9	1.1	2.0	1.3	0.2	0.8	1.0	1.6	1.7	0.9
15.0	15.4	31.7	14.6	—	12.5	12.5	14.9	11.7	13.2	10.3	10.2	12.0	14.4	21.5	11.8
3.6	2.3	3.5	2.3	—	1.8	2.1	2.4	1.5	2.0	1.8	1.7	2.7	2.6	2.1	2.1
5.7	5.5	19.3	6.3	—	3.2	6.1	4.4	3.8	4.5	2.5	2.6	3.4	4.2	11.6	3.5
0.7	3.6	2.6	1.9	—	4.0	2.1	4.2	4.3	3.6	4.0	3.2	2.7	3.4	4.2	3.3
4.8	3.6	2.3	3.4	—	3.4	1.8	3.1	1.6	2.6	1.8	2.4	2.9	3.6	1.9	2.5
0.2	0.4	4.0	0.7	—	0.1	0.4	0.8	0.5	0.5	0.2	0.3	0.3	0.6	1.7	0.4
3.7	12.2	7.0	4.4	—	1.1	1.6	2.6	1.4	1.8	0.9	2.4	2.0	3.7	3.6	2.1
0.6	1.0	0.2	0.3	—	(0.04)	0.5	0.5	0.5	0.4	(0.04)	0.1	0.3	0.4	0.4	0.2
0.5	3.1	4.4	1.7	—	0.3	—	0.7	0.1	0.3	0.5	1.3	0.6	0.9	1.7	0.9
2.0	7.1	2.0	2.0	—	0.6	0.5	1.1	0.3	0.7	0.3	0.6	0.7	1.9	1.0	0.7
0.6	1.0	0.4	0.4	—	0.2	0.6	0.3	0.5	0.4	0.1	0.4	0.4	0.5	0.5	0.3
0.8	0.4	0.5	0.3	—	1.2	1.7	1.2	1.9	1.4	1.3	1.0	1.4	1.3	1.0	1.2
0.6	0.4	0.4	0.2	—	0.9	1.1	0.8	1.4	1.0	0.9	0.6	0.9	0.8	0.7	0.8
0.1	(0.02)	0.1	0.1	—	0.1	0.3	0.2	0.4	0.2	0.2	0.2	0.3	0.2	0.2	0.2
—	—	—	—	—	—	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
0.1	—	—	(0.02)	—	0.2	0.2	0.1	(0.02)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	(0.01)	0.1
135.0	146.2	147.2	159.6	—	116.5	76.0	139.7	104.8	112.1	92.5	133.3	128.7	146.3	143.5	125.9
93.1	93.7	96.8	124.8	—	78.8	39.2	73.3	44.5	60.6	64.4	98.8	84.0	87.7	84.5	86.0
23.9	36.0	24.1	20.6	—	23.8	31.5	44.2	45.0	36.6	17.5	21.0	28.1	38.1	35.8	24.9
14.2	8.1	21.3	10.0	—	11.6	2.0	15.0	12.4	10.5	9.1	9.5	13.4	14.7	19.2	11.5
1.3	1.5	1.9	1.2	—	0.8	1.5	1.7	2.3	1.6	1.0	1.2	1.6	1.9	2.0	1.4
0.6	1.7	2.6	0.6	—	0.7	0.8	0.5	0.4	0.6	0.3	0.4	0.5	0.9	1.3	0.5
1.9	5.2	0.5	2.4	—	0.8	1.0	5.0	0.2	2.2	0.2	2.4	1.1	3.0	0.7	1.6
20.1	26.2	19.2	20.4	—	15.7	19.6	18.7	16.9	17.9	11.6	17.1	18.3	22.0	19.5	16.9
4.4	9.5	7.4	6.5	—	9.2	10.0	5.8	8.3	8.1	4.4	7.3	6.9	7.8	8.8	6.7
12.8	12.0	9.4	10.5	—	5.3	7.6	7.4	5.0	6.5	5.0	7.1	8.5	9.9	7.4	7.3
1.5	3.2	1.6	1.8	—	1.2	1.8	2.4	3.5	2.2	1.7	1.9	2.2	2.4	2.5	2.0
1.0	1.5	0.4	1.4	—	—	0.1	3.0	—	1.0	0.4	0.8	0.6	1.5	0.3	0.7
0.1	—	—	0.1	—	—	(0.03)	—	—	(0.01)	(0.02)	(0.03)	(0.02)	0.1	(0.02)	0.1
0.3	—	0.4	0.1	—	—	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	(0.04)	0.1	0.3	0.5	0.1
0.3	0.1	0.4	0.1	—	—	0.2	0.4	0.5	0.3	0.1	0.1	0.3	0.3	0.4	0.2
1.2	1.8	0.7	1.0	—	3.2	4.1	2.4	2.1	3.0	2.2	2.9	3.4	3.7	2.3	2.9
2.7	3.7	2.9	2.7	—	3.0	2.5	3.1	3.0	2.9	2.3	2.8	3.1	3.2	3.2	2.8
0.2	0.3	0.3	0.2	—	0.2	0.4	0.2	0.2	0.3	0.1	—	0.3	0.2	—	0.2
6.2	8.3	5.9	6.1	—	5.8	5.4	6.2	5.1	5.7	4.6	5.2	6.1	6.6	5.9	5.5
0.1	0.6	(0.02)	0.1	—	0.4	(0.03)	0.2	0.4	0.2	(0.01)	0.1	0.1	0.2	0.2	0.1
6.1	7.7	5.9	6.0	—	5.4	5.4	6.0	4.7	5.5	4.6	5.1	6.0	6.4	5.7	5.4
20.0	60.0	30.0	30.0	—	30.0	50.0	50.0	80.0	50.0	20.0	20.0	40.0	50.0	60.0	30.0
10.0	39.0	44.0	12.0	—	4.0	22.0	17.0	11.0	32.0	4.0	15.0	26.0	50.0	62.0	22.0
24.9	29.2	28.6	21.9	—	21.7	27.1	32.0	34.3	28.9	16.3	20.8	26.3	32.5	32.6	23.3
0.1	0.2	(0.03)	0.1	—	(0.04)	0.1	0.1	0.3	0.1	(0.01)	(0.04)	0.1	0.1	0.2	0.1

S. V. T. XXI. Köyhäinhuolto. — F. O. S. XXI. Fattigvårdsstatistik.

- A. 23—38. Köyhäinhuolto (vv. 1918—1933). 1922—36. — Fattigvården (åren 1918—1933). 1922—36.
-

S. V. T. XXVI. Työtilastoa. — F. O. S. XXVI. Arbetsstatistik.

- A. 1—22. Työssä sattuneet tapaturmat (vv. 1898—1925). 1904—28. — Olycksfallen i arbetet (åren 1898—1925). 1904—28.
B. 1—28. Apukassat (vv. 1899—1931). 1905—34. — Understöds-kassor (åren 1899—1931). 1905—34.
-

S. V. T. XXVI. A. Tapaturmatilastoa. — F. O. S. XXVI. A. Olycksfallsstatistik.

- 1—7. Työssä sattuneet tapaturmat (vv. 1926—1933). Uusi sarja. 1932—36. — Olycksfallen i arbetet (åren 1926—1933). Ny serie. 1932—36.
-

S. V. T. XXXII. Sosiaalisia erikoistutkimuksia.

- I. Marraskuun lakko vuonna 1917 ja kapina vuonna 1918. Tilastollinen selonteko niiden vaikutuksesta Suomen teollisuuteen. 1921.
II. Asuntolaskenta huhtikuun 25 p:nä 1919. 1921.
III. Tutkimus Suomen maataloustyöväen oloista palkkausvuonna 1919—1920. 1923.
IV. Tutkimus metsä- ja uittotyöntekijäin oloista keväällä 1921. 1923.
V. Elinkustannukset tilinpitokaudella 1920—21. 1925.
VI. Kieltolakirikokset 1/6 1919—31/5 1924. 1925.
VII. Kieltolakitiedustelu vuonna 1923. 1925.
VIII. Juopumuksesta pidätetyt henkilöt kaupungeissa vuonna 1923. 1925.
IX. Lastaus- ja purkamistyöntekijäin olot. 1928.
X. Tutkimus liikeapulaisten työ-, palkkaus- y. m. oloista vuonna 1925. 1929.
XI. Teknillisen henkilökunnan työ- ja palkkausolot vuonna 1929. 1933.
XII. Yötyöntekijättärien työ-, asunto- ja terveysolot. 1935.
XIII. Työläisnuorisotutkimus. 1935.
XIV. Elinkustannustutkimus vuodelta 1928.
A. Kaupunkien ja muiden asutuskeskusten tilinpitoperheet 1936.
B. Maataloustyöläisperheet. 1937.
XV. Kutomateollisuuden työntekijäin olot vuonna 1929. 1936.
-

F. O. S. XXXII. Sociala specialundersökningar.

- I. Novemberstrejken år 1917 och upproret år 1918. En statistisk utredning angående deras inflytande på Finlands industrier. 1921.
II. Bostadsräkningen den 25 april 1919. 1921.
III. Undersökning angående arbetsförhållandena bland lantarbetarna under avlöningsåret 1919—1920. 1924.

- IV. Undersökning angående arbetsförhållandena bland skogs- och flottningsarbetarna våren 1921. 1924.
- V. Levnadskostnaderna under bokföringsperioden 1920—21. 1925.
- VI. Brott mot förbudslagen 1/6 1919—31/5 1924. 1925.
- VII. Förbudslagsenquêten år 1923. 1925.
- VIII. För fylleri anhållna personer i städerna år 1923. 1925.
- IX. Lastnings- och lossningsarbetarnas levnadsförhållanden. 1928.
- X. Undersökning rörande de affärsanställdas arbets-, avlönings- m. fl. förhållanden år 1925. 1929.
- XI. Den tekniska personalens arbets- och avlöningsförhållanden år 1929. 1933.
- XII. Nattarbeterskornas arbets-, bostads- och hälsoförhållanden. 1935.
- XIII. Undersökning rörande arbetarungdomen. 1935.
- XIV. Levnadskostnadsundersökningen år 1928.
 - A. Bokföringsfamiljerna i städer och övriga bosättningscentra. 1936.
 - B. Lantarbetarfamiljerna. 1937.
- XV. Levnadsförhållandena bland textilindustriarbetarna år 1929. 1936.

Sosiaalinen Aikakauskirja. — Social Tidskrift.

Sosiaaliministeriön julkaisema. — Utgiven av Socialministeriet.

Jatkoa julkaisuun: Työtilastollinen Aikakauslehti, Suomen Teollisuushallituksen julkaisema (vv. 1907—1917). — Fortsättning på publikationen: Arbetsstatistisk Tidskrift, utgiven av Industristyrelsen i Finland (åren 1907—1917).

Ilmesty kuukausittain. — Utkommer månatligen.
